

å 955 000 kronor (statsliggaren s. 772) och förslagsanslaget till Resekostnadsersättning åt föreläsare å 300 000 kronor (statsliggaren s. 773). Överstyrelsen föreslår vidare att anslaget betecknas såsom förslagsanslag samt att vissa förändringar av bidragskonstruktionen göres. Anslaget höjes i förhållande till nuvarande medelsanvisning med 471 500 kronor och höjningen fördelas på anslagsposter enligt följande sammanställning.

1. Bidrag till föreläsningsförbundens föreläsningsverksamhet (nu 425 000)	—	5 000
2. Bidrag till studieförbundens föreläsningsverksamhet (nu 320 000)	—	110 000
3. Bidrag till folkbildningsförbundens kursverksamhet (nu 130 000)	+	20 000
4. Bidrag till föreläsningsverksamhet inom försvarsväsendet (nu 30 000)	+	16 500
5. Bidrag till föreläsnings- och folkbildningsförbundens administrationskostnader (nu 50 000)	+	35 000
6. Bidrag till föreläsares rese- och traktamentskostnader (nu 300 000)	+	515 000
Summa ökning kronor		471 500

För anordnande av föreläsningar utgår för närvarande statsbidrag till centralbyråer, föreläsningsförbund, lokala föreläsningsanstalter, studieförbund och militärförband. För de i längre folkbildningskurser och ämneskurser ingående föreläsningarna utgår bidrag till folkbildningsförbund. I vissa fall utgår endast bidrag till täckande av arvodeskostnader, medan i andra fall bidrag dessutom erhålles för såväl rese- som traktamentskostnader. Beloppen per föreläsningstimme är varierande.

Till lokal föreläsningsanstalt utgår sålunda, utöver resekostnadsersättning för högst 30 av anstalten anordnade föreläsningar per budgetår, statsbidrag med högst 35 kronor för varje under ett och samma budgetår anordnad föreläsning upp till ett antal av 10 och med högst 15 kronor för varje under budgetåret därutöver anordnad föreläsning. Föreläsningsförbund erhåller för anordnande av föreläsningar bland annat i kommuner, där föreläsningsanstalt ej finnes, bidrag med högst 35 kronor för varje föreläsning samt resekostnadsersättning. Till föreläsningsverksamhet vid truppförband utgår understöd av statsmedel med — från och med innevarande budgetår — högst 65 kronor för varje enkel föreläsning och högst 90 kronor för varje dubbel föreläsning samt resekostnadsersättning och traktamente. För längre folkbildningskurs utgör statsbidraget högst 500 kronor för 30 timmars kurs, med tillägg av högst 10 kronor för överskjutande timme upp till 60 timmar, och för ämneskurs, omfattande minst 10 och högst 20 undervisningstimmar, högst 20 kronor för undervisningstimme. Beträffande de av studieförbunden i samband med lokalt eller centralt organiserat

studiearbete anordnade föreläsningarna är statsbidragets belopp ej fixerat i de av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut fastställda bestämmelserna.

Skolöverstyrelsen upprepar sina i samband med anslagsäskandena för innevarande budgetår framställda förslag till förenkling och förenhetligande av statsbidragsbestämmelserna. Då överstyrelsens förslag såväl i fråga om bidragsgrunderna som kostnadsberäkningen under de olika anslagsposterna — på ett undantag när — överensstämmer med det förslag, som i detalj redovisades vid anmälan av förevarande anslag i 1958 års statsverksproposition (s. 688 f.) må här blott hänvisas till den därvid lämnade redogörelsen.

Endast beträffande delposten 4. Bidrag till föreläsningsverksamhet inom försvarsväsendet avviker överstyrelsens förslag i år ifrån föregående års. *Chefen för försvarsstaben* har beträffande anslagsposten anhållit, att den höjs från 30 000 kronor till 37 000 kronor. *Skolöverstyrelsen* föreslår, att bidrag utgår till högst 900 föreläsningar per år, varav högst 300 enkelföreläsningar samt beräknar, med hänsyn till de från och med innevarande år höjda föreläsararvodena inom denna verksamhet, ett belopp av $(300 \times 65 \text{ kronor} + 300 \times 90 \text{ kronor} =) 46\,500$ kronor under denna anslagspost.

Statskontoret erinrar om att ämbetsverket i utlåtande angående ifrågasatt anslag för budgetåret 1958/59 bland annat anförde, att ett genomförande av skolöverstyrelsens förslag till ändrade statsbidragsgrunder innebure en ökning av statsbidragskostnaderna vid oförändrad verksamhet med totalt cirka 15 procent. Statskontoret utgår ifrån att förslagen ej heller för budgetåret 1959/60 vinner tillmötesgående och anser, att anslaget med hänsyn till belastningen budgetåret 1957/58 bör uppföras med oförändrat belopp. Anslaget till Resekostnadsersättning åt föreläsare torde i betraktande av anslagsbelastningen sistnämnda budgetår och den under 1958 genomförda höjningen av järnvägstaxorna bära uppräknas med 15 000 kronor till 315 000 kronor.

Departementschefen. Såsom jag i fjol i detta sammanhang uttalade, torde någon erinran i och för sig icke kunna riktas mot skolöverstyrelsens förslag till förenkling och förenhetligande av statsbidragsgrunderna för föreläsningsverksamheten. Med hänsyn till de av statskontoret åberopade merkostnaderna för den föreslagna reformen är jag likväl icke beredd att tillstyrka förslagets genomförande. Medel till resekostnadsersättning och — såvitt gäller föreläsare vid truppförbanden — traktamente bör sålunda liksom hittills beräknas under ett särskilt såsom förslagsanslag betecknat anslag. Vidare bör bidrag till s. k. cirkelföreläsningar alltjämt utgå av de anslagsmedel, som anvisas under posten 2.

Förevarande anslag bör således för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till föreläsningsverksamhet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 955 000 kronor.

[280] 3. Resekostnadsersättning åt föreläsare

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	250 000	293 433
1957/58	300 000	304 327
1958/59 (statsliggaren s. 773)	300 000	
1959/60 (förslag)	300 000	

Såsom jag vid anmälan av närmast föregående anslag anförde, torde medel till här ifrågakarande ändamål liksom hittills böra upptagas under ett särskilt förslagsanslag. Jag föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resekostnadsersättning åt föreläsare* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

[281] 4. Bidrag till föreläsningsförmedling och konsulentverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	172 000	172 000
1957/58	192 000	190 275
1958/59 (statsliggaren s. 773)	204 000	
1959/60 (förslag)	204 000	

Skolöverstyrelsen föreslår i förhållande till innevarande budgetårs medelsanvisning för här avsedda ändamål en ökning med 32 000 kronor enligt följande sammanställning.

1. Bidrag till centralbyråer (nu 135 000) + 5 000
2. Folkbildningsförbundens konsulentverksamhet (nu 69 000) + 27 000

Av skolöverstyrelsens framställning framgår bland annat följande.

1. De fyra centralbyråerna anhåller om ett bidrag för budgetåret 1959/60 av sammanlagt 166 000 kronor till sin föreläsningsförmedling. Som huvudsakliga motiveringar för de begärda höjningarna anföres ökade kostnader för porto och telefon, högre hyra för nya lokaler och ökad omfattning av verksamheten med utökad personal som följd.

I avvaktan på resultatet av pågående överläggningar mellan centralbyråerna rörande rationalisering av vissa arbetsmoment, som utföres av varje centralbyrå, vill överstyrelsen för budgetåret 1959/60 begränsa sig till att föreslå en höjning av anslagsposten med 5 000 kronor.

2. De för ifrågakarande verksamhet utgående medlen är avsedda till bestridande av högst hälften av kostnaderna för avlönande av minst tio konsulenter. Maximibidraget per heltidstjänstgörande konsulent utgör 6 900 kronor. Överstyrelsen föreslår att bidraget per heltidsanställd konsulent höjes från 6 900 kronor till 8 000 kronor. Enligt överstyrelsens uppfattning är det av stor betydelse att bidragsbeloppet höjes, så att länens bildningsförbund får resurser att anställa väl kvalificerade krafter för detta arbete. Detta bidrag bör utgå för samtliga nu verksamma bildningskonsulenter

och överstyrelsen räknar för ändamålet med bidrag till ytterligare en heltidstjänst och två halvtidstjänster, varför anslagsposten bör höjas till $(12 \times 8\,000 =) 96\,000$ kronor.

Departementschefen. Anslagsposten till bidrag till centralbyråer har innevarande budgetår höjts med 12 000 kronor. Jan anser mig icke böra föreslå någon ytterligare höjning av anslagsposten. Vid anmälan av förevarande anslag i 1956 års statsverksproposition (s. 688) utgick dåvarande departementschefen från att bidragsunderlaget för beräkning av bidraget till konsulents avlöningskostnader skulle vara detsamma som för ungdoms- och nykterhetsinstruktörer (12 000 kronor) och föreslog en höjning av maximibidraget per heltidskonsulent från 5 000 kronor till 6 000 kronor. Förslaget vann riksdagens bifall. Vid 1957 års riksdag bifölls ett förslag, att bidragsunderlaget för ungdoms- och nykterhetsinstruktörer ävensom för bildningskonsulenter borde höjas med hänsyn till inträffade lönestegringar från 12 000 kronor till 13 800 kronor. Maximibidraget per heltidskonsulent kom då att uppgå till 6 900 kronor. Skolöverstyrelsen har i sina anslagsäskanden för budgetåret 1959/60 föreslagit en höjning av bidragsunderlaget för såväl ungdoms- och nykterhetsinstruktörer som bildningskonsulenter till 16 000 kronor, vilket innebär, att maximibidraget för de senare skulle komma att uppgå till 8 000 kronor. Jag är icke beredd att tillstyrka en dylik höjning av bidragsunderlaget och anser mig icke heller kunna biträda förslaget om ett ökat antal konsulentbidrag. Jag erinrar om att en viss utökning av konsulentverksamheten kommit till stånd genom inrättandet från och med innevarande budgetår av tre kombinerade folkhögskolläraryr- och bildningskonsulenttjänster.

På grund av det anförda finner jag anslaget böra för nästkommande budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till föreläsningsförmedling och konsulentverksamhet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 204 000 kronor.

[282] 5. Bidrag till studieförbund

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	1 945 000	1 945 000
1957/58	2 145 000	2 145 000
1958/59 (statsliggaren s. 773)	2 245 000	
1959/60 (förslag)	2 345 000	

Av anslaget må sammanlagt högst 20 000 kronor beviljas på landsbygden verkamma studieförbund såsom särskilda bidrag för bildningspropaganda

på landsbygden. Återstoden skall användas för bidrag till studieförbunden för organisations- och administrationskostnader.

Skolöverstyrelsen föreslår under detta anslag en höjning med 655 000 kronor. Höjningen avser bidraget till studieförbunden för organisations- och administrationskostnader.

Studieförbunden har för budgetåret 1957/58 erhållit bidrag för här ifrågakarande ändamål med sammanlagt 2 125 000 kronor. För nästa budgetår begär förbunden bidrag med tillhopa 4 397 297 kronor.

Den fortsatta ökningen av antalet studiecirklar inom flertalet förbund kräver en utbyggnad av den administrativa verksamheten. Härtill kommer, att studieförbunden handhar granskningen av rapporter för fritidsgrupperna inom ungdomsorganisationerna, vilket medför ett betydande merarbete.

Studieförbunden ansvarar helt för godkännande av studiecirklar och fritidsgrupper. Med den nuvarande snabba ökningen av antalet studiecirklar har det visat sig nödvändigt, att förbunden lägger ned ökat arbete på granskning av insända rapporter. Överstyrelsen har därför uppmanat förbunden att ägna större uppmärksamhet åt den kontrollerande verksamheten. Det bör även understrykas, att möjligheterna att företaga önskvärda begränsningar av studiecirkelverksamheten är helt beroende av studieförbundens möjligheter att ägna mer tid åt granskningen av verksamheten.

För att kvalitetsfrämjande åtgärder på det centrala planet skall kunna genomföras ute i landet måste studieförbunden få ökade resurser för att bygga ut kontakterna med de för studiecirkelverksamheten regionalt och lokalt ansvariga ledarna. Ökade resurser krävs därför för att bygga ut reseverksamheten.

Under senare år har studiecirkelverksamheten börjat anordnas i nya ämnen, särskilt inom konst och musik. I dessa ämnen men även i de traditionella studiecirkelämnena är tillgången på aktuell och för folkbildningsarbetet anpassad studiemateriel mycket liten. Det är därför en angelägen uppgift att söka få fram sådan materiel i form av grundböcker, studieplaner och korrespondenskurser. Erfarenheten visar, att framställningen av sådan materiel kräver ökade insatser av förbunden vid planeringen och redigeringen av denna materiel.

Av det ovan anförda framgår, att ökade krav i dag ställs på studieförbundens centrala insatser. Överstyrelsen vill i nuvarande läge begränsa den föreslagna ökningen för dessa ändamål till 400 000 kronor.

Studieförbunden är för närvarande livligt intresserade av en utbyggnad av den pedagogiska verksamheten. Så länge som de tillgängliga medlen i första hand måste användas för den löpande verksamheten är det dock inte möjligt för förbunden att företaga en sådan utbyggnad. Överstyrelsen upprepar därför sitt tidigare framförda förslag, att bidraget till pedagogisk verksamhet inom studieförbunden måtte utgå med högst 75 procent av den verkliga kostnaden. En sådan höjning av bidragets storlek är enligt överstyrelsens uppfattning den åtgärd som bäst främjar kravet på en kvalitetshöjning inom studiecirkelverksamheten. Överstyrelsen beräknar med ledning av förbundens ansökningar den härför behövliga bidragsökningen till 255 000 kronor.

Departementschefen. Skolöverstyrelsens ånyo framförda förslag om ändrade bidragsgrunder för den pedagogiska verksamheten anser jag mig icke kunna tillstyrka. Jag erinrar om att redan i 1956 års huvudtitel uttalades, att ett främjande av studiecirkelverksamhetens kvalitativa inriktning borde kunna åstadkommas med tillämpning av nuvarande bidragsgrunder, exempelvis genom att inom ramen för det till 50 procent maximerade bidraget kostnaderna för pedagogisk verksamhet gäves en mera framträdande ställning vid bedömande av bidragsunderlaget.

Beträffande medelsanvisningen under detta anslag vill jag dock med hänsyn till den fortsatta ökningen av studieförbundens arbetsuppgifter föreslå en höjning av bidraget till förbundens organisations- och administrationskostnader med 100 000 kronor till 2 325 000 kronor.

Vid bifall till vad jag här förordat torde detta anslag för nästa budgetår böra upptagas med $(2\,325\,000 + 20\,000 =) 2\,345\,000$ kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Bidrag till studieförbund* för budgetåret 1959/60
anvisa ett anslag av 2 345 000 kronor.

[283] **6. Bidrag till studiecirkelverksamhet.** Beredningen av frågan om medelsbehovet under förevarande anslagsrubrik är ännu icke avslutad. Jag förordar, att i riksstatsförslaget för ändamålet nu upptages ett till oförändrad anslagssumma preliminärt beräknat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för
budgetåret 1959/60 till *Bidrag till studiecirkelverksamhet*
beräkna ett förslagsanslag av 9 000 000 kronor.

[284] **7. Bidrag till speciella folkbildningsåtgärder**

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	158 800	162 005
1957/58	181 000	165 271
1958/59 (statsliggaren s. 773)	226 000	
1959/60 (förslag)	226 000	

Skolöverstyrelsen föreslår för nästa budgetår en höjning av anslaget med 73 000 kronor i enlighet med följande sammanställning, vari tillika anges medelsanvisningen under de olika delposterna innevarande budgetår.

	Anslag 1958/59	Av överstyrelsen förordad höjning
1. Bidrag till Arbetarnas bildningsförbund för bildningsverksamhet bland sjömän	40 000	10 000
2. Bidrag till Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse för bildningsverksamhet bland sjömän	5 000	—

	Anslag 1958/59	Av överstyrelsen förordad höjning
3. Bidrag till Svenska fiskarens studieförbund för bildningsverksamhet bland fiskare	7 500	7 500
4. Bidrag till kursverksamhet bland samerna	5 000	—
5. Bidrag till anordnande av universitetscirklar	50 000	—
6. Bidrag till utgivande av tidskrifter	24 000	5 000
7. Bidrag till Musikfrämjandet	15 000	—
8. Bidrag till kurs- och konferensverksamhet	24 500	10 500
9. Stöd åt försöksverksamhet och undersökningar inom det folkliga bildningsarbetet ..	10 000	25 000
10. Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet	45 000	15 000
Summa ökning kronor		73 000

Överstyrelsen har tillika anmält sin avsikt att senare inkomma med särskilt förslag rörande bidrag till folkbildningsåtgärder för ungdom, för vilket ändamål medel torde anvisas från en särskild anslagspost under förevarande anslag. Kostnaderna för ändamålet uppskattas till omkring 700 000 kronor.

Statskontoret är icke berett tillstyrka de av skolöverstyrelsen föreslagna bidragshöjningarna.

Musikfrämjandet har i en särskild skrift anhållit att bidraget till Musikfrämjandet måtte höjas med 10 000 kronor till 25 000 kronor för nästa budgetår.

Departementschefen. De av skolöverstyrelsen framlagda förslagen om ökad medelsanvisning anser jag mig icke kunna biträda. Jag är icke heller beredd att taga ställning till något förslag i fråga om särskilda folkbildningsåtgärder för ungdom. Någon anslagsökning för höjning av bidraget till Musikfrämjandet kan jag icke tillstyrka. Anslaget torde således nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till speciella folkbildningsåtgärder* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 226 000 kronor.

[285] 8. Bidrag till verksamheten vid hemgårdar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	150 000	150 000
1957/58	200 000	200 000
1958/59 (statsliggaren s. 775)	200 000	
1959/60 (förslag)	200 000	

Av detta anslag skall till riksförbundet Sveriges hemgårdar utgå ett belopp av 24 000 kronor såsom bidrag till bestridande av förbundets administrationskostnader under budgetåret.

Riksförbundet Sveriges hemgårdar anholder, att anslaget till verksamheten vid hemgårdar för budgetåret 1959/60 höjes till 713 000 kronor och att en viss del av statsbidraget, dock högst 12 procent, får användas som administrationsbidrag till förbundets sekretariat.

Enligt *skolöverstyrelsens* mening utför hemgårdsrörelsen genom sin förankring i stora tätorter, sin kontakt med socialt svag ungdom och sin fasta målsättning ett för vårt samhälle betydelsefullt ungdomsfostrande arbete. Överstyrelsen hyser förståelse för rörelsens ekonomiska svårigheter, som bland annat medför, att i rörelsen engagerade personer genomgående pressas av en stor arbetsbörda och verkar under svåra ekonomiska villkor. Överstyrelsen anser dock, att en anslagshöjning med 100 000 kronor bör kunna ge en god stimulerande effekt för arbetets utvecklande.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av statens bidrag till verksamheten. Bidraget till riksförbundets administrationskostnader torde vid sådant förhållande böra utgå med samma belopp som under innevarande budgetår. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till verksamheten vid hemgårdar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 200 000 kronor.

[286] 9. Bidrag till verksamheten vid studiehem

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	75 000	75 000
1957/58	75 000	75 000
1958/59 (statsliggaren s. 775)	75 000	
1959/60 (förslag)	75 000	

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 50 000 kronor.

Departementschefen. Någon höjning av förevarande anslag anser jag mig icke kunna förorda. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till verksamheten vid studiehem* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 75 000 kronor.

[287] 10. Utbildning av ungdomsledare

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	381 500	372 256
1957/58	803 000	687 268
1958/59 (statsliggaren s. 775)	878 000	
1959/60 (förslag)	953 000	

Detta anslag är nu fördelat sålunda:

1. Bidrag till regionala och centrala kurser för ungdomsledare ..	810 000
2. Till skolöverstyrelsens disposition för anordnande av kurser för ungdomsledare	18 000
3. Till skolöverstyrelsens disposition för anordnande av försökskurs för ungdomsledare	50 000
Summa kronor	878 000

Skolöverstyrelsen föreslår för nästa budgetår en höjning av anslaget med 781 000 kronor. Av höjningen belöper 390 000 kronor på anslagsposten 1 och 7 000 kronor på anslagsposten 2. I stället för anslagsposten 3 föreslås en anslagspost uppförd med 65 000 kronor till överstyrelsens disposition för anordnande av en längre ungdomsledarkurs, varjämte äskas 369 000 kronor under en ny anslagspost, som föreslås benämnd Bidrag till specialkurser för ungdomsledare. Beträffande de båda sistnämnda anslagsposterna avsåge överstyrelsen att senare inkomma med närmare förslag.

Av överstyrelsens framställning i övrigt inhämtas bland annat följande.

1. För budgetåret 1959/60 har 53 ungdomsorganisationer anmält behov av sammanlagt 2 046 485 kronor till centrala och regionala kurser.

Uppskattningsvis föreligger för närvarande inom organisationerna ett behov av allmän ungdomsledarutbildning för cirka 30 000 deltagare per år.

De statsunderstödda ungdomsledarkursernas omfattning under budgetåren 1954/58 framgår av följande sammanställning.

	1954/55	1955/56	1956/57	1957/58
Antalet kurser	193	237	274	522
Deltagarantalet	4 943	9 325	7 399	14 210
Antalet deltagardagar	20 220	22 134	24 481	46 553

Ungdomsorganisationerna har genomgående uttryckt önskemål om att det statsbidrag som utgår för varje deltagare och kursdag höjs. Överstyrelsen anser sig emellertid icke för närvarande kunna förorda en sådan höjning.

Överstyrelsen anser det dock med hänsyn till de fria och frivilliga ungdomssammanslutningarnas fostrande insatser vara nödvändigt att statsanslaget för organisationernas allmänna ungdomsledarskolning ytterligare höjes. Det synes överstyrelsen rimligt, att ungdomsorganisationerna, som kraftigt förmått öka sitt medlemstal under de år bidrag utgått för främjande av ungdomens förenings- och fritidsverksamhet, erhåller vidgade resurser för ungdomsledarutbildningens främjande, som kan säkerställa en vidare utveckling av organisationerna och främja deras såväl kvantitativa som kvalitativa insatser för ungdomens fostran.

Överstyrelsen har under budgetåret 1957/58 anordnat två centrala ungdomsledarkurser. Dessa har haft till syfte att sammanföra representanter för ungdomsorganisationerna med representativa företrädare från vissa större kommuner för att få till stånd överläggningar rörande de lämpliga formerna för den samverkan, som statsbidragsgivningen till ungdomens föreningsliv och fritidsverksamhet starkt aktualiserat. Såväl ungdomsorganisationerna som ett stort antal kommuner har framhållit vikten av att kurser av detta slag fortlöpande anordnas.

2. Överstyrelsen vill vidare framhålla vikten av att en ständig debatt föres rörande ungdomsarbetets pedagogiska och metodiska problem över organisationsgränserna. För att kunna fullfölja den under budgetåret 1957/58 påbörjade kursverksamheten och för att bli i tillfälle att anordna kurser, som tar upp de pedagogiska problemen i det fria och frivilliga ungdomsarbetet till ingående behandling, föreslår överstyrelsen att under budgetåret 1959/60 25 000 kronor ställes till överstyrelsens förfogande för anordnande av ungdomsledarkurser. Överstyrelsen anholder även, att detta anslag får användas för bestridande av kurser och konferenser, som anordnas under kortare tid än sex dagar. Erfarenheterna har nämligen visat att organisationernas ledande krafter icke kan frigöras under så lång tid som sex dagar.

Beträffande den föreslagna anslagsposten till skolöverstyrelsens disposition för anordnande av längre ungdomsledarkurs har överstyrelsen med särskild underdånig skrivelse den 5 november 1958 överlämnat en redogörelse för den försöksverksamhet, som i detta avseende under en följd av år anordnats vid Tollare folkhögskola med stöd av medel, som anvisats under förevarande anslag. Överstyrelsen har i anslutning därtill anfört, att den anser Tollare-kursen vara av grundläggande betydelse för de fritt och frivilligt arbetande ungdomsorganisationernas utbildning av ungdomsledare. Då det synes vara angeläget att denna verksamhet får fortsätta, ansluter sig överstyrelsen till ett av överstyrelsens planeringskommitté framlagt förslag, att denna kurs för kvalificerad ungdomsledarskolning tills vidare göres till en permanent institution i svenskt ungdomsarbete och att ett belopp för detta ändamål uppföres å ordinarie stat i budgeten.

Statskontoret finner, att även om behov föreligger av ett fortsatt intensifierat arbete för att främja ungdomens föreningsliv såsom ett led i strävandena att motverka ungdomens missanpassning, torde det få anses utslutet med en anslagshöjning för budgetåret 1959/60 i den utsträckning skolöverstyrelsen föreslagit. Ämbetsverket vill för sin del icke motsätta sig en viss medelsökning för ifrågavarande ändamål men anser, att denna bör begränsas till 50 000 kronor. Fördelningen av anslagsmedlen synes därvid icke kunna göras på grundval av föreliggande förslag.

I detta sammanhang torde få anmälas en till chefen för justitiedepartementet ställd skrivelse av den 27 februari 1958 från de riksdagsledamöter, som med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 november 1956 förordnats att inom justitiedepartementet deltaga i *konferenser för samordning av åtgärderna mot ungdomsbrottsligheten*. I nämnda skrivelse, vilken överlämnats till ecklesiastikdepartementet för övervägande i de delar, som faller inom dettas område, och vari redogörelse lämnas för konferensresultaten anföres bland annat följande.

Om icke verk samma motåtgärder vidtages från samhällets sida, kommer ungdomsbrottsligheten sannolikt att ytterligare öka dels som en följd av de växande ungdomskullarna och dels genom en fortsatt flyttning från land till stad. Vidare kommer den redan föreliggande ungdomskriminaliteten att ge

utslag i framtiden genom ökad återfallsbrottslighet. Under konferensserien har med särskild styrka framträtt vikten av att de förebyggande åtgärderna mot kriminaliteten och mot annan asocialitet intensifieras och sättes in långt ner i åldrarna.

När barnen kommer upp i förpuberteten förlorar i många fall deras föräldrar den omedelbara och intima kontakten med dem. I detta utvecklingskede spelar kamratgrupperna en väsentlig roll för utformningen av ungdomens handlingstendenser. Dessa kamratgrupper eller gäng påverkar ungdomarna så kraftigt, att de många gånger kan leda dem till konflikter med de av samhället sanktionerade normerna. Denna utvecklingstendens kan iakttagas framför allt i de större tätorterna och i storstädernas ytterområden, där allt flera barn och ungdomar bor. Urbaniseringsprocessen har lett till att en stor del av ungdomen i tätorterna består av inflyttade. Många av dessa unga har kommit ensamma hemifrån för att skaffa sig arbete eller för att lära sig ett yrke, och dessa ungdomar torde vara särskilt utsatta för de risker som gängebildningen innebär.

En betydelsefull insats för att fostra ungdomen i ifrågavarande åldersgrupper till sunda vanor och till ett accepterande av samhällets normer göres av de ideella ungdomsorganisationerna. De ungdomar, som nås av dessa organisationer, får en väsentlig del av sin fritid fylld av aktiv sysselsättning, och det har visat sig att, om man förmår slussa in kamratgängen i organisationerna, de där kan påverkas på ett sådant sätt att de fostras i god överensstämmelse med normerna för samhällslivet. Gjorda undersökningar ger också vid handen, att den föreningsanslutna ungdomen visar betydligt gynnsammare prognos än den föreningslösa och att de ungdomar, som tillhör föreningar, som regel är mer målmedvetna såväl i fråga om inriktningen av sin fritidssysselsättning som i fråga om sitt personliga handlande i övrigt.

År 1954 infördes möjlighet att av statsmedel lämna de ideella ungdomsorganisationerna bidrag till s. k. fritidsgruppsverksamhet. Dessa bidrag har haft en mycket gynnsam effekt. Organisationerna brottas emellertid med stora svårigheter, och det är därvid två problem som står i förgrunden, nämligen ledarfrågan och lokalfrågan. För att organisationerna skall kunna tillfredsställande lösa dessa problem kräves ett fortsatt och intensifierat stöd från samhällets sida. Här föreligger en möjlighet för staten och kommunerna att med relativt små medel göra en betydande insats i det förebyggande arbetet mot ungdomsbrottsligheten.

Departementschefen. Förevarande anslag, vilket budgetåret 1957/58 mer än fördubblades, har även innevarande budgetår undergått en icke oväsentlig höjning. I den livliga debatt, som föres om ungdomsproblemen icke minst mot bakgrunden av den starkt ökade ungdomsbrottsligheten, har med skärpa betonats vikten av ett ökat stöd åt ungdomsorganisationerna i deras strävan att föra de unga in i sunda gemenskapsformer. Ett viktigt led i detta arbete utgör ledarutbildningen. Med de växande ungdomskul-larna har organisationernas behov av utbildade ungdomsledare kraftigt ökat. Jag anser det därför väl motiverat att för nästa budgetår räkna med ett visst ökat stöd åt ungdomsledarutbildningen.

Skolöverstyrelsen har föreslagit en höjning med 390 000 kronor av an-

slagsposten till bidrag till regionala och centrala kurser för ungdomsledare. Jag tillstyrker en uppräkningspost av denna anslagspost med 125 000 kronor till 935 000 kronor.

Den till skolöverstyrelsens disposition stående anslagsposten för anordnande av kurser för ungdomsledare föreslår jag uppförd med oförändrat belopp, 18 000 kronor. Jag biträder vad överstyrelsen i övrigt föreslagit beträffande anslaget under denna post.

Sedan budgetåret 1954/55 har medel anvisats för i skolöverstyrelsens regi anordnade försökskurser för ungdomsledare vid Tollare folkhögskola. Innevarande budgetår har för ändamålet anvisats 50 000 kronor. Jag uttalade vid min anmälan i fjol av förevarande anslag, att jag förväntade att överstyrelsen, innan ytterligare åtgärder vidtoges i anledning av denna verksamhet, redovisade slutresultatet av densamma. Överstyrelsens planeringskommitté har såsom ett led i sin ännu ej slutförda utredning angående ungdomsledarutbildningen gjort en sammanfattning av erfarenheterna av ifrågavarande kurser, vilken ingivits såsom underlag för överstyrelsens framställning om anslag till en längre ungdomsledarkurs. Det framlagda materialet har icke övertygat mig om nödvändigheten av en fortsatt årligen återkommande kurs av den typ överstyrelsen förordat. Däremot synes det mig vara av väsentlig betydelse, att de vid Tollare-kurserna vunna erfarenheterna får en så vid tillämpning som möjligt i de regionala och centrala ungdomsledarkurser, som anordnas med stöd av medel från förevarande anslag. Jag anser det vara en viktig uppgift för överstyrelsen att genom sin konsulentverksamhet på detta område sprida de rön i fråga om ungdomsledarutbildningens metodik, som gjorts i försöksverksamheten, så att dessa i största möjliga utsträckning kan komma den omfattande ledarutbildning till godo, som nu bedrivs runt om i landet inom skilda organisationer med växlande mått av erfarenhet på området. Jag avstyrker således skolöverstyrelsens förslag i denna del. Härav följer en minskning i medelsanvisningen under anslaget för nästa budgetår med 50 000 kronor. Jag är icke beredd att taga ställning till något förslag rörande specialkurser för ungdomsledare.

Förevarande anslag bör vid bifall till vad jag här förordat uppföras med $(935\,000 + 18\,000 =)$ 953 000 kronor, vilket innebär en höjning av anslaget med 75 000 kronor för nästa budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildning av ungdomsledare* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 953 000 kronor.

[288] **11. Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet.** Beredningen av frågan om medelsbehovet under förevarande anslagsrubrik är ännu icke avslutad. Jag förordar, att i riksstatsförslaget för ändamålet upptages ett

till oförändrad anslagssumma preliminärt beräknat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1959/60 till *Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet* beräkna ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

[289] **12. Bidrag till instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationer**

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	302 400	132 786
1957/58	487 900	364 808
1958/59 (statsliggaren s. 775)	574 000	
1959/60 (förslag)	574 000	

Skolöverstyrelsen föreslår för nästa budgetår en höjning av anslaget med 377 200 kronor. Överstyrelsen anför bland annat följande.

Anslaget för budgetåret 1958/59 är avsett för 40 instruktörsbidrag uppgående till högst 14 350 kronor vardera. Kungl. Maj:t har, efter förslag av överstyrelsen, fördelat bidragen mellan ungdomsorganisationerna utanför idrottsrörelsen sålunda: 6 ungdomssammanslutningar eller grupp av sådana har tilldelats vardera två instruktörer, 28 organisationer respektive grupper av sammanslutningar har tilldelats vardera en instruktör. 6 av instruktörsbidragen har tilldelats politiska ungdomssammanslutningar vid de erkända studieförbund, som sammanslutningarna tillhör. För budgetåret 1959/60 har 53 sammanslutningar anmält behov av 97 instruktörsbidrag. Enligt överstyrelsens mening skulle flertalet av dessa bidrag kunna beviljas om erforderliga medel vore tillgängliga. Av redogörelser för instruktörsverksamhetens bedrivande budgetåret 1957/58 framgår, att instruktörernas arbetsbelastning varit stor. Till betydande del vilar ansvaret för ungdomssammanslutningarnas utåtriktade arbete på dessa instruktörer. De stimulerar de lokala arbetsenheterna till en aktiv medlemsvård och till ett intensivt mot föreningslös ungdom riktat arbete bland annat genom att ge anvisningar om nya arbetsmetoder. Sålunda har under instruktörernas ledning föreningsåret 1957/58 tonårsarbetet intensifierats inom en rad sammanslutningar. Nya former för ungdomskontakt har med framgång prövats. Ansvaret för ledarutbildningens utformning och innehåll har även till betydande del kommit att vila på instruktörerna.

Överstyrelsen, som är angelägen om att instruktörsverksamheten hålles på en så hög nivå som möjligt, har med stor oro tagit del av ungdomssammanslutningarnas svårigheter att rekrytera lämpliga instruktörer. För att instruktörsinstitutionens effektivitet och kvalitet skall kunna bibehållas föreslår överstyrelsen att bidraget till instruktörerna höjes.

För närvarande utgår bidrag till instruktörerna med högst 10 350 kronor eller med tre fjärdedelar av 13 800 kronor. Överstyrelsen föreslår att det högsta belopp varpå statsbidrag får beräknas höjes till 16 000 kronor och att statsbidraget härigenom maximalt höjes från 10 350 kronor till 12 000 kronor. Till instruktörernas rese- och traktamentskostnader utgår därtill för närvarande bidrag med 4 000 kronor per år och instruktör. Med hänsyn till kostnadsökningarna i samband med reseverksamheten föreslår överstyrel-

sen, att detta bidrag höjes till 4 400 kronor per år och instruktör eller till 22 kronor (nu 20) per »fältarbetsdag» under högst 200 dagar. Motsvarande bestämmelser föreslår överstyrelsen i annat sammanhang skola tillämpas beträffande statsbidrag till avlöning m. m. till instruktörer inom nykterhetsorganisationer.

Överstyrelsen föreslår, att antalet instruktörsbidrag utökas med 18 från nuvarande 40 till 58, eller samma antal som överstyrelsen föregående år föreslog. Medelsbehovet skulle härigenom uppgå till $[58 \times (12\,000 + 4\,000) =]$ 951 200 kronor.

Statskontoret anser sig icke kunna biträda förslaget om ökade bidrag till avlönings- och resekostnader för instruktörerna inom ungdoms- och nykterhetsorganisationerna. Ämbetsverket är ej heller berett tillstyrka ökning av antalet instruktörsbidrag.

Departementschefen. Jag har tidigare vid anmälan av anslaget till Bidrag till föreläsningsförmedling och konsulentverksamhet förklarat, att jag icke vore beredd tillstyrka en höjning av bidragsunderlaget för här ifrågavarande instruktörer.

Då jag ej heller anser mig kunna föreslå någon utökning av antalet instruktörsbidrag, torde förevarande anslag nästkommande budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationer* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 574 000 kronor.

[290] 13. Bidrag till Centralförbundet för nykterhetsundervisning

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	750 000	750 000
1957/58	800 000	800 000
1958/59 (statsliggaren s. 776)	900 000	
1959/60 (förslag)	860 000	

Det för innevarande budgetår anvisade reservationsanslaget till Centralförbundet är uppdelat på två anslagposter; av dessa avser den ena å 500 000 kronor bidrag till förbundets verksamhet och den andra å 400 000 kronor bidrag till förbundets organisationskostnader. Den förra anslagsposten har karaktär av särskilt reservationsanslag.

Centralförbundet hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 110 000 kronor till 1 010 000 kronor, varav 640 000 kronor till förbundets verksamhet och 370 000 kronor till dess administrationskostnader.

Av förbundets framställning inhämtas bland annat följande.

Höjningen av verksamhetsbidraget hänför sig till största delen till föreläsningsverksamheten, vilken under senare år av brist på medel måst in-

skränkas till förmån för andra grenar av verksamheten. Därtill kommer att kostnaderna ökas genom höjda biljettpreiser och traktamentskostnader och genom att föreläsningens arvoden i annan föreläsningssamverksamhet höjts, vilket tvingar förbundet att höja även sina arvoden. Kostnaden för lokalkommittéer och länsombud är upptagna till oförändrade belopp. Kurskostnaderna ökar automatiskt genom stigande biljett-, inackorderings- och arvodeskostnader. För filmverksamhet beräknas en höjning som skulle möjliggöra inspelning av en undervisningsfilm för skolbruk. Likaså förberedes nya planscher och bildband. Under posten publiceringsverksamhet ingår framställande av en »folkskrift» i alkoholfrågan.

Beträffande bidraget till förbundets organisationskostnader meddelar förbundet, att styrelsen med anledning av den kritik, som riktats mot ökningen av personalkostnaderna, beslutit genomföra en utredning av lönenivån inom förbundet genom en på området sakkunnig person. Denna utredning är ännu icke slutförd. Vissa åtgärder har vidare innevarande budgetår vidtagits för att nedbringa organisationskostnaderna.

Skolöverstyrelsen tillstyrker den begärda anslagshöjningen.

Det synes icke råda något tvivel om att en förstärkning av bidraget till centralförbundets verksamhet är påkallad. Överstyrelsen tillstyrkte redan föregående år en anslagsökning till det belopp, som nu begäres, och överstyrelsen vidhåller denna tillstyrkan. Överstyrelsen kan vitsorda de ökade kostnaderna för föreläsningssamverksamheten och vill särskilt framhålla betydelsen av att förbundet får tillräckliga resurser för att framställa film, bildband, planscher och annan undervisningsmateriel för skolbruk. Det finns, enligt vad överstyrelsen erfarit, ett stort behov av sådan undervisningsmateriel och förbundets planer i detta hänseende synes utgöra ett minimum i förhållande till detta behov. Överstyrelsen vill även understryka vikten av de kurser och pedagogdagar för lärare inom olika skolformer, som centralförbundet anordnar. Å andra sidan vill överstyrelsen förorda, att centralförbundet överväger om de stora kostnaderna för länsombuden är motiverade.

I fråga om organisationskostnaderna är överstyrelsen något tveksam. Som framgår av 1958 års statsverksproposition har vissa anmärkningar riktats mot förbundets lönepolitik. Med anledning härav har överstyrelsen haft ett flertal överläggningar med representanter för centralförbundets ledning i syfte att bringa löneplanen i överensstämmelse med de av Kungl. Maj:t uttryckta intentionerna. Som ett led i dessa överläggningar har centralförbundet igångsatt den utredning, som omnämnes i förbundets ovan refererade anslagsbegäran. Denna utredning har emellertid blivit fördröjd genom mellankommande hinder. Så länge resultatet inte föreligger, synes det vanskligt att ta ställning till frågan om behovet av ökade anslag. Överstyrelsen föreslår i avvaktan på utredningens resultat bibehållande av nu utgående anslag.

Statskontoret erinrar om sitt tidigare framförda förslag om en höjning av bidragen från de till centralförbundet anslutna organisationerna. Mot bakgrunden härav och av anslagshöjningen i fjol kan ämbetsverket icke tillstyrka någon ökning av bidraget till förbundets verksamhet. Bidraget till organisationskostnaderna bör i enlighet med skolöverstyrelsens förslag fastställas till 360 000 kronor.

Departementschefen. Bidraget till centralförbundets verksamhet har innevarande budgetår höjts med 30 000 kronor. Centralförbundet har även upplyst, att det för närvarande undersöker möjligheterna att få till stånd en höjning av de sedan lång tid enligt oförändrade grunder utgående bidragen från de till centralföreningen anslutna organisationerna. Jag är därför icke beredd att tillstyrka ytterligare höjning av bidraget till verksamheten.

Vidare har bidraget till förbundets organisationskostnader innevarande budgetår höjts med 70 000 kronor, varav 40 000 kronor avsågs utgöra engångsbidrag för att täcka på grund av löneökningar uppkomna underskott för budgetåren 1956/58. När förbundet nu föreslår en minskning av anslagsposten med 30 000 kronor, innebär detta förslag alltså en reell uppräkning av densamma med 10 000 kronor. Jag anser mig icke kunna biträda äskandet om en sådan höjning av anslagsposten.

Jag beräknar således för nästkommande budgetår en medelsanvisning av $(500\,000 + 360\,000 =) 860\,000$ kronor, vilket innebär en sänkning av anslaget med 40 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen.

att till *Bidrag till Centralförbundet för nykterhetsunder-*
visning för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsan-

slag av 860 000 kronor.

[291] **14. Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	1 149 200	1 093 232
1957/58	1 360 100	1 194 025
1958/59 (statsliggaren s. 776)	1 454 100	
1959/60 (förslag)	1 454 100	

Detta reservationsanslag är nu fördelat på följande poster.

1. Grundbidrag till nykterhetsorganisationer m. fl.	400 000
2. Speciella bidrag:	
A. Samfällid upplysnings- och propagandaverksamhet	100 000
B. Nykterhetsfrämjande verksamhet för barn och ungdom	275 000
C. Upplysning i alkoholfrågan på arbetsplatser och för hemmen	100 000
D. Publiceringsverksamhet i alkoholfrågan	75 000
E. Upplysningsverksamhet bland speciella befolkningskategorier	<u>100 000</u>
	650 000

3. Bidrag till instruktörer för upplysning i alkoholfrågan	369 100
<i>Anm. Härav må utgå såsom bidrag till:</i>	
a) Avlöning	269 100
b) Resekostnadsersättning och traktamente	100 000
4. Bidrag till internationella byrån i Lausanne för alkoholis- mens bekämpande	9 000
5. Till Kungl. Maj:ts disposition	25 000
6. Till skolöverstyrelsens disposition för samordning av instruk- törsverksamheten	1 000
Summa kronor	1 454 100

Var och en av anslagsposterna har karaktär av särskilt reservationsanslag.

Grundbidrag utgår nu dels till fyra samarbetsorgan med vissa fixerade belopp, dels till enskilda organisationer med belopp, som står i viss relation till organisationens medlemsantal.

Antalet instruktörsbidrag uppgår till 25. Till avlöning åt instruktör utgår bidrag med belopp, motsvarande tre fjärdedelar av instruktörens årslön, dock högst 10 350 kronor för helt budgetår; till Sveriges lärares nykterhetsförbund och Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund utgår emellertid bidrag, motsvarande vederbörande instruktörs hela årslön, dock att bidrag till vardera förbundet ej får överstiga 13 800 kronor för helt budgetår. Bidraget till resekostnadsersättning och traktamente åt instruktör uppgår till högst 4 000 kronor för helt budgetår.

Skolöverstyrelsen föreslår för nästa budgetår en ökning av anslaget med 1 028 400 kronor enligt följande sammanställning.

1. Höjning av anslagsposten till grundbidrag med hänsyn till organisationernas ökade administrationskostnader	220 000
2. Höjning av anslagsposten till speciella bidrag	600 000
3. Höjning av anslagsposten till instruktörer:	
a) höjning av bidragsunderlaget för instruktörerna från högst 13 800 till högst 16 000 kronor och av bidragen till deras rese- och traktamentskostnader från högst 4 000 till högst 4 400 kronor samt ökning av avlöningsbidraget till Sveriges lärares nykterhetsförbunds instruktör från 13 800 kronor till högst 25 000 kronor	60 800
b) bidrag till ytterligare nio instruktörer	147 600
Summa ökning kronor	1 028 400

Till stöd för sin framställning har överstyrelsen åberopat i huvudsak samma synpunkter, som utförligt redovisades vid behandlingen av överstyrelsens äskanden beträffande detta anslag i åttonde huvudtiteln för innevarande budgetår, vartill här torde få hänvisas. Den föreslagna ök-

ningen under punkten 2 bör i första hand avse delposterna till nykterhetsfrämjande verksamhet bland barn och ungdom samt upplysning i alkoholfrågan på arbetsplatser och för hemmen.

Överstyrelsen föreslår vidare med hänsyn till den långa tidrymd som nu förflyter mellan ingivandet av överstyrelsens förslag rörande instruktörsbidragens fördelning på organisationerna och den tidpunkt, då de av riksdagen beslutade och fördelade bidragen skall utgå, att riksdagens medgivande inhämtas till att dessa bidrag framdeles får fördelas av Kungl. Maj:t på förslag av överstyrelsen.

Statskontoret har under hand inhämtat, att medlemsantalet i nykterhetsorganisationerna under år 1957 ökat med cirka 17 000 till 307 000 eller med omkring 6 procent. En däremot svarande ökning av grundbidraget skulle innebära en uppräknings med i runt tal 25 000 kronor. Då emellertid anslagsposten för budgetåret 1958/59 uppräknats med 94 000 kronor och en procentuell årlig ökning av nu nämnt slag icke torde böra ifrågakomma, anser statskontoret att posten för budgetåret 1959/60 bör uppföras med oförändrat belopp. Statskontoret vill emellertid icke motsätta sig en viss uppräknings av anslagsposten till speciella bidrag, oaktat det under nämnda post finnes reserverade medel, men föreslår att höjningen begränsas till 45 900 kronor, vilket i första hand synes böra komma den nykterhetsfrämjande verksamheten bland barn och ungdom till godo. Statskontoret är icke berett biträda förslaget om ökade bidrag till instruktörernas avlönings- och resekostnader eller det ånyo framställda yrkandet om uppräknings av antalet instruktörer. Överstyrelsens förslag beträffande fördelningen av instruktörsbidragen har icke givit anledning till erinran.

Departementschefen. Jag är icke beredd att tillstyrka någon höjning av förevarande anslag. I likhet med skolöverstyrelsen finner jag det dock angeläget, att de speciella bidragen till nykterhetsfrämjande verksamhet för barn och ungdom samt för upplysning i alkoholfrågan på arbetsplatser och för hemmen förstärkes, vilket enligt min mening bör vara möjligt genom en omfördelning av de nu utgående speciella bidragen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av skolöverstyrelsen pröva denna fråga.

I enlighet med överstyrelsens förslag torde det även få ankomma på Kungl. Maj:t att — i likhet med vad nu gäller beträffande bidragen till instruktörer inom ungdomsorganisationer — efter förslag av överstyrelsen bestämma om den närmare fördelningen av instruktörsbidragen.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nykterhetsorganisationer m.m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 454 100 kronor.

[292] 15. Bidrag till Svenska nykterhetsfrämjandet

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	15 000	15 000
1957/58	15 000	15 000
1958/59 (statsliggaren s. 778)	15 000	
1959/60 (förslag)	15 000	

Anslaget står till skolöverstyrelsens förfogande, att av överstyrelsen disponeras för utbetalning till Svenska nykterhetsfrämjandet, riksförening för bekämpande av alkoholmissbruk och alkoholsjukdomar, vilken äger använda de utbetalade medlen för bestridande av föreningens organisationskostnader. Bidrag ur anslaget utgår med lika stort belopp, som riksföreningen visar sig ha erhållit från annat håll för bestridande av föreningens organisationskostnader och övriga utgifter under budgetåret, dock att bidraget ej må överstiga 15 000 kronor.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 5 000 kronor.

Departementschefen. Någon höjning av förevarande anslag anser jag mig icke kunna förorda. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Svenska nykterhetsfrämjandet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

[293] 16. Studiehjälpnsnämnden: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	117 700	120 486
1957/58	130 000	145 290
1958/59 (statsliggaren s. 778)	148 400	
1959/60 (förslag)	160 300	

Studiehjälpnsnämnden föreslår en höjning av anslaget med 11 900 kronor. Höjningen beror på automatiska löneuppflyttningar, beslutad arvodesförbättring, kompensation för höjda folkpensionsavgifter samt ökade arvoden till granskningsmän på grund av ökat antal stipendieansökningar.

Departementschefen. I likhet med studiehjälpnsnämnden beräknar jag avlöningsanslaget till 160 300 kronor, vilket innebär en höjning med 11 900 kronor. Anslaget torde böra fördelas på poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för studiehjälpnsnämnden, att tillämpas från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	39 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal..	78 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	9 700
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	500
6. Ersättningar till granskningsmän, <i>förslagsvis</i>	32 000
Summa kronor	160 300

b) till *Studiehjälsnämnden*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 160 300 kronor.

[294] 17. Studiehjälsnämnden: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	20 000	21 154
1957/58	23 000	22 591
1958/59 (statsliggaren s. 779)	27 000	
1959/60 (förslag)	30 000	

Studiehjälsnämnden föreslår en ökning av anslaget med 3 000 kronor med hänsyn dels till ökade kostnader för tryckning av blanketter på grund av ökat elevantal i de skolor, vars studiehjälp nämnden administrerar, dels till nödvändig utökning av kontorsmateriel.

Departementschefen. Jag tillstyrker den föreslagna höjningen av förevarande anslag med 3 000 kronor till 30 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Studiehjälsnämnden*: *Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[295] 18. Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	80 000	100 640
1957/58	100 000	110 830
1958/59 (statsliggaren s. 779)	110 000	
1959/60 (förslag)	125 000	

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 5 juni 1953 skall från och med budgetåret 1953/54 tills vidare för varje studielån, som beviljas ur statens lånefond för universitetsstudier och ur studielånefonden, utgå ett belopp av 10 kronor till generalpoststyrelsen såsom ersättning för dess bestyr med ifrågasvarande lånerörelse. Ersättningen bestrides från förevarande anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 110 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till det ökade antalet beviljade lån torde anslaget för nästa budgetår böra höjas med 15 000 kronor till 125 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 kronor.

[296] 19. Statens biografbyrå: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	145 700	156 682
1957/58	154 900	156 989
1958/59 (statsliggaren s. 779)	174 300	
1959/60 (förslag)	192 200	

Direktören för biografbyrån föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett 2 100 kronor lägre belopp än innevarande budgetår. Minskningen beror på inträffade personalförändringar.

Statens sakrevision har i en promemoria erinrat om att dåvarande departementschefen i propositionen 1954:116 uttalat, att riktpunkten vid bestämmande av taxesatserna för de avgifter, vilka erlägges för granskningen av film vid biografbyrån, borde vara att inkomsterna av byråns verksamhet skulle täcka de av verksamheten föranledda utgifterna av olika slag och dessutom ge en betryggande säkerhetsmarginal, så att vid behov oförutsedda inkomstminskningar eller utgiftsstegringar skulle kunna mötas. För-siktigheten bjöde, att denna säkerhetsmarginal ej beräknades lägre än motsvarande 20 procent av omkostnadssumman.

Vid en beräkning av biografbyråns kostnader och intäkter enligt inom sakrevisionen tillämpade principer hade det visat sig, att inkomsterna av granskningsavgifter budgetåret 1956/57 endast lämnat täckning för biografbyråns kostnader jämte en till 12,8 procent reducerad säkerhetsmarginal. För att hålla den vid 1954 års riksdag godtagna säkerhetsmarginalen borde enligt sakrevisionens mening från lämplig tidpunkt en avgiftshöjning genomföras med förslagsvis 10 procent av de nuvarande avgifterna.

Direktören för biografbyrån uttalar i anslutning härtill, att biografbyrån betraktar säkerhetsmarginalen om 20 procent uteslutande som en premiss vid framräkandet av taxan men icke såsom en vid varje senare tidpunkt ofrånkomlig faktor vid bedömandet av taxeutfallet. Någon ändring av granskningstaxan synes därför icke för närvarande påkallad.

Statskontoret instämmer i att den av sakrevisionen redovisade minskningen av säkerhetsmarginalen ej utan vidare kan tagas till intäkt för en uppräknig av taxesatserna.

Departementschefen. Statens biografbyrå har framlagt förslag i fråga om ändrade bestämmelser angående villkoren för barns tillträde till offentliga

biografföreställningar, innebärande att dubbla åldersgränser skulle införas. Vid bifall till förslaget uppstår behov av ytterligare en fast anställd censor med årsarvode vid biografbyrån. Arvode till filmcensor utgår för närvarande med 19 776 kronor per år.

Jag har för avsikt att senare till prövning upptaga frågan om förslag till årets riksdag angående ändrade bestämmelser i här berörda avseende. I avlöningsstaten för biografbyrån anser jag mig emellertid redan nu böra beräkna medel till arvode under nästa budgetår åt ytterligare en filmcensor med i runt tal 20 000 kronor. Med hänsyn till den i anslagsäskandena föreslagna sänkningen med 2 100 kronor bör anslaget därvid uppräknas med 17 900 kronor för budgetåret 1959/60.

Då kostnaderna för biografbyråns verksamhet är avsedda att täckas genom inkomsterna av filmgranskningen, bör, om ett ytterligare censorsarvode kommer att tagas i anspråk, en mot utgiftsökningen svarande höjning av inkomsterna åstadkommas genom höjning av gällande granskningsavgifter. Jag delar den av biografbyrån och statskontoret uttalade uppfattningen, att den konstaterade krympningen av den fastställda säkerhetsmarginalen icke i och för sig behöver medföra en justering av gällande taxor. Då emellertid en taxehöjning nu måste övervägas med hänsyn till ifrågasatt kostnadsökning för verksamheten, synes det mig lämpligt, att även de av statens sakrevision anförda synpunkterna därvid vinner beaktande. En blivande taxehöjning bör alltså enligt min mening nu syfta till att dels ge täckning för de beräknade ökade kostnaderna för biografbyråns verksamhet, dels återställa den ursprungliga säkerhetsmarginalen av omkring 20 procent av kostnaderna. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare utforma ifrågavarande taxebestämmelser.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens biografbyrå, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	94 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	70 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal..	10 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	16 100
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	700
Summa kronor	192 200

- b) till *Statens biografbyrå*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 192 200 kronor.

[297] 20. Statens biografbyrå: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	14 300	16 613
1957/58	14 300	14 973
1958/59 (statsliggaren s. 780)	14 800	
1959/60 (förslag)	14 800	

Direktören för biografbyrån hemställer om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departementschefen. I enlighet med föreliggande förslag torde anslaget böra för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 14 800 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens biografbyrå: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 14 800 kronor.

[298] 21. Bidrag till barnfilmkommittén

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	11 000	11 000
1957/58	41 000	41 000
1958/59 (statsliggaren s. 781)	35 000	
1959/60 (förslag)	35 000	

Barnfilmkommittén åtnjöt under åren 1949—1954 årligt bidrag till sin verksamhet ur åttonde huvudtitelns reservationsanslag till extra utgifter. Under förevarande rubrik upptogs därefter på riksstaten för budgetåret 1954/55 ett reservationsanslag av 5 000 kronor (vartill kom 3 000 kronor av ett för kalenderåret 1954 anvisat bidrag av 6 000 kronor ur extrautgiftsanslaget). För budgetåret 1955/56 höjdes riksstatsanslaget med 6 000 kronor till 11 000 kronor. Genom den 1957 beslutade ändringen i nöjesskatteförordningen (kungörelsen 1957: 125) förutsattes såsom villkor för skattebefrielse för filmer, som visas på barnfilmmatinéer och i barnfilmklubbar godkännande av barnfilmjuryn, vilket fick till följd att juryns verksamhet måste kraftigt utökas. Utöver det på riksstaten för 1957/58 anvisade anslaget å 16 000 kronor anvisades å tilläggsstat ytterligare 25 000 kronor nämnda budgetår. För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 35 000 kronor.

Barnfilmkommittén anhåller om oförändrat anslagsbelopp för nästkommande budgetår. Kommittén har vid uppgörandet av sitt förslag räknat med att till nästa år kunna överföra en reservation av omkring 18 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med kommitténs förslag torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp, 35 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till barnfilmkommittén* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 kronor.

L. Gymnastiska centralinstitutet m. m.

[299] 1. Gymnastiska centralinstitutet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	500 000	540 484
1958/59 (statsliggaren s. 781)	536 300	
1959/60 (förslag)	539 400	

Direktionen över gymnastiska centralinstitutet föreslår att detta anslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 536 300 kronor.

I detta sammanhang torde böra erinras om att Kungl. Maj:t den 8 november 1957 bemyndigat chefen för ecklesiastikdepartementet att tillkalla en sakkunnig för att inom departementet biträda med översyn av föreliggande förslag till utökning av gymnastiska centralinstitutets utbildningskapacitet. Den sakkunnige har den 21 juli 1958 överlämnat en promemoria i ämnet. I nämnda promemoria föreslås en ökning av den årliga intagningen vid institutet till 84 elever. De årliga kostnaderna för genomförandet av den ökade intagningen beräknas till sammanlagt 58 776 kronor budgetåret 1959/60 och 155 728 kronor budgetåret 1960/61 samt berör samtliga institutets anslag. Engångskostnaderna för utökad föreläsningssal, anordnande av skrivsal och utökade mässutrymmen m. m. uppskattas till 280 000 kronor. Enligt förslaget bör dessutom byggnadsstyrelsen anbefallas fullfölja förhandlingar med Stockholms stad beträffande ett samgående med staten för uppförande av simhall och idrottshall.

Över promemorian har utlåtanden avgivits av statskontoret, skolöverstyrelsen, byggnadsstyrelsen och direktionen.

Departementschefen. Vad först angår förslaget om en ökning av intagningen av elever vid institutet vill jag framhålla, att det vid budgetbehandlingen ej visat sig möjligt att ge utrymme för ifrågavarande kostnadsökning. Jag anser mig sålunda ej nu böra förorda någon medelsanvisning för detta ändamål.

Förevarande anslag torde böra höjas med 3 100 kronor, avseende kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Vid bifall till vad jag nu förordat bör anslaget för nästa budgetår upp-

föras med 539 400 kronor. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för gymnastiska centralinstitutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	181 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	29 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal..	262 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	62 700
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 100
Summa kronor	539 400

b) till *Gymnastiska centralinstitutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 539 400 kronor.

[300] 2. Gymnastiska centralinstitutet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	157 400	150 870
1958/59 (statsliggaren s. 782)	158 400	
1959/60 (förslag)	158 100	

Direktionen över gymnastiska centralinstitutet föreslår att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 1 500 kronor enligt följande sammanställning.

1. Reseersättningar (nu 7 500)	+ 3 300
2. Övriga expenser (nu 67 000)	— 2 000
3. Publikationstryck (nu 1 100)	+ 200
	+ 1 500

Beträffande den under punkt 1 föreslagna ökningen anföres, att posten är otillräcklig för att medge ersättningar för resor och traktamenten till fyra tillfälligt anlitade lärare under den tre veckor långa idrottsutbildningen varje vårtermin utanför Stockholm. Minskningen under punkt 2 hänför sig till bortfall av ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp, och den under punkt 3 äskade höjningen grundar sig på ökade tryckningskostnader. Belastningen å anslagsposten till publikationstryck uppgick för budgetåret 1957/58 till 1 230 kronor.

Departementschefen. Delposten till övriga expenser och anslagsposten till publikationstryck torde i enlighet med föreliggande förslag böra minskas med 2 000 kronor respektive ökas med 200 kronor. Vad beträffar anslagsposten till reseersättningar förordar jag en höjning med 1 500 kronor. Sammanlagt föreslår jag sålunda en minskning av anslaget med 300 kronor till 158 100 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Gymnastiska centralinstitutet: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 158 100 kronor.

[301] **3. Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	44 000	38 329
1958/59 (statsliggaren s. 783)	44 000	
1959/60 (förslag)	41 000	

Direktionen över gymnastiska centralinstitutet hemställer, att detta anslag för nästa budgetår sänkes med 3 000 kronor, motsvarande ett för innevarande budgetår för materiel anvisat engångsbelopp.

Departementschefen. Anslaget torde i enlighet med direktionens förslag böra minskas med 3 000 kronor till 41 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 41 000 kronor.

[302] **4. Gymnastiska centralinstitutet: Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	16 000	15 137
1958/59 (statsliggaren s. 783)	18 300	
1959/60 (förslag)	18 300	

Direktionen över gymnastiska centralinstitutet hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen. I enlighet med direktionens förslag torde detta anslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 18 300 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Gymnastiska centralinstitutet: Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 18 300 kronor.

[303] **5. Bidrag till Stockholms students idrottsförening till lokalhyra m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	6 500	6 500
1958/59 (statsliggaren s. 783)	6 500	
1959/60 (förslag)	6 500	

Enligt beslut av Kungl. Maj:t skall detta anslag huvudsakligen användas till bestridande av kostnader för förhyrande av simhallar, idrottshallar, gymnastiksalor, idrottsplatser och dylikt till kurser i olika idrottsgrenar för studerande vid Stockholms högskolor.

Föreningen hemställer för nästa budgetår om ett anslag av 21 830 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon anslagshöjning utan föreslår, att oförändrat belopp, 6 500 kronor, anvisas för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till Stockholms students idrottsförening till lokalhyra m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 6 500 kronor.

M. Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.

[304] 1. Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	204 400	200 515
1958/59 (statsliggaren s. 784)	191 500	
1959/60 (förslag)	181 500	

Detta reservationsanslag disponeras för innevarande budgetår på följande sätt.

1. Bidrag till utgivande av Svenskt biografiskt lexikon	121 500
2. Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker i övrigt	70 000
Summa kronor	191 500

1. Bidrag till utgivande av Svenskt biografiskt lexikon. *Samfundet för Svenskt biografiskt lexikons utgivande* hemställer, att bidraget för nästa budgetår minskas med i runt tal 10 000 kronor på grund av att ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp bortfaller och att löneklasstillägg icke beräknats för ett nyanställt kanslibiträde.

2. Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker i övrigt. Den av 1957 års riksdag beslutade omläggningen av bidragsgivningen till vetenskapliga tidskrifter och arbeten på de teologiska och humanistiska samt medicinska och odontologiska områdena har i enlighet med ett av Kungl. Maj:t i 1958 års statsverksproposition framlagt förslag utsträckts till att avse även sådana samhälls- och rättsvetenskapliga publikationer, till vilkas utgivande bidrag hittills utgått från förevarande anslagspost. Anslagsposten är nu uppförd med 70 000 kronor och står till Kungl. Maj:ts förfogande för bidrag till sådan publiceringsverksamhet, som icke kan hänföras till nyss angivna områden.

Musikaliska akademien föreslår i sina petita för nästa budgetår, att under förevarande anslag upptages en särskild post på 20 000 kronor såsom bidrag till Svenska samfundet för musikforskning för utgivande av en serie med äldre svenska musikverk, *Monumenta musicae svecicae*.

Departementschefen. Jag vill först anmäla, att jag den 25 april 1958 med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallat särskilda sakkunniga för att verkställa utredning och avgiva förslag i fråga om fortsatt statligt stöd åt den personhistoriska forskning och publiceringsverksamhet, som för närvarande representeras av Svenskt biografiskt lexikon.

För nästa budgetår torde ingen annan ändring böra vidtagas med avseende på anslagsposten till bidrag till utgivande av Svenskt biografiskt lexikon än att posten, såsom samfundet föreslagit, sänkes med 10 000 kronor till 111 500 kronor. Jag vill erinra om att Kungl. Maj:t för innevarande budgetår — liksom för budgetåren 1956/57 och 1957/58 — fastställt särskild stat för dispositionen av bidraget till lexikonets utgivande. Dylik stat torde böra fastställas jämväl för nästa budgetår.

Vad därefter gäller anslagsposten till understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker i övrigt anser jag att densamma bör för nästa budgetår upptagas med oförändrat belopp, 70 000 kronor.

Då jag icke anser mig kunna tillstyrka någon särskild medelsanvisning för utgivande av Monumenta musicae svecicae, bör vid bifall till vad jag sålunda förordat ifrågavarande anslag för nästa budgetår uppföras med $(111\,500 + 70\,000 =)$ 181 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 181 500 kronor.

[305] 2. Bidrag till nämnden för svensk språkvård

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	20 000	20 000
1958/59 (statsliggaren s. 785)	20 000	
1959/60 (förslag)	20 000	

Nämnden hemställer, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 47 800 kronor. I sin motivering framhåller nämnden, bland annat, att den är i starkt behov av högre statsbidrag om den i fortsättningen skall kunna effektivt fullgöra sin uppgift att följa det svenska språkets utveckling och utöva en rådgivande och språkvårdande verksamhet samt därvid även samarbeta med språknämnderna i Danmark, Finland och Norge.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av detta anslag. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 20 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nämnden för svensk språkvård* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 20 000 kronor.

[306] **3. Humanistisk forskning.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1 125 000 kronor. Med hänvisning till vad som anförts under p. 68, »Ökat stöd åt forskning», torde anslaget i riksstatsförslaget preliminärt böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1959/60 till *Humanistisk forskning* beräkna ett anslag av 1 125 000 kronor.

[307] **4. Statens medicinska forskningsråd: Förvaltningskostnader.** Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 140 500 kronor. Med hänvisning till vad som anförts under p. 68, »Ökat stöd åt forskning», torde anslaget i riksstatsförslaget preliminärt böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1959/60 till *Statens medicinska forskningsråd: Förvaltningskostnader* beräkna ett förslagsanslag av 140 500 kronor.

[308] **5. Statens medicinska forskningsråd: Medicinsk forskning.** Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 3 925 000 kronor. Med hänvisning till vad som anförts under p. 68, »Ökat stöd åt forskning», torde anslaget i riksstatsförslaget preliminärt böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1959/60 till *Statens medicinska forskningsråd: Medicinsk forskning* beräkna ett reservationsanslag av 3 925 000 kronor.

[309] **6. Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Förvaltningskostnader.** Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 107 300 kronor. Med hänvisning till vad som anförts under p. 68, »Ökat stöd åt forskning», torde anslaget i riksstatsförslaget preliminärt böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1959/60 till *Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Förvaltningskostnader* beräkna ett förslagsanslag av 107 300 kronor.

[310] **7. Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Naturvetenskaplig forskning.** Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 3 755 000 kronor. Med hänvisning till vad som anförts under p. 68, »Ökat stöd åt forskning», torde anslaget i riksstatsförslaget preliminärt böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1959/60 till *Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Naturvetenskaplig forskning* beräkna ett reservationsanslag av 3 755 000 kronor.

[311] **8. Bidrag till publicering av den svenska djuphavsexpeditionens resultat**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	60 000	33 096
1954/55	1 000	12 873
1955/56	1 000	26 084
1956/57	1 000	45 724
1957/58	39 000	15 782
1958/59 (statsliggaren s. 787)	27 000	
1959/60 (förslag)	25 000	

Rörande tillkomsten av detta reservationsanslag torde få hänvisas till 1951 års åttonde huvudtitel, s. 462 ff.

Statens naturvetenskapliga forskningsråd har hemställt, att detta reservationsanslag för nästa budgetår uppföres med 25 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med forskningsrådets förslag torde detta anslag för nästa budgetår böra uppföras med 25 000 kronor, vilket innebär en anslagsminskning med 2 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till publicering av den svenska djuphavsexpeditionens resultat* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

[312] **9. Statens samhälls- och rättsvetenskapliga forskningsråd: Förvaltningskostnader m. m.** Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 30 000 kronor. Med hänvisning till vad som anförts under p. 68, »Ökat stöd åt forskning», torde anslaget i riksstatsförslaget preliminärt böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1959/60 till *Statens samhälls- och rättsvetenskapliga forskningsråd: Förvaltningskostnader m. m.* beräkna ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[313] **10. Statens samhälls- och rättsvetenskapliga forskningsråd: Samhälls- och rättsvetenskaplig forskning.** Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 530 000 kronor. Med hänvisning till vad som anförts under p. 68, »Ökat stöd åt forskning», torde anslaget i riksstatsförslaget preliminärt böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1959/60 till *Statens samhälls- och rättsvetenskapliga forskningsråd: Samhälls- och rättsvetenskaplig forskning* beräkna ett reservationsanslag av 530 000 kronor.

[314] **11. Psykologisk och pedagogisk forskning.** Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 180 000 kronor. Med hänvisning till vad som anförts under p. 68, »Ökat stöd åt forskning», torde anslaget i riksstatsförslaget preliminärt böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1959/60 till *Psykologisk och pedagogisk forskning* beräkna ett reservationsanslag av 180 000 kronor.

[315] **12. Flyg- och navalmedicinska nämnden: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	298 700	316 014
1958/59 (statsliggaren s. 788)	367 300	
1959/60 (förslag)	486 500	

Flyg- och navalmedicinska nämnden hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 245 000 kronor enligt följande sammanställning.

Nya tjänster

Flygmedicinska avdelningen vid karolinska institutet:

1. Forskningsläkare i Ag 24
2. Psykolog i Ag 24
3. Teknisk fysiker i Ag 24

Navalmedicinska avdelningen vid karolinska institutet:

4. Två forskningsläkare i Ag 24

Flyg- och navalmedicinska avdelningen vid universitetet i Lund:

5. Två forskningsläkare i Ag 24
6. Ingenjör i Ag 17
7. Laboratoriebiträde i Ag 9

Flyg- och navalmedicinska avdelningen vid gymnastiska centralinstitutet:

8. Instrumentmakare i Ag 11

Uppflyttning av tjänst m. m.

9. En tjänst som ingenjör i Ag 17 till tjänst som driftingenjör i Ae 21 vid flygmedicinska avdelningen vid karolinska institutet

Övriga förslag

10. Extra-ordinariesättning av tre tjänster såsom försöksassistent i Ag 14, laboratoriesköterska i Ag 9 och laboratoriebiträde i Ag 9

11. Löneklassförändringar (+ 11 277)

12. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter (+ 3 700)

13. Rörligt tillägg (+ 31 500)

Nämnden anför bland annat följande.

Nämnden tillsatte år 1956 — såsom redan anfördes i nämndens anslagsäskanden för budgetåret 1958/59 — en kommitté med uppgift att i samarbete med representanter för flygvapnet, luftfartsstyrelsen, Saab och SAS inventera behovet av flygmedicinsk forsknings- och försöksverksamhet för den närmaste 5—10-årsperioden. Denna inventering visade klart att mängden av trängande forskningsproblem var så stor, att det var orealistiskt att uppföra mer än en del av desamma på ett forskningsprogram för en sådan period. Resultatet bekräftade med all önskvärd tydlighet riktigheten i det av nämnden i föregående budgetårs anslagsäskanden gjorda konstaterandet att den flygmedicinska forsknings- och försöksverksamheten inte med nuvarande resurser förmår hålla takten med den flygtekniska utvecklingen i vårt land. Sedan berörda intressenter verkställt en angelägenhetsgradering av de olika forskningsuppgifterna, uppdrogs åt en särskild kommitté att med iakttagande av största återhållsamhet föreslå de förstärkningar av nämndens resurser som oundgängligen erfordras för att åtminstone de viktigaste forskningsproblemen inom flygmedicinen skall kunna angripas i takt med den flygtekniska utvecklingen. Kommitténs förslag har av nämnden bedömts utgöra en mot bakgrunden av rådande statsfinansiella läge väl gjord avvägning mellan behov och resurser och har därför lagts till grund för nämndens anslagsäskanden för budgetåret 1959/60 i vad avser flygmedicinens behov.

Av det stora antalet prioriterade arbetsuppgifter, som angivits i förutnämnda inventering har de psykofysiologiska och de psykoteknologiska problemställningarna genom den flygtekniska utvecklingen fått en alltmer dominerande betydelse. Besättningar på såväl militära flygplan som civila trafikflygplan utsätts för allt större påfrestningar, som är direkta följder av de snabbt ökande farterna och flyghöjderna. Dessa påfrestningar framkallar fysiologiska reaktioner som försämrar människans förmåga att behärska flygplanet. Den emotionella stressen ökar också, beroende på bland annat, att större koncentration fordras samtidigt som resultaten av även kortvariga förvirrings- och paniktillstånd kan få katastrofala följder. Psykisk desorientering beroende på vibrationer och varierande accelerationspåkänningar av längre varaktighet är ett synnerligen aktuellt problem. För den forskning, som fordras för att dessa problem framgångsrikt skall kunna

behandlas, krävs tillgång till bland annat olika flygfysiologisk apparatur och utrustning. Av bland annat dessa skäl är ett stort antal forskningsuppgifter av denna typ väl lämpade för bearbetning på nämndens avdelning vid karolinska institutet. Det har lyckats att ge den där befintliga flygmedicinska specialapparaturen (såsom centrifug- och tryckkamaranläggningar) prestanda och en mångsidighet, som beräknas motsvara de krav man kan ställa för överskådlig tid framåt. Däremot har hittills endast det vid anskaffningens beslutande aktuella behovet av medicinskt-vetenskaplig forskningspersonal tillgodosetts. För att avhjälpa bristen på forskarpersonal vid avdelningen för det forskningsbehov, som framträtt under senare år, har nämnden i sina anslagsäskanden för de två senaste åren begärt inrättande av en forskningsläkartjänst och en tjänst som psykolog samt i senaste anslagsäskanden en laboratur. Av dessa tjänster har hittills endast en forskningsläkarbefattning tillkommit. Detta har medfört, att avdelningens tekniska resurser även innevarande budgetår endast kunnat utnyttjas i begränsad omfattning. Diskrepansen mellan de materiella resurserna (investeringar på cirka två miljoner kronor) och de medicinskt-vetenskapligt personella resurserna är markant.

För att åstadkomma ett rimligt förhållande mellan föreliggande forskningsbehov, redan befintliga materiella resurser och medicinskt vetenskaplig forskarpersonal föreslår nämnden bland annat inrättande av en tjänst som forskningsläkare i Ag 24 och en tjänst som psykolog i Ag 24.

I skrivelse den 27 juni 1958 till byggnadsstyrelsen har nämnden anhållit, att styrelsen måtte utarbeta ritningar och upprätta kostnadsberäkningar för en påbyggnad av den flygmedicinska tillbyggnaden vid karolinska institutet. Den begärda utökningen av antalet befattningshavare kräver nämligen enligt nämnden ökat arbetsutrymme, som inte kan tillgodoses inom nämndens nu disponibla lokalutrymmen vid institutet.

Till nämndens anslagsäskanden har fogats ett *särskilt yttrande* av ledamöterna E. Hohwü Christensen och A. Frykholm. Däri framhålls bland annat följande. Då nämnden för mer än tio år sedan tillkom för att ge möjligheter för flygmedicinsk forskning, ansågs det rationellt att förlägga arbetet i huvudsak till tre av landets fysiologiska institutioner, som genom personalförstärkning och bidrag till speciell apparatur skulle sättas i stånd att lösa vissa flygfysiologiska problem. En sådan lösning ansågs rationell från forskningssynpunkt och ekonomiskt fördelaktig för landet. Man önskade då ej inrätta en central forsknings- och försöksanstalt för flygmedicin. — Centrifuganläggningen vid karolinska institutets fysiologiska institution medförde automatiskt en viss nybyggnadsverksamhet, som resulterade i en mera självständig avdelning för flygmedicin vid denna institution. Detta innebar i realiteten ett visst avsteg från nämndens ursprungliga arbetsform, där det flygmedicinska arbetet skulle ingå som en integrerande del av de fysiologiska institutionernas forskningsarbete. Även vad beträffar personal och forskningsanslag har denna avdelning kommit att inta en särställning. Bifalles detta års anslagsäskanden blir avdelningens dominans än mera framträdande. De i anslagsskrivelsen tillkännagivna nybyggnadsplanerna visar entydigt att nämndens ursprungliga program i realiteten har övergivits och att man kommer att tillskapa en central forsknings- och försöksanstalt för flygmedicin. Det är från flera synpunkter tveksamt om en sådan utveckling bör ske utan att en förutsättningslös utredning har skett.

Till tanken på en utredning i en eller annan form knytes också an i vissa utlåtanden i anledning av nämndens anslagsäskaden. Sålunda har *statskontoret* för sin del inte något att erinra mot att frågan om den framtida organisationen av forskningen på det flygmedicinska området göres till föremål för utredning. — Den avvägning av olika önskemål om personalökningar, som i avvaktan på resultatet av en dylik utredning kan bli nödvändig för att tillgodose oundgängliga, av utvecklingen betingade behov, anser sig statskontoret emellertid inte ha möjlighet att verkställa.

Statskontoret har beträffande yrkandet under punkt 9 om ändring av en befattning som ingenjör i lönegrad Ag 17 till driftingenjörstjänst i Ae 21 inte något att erinra mot att befattningen ifråga överföres på extra ordinarie stat. — Mot den begärda extraordinariesättningen av tre extra tjänster såsom försöksassistent, laboratoriesköterska och laboratoriebiträde synes enligt statskontoret inte vara något att invända.

Chefen för flygvapnet tillstyrker också att den i förutnämnda särskilda yttrande ifrågasatta utredningen kommer till stånd, varvid enligt flygvapenchefen nämndens organisation och arbetsformer automatiskt kommer att utredas. — Tillika framhålles, att det är av största vikt att nämnden tills vidare får inte blott fortsätta utan även utveckla sitt arbete. Flygvapenchefen tillstyrker därför, att åtminstone en del av de av nämnden nu föreslagna nya tjänsterna inrättas. Såsom särskilt angeläget från flygvapnets synpunkt framhålles inrättandet av den under punkt 2 föreslagna psykologtjänsten varjämte åtminstone en av de båda föreslagna tjänsterna som forskningsläkare vid flyg- och navalmedicinska avdelningen i Lund enligt flygvapenchefen bör inrättas.

Chefen för marinen understryker i utlåtande över nämndens framställning betydelsen såväl av att den föreslagna nybyggnaden av det flygmedicinska laboratoriet vid karolinska institutet kan igångsättas som av att de båda under punkt 4 äskade tjänsterna som forskningsläkare inrättas från och med nästa budgetår.

Statens medicinska forskningsråd vitsordar behovet för nämndens del av ökade forskningsmedel, som utan att binda nämnden vid någon speciellt ny organisation sätter den i stånd att lösa aktuella forskningsbehov. Beträffande principerna för organisationen av forskningsverksamheten uttalar rådet, att man måste ställa dessa i relation till den försvarsmedicinska forskningen som helhet i Sverige. Rådet föreslår, att en särskild kommitté tillsättes med uppdrag att företa en utredning av organisationen av den försvarsmedicinska forskningen i vårt land. En splittrad organisation av denna forskning kan enligt rådet i beredskaps- och krigstid bli till allvarlig skada. Rådet finner att den föreslagna utredningen, som snarast bör komma till stånd, även bör uppta frågan om organisationen av flyg- och navalmedicinska nämndens forskningsverksamhet.

1955 års universitetsutredning har i sitt senaste betänkande, »Forsknings villkor och behov» (SOU 1958: 32), beträffande den försvarsmedicinska forskningen framhållit, att det för närvarande synes vara oklart, hur samverkan mellan försvarsmedicinska nämnden, flyg- och navalmedicinska nämnden och försvarets forskningsanstalt i framtiden bör organiseras. Utredningen säger sig för sin del inte ha kunnat taga ställning till dessa enligt utredningen i sina detaljer synnerligen invecklade frågor, vilka även berör flera departement. Utredningen föreslår, att en särskild kommitté snarast tillsättes med uppdrag att företa en förutsättningslös utredning av organisationen av den försvarsmedicinska forskningen.

Departementschefen. Den i olika sammanhang aktualiserade diskussionen om den försvarsmedicinska forskningens framtida ställning m. m. har övertygat mig om behovet av en utredning rörande arten, omfattningen och organisationen av denna forskning, innefattande även flyg- och navalmedicinska nämndens forskningsverksamhet. Jag överväger därför frågan om att få till stånd en särskild översyn av här nämnda spörsmål. I detta läge anser jag mig endast såtillvida kunna tillstyrka nämndens äskanden om nya tjänster att jag förordar, att medel beräknas för en tjänst som forskningsläkare i Ag 24 vid flygmedicinska avdelningen vid karolinska institutet. Med anledning av vad nämnden anfört rörande lokalbehovet vid avdelningen vill jag tillägga, att enligt vad jag numera under hand inhämtat utrymme kan beredas åt ifrågavarande forskningsläkare inom av nämnden nu disponerade lokaler. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag att en tjänst som ingenjör i Ag 17 vid flygmedicinska avdelningen vid karolinska institutet placeras i Ae 19.

Ur nämndens anslag till flyg- och navalmedicinsk forskning, anslagsposterna till driftkostnader samt till flyg- och navalmedicinsk undervisnings- och instruktionsverksamhet, bestrids för närvarande i viss omfattning även kostnader för av nämnden för forskningsarbete anlitad personal. Enligt vad jag erfarit uppgår avlöningskostnaderna för denna personal till i runt tal 75 000 kronor, fördelade med 50 000 kronor på posten till driftkostnader och 25 000 kronor på posten till flyg- och navalmedicinsk undervisnings- och instruktionsverksamhet. Då jag anser att här ifrågavarande kostnader inte bör belasta forskningsanslaget, föreslår jag att ett belopp av 75 000 kronor från och med nästa budgetår redovisas under nämndens avlöningsanslag som en ny, förslagsvis betecknad anslagspost till Ersättning till tillfällig arbetskraft. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av nämnden meddela erforderliga föreskrifter beträffande anslagspostens disposition.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 486 500 kro-

nor. Detta innebär en anslagshöjning med 119 200 kronor, varav omkring 15 500 kronor är automatisk ökning och förut nämnda belopp av 75 000 kronor avser från forskningsanslaget överförda medel. Anslaget bör fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för flyg- och navalmedicinska nämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	3 000
2. Ersättning till tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	75 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	351 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	54 900
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 500
Summa kronor	486 500

b) till *Flyg- och navalmedicinska nämnden*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 486 500 kronor.

[316] 13. Flyg- och navalmedicinska nämnden: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	22 000	17 093
1958/59 (statsliggaren s. 788)	24 000	
1959/60 (förslag)	26 000	

Flyg- och navalmedicinska nämnden föreslår, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 5 000 kronor till 29 000 kronor. Av höjningen avser 3 500 kronor anslagsposten till expenser och 1 500 kronor anslagsposten till inköp av litteratur.

I sin motivering framhåller nämnden, att medelsbehovet under ifrågavarande anslagsposter, som nu är uppförda med respektive 8 500 kronor och 4 500 kronor, givetvis står i direkt relation till antalet forskartjänster. Vid nämndens förslag om ytterligare ett flertal sådana tjänster blir enligt nämnden en förstärkning av dessa anslagsposter nödvändig.

Departementschefen. Jag har funnit mig böra förorda en uppräkningsanslagsposten till expenser med 1 500 kronor och av anslagsposten till inköp av litteratur med 500 kronor. Ifrågavarande anslag torde alltså för nästa

budgetår böra höjas med 2 000 kronor till 26 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flyg- och navalmedicinska nämnden: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 26 000 kronor.

[317] **14. Flyg- och navalmedicinska nämnden: Flyg- och navalmedicinsk forskning**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	230 000	206 237
1958/59 (statsliggaren s. 789)	250 000	
1959/60 (förslag)	200 000	

Flyg- och navalmedicinska nämnden föreslår, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 85 000 kronor enligt följande sammanställning:

	Ökning
1. Driftkostnader (nu 145 000)	25 000
2. Stipendier för flyg- och navalmedicinska studier utomlands m. m (nu 20 000)	15 000
3. Engångsanskaffning av viss utrustning	45 000
Summa kronor	85 000

Departementschefen. En viss höjning av medelsanvisningen till driftkostnader synes mig påkallad. Jag beräknar för detta ändamål ytterligare 25 000 kronor. Under hänvisning till vad jag vid min behandling av nämndens avlöningsanslag anfört och föreslagit i fråga om anvisande under avlöningsanslaget av särskilda medel för tillfällig arbetskraft — för vilka ändamål forskningsanslaget nu i viss utsträckning tagits i anspråk — föreslår jag att forskningsanslaget reduceras med 75 000 kronor.

Jag beräknar i enlighet härmed hela anslaget till (250 000 + 25 000 — 75 000 =) 200 000 kronor för nästa budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flyg- och navalmedicinska nämnden: Flyg- och navalmedicinsk forskning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[318] **15. Atomforskning.** Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 4 375 000 kronor. Med hänvisning till vad som anförts under p. 68, »Ökat stöd åt forskning», torde anslaget i riksstatsförslaget preliminärt böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition, för budgetåret 1959/60 till *Atomforskning* beräkna ett reservationsanslag av 4 375 000 kronor.

[319] **16. Europeiskt samarbete inom kärnforskningen.** Detta förslagsanslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 2 700 000 kronor, är avsett till bestridande av kostnaderna för Sveriges deltagande i det europeiska samarbetet på kärnforskningens område enligt den överenskommelse härom, som träffats mellan ett antal europeiska stater, däribland vårt land. (Se 1954 års statsverksproposition, bilagan åttonde huvudtiteln, s. 570 ff). Samarbetet under de första sju åren avser bland annat uppbyggande av ett europeiskt kärnforskningsinstitut i Genève.

Atomkommittén hemställer, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med 2 600 000 kronor. Därvid anför kommittén bland annat följande.

Utbyggnaden av Cerninstitutet vid Meyrin utanför Genève fortskrider planenligt. 600 Me V synkrocyclotronen, som togs i bruk praktiskt taget exakt på beräknad tid den 1 augusti 1957, har givit forskarna vid Cern och deras gästande kolleger från de olika medlemsstaterna ett förnämligt forskningsinstrument. Därmed har Cern på ett mera definitivt sätt börjat glida över från uppbyggnadsskedet till det stadium, då de nedlagda ansträngningarna i större omfattning börjar bära frukt i form av möjligheter till vetenskapligt arbete och resultat av detta. Uppbyggnaden av 25 Ge V protonsynkrotronen fortskrider också på beräknat sätt. Enligt de ursprungliga planerna skall den vara klar för drift under 1960, och ingenting tyder på att så ej skulle bli fallet.

Sammanfattningsvis kan sägas, att upprättandet av Cern och vårt lands deltagande i detta företag helt säkert varit en lyckosam för att inte säga nödvändig åtgärd. Från mondial synpunkt utgör Cern ett komplement till de stora amerikanska liknande institutionerna (Brookhaven, Berkeley m. fl.) och öststaternas Förenade kärnforskningsinstitut i närheten av Moskva. Kostnaderna för organisationen har emellertid kommit att icke obetydligt överskrida de från början beräknade. Storleken av bidragen till Cern beslutas i enlighet med givna bestämmelser av Cerns Council, där varje medlemsstat har en röst. Sveriges representanter har sökt att i görligaste mån begränsa utgifterna. Vid det sammanträde i december 1957, vid vilket budgeten för 1958 behandlades, beslöts, att medlemsstaterna tillsammans skulle erlägga 56 miljoner schweizerfrancs under år 1958 samt att den totala kostnaden för åren 1958 och 1959 skulle beräknas till 100 miljoner schweizerfrancs. Sverige var det enda land, som röstade mot förslaget och önskade en lägre budget. Det kan kanske synas som om Sverige vid denna budgetbehandling arbetat för en orealistiskt låg budget, som rentav skulle kunna medföra, att vårt land betraktades såsom en bakåtsträvar i fråga om denna viktiga verksamhet, eftersom vårt land var ensamt att underskrida den nämnda budgeten. Så torde dock ej vara fallet. Även övriga länder torde uppskatta att denna inställning kommer fram, då den tvingar Cerns administration till stark koncentration på det väsentliga och till att pressa fram en tillräckligt ingående motivering för äskade medel.

Om också här refererade sparsamhetssynpunkter i och för sig varit välgrundade, så måste å andra sidan mycket starkt betonas, att Cern i fortsättningen måste erhålla resurser — dels för anläggningens färdigställande, dels för fortsatt adaptering till utvecklingens krav, dels också för anläggningens drift — som gör det möjligt att hålla institutionen på toppen som

Europas centrala institut för högennergifysik. Det är ännu för tidigt att uttala sig något mera exakt om storleken av behövt belopp efter 1960, då den egentliga byggnadsetappen kan beräknas vara avslutad, men det torde vara orealistiskt att tänka sig, att årskostnaden kommer att väsentligt understiga den som gällt de senaste åren, d. v. s. för vårt lands del storleksordningen 3 miljoner kronor per år.

Storleken av Sveriges bidrag för första hälften av budgetåret 1959/60 kan nu beräknas, eftersom i realiteten principbeslut redan fattats om en budget för 1959 på 44 miljoner schweizerfrancs. Då Sveriges bidrag utgör 4,85 procent av totalbudgeten blir den på vårt land fallande kostnaden för ett halvt år i avrundat tal 1,1 miljoner schweizerfrancs eller 1,3 miljoner kronor. Storleken av vårt bidrag för den senare hälften av budgetåret 1959/60 är betydligt mera osäker. Sedan principbeslut fattades om 1959 års budget har en väsentlig kostnad tillkommit för Cern, nödvändiggjord av den vetenskapligt-tekniska utvecklingen, nämligen byggandet av en mycket stor bubbelkammare, d. v. s. en apparatur för detektering av den från den stora acceleratoren kommande strålningen. Denna fråga kommer att behandlas på ett extra councilsammanträde i oktober 1958. Enda möjligheten synes vara att tills vidare räkna med samma belopp för den senare delen av budgetåret 1959/60 som för den första delen.

Departementschefen. Enligt vad jag under hand inhämtat har vid sammanträde i Cerns finanskommitté och dess råd den 2 och 3 december 1958 Cerns budget för 1959 fastställts till 55 miljoner schweizerfrancs. Med hänsyn härtill kan medelsbehovet under förevarande anslag för förra hälften av nästa budgetår uppskattas till 1 600 000 kronor. Då det enligt vad som härjämte meddelats mig finns anledning räkna med minst samma medelsbehov för senare hälften av budgetåret, har jag ansett mig böra föreslå, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 3 200 000 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 500 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Europeiskt samarbete inom kärnforskningen* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 3 200 000 kronor.

[320] **17. Bidrag till nordiska institutet för teoretisk atomfysik**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	150 000	150 000
1958/59 (statsliggaren s. 790)	240 000	
1959/60 (förslag)	240 000	

Tillkomsten av ifrågavarande institut grundar sig på en av Nordiska rådet vid dess femte session i Helsingfors 1957 antagen rekommendation. I propositionen 1957: 119 har en redogörelse lämnats för institutets organisation och uppgifter m. m. Här torde blott få erinras om att de årliga kostnaderna för institutet beräknades till 650 000 svenska kronor; räknat efter de nordiska ländernas invånarantal skulle Sverige för täckande av

dessas kostnader lämna ett årligt anslag av 240 000 kronor. Institutet påbörjade sin verksamhet hösten 1957. Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med förutnämnda belopp, 240 000 kronor.

Atomkommittén hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen. Anslaget torde, i enlighet med atomkommitténs förslag, för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 240 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nordiska institutet för teoretisk atomfysik* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 240 000 kronor.

[321] **18. Matematikmaskinnämnden: Avlöningar.** Till matematikmaskinnämnden har för innevarande budgetår anvisats till avlöningar ett förslagsanslag av 1 000 kronor, till omkostnader ett förslagsanslag av 1 000 kronor och till materiel m. m. ett reservationsanslag av 1 000 kronor (se statsliggaren s. 790 ff.).

Matematikmaskinnämnden hemställer i sina anslagsäskanden för nästa budgetår, att avlöningsanslaget uppföres med 250 000 kronor samt att ett-
vart av omkostnads- och materielanslagen uppföres med oförändrat belopp, 1 000 kronor.

Nämnden erinrar inledningsvis om att avtal om inköp av en ny modernare maskin numera träffats i enlighet med av Kungl. Maj:t lämnat bemyndigande.

Rörande anledningen till att avlöningsanslaget nu ansetts böra uppföras med 250 000 kronor och inte såsom tidigare med blott ett nominellt belopp hänvisar härefter nämnden till att en inte obetydlig personalförstärkning enligt nämndens uppfattning blivit oundgänglig för den del av nämndens verksamhet, som databehandlingsområdet utgör. Lönekostnaderna för denna verksamhet, beräknade till 250 000 kronor, kan enligt nämnden inte såsom övriga personalutgifter täckas av inkomsterna från driften av matematikmaskinerna m. m. Nämnden anser sig inte kunna påräkna inkomster under 1959/60 tillräckliga för att bestrida även dessa kostnader. Kostnaderna för en sådan ny verksamhet, som det här är fråga om, synes, framhåller nämnden, böra bestridas genom anslag, i varje fall under ett första uppbyggnadsskede.

Vad beträffar inkomsterna från driften av matematikmaskinerna m. m. erinrar nämnden först om att nämnden för innevarande budgetår beräknat inkomsterna till 2 300 000 kronor. Därvid har nämnden antagit att den nya EDB-maskin — förkortningen betyder elektronisk databehandling — till vars anskaffande riksdagen år 1958 givit sitt medgivande skulle vara i drift större delen av budgetåret. Så har dock enligt nämnden inte blivit fallet, utan den nya maskinen synes komma att tagas i bruk först i början

av budgetåret 1959/60, det vill säga inemot ett år senare. Denna fördröjning åtföljs enligt nämnden givetvis även av vissa förändringar i de faktorer varpå en inkomstberäkning grundas. En beräkning av inkomsterna för budgetåret 1959/60 kan därför, framhåller nämnden, leda till annat resultat. Därtill kommer att en prognos rörande nämndens inkomster nu enligt nämnden är osäkrare än någonsin, eftersom den måste ske utifrån en rad, delvis mycket svårbedömbara faktorer. Nämnden framhåller att det rör sig om ett markant övergångsskede, då en viss omriktning av serviceverksamheten från vissa problemtyper till andra nya skall ske, samtidigt som flera företag och myndigheter inom landet har förvärvat eller inom kort skall installera egna maskinanläggningar. Av betydelse är även hur snabbt man kommer att ta fasta på den nya anläggningens speciella möjligheter. Enligt nämnden påverkas inkomstutfallet även av vad kapacitetsförändringen vid nämndens maskinanläggning innebär för de räknearbeten, som kommer att utföras, och i anslutning därtill prissättningen av maskintiden.

Under hänvisning till angivna omständigheter uppskattar nämnden inkomsterna under nästa budgetår till inte högre belopp än 2 000 000 kronor.

Nämnden föreslår, att av de för nästa budgetår beräknade inkomsterna 1 257 000 kronor upptages såsom uppbördsmedel under avlöningsanslaget och 164 500 kronor såsom uppbördsmedel under omkostnadsanslaget. I den mån inkomsterna överstiger ($1\,257\,000 + 164\,500 =$) 1 421 500 kronor bör enligt nämnden överskottet liksom nu få tillföras materielanslaget. Nämnden påpekar att av överskottet 300 000 kronor åtgår för delbetalning av den nya maskinen.

I fråga om avlöningsanslaget framlägger nämnden — förutom beräkningar av automatiska utgiftsökningar — förslag om nya tjänster m. m. enligt följande sammanställning.

- 1) matematiker i Ag 23,
- 2) matematiker i Ag 21,
båda för matematiska avdelningen,
- 3) indragning av två vakanta tjänster som matematikerbiträde i respektive Ag 15 och Ag 13 å matematiska avdelningen,
- 4) byrådirektör i Ag 26,
- 5) tre matematiker i Ag 23,
- 6) tre matematiker i Ag 21,
- 7) kontorist i Ag 9, samtliga för databehandling,
- 8) förste byråingenjör i Ag 23,
- 9) förste byråingenjör i Ag 21, båda för tekniska avdelningen,
- 10) extraordinariesättning av åtta extra tjänster, nämligen en som matematiker i Ag 21, en som matematiker och en som ingenjör i Ag 17, en som ingenjör och en som matematikmaskinskötare i Ag 13, en som laboratoriebiträde och en som verkstadsbiträde i Ag 7 samt en som biträde i Ag 3,
- 11) ökad medelsanvisning till tillfällig personal med 40 000 kronor.

Av nämndens framställning inhämtas bland annat följande.

Punkterna 4—7. Den ekonomiska betydelsen av elektronisk databehandling har numera på vissa delområden närmare kunnat preciseras genom

utredningsresultat. Sålunda har statens organisationsnämnd vid sina undersökningar rörande den framtida organisationen av folkbokföringen och skatteväsendet funnit sig böra rekommendera användande av elektroniska databehandlingsmaskiner, som av organisationsnämnden beräknas, i förhållande till nuvarande arbetsmetoder, medföra årliga besparingar med 13,5 miljoner kronor innefattande en arbetskraftsreduktion med över 1 000 personer. Databehandlingskommittén har i en till organisationsnämndens skrivelse fogad promemoria framhållit att ytterligare stora fördelar kan beräknas därest ett på EDB baserat system för folkbokföring och uppbördsväsen kombineras med system för folkpension, för samordnad utbetalning av folkpension och statlig personalpension samt för eventuellt blivande tilläggs pensioner. Utöver nu nämnda arbetsuppgifter förekommer inom den statliga verksamhetssfären ett stort antal för EDB lämpliga arbetsuppgifter, som hittills är mindre grundligt utredda än de tidigare nämnda men som sammantagna torde ge utrymme för mycket stora vinster. Därtill kommer den samhällsekonomiska betydelsen av att fördelarna med EDB utnyttjas inom det enskilda näringslivet.

När de praktiska förberedelserna för databehandling igångsätts på bred front inom statsförvaltningen behövs personal utbildad för ändamålet. En stor del av förberedelsearbetet måste efter viss grundutbildning i EDB ankomma på personal inom verken med detaljkännedom om arbetsuppgifterna. Men för att uppläggningsen skall bli rationell erfordras att specialister med ingående kunskaper på området deltar i arbetet. Av detta och andra skäl är det angeläget, att staten själv förfogar över dylik expertis. Sådana specialister och experter torde endast kunna påräknas till begränsat antal. Därför bör dylik sakkunskap finnas centralt representerad inom statsförvaltningen för att vid behov kunna sättas in. Expertis på området behöver sålunda snarast möjligt byggas upp. För att undvika dubbelorganisationer bör det lämpligen ske i anslutning till nämndens hittillsvarande verksamhet.

Till denna centrala verksamhet hör att tillvarata de kunskaper och erfarenheter som vunnits på andra håll, huvudsakligen i USA, och följa utvecklingen på området samt att därvid bedriva en effektiv dokumentationsverksamhet och litteraturtjänst. De därigenom vunna insikterna bör fördjupas genom en utredande verksamhet och kompletteras med erfarenheter från egen praktisk verksamhet inom aktuella svenska tillämpningsområden vid egna och andra tillgängliga maskinanläggningar. Den expertis som sålunda bildas skall ställas till förfogande genom kursverksamhet, rådgivning och direkt deltagande i förberedelsearbetet för databehandling inom statsförvaltningen. En icke obetydlig effektiv arbetsinsats bör kunna påräknas av denna nämndens personal inom de arbetsgrupper, som förbereder databehandlingssystem för folkbokföring och uppbördsväsen, folkpension och andra områden inom statsförvaltningen som kan bli aktuella. En sådan verksamhet är en förutsättning för att EDB-system skall kunna införas inom statsförvaltningen med utsikter till framgång. Den förutan är riskerna för dyrbara misstag alltför stora. — Matematikmaskinnämndens verksamhet inom databehandlingsområdet har hittills på grund av personalbrist måst begränsas till att huvudsakligen gälla förberedelser till en orienterande kurs i databehandlingsfrågor för befattningshavare inom statsförvaltningen. Förberedelsearbetet har dock kunnat intensifieras så att kursverksamhet bör kunna upptagas inom en snar framtid. Det är att hoppas att den första kursen skall kunna ges under november 1958.

Vid tillskapandet av en expertgrupp för databehandling bör följande

beaktas. Effektiviteten och ekonomin i statsförvaltningens kommande EDB-tillämpningar bestäms i hög grad av programmeringsarbetets kvalitet. Den måste i sin tur röna stort inflytande av kvalifikationerna hos dem som har att bygga upp en god praxis på området. Den personalgrupp, som inom nämnden skulle svara för databehandlingsfrågor, har att täcka ett brett kunskapsfält, från systemuppläggning, programmering med kodningsteknik m. m. till frågor av teknisk art. Det innebär bland annat att arbetet blir mycket självständigt och att höga krav måste ställas på var och en. Inom gruppen bör såväl matematisk och teknisk skolning som civilekonomisk utbildning återfinnas.

Nämnden föreslår att för denna verksamhet inrättas ett antal tjänster, nämligen en byrådirektörstjänst i Ag 26 med uppgift att handha den direkta ledningen av verksamheten, tre tjänster som matematiker i Ag 23, tre tjänster som matematiker i Ag 21 samt en kontoristtjänst i Ag 9 för vilken bör krävas färdighet i stenografi och kunnighet i främmande språk.

Punkterna 8—9. Som utförligare motiverats i nämndens anslagsäskanden för budgetåret 1958/59, avser nämnden att jämsides med driften av befintliga maskiner även bedriva forsknings- och utvecklingsarbete inom matematikmaskinområdet syftande till konstruktion av en väsentligt snabbare och större maskin än Besk. Detta arbete har hittills varit begränsat till allmänt planeringsarbete, enär den tekniska personalen varit fullt sysselsatt med arbeten för drift, underhåll och förbättring av Besk. I nuvarande läge kräver utvecklingsarbetet i första hand insats av väl kvalificerade civilingenjörer. Nämnden vill därför föreslå en ökning av arbetsgruppens tekniska avdelning med en förste byråingenjör i lönegrad Ag 23 och en förste byråingenjör i Ag 21.

Punkt 10. Nämnden föreslår, att åtta extra tjänster, som anses fylla ett stadigvarande behov, extraordinariesättes.

Punkt 11. För anställande av tillfällig personal har för innevarande budgetår beräknats omkring 80 000 kronor, vilket belopp utnyttjas till avlöning av praktikanter och tillfälligt engagerad expertis. Till stöd för den äskade förstärkningen av medelsanvisningen här till med 40 000 kronor åberopas angelägenheten av att nämnden beredes ökad möjlighet att tillfälligt anställa dylik personal, bland annat med hänsyn till personalrekryteringen. Av förstärkningen avses 20 000 kronor för tillfällig personal inom databehandlingsområdet.

Statskontoret har i sitt utlåtande över matematikmaskinnämndens äskanden under avlöningsanslaget framhållit, att en sådan avvägning av antalet nya tjänster synes böra eftersträvas, att anslaget även nästa budgetår kan uppföras med ett nominellt belopp av 1 000 kronor. Den begärda förändringen av två matematikbiträdestjänster till matematikertjänster vid matematiska avdelningen samt personalökningen vid tekniska avdelningen bör således enligt statskontoret endast genomföras i den mån uppkommande merkostnader härför kan täckas av inflytande inkomster.

Vad beträffar förslaget om tillskapande av en expertgrupp för databehandling inom matematikmaskinnämnden erinrar statskontoret om, att två nya tjänster som matematiker inrättats för ändamålet från och med innevarande budgetår. Med hänsyn till de stora besparingar på längre sikt, som databehandlingsverksamheten beräknas medföra, synes, framhåller

statskontoret, i och för sig intet vara att erinra mot att nämnda verksamhet, som enligt ämbetsverkets mening lämpligen bör ingå som ett led i nämndens arbetsuppgifter, ytterligare utvidgas. Kostnaderna för avlöning åt den för databehandling avsedda personalen bör enligt ämbetsverket i princip belasta nämndens avlöningsanslag. I den mån personalen anlitas för verkställande av utredningar åt kommittéer och dylikt, anser statskontoret att medel för avlöningskostnaderna bör anvisas från vederbörande kommittéanslag. I fråga om den för databehandlingsverksamheten erforderliga personalen finner statskontoret att medelsbehovet för budgetåret 1959/60 bör kunna begränsas till 100 000 kronor, vilket belopp i avvaktan på närmare erfarenheter rörande utbyggnaden av verksamheten på databehandlingsområdet enligt statskontorets uppfattning bör täckas inom ramen för inflytande inkomster.

Mot förslaget att åtta extra tjänster skulle överföras på extra ordinarie stat har statskontoret inte något att invända.

Departementschefen. Av min redogörelse för matematikmaskinnämndens anslagsäskanden torde framgå, att nämnden nu är beredd att igångsätta ett omfattande arbete för att stimulera användningen av elektroniska databehandlingsmetoder inom skilda områden av statsförvaltningen. Den ekonomiska betydelsen av tillämpningen av dessa metoder inom statsförvaltningen synes numera klart dokumenterad. Enligt min mening talar starka skäl för att sådana åtgärder vidtages, att nämndens ställning som samordnings- och expertorgan på detta område kan befästas och ytterligare utvecklas.

En förskjutning av tyngdpunkten i matematikmaskinnämndens framtida verksamhet till den mera servicebetonade funktion, som uppgiften att leda och samordna databehandlingsarbetet inom den statliga förvaltningen får anses innebära, påkallar enligt min mening vissa administrativa förändringar. Jag vill i detta sammanhang erinra om att matematikmaskinnämndens organisation och fortsatta verksamhet för närvarande är under utredning genom särskilda sakkunniga, som av chefen för finansdepartementet, med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 oktober 1955, tillkallats för att verkställa utredning rörande statsförvaltningens behov av databehandlingsmaskiner och därmed sammanhängande frågor. Utan att vilja föregripa kommitténs kommande förslag rörande nämndens organisation m. m. vill jag dock framhålla, att nämndens ställning som samordningsorgan på databehandlingsområdet motiverar att nämnden framdeles kommer att sortera under samma departement som de centrala ämbetsverk inom vilkas förvaltningsområden databehandlingen kan beräknas få en speciell betydelse. Efter samråd med chefen för finansdepartementet finner jag det vara lämpligt att nämnden från och med den 1 juli 1960 sorterar under finansdepartementet och att dess anslag sålunda från och med samma tidpunkt redovisas under sjunde huvudtiteln. Mot bakgrunden av det

anförda vill jag även anmäla, att jag i ett senare sammanhang torde få återkomma till vissa frågor rörande nämndens sammansättning m. m.

Sättet för finansieringen av matematikmaskinnämndens verksamhet bör enligt min mening nu omprövas. Jag vill först erinra om att inkomsterna från nämndens verksamhet under budgetåren 1950/56 uppförts såsom särskilda uppbördsmedel under nämndens avlöningsanslag. Inkomsterna har under ifrågavarande budgetår regelmässigt överstigit det i avlöningsstaten för vederbörande budgetår upptagna beloppet. Det årliga överskottet har genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t tillgodoförts materielanslaget och ställts till nämndens förfogande för anskaffning av materiel m. m. Från och med budgetåret 1956/57 har viss del av de beräknade inkomsterna uppförts såsom uppbördsmedel jämväl under omkostnadsanslaget. Från och med sistnämnda budgetår har samtliga anslag — avlönings-, omkostnads- och materielanslagen — uppförts med endast nominella belopp.

Jag har av flera skäl blivit övertygad om att det i fortsättningen är mindre lämpligt att en så pass omfattande verksamhet som matematikmaskinnämndens redovisas på sätt nu sker. Jag vill därför föreslå att den nuvarande nettoredovisningen från och med nästa budgetår ersättes med bruttoredovisning. Detta innebär att inkomsterna från nämndens verksamhet skall redovisas över inkomsterna å driftbudgeten och att medel för avlöningar, omkostnader och materiel m. m. skall i vanlig ordning anvisas såsom utgiftsanslag. De beräknade inkomsterna bör i specifikationen av inkomsterna å driftbudgeten lämpligen uppföras såsom en särskild post under Egentliga statsinkomster: Uppbörd i statens verksamhet, benämnd Inkomster vid matematikmaskinnämnden.

Jag övergår härefter till ett ställningstagande till nämndens beräkningar och anslagsäskanden.

För nästa budgetår beräknar jag i likhet med nämnden inkomsterna till cirka 2 000 000 kronor.

Vad beträffar nämndens framställningar under avlöningsanslaget torde i enlighet med nämndens förslag två för närvarande vakanssatta tjänster som matematikerbiträde i respektive Ag 15 och Ag 13 å matematiska avdelningen böra indragas. Nämndens förslag om inrättande av två tjänster som matematiker för denna avdelning anser jag mig inte kunna tillstyrka. Den av nämnden för dess verksamhet på databehandlingsområdet äskade personalförstärkningen har inte givit mig anledning till annan erinran, än att i stället för av nämnden äskade tre tjänster som matematiker i Ag 21 två sådana tjänster torde böra inrättas. Jag förordar därför att medel anvisas för anställande av en byrådirektör i Ag 26, tre matematiker i Ag 23, två matematiker i Ag 21 och en kontorist i Ag 9. Vad beträffar nämndens förslag om nya tjänster för den tekniska avdelningen anser jag mig endast kunna tillstyrka inrättande av en tjänst som förste byråingenjör i Ag 23. Jag tillstyrker att åtta extra tjänster, nämligen en som matematiker i Ag 21, en som matematiker och en som ingenjör i Ag 17, en som ingenjör

och en som matematikmaskinskötare i Ag 13, en som laboratoriebiträde och en som verkstadsbiträde i Ag 7 samt en som biträde i Ag 3, omvandlas till extra ordinarie tjänster i motsvarande lönegrader.

I personalförteckningen för matematikmaskinnämnden bör vidtagas den ändring som föranledes av vad jag sålunda förordat.

Vad angår utgifterna för tillfällig personal förordar jag att medelsanvisningen för detta ändamål från och med nästa budgetår redovisas under en särskild, förslagsvis betecknad anslagspost, benämnd Ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft. Medelsbehovet under anslagsposten beräknar jag för nästa budgetår till 120 000 kronor. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör samtidigt minskas med 80 000 kronor, motsvarande ett för innevarande budgetår för tillfällig personal beräknat belopp. Det torde böra få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles efter förslag av nämnden meddela närmare bestämmelser rörande dispositionen av den nya anslagsposten.

Utöver vad jag sålunda förordat torde anslaget böra höjas med 15 270 kronor, motsvarande automatiska utgiftsökningar.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till 1 411 000 kronor. Detta innebär i jämförelse med för innevarande budgetår under avlöningsanslaget upptagna utgifter en ökning med 212 000 kronor. Anslaget torde böra fördelas på olika poster i enlighet med avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1959/60 vidtaga den ändring i personalförteckningen för matematikmaskinnämnden, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för matematikmaskinnämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	17 000
2. Ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	120 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 089 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	177 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 600

Summa kronor 1 411 000

c) till *Matematikmaskinnämnden*: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 411 000 kronor.

[322] **19. Matematikmaskinnämnden: Omkostnader.** Detta förslagsanslag är, såsom framhållits i nästföregående punkt, för innevarande budgetår uppfört med ett nominellt belopp av 1 000 kronor.

Matematikmaskinnämnden hemställer att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Därvid har för utgifter beräknats ett belopp av 165 500 kronor, vilket i jämförelse med motsvarande belopp i innevarande budgetårs omkostnadsstat innebär en ökning med 35 000 kronor. Av ökningen belöper 10 000 kronor på delposten till övriga expenser (nu 48 000 kronor) samt 5 000 kronor respektive 20 000 kronor på anslagsposterna till litteraturanskaffning, inbindning av tidskrifter m. m. (nu 15 000 kronor) och studier och konferenser m. m. (nu 25 000 kronor).

Vad angår delposten till övriga expenser betingas enligt nämnden höjningen av väntade ökade utgifter på grund av den föreslagna personalökningen. Förslaget om ökad medelsanvisning till litteraturanskaffning motiveras med angelägenheten av att nämnden beredes ökad möjlighet att komplettera biblioteket och dokumentationsavdelningen. Vad därefter slutligen gäller den föreslagna uppräkningsposten till studier och konferenser framhålls, att nuvarande medelsanvisning inte ger utrymme för oundgängliga utlandsresor.

Departementschefen. Jag anser mig böra såtillvida biträda nämndens förslag om uppräkningsposten till övriga expenser samt anslagsposterna till litteraturanskaffning, inbindning av tidskrifter m. m. och studier och konferenser m. m. att jag föreslår, att envar av dessa poster höjes med 5 000 kronor.

Vid bifall till mitt under avlöningsanslaget framförda förslag om en omläggning till bruttoredovisning av matematikmaskinnämndens anslag bör anslaget alltså för nästa budgetår uppföras med $(130\,500 + 15\,000 =)$ 145 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Matematikmaskinnämnden: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 145 500 kronor.

[323] **20. Matematikmaskinnämnden: Materiel m. m.** Detta reservationsanslag är, såsom framhållits under avlöningsanslaget, för innevarande budgetår uppfört med ett nominellt belopp av 1 000 kronor.

Matematikmaskinnämnden hemställer att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Nämnden har därvid förutsatt att materielutgifterna kommer att täckas av inflytande inkomstmedel och att — såsom hittills — dylika medel får disponeras för ifrågavarande utgifter.

Departementschefen. Under hänvisning till mitt under avlöningsanslaget framförda förslag om en omläggning till bruttoredovisning av matematikmaskinnämndens anslag anser jag mig böra föreslå, att materielanslaget för nästa budgetår uppföres med 725 000 kronor. Jag räknar därvid med

att denna medelsanvisning jämte tillgänglig anslagsreservation skall medge kontraktsevenliga avbetalningar å den under avlöningsanslaget omnämnda nya matematikmaskinen intill utgången av juni månad 1960.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Matematikmaskinnämnden: Materiel m.m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 725 000 kronor.

[324] 21. Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	183 100	206 500
1958/59 (statsliggaren s. 792)	222 800	
1959/60 (förslag)	231 300	

Styrelsen för Konung Gustaf V:s 80-årsfond hemställer, efter förslag av forskningsinstitutets nämnd, att anslaget för nästa budgetår höjes med 8 500 kronor till 231 300 kronor. Den begärda anslagshöjningen är helt av automatisk karaktär och hänför sig till ålderstillägg och pensionsavgifter m. m. samt höjda folkpensionsavgifter.

Departementschefen. I enlighet med styrelsens förslag torde förevarande anslag för nästa budgetår böra höjas med 8 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 231 300 kronor.

[325] 22. Bidrag till oceanografiska institutet

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	128 800	137 300
1958/59 (statsliggaren s. 792)	141 900	
1959/60 (förslag)	141 900	

Detta anslag torde för nästa budgetår i enlighet med av styrelsen för oceanografiska institutet gjord framställning böra uppföras med oförändrat belopp, 141 900 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till oceanografiska institutet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 141 900 kronor.

[326] 23. Bidrag till internationella meteorologiska institutet i Stockholm

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	130 000	130 000
1958/59 (statsliggaren s. 792)	130 000	
1959/60 (förslag)	130 000	

Detta anslag har varit uppfört å riksstaten från och med budgetåret 1955/56 (VIII ht p. 372; SU 8 p. 170; Rskr 8). Vid ingången av nämnda budgetår ombildades Stockholms högskolas meteorologiska institut till ett internationellt meteorologiskt institut under en särskild styrelse men med bibehållen anknytning till högskolan. Institutet har till uppgift dels att bedriva forskning i meteorologi och därmed sammanhängande ämnen samt att främja internationellt samarbete på meteorologiens område, dels att svara för den akademiska undervisningen och forskningen i meteorologi vid Stockholms högskola. Institutet erhåller i egenskap av meteorologiskt institut vid Stockholms högskola medel å högskolans stat, för innevarande budgetår beräknade till i runt tal 100 000 kronor. För särskilda forskningsupdrag tillföres institutet medel genom kontrakt eller särskilda anslag från vissa institutioner, fonder och internationella organisationer. Dessa medel uppskattas för innevarande budgetår till 700 000 kronor. Hyreskostnader och kostnader för underhåll av lokal belastar statens allmänna fastighetsfond. Förevarande anslag är avsett att garantera institutet en erforderlig basorganisation av icke alltför liten kapacitet.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1959/60 har *styrelsen för internationella meteorologiska institutet* hemställt, att anslaget måtte uppräknas med 51 000 kronor till 181 000 kronor med hänsyn till den allmänna fördyringen och till nödvändigheten av en förstärkning av institutets basorganisation. Styrelsen anhåller därjämte, att hyreskostnaderna för vissa nya lokaler, cirka 4 000 kronor, i likhet med kostnaderna för institutets övriga lokaler måtte bestridas från statens allmänna fastighetsfond.

Departementschefen. Någon höjning av detta anslag anser jag mig icke kunna tillstyrka. Anslaget bör sålunda uppföras med oförändrat belopp, 130 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till internationella meteorologiska institutet i Stockholm* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 130 000 kronor.

[327] **24. Ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek.** Detta förslagsanslag är uppfört å riksstaten sedan budgetåret 1954/55. För innevarande budgetår har anvisats 870 000 kronor (statsliggaren s. 792). Ur anslaget utgår ersättning åt de svenska författarna för utlåningen genom landsbibliotek, statsunderstödda folkbibliotek samt skolbibliotek av enligt gällande auktorrättsliga lagstiftning rättsskyddade verk av svensk författare. Enligt gällande grunder utgår ersättningen med ett sammanlagt belopp, motsvarande tre öre för varje hemlån och tolv öre per volym av det totala antalet referensböcker som på en gång är i bruk inom här ifrågavarande bibliotek. Av nämnda tre öre per hemlån och tolv

öre per referensexemplar tillfaller i regel två öre respektive åtta öre vederbörande författare, medan återstoden i huvudsak går till gemensamma ändamål för de svenska författarna, främst understöd och pensioner. Sedan det sammanlagda belopp som skall utgå ur anslaget fastställts, skall beloppet avsättas till en särskild diversemedelsfond, benämnd Sveriges författarfond. Fonden förvaltas av statskontoret, medan de till fonden avsatta medlen disponeras av ett särskilt organ, styrelsen för Sveriges författarfond.

Styrelsen för Sveriges författarfond föreslår, att ifrågakvarande anslag för nästa budgetår höjes med 645 000 kronor till 1 515 000 kronor. Av höjningen avser 90 000 kronor automatisk utgiftsstegring på grund av beräknad ökad bokutlåning, 55 000 kronor ökning av ersättningen för referensböcker med hänsyn till belastningen budgetåret 1957/58, 200 000 kronor ett förslag om särskild ersättning för utlåning av översatta verk samt 300 000 kronor ett förslag om höjning av biblioteksersättningen från tre till fyra öre. Därjämte hemställer styrelsen om uppförande å riksstaten av ett nytt förslagsanslag av 23 800 kronor, avsett till bestridande av avlöning enligt lönegrad Ae 21 åt en sekreterare hos styrelsens kansli.

Av framställningen i ärendet inhämtas bland annat följande.

Ersättning för bokutlåning och referensböcker. Under de senaste kalenderåren har antalet boklån i de här ifrågakvarande biblioteken utgjort i runt tal:

År	Antal lån	Ökning från föregående år
1953	35 300 000	2 800 000
1954	37 800 000	2 500 000
1955	39 500 000	1 700 000
1956	42 800 000	3 300 000
1957	45 100 000	2 300 000

Som framgår av tabellen uppgick ökningen under år 1957 till 2 300 000 lån. Under antagande av en motsvarande ökning under åren 1958 och 1959 skulle den totala utlåningssiffran kunna uppskattas till cirka 50 000 000. Härav beräknas de ersättningsberättigade lånen utgöra cirka 60 procent eller 30 000 000 lån och medelsbehovet beräknas till $(30\,000\,000 \times 0,03 =) 900\,000$ kronor. För innevarande budgetår är motsvarande belopp 810 000 kronor. Ökningen blir sålunda 90 000 kronor.

Ersättningen för referensexemplar har under de båda föregående budgetåren uppskattningsvis beräknats till 60 000 kronor. Sedan emellertid numera för ersättningsens detaljberäkning utförts omfattande undersökningar av beståndet av referensboksamlingarna i de berörda biblioteken samt deras sammansättning, har det enligt styrelsen kunnat konstateras, att de ersättningsberättigade volymerna utgör i runt tal 80 procent av det totala bokbeståndet, vilket medfört att ersättningen utgått med 112 510 kronor

för budgetåret 1957/58. Styrelsen hemställer, att anslaget i denna del måtte beräknas till 115 000 kronor, vilket innebär en ökning med 55 000 kronor.

Ersättning för översätta verk. Styrelsen framför ånyo sitt förslag till utvidgning av bibliotek ersättningarna till att även gälla översättarkåren. Vad som i detta hänseende framförts i styrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1958/59 äger enligt styrelsen fortfarande full relevans, liksom även de skäl och synpunkter som anförts av herr Åman i motionen I: 235 år 1958 och av herrar Arvidson och Håstad samt fröken Margit Vinge i motionen II: 285 år 1958. Styrelsen uttalar, att även i en tid som präglas av strängaste restriktivitet beträffande statens utgifter undantag har kunnat göras för sådana medborgargrupper, som i utpräglad grad befunnit sig i ett ogynnsamt och beträngt läge, och det är alltjämt styrelsens bestämda uppfattning, att översättarkåren utgör en sådan grupp inom det svenska kulturlivet. Styrelsen åberopar statsutskottets utlåtande nr 8 år 1958, vari utskottet förutsatte, att Kungl. Maj:t efter närmare undersökningar beträffande förevarande spörsmål övervägde vilka åtgärder som kunde finnas ägnade att på lämpligt sätt bereda översättarna viss gottgörelse. — Styrelsen föreslog i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1958/59, att ersättningsbeloppet per boklån måtte sättas till ett öre beträffande översatt litteratur och att det sålunda framräknade anslagsbeloppet, 192 000 kronor (= 19 200 000 boklån), måtte få fördelas i form av stipendier, understöd och pensioner m. m. bland översättarna. Denna anknytning av anslagspostens beräkning till den samlade utlåningsvolymen har för styrelsen framstått som den naturligaste beräkningsgrunden, då bibliotek ersättningen i övrigt vilar på samma princip. Styrelsen har av kostnadsskäl icke låtit utföra nya, mera exakta beräkningar av antalet utlånade översättningsböcker men uppskattar ersättningen i detta hänseende till i runt tal 200 000 kronor.

Höjning av bibliotek ersättningen. Styrelsen framhåller, att de författarföreningar, som är representerade i fondens styrelse, starkt understrukit kravet på en höjning av bibliotek ersättningen. Författarföreningarnas krav vitsordas av styrelsen, som framhåller, att behovet av särskilda pensions- och understödsmedel framdeles kommer att öka i mycket betydande utsträckning, främst beroende på den svenska författarkårens åldersstruktur. Styrelsen begränsar sig till att föreslå en mindre höjning av bibliotek ersättningen, nämligen vad som motsvarar en indexmässig ökning sedan den tid, då denna ersättning fastställdes. Styrelsen framhåller att löneutvecklingen för tjänstemän i allmän och enskild tjänst företett en ökning i det allmänna löneläget med minst 30 procent under åren 1954—1958. Detta skulle motsvara en höjning av bibliotek ersättningen med ett öre, eller från tre öre till fyra. Höjningen bör enligt styrelsens uppfattning helt tillföras fondens allmänna del för att möjliggöra en mera omfattande stipendie- och understödsverksamhet bland författarna.

Någon ändring i de nu gällande principerna för beräkningen av de enskilda ersättningsbeloppen skulle därmed icke vara påkallad, utan denna ersättning skulle såsom hittills utgå med två öre för boklån mellan 500 och 50 000 och med ett öre för överskjutande antal boklån.

En höjning av biblioteksersättningen med ett öre skulle för nästa budgetår innebära en höjning av anslaget med $(30\,000\,000 \times 0,01 =) 300\,000$ kronor.

Departementschefen. Jag är icke beredd att tillstyrka föreliggande förslag om särskild biblioteksersättning för översatta verk. Jag anser mig inte heller kunna förorda den föreslagna höjningen av biblioteksersättningen från tre till fyra öre.

Anslaget torde böra höjas med sammanlagt 145 000 kronor. Av höjningen, som är att anse såsom automatisk, avser 90 000 kronor utgiftsökning på grund av en beräknad ökning av bokutlåningen och 55 000 kronor utgiftsökning på grund av förändrade kalkyler rörande omfattningen av det ersättningsberättigade beståndet av referensböcker.

Då jag i övrigt inte förutsätter någon ändring beträffande förevarande anslag och ej heller anser mig kunna tillstyrka något särskilt förvaltningsanslag, bör anslaget sålunda för nästa budgetår höjas med nämnda belopp, 145 000 kronor, till 1 015 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 015 000 kronor.

[328] **25. Stipendier åt författare av hög litterär förtjänst.** Ur detta anslag utdelas belöningar eller s. k. meritstipendier för högklassigt litterärt skapande. Pensioner och understöd av övervägande social karaktär åt författare skall bestridas med härför tillgängliga medel ur den i föregående punkt omnämnda författarfonden. Meritstipendierna utdelas av Kungl. Maj:t efter förslag av styrelsen för denna fond. Det för innevarande budgetår anvisade anslaget av 100 000 kronor har disponerats av Kungl. Maj:t genom beslut den 14 november 1958.

Styrelsen för Sveriges författarfond hemställer att anslaget för nästa budgetår upptages till oförändrat belopp, 100 000 kronor.

Departementschefen. I likhet med författarfondens styrelse förordar jag för nästa budgetår oförändrad medelsanvisning, 100 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier åt författare av hög litterär förtjänst* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 100 000 kronor.

[329] **26. Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg.** Detta anslag, som utgått alltsedan budgetåret 1936/37, höjdes av riksdagen från och med budgetåret 1955/56 från 4 800 kronor till 6 000 kronor. För nästa budgetår föreslår jag att anslaget höjes med 1 000 kronor till 7 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 7 000 kronor.

[330] **27. Statens konstråd**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	14 800	13 517
1958/59 (statsliggaren s. 793)	14 800	
1959/60 (förslag)	14 800	

Statens konstråd hemställer om en höjning av anslaget för nästa budgetår med i runt tal 5 200 kronor, avseende ökade arvoden till ordföranden, de sex ledamöterna, nationalmuseirepresentanten och sekreteraren samt ökad medelsanvisning till expenser. Såsom motivering för den äskade höjningen anföres, att en ökning av anslaget till konstnärlig utsmyckning i enlighet med konstrådets under nästföljande anslagsrubrik framlagda förslag skulle medföra en motsvarande ökning av konstrådets arbete.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av detta anslag, vilket alltså bör uppföras med oförändrat belopp, 14 800 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens konstråd* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 14 800 kronor.

[331] **28. Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	200 000	175 853
1958/59 (statsliggaren s. 793)	200 000	
1959/60 (förslag)	200 000	

Statens konstråd hemställer, att förevarande reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 150 000 kronor till 350 000 kronor.

Konstrådet framhåller i sina anslagsäskanden, att medelstildelningen varit alltför knapp för att rådet skulle kunnat fylla sin från början tilltänkta uppgift, nämligen att förse varje därför lämpad statlig nybyggnad med konstnärlig utsmyckning. Rådet erinrar om det ursprungligen beslutade och gällande systemet för sin verksamhet, enligt vilket i byggnadsanslaget till varje nybyggnad skulle inräknas medel för konstnärlig utsmyckning, i allmänhet icke understigande en procent av byggnadskostnaderna. En återgång till detta system anser sig emellertid rådet med hänsyn till de med-

delade direktiven för anslagsäskanden för nästa budgetår icke nu böra hemställa om. Rådet hävdar däremot, att en uppräknig av anslaget med hänsyn till omfattningen av den statliga byggnadsverksamheten, penningvärdets fall och den genomsnittliga inkomstökningen är erforderlig. En faktisk, alltså icke blott kostnadsmässig ökning av den statliga byggnadsverksamheten synes enligt konstrådet böra medföra en nära motsvarande faktisk ökning av den konstnärliga utsmyckningen. Vidare bör enligt konstrådets mening de konstnärer, vilka anlitas för ifrågavarande utsmyckningar rimligen få del av den inkomstökning, som vårt folk i gemen får åtnjuta. Under åberopande av det anförda och med erinran att statsutskottet vid 1957 års riksdag framhöll, att ett belopp av 200 000 kronor måste betecknas som lågt i förhållande till de med anslaget avsedda ändamålen, förordar konstrådet, att anslaget för nästa budgetår höjes med 150 000 kronor till 350 000 kronor.

Departementschefen. Då jag icke anser mig kunna tillstyrka någon ökning av medelsanvisningen under förevarande anslag, förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 200 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[332] **29. Teaterrådet**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	10 000	8 406
1958/59 (statsliggaren s. 793)	10 000	
1959/60 (förslag)	10 000	

Teaterrådet föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen. I enlighet med teaterrådets framställning bör detta förslagsanslag för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 10 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Teaterrådet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[333] **30. Bidrag till samfundet De nio.** Detta anslag torde för nästa budgetår i enlighet med en av samfundet gjord framställning böra uppföras med oförändrat belopp, 10 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till samfundet De nio* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

N. Diverse

[334] **1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond. 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. 3. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond. 4. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitets delfond.** Anslagen är nu uppförda med respektive 29 000 kronor, 13 779 000 kronor, 1 560 000 kronor och 1 193 000 kronor. Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1959/60 anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* ett förslagsanslag av 29 000 kronor;

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* ett förslagsanslag av 15 023 000 kronor;

c) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond* ett förslagsanslag av 1 742 000 kronor;

d) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitets delfond* ett förslagsanslag av 1 364 000 kronor.

[335] **5. Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 24 000 kronor. Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet under rubriken för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 25 400 kronor.

[336] 6. Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	37 000	38 300
1958/59 (statsliggaren s. 794)	37 000	
1959/60 (förslag)	37 000	

Vetenskapsakademien har i sina anslagsäskanden beräknat medel till en ny årsavgift, nämligen 40 dollars till internationella mineralogiska associationen, samt höjning av årsavgiften till internationella unionen för vetenskaplig radio från 250 dollars till 500 dollars. Tillika har akademien anhållit, att i de fall, då höjningar av årsavgifter komme att ske, medel måtte få tagas i anspråk härför ur detta anslag. Akademien har vidare hemställt, att medel måtte anvisas såsom bidrag till de olika nationalkommittéernas utgifter för expenser (skrivhjälp, papper, porton, telefon m. m.) med 1 000 kronor för varje kommitté samt såsom bidrag till bestridande av resekostnader för svenska representanter vid deltagande i ifrågavarande sammanslutningars sammanträden med 1 500 kronor.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, svenska nationella kommittén av The International Council of Museums, riksföreningen mot cancer, samfundet för religionshistorisk forskning, universitetet i Uppsala, svenska kommittén för internationellt historiskt samarbete och svenska nationalkommittén för hushållsundervisning har hemställt om oförändrad medelsanvisning till årsavgifter till de av dem representerade sammanslutningarna.

Departementschefen. Jag anser mig böra tillstyrka vetenskapsakademiens framställning om medelsanvisning för svensk anslutning till internationella mineralogiska associationen. Akademiens förnyade förslag att medel måtte beräknas till de olika nationalkommittéernas utgifter för expenser är jag icke beredd att tillstyrka. Ej heller är jag beredd att tillstyrka akademiens förslag om medelsanvisning till höjning av årsavgiften till internationella unionen för vetenskaplig radio. Anslaget torde för nästa budgetår kunna uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 37 000 kronor.

[337] 7. Bidrag till svenska institut i utlandet m. m. För närvarande finns å riksstaten uppfört ett anslag till Bidrag till svenska institutet i Rom m. m. Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 110 000 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren, s. 796.

Styrelsen för svenska institutet i Rom hemställer om oförändrat anslag för nästa budgetår.

För innevarande budgetår har Kungl. Maj:t från åttonde huvudtiteln reservationsanslag till extra utgifter anvisat 10 000 kronor såsom bidrag till täckande av svenska institutets i Athen driftkostnader. Vidare har Kungl. Maj:t sedan 1948 årligen från omförmälda huvudtitels reservationsanslag till Främjande av internationellt-kulturellt samarbete beviljat sistnämnda institut bidrag (innevarande budgetår 2 600 kronor) att användas som stipendier till två läroverkslärare, vilka följer undervisningen vid svenska institutet i Rom, för att bereda dem tillfälle att deltaga i en studieresa till Grekland under ledning av föreståndaren för Atheninstitutet.

Styrelsen för svenska institutet i Athen har gjort framställning om ett anslag av 50 000 kronor som bidrag till täckande av institutets driftkostnader för nästa budgetår. Härvid har styrelsen framhållit, att institutet hittills i huvudsak bedrivit sin verksamhet med hjälp av privata medel samt att institutet för nästa budgetår ej i samma utsträckning som tidigare kunde påräkna stöd från enskilt håll.

Av tillgängliga handlingar rörande Atheninstitutet inhämtas bland annat följande.

Institutet grundades 1948 och kan betraktas som en motsvarighet till svenska institutet i Rom.

Enligt gällande stadgar för institutet är dess uppgift att förmedla insikt i den forngrekiska kulturen, att befrämja dess utforskande, att göra kontakten med denna högtstående kultur fruktbärande för vår egen odling samt att stimulera och understödja ett kulturutbyte mellan Sverige och det nutida Grekland.

Institutet står under ledning av en styrelse i vilken Hans Maj:t Konungen är hedersordförande och kanslern för rikets universitet självskriven ordförande. I övrigt består styrelsen av minst tre av professorerna i klassisk fornkunskap och antikens historia, minst en professor i grekiska språket, minst en representant för konsthistoria och de fria konsterna samt minst fyra representanter företrädande svensk industri och handel samt de högre läroverken. Dessa ledamöter väljes av institutets styrelse. Därjämte har svenska institutet för kulturellt utbyte med utlandet att utse två ledamöter.

Vid institutet finns anställd en föreståndare och ledare av dess arbete, vilken skall vara vetenskapligt utbildad klassisk arkeolog. Han är bland annat skyldig att idka självständiga arkeologiska studier och handleda vid institutet inskrivna forskare och studerande.

Om det vid institutet bedrivna forskningsarbetet vittnar bland annat den år 1951 startade skriftserien.

Tyngdpunkten av institutets verksamhet faller på undervisningens område. Undervisningen vid institutet är av två olika slag. Dels är den avsedd att komplettera universitetsundervisningen, dels står den i folkbildningens tjänst.

Vad först universitetsundervisningen beträffar, så leder föreståndaren årligen en kurs avsedd för dem som vid universiteten studerar de klassiska

ämnena samt för läroverkslärare i klassiska språk. Nämda kurs syftar till att ge deltagarna en fördjupad och på självsyn grundad kunskap om den forngrekiska kulturen. Detta slags undervisning är en motsvarighet till och komplettering av den som förekommer vid Rominstitutet. Dessa båda instituts undervisningsprogram utgör i detta avseende en sammanhängande helhet. Stipendier för deltagande i ifrågavarande kurs vid Atheninstitutet utdelas av sistnämnda instituts styrelse till läroverkslärare och studenter som studera vid Rominstitutet.

Den vid institutet bedrivna folkbildningsverksamheten, som har pågått i fyra år, utgör ett viktigt komplement till den universitetsmässiga undervisningen och är anordnad i form av en årligen återkommande populärvetenskaplig kurs, som ledes av föreståndaren. Undervisningen koncentreras härvid på en översiktlig redogörelse för de politiska, vetenskapliga, litterära och konstnärliga nyskapelser, som frambragts av grekerna och som alltjämt utgör en grund för vår kultur. En del av deltagarna i dessa kurser har erhållit stipendier från kungafonden och landsorganisationen samt företag inom det svenska näringslivet.

Utöver nu nämnd undervisning anordnar föreståndaren särskilda visningar av antika monument och museer för grupper av personer, vilkas intressen på ett eller annat sätt sammanfaller med institutets verksamhet.

Institutets ställning som svensk kulturepresentation i Grekland har under årens lopp alltmer hävdats. Med grekiska kulturorganisationer har institutet ett mycket gott samarbete. Detta är också förhållandet med de i Athen stationerade amerikanska, engelska, franska, italienska och tyska instituten för klassiska studier.

Institutet disponerar som arbetslokal ett enda rum, vilket på en gång tjänstgör som bibliotek, föreläsningssal och expedition. Detta är alldeles otillräckligt för institutets nuvarande behov. Styrelsen undersöker därför möjligheterna att erhålla ett engångsanslag av privata medel för förvärv av en fastighet eller uppförande av en nybyggnad för institutet. Styrelsen avser således icke att begära statsanslag för ifrågavarande ändamål.

Styrelsen beräknar institutets driftkostnader per år till i runt tal 50 000 kronor, varav 29 800 avser avlöningar, 9 600 kronor stipendier samt återstoden övriga utgifter. Därest den planerade institutsbyggnaden med dess ökade arbetsutrymmen skulle komma till stånd, kommer utgifterna att bli något högre än för närvarande. Styrelsen beräknar denna ökning av driftkostnaderna till i runt tal 15 000 kronor per år.

Departementschefen. Jag förordar för nästa budgetår oförändrad medelsanvisning, 110 000 kronor, till svenska institutet i Rom.

Svenska institutet i Athen fyller en viktig uppgift inom den klassiska arkeologiens samt därmed sammanhängande konst- och kulturhistoriska studieområden, varjämte institutet även bidrager till en förbättrad utbildning av lärare i klassiska språk vid de svenska läroverken. Indirekt verkar institutet även som en förmedlande kulturfaktor mellan Sverige och Grekland genom den kontakt, detsamma skapar mellan svenska och grekiska vetenskapsmän. En betydelsefull samverkan har därjämte ägt rum mellan det svenska institutet och övriga länders motsvarande institutioner i Athen.

Med hänsyn till vad som nu anförts anser jag institutet vara förtjänt av ett årligt bidrag från statens sida. Detta torde böra bestämmas till 25 000 kronor.

Det torde vara lämpligt att bidragen till svenska instituten i Rom och Athen uppföres under ett gemensamt obetecknat anslag med rubriken »Bidrag till svenska institut i utlandet m.m.» Detta anslag bör vid bifall till vad jag förordat för nästa budgetår uppföras med (110 000 + 25 000 =) 135 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till svenska institut i utlandet m.m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 135 000 kronor.

[338] **8. Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris m.m.** Detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 7 000 kronor, disponeras på följande sätt.

1. Bidrag med 350 kronor för månad till avlönande av bibliotekarie vid nordiska avdelningen vid S:te Genevièvebiblioteket i Paris	4 200
2. Anskaffande av svensk litteratur åt omförmälda avdelning . . .	2 800
	Summa kronor 7 000

Riksbibliotekarien hemställer om en anslagshöjning för nästa budgetår med 9 000 kronor. Till stöd härför anföres att biblioteket budgetåret 1959/60 väntades inflytta i nya lokaler. Det vore härvid ur svensk synpunkt av stort intresse att kunna bidra till inredningen med vissa speciella svenska biblioteksmöbler, för vilka kostnaderna beräknades till 5 000 kronor. Härjämte erfordrades under flyttningstiden ett skandinaviskt biträde åt bibliotekarien. Kostnaderna härför beräknades för Sveriges del till 4 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka riksbibliotekariens förslag om anvisande av medel till biblioteksmöbler. Däremot biträder jag förslaget om medelsanvisning av 4 000 kronor till biträdeshjälp åt bibliotekarien under flyttningstiden. Beloppet är att anse som engångsanvisning. Då jag i övrigt icke ifrågasätter någon ändring beträffande förevarande anslag, bör detta alltså höjas med 4 000 kronor till 11 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris m.m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 11 000 kronor.

[339] **9. Bidrag till avlöning av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris.** Anslaget har från och med budgetåret 1953/54 höjts med 1 500 kronor till 10 500 kronor. Med sistnämnda belopp bör anslaget

uppföras även för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöning av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 10 500 kronor.

[340] **10. Främjande av internationellt-kulturellt samarbete.** Till detta ändamål är nu uppfört ett reservationsanslag av 375 000 kronor. Därav har, såsom framgår av s. 797 i statsliggaren, 209 685 kronor anvisats såsom bidrag till vissa grenar av svenska institutets verksamhet, nämligen 169 835 kronor för sammanlagt 38 stipendier till studerande från vissa främmande länder för studier i Sverige, 33 400 kronor till lönefyllnad åt av institutet avlönade svenska universitetslektorer i utlandet och 6 450 kronor till föreläsarutbyte med vissa länder. Vidare utgår från förevarande anslag 18 000 kronor till Sverige-Amerika stiftelsen för stipendier åt tre amerikanska och en kanadensisk studerande för studier vid svenska universitet och högskolor samt 25 000 kronor till Tessinsällskapet såsom bidrag till Institut Tessin i Paris. I övrigt disponeras anslaget av Kungl. Maj:t dels till reseunderstöd och studiestipendier för såväl svenskar som utlänningar, dels ock till ett allsidigt främjande av internationellt-kulturellt samarbete även på annat sätt.

Styrelsen för svenska institutet hemställer för nästa budgetår om en höjning av anslaget med 144 200 kronor enligt följande sammanställning.

1. Åtta nya stipendier, varav fyra för folkhögskoleungdom från Storbritannien och Västtyskland	35 200
2. Ökat bidrag till lektoratsverksamheten	108 000
3. Föreläsarutbyte	1 000
Summa kronor	144 200

Härjämte har *musikaliska akademien* hemställt om anvisande av 4 000 kronor för lärar- och elevutbyte med konservatorier i utlandet.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av förevarande anslag, vilket alltså bör uppföras med oförändrat belopp, 375 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Främjande av internationellt-kulturellt samarbete* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 375 000 kronor.

[341] **11. Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete.** Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 300 000 kronor och disponeras på följande sätt (statsliggaren s. 797).

1. Nordiska docentstipendier	40 200
2. Bidrag till svenska kommittén för nordiskt-akademiskt samarbete	25 000
3. Bidrag till svenska föreningen Norden för lektoratsverksamhet	80 000
4. Bidrag till svenska föreningen Norden för lärarutbyte inom det allmänna skolväsendet, abnormundervisningsväsendet och folkhögskolorna mellan Sverige, Norge, Danmark och Finland	20 000
5. Anordnande av nordiskt-akademiskt lärarutbyte	1 000
6. Bidrag till Nordens skolresetjänst för främjande av skolresor och skolungdomsutbyten mellan de nordiska länderna	5 000
7. Bidrag till gemensam nordisk journalistutbildning	22 900
8. Bidrag till vetenskapsakademien för bestridande av vissa kostnader förenade med det nordiska samarbetet på marinbiologiens område	23 500
9. Bidrag till det svenska presidiet för kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid för bestridande av vissa kostnader för utgivande av nämnda lexikon	15 000
10. Bidrag till inköp av svensk litteratur till isländska riksbiblioteket	2 000
11. Bidrag till svenska föreningen Norden för verksamheten inom föreningens historiska och geografiska facknämnder ..	3 000
12. Bidrag till svenska institutet till avlöning åt en lektor i svenska språket vid universitetet i Reykjavik	7 500
13. Bidrag till svenska landsavdelningen av nordiska sommaruniversitetet för svenskt deltagande i sommaruniversitetets möte	20 000
14. Till Kungl. Maj:ts disposition	34 900
Summa kronor	300 000

Universitetskanslern har hemställt om en höjning av posten 1 med 37 800 kronor dels för en ökning av stipendiernas belopp från 13 400 kronor till 25 272 kronor, motsvarande lön enligt löneklass 24, löneplan A, ortsgrupp 3, dels ock för eventuellt uppkommande löneökningar i övrigt. *Svenska kommittén för nordiskt- akademiskt samarbete* har föreslagit höjning av posten 2 med 20 000 kronor. Den begärda ökningen avser delposten till bidrag till anordnande av gruppresor för studerande vid svenska universitet och högskolor till de övriga nordiska länderna. *Föreningen Nordens centralstyrelse* har anhängit om oförändrad medelsanvisning under posterna 3 och 11. *Härjämte* har centralstyrelsen begärt ökning av posten 4 med 17 500 kronor för möjliggörande av ökat lärarutbyte och höjning av till deltagarna i utbytet utgående traktamenten. *Styrelsen för Nordens skol-*

resetjänst har begärt oförändrad medelsanvisning under posten 6. Enligt uppgift från *utrikesdepartementet* har någon ändring i posten 7 icke ifrågasatts. Professor emeritus J. Runnström, ordförande i *Nordiska kollegiet för marinbiologi*, har anhållit om höjning av posten 8 med 2 500 kronor för upprättande av fauna- och floraförteckningar för de fyra biologiska huvudstationerna i Bergen, Helsingör, Kristineberg och Tvärminne. *Svenska presidiet för kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid* har föreslagit ökning av posten 9 med 35 000 kronor för fortsatt utgivande av ifrågavarande verk. *Svenska landsavdelningen av nordiska sommaruniversitetet* har anhållit om ökning av posten 13 med 31 700 kronor för svenskt deltagande i sommaruniversitetets möte i Danmark år 1959. *Nordiska kulturkommissionens svenska avdelning* har framfört önskemål om höjning av posten 14 med åtminstone 100 000 kronor för att möjliggöra verkställandet av de uppdrag som pålägges kulturkommissionen av nordiska undervisningsmötet och nordiska rådet. Härjämte har kulturkommissionen anhållit, att ett belopp av 15 000 kronor anvisas såsom bidrag till upprättande och drift av ett till Köpenhamn förlagt institut för nordisk folkdiktning.

Departementschefen. Förevarande anslag har sedan budgetåret 1957/58 varit uppfört med 300 000 kronor. Med hänsyn till det ständigt ökande internordiska samarbetet inom olika verksamhetsgrenar anser jag mig böra föreslå en höjning av anslaget med 25 000 kronor till 325 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser i fråga om dispositionen av anslaget, varjämte Kungl. Maj:t alltjämt bör äga besluta angående dispositionen av uppkomna eller uppkommande reservationer å de olika anslagsposterna. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 325 000 kronor.

[342] **12. Avsättning till svensk-finska kulturfonden.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i propositionen 1958: B 57 har riksdagen enligt skrivelse nr B 129 godkänt en mellan Sverige och Finland träffad överenskommelse angående de räntebetalningar, som Finland har att erlägga enligt 1949 års avtal om de under tiden för andra världskriget lämnade svenska statskrediterna till Finland. Överenskommelsen innebär bland annat, att fem miljoner kronor — varav hälften i svenska kronor och hälften i finska mark — skall under två år från den 30 juni 1959 avsättas till en gemensam kulturfond. Enligt propositionen förutsattes, såvitt nu är i fråga, att utgiftssidan i driftbudgeten under budgetåren 1959/60—1960/61 komma att belastas med fem miljoner kronor, vilket tekniskt skulle ske genom att av de inflytande räntelikviderna vederbörligt belopp omedelbart utbetalades

till fonden över ett särskilt avsättningsanslag under åttonde huvudtiteln. Det skulle ankomma på chefen för ecklesiastikdepartementet att hemställa om ett dylikt anslag.

Frågan om förvaltningen och den närmare utformningen av nämnda kulturfond torde böra bli föremål för förhandlingar mellan svenska och finska regeringarna, varefter Kungl. Maj:t torde få meddela erforderliga bestämmelser i ämnet. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med hälften av förutnämnda belopp å 5 000 000 kronor eller med 2 500 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till svensk-finska kulturfonden* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 2 500 000 kronor.

[343] **13. Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco.** Detta anslag är nu uppfört med 978 000 kronor och disponeras på följande sätt.

1. Årsbidrag till Unesco	830 000
2. Kostnader för deltagande i generalkonferensens sammanträde år 1958	30 000
3. Deltagande i konferenser m. m. anordnade av eller i samband med Unesco	20 000
4. Svenska Unescorådets verksamhet	98 000
Summa kronor	978 000

Den för innevarande budgetår fastställda staten för svenska Unescorådet återfinnes å s. 801 i statsliggaren.

Svenska Unescorådet hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 136 000 kronor till 1 114 000 kronor, och beräknar därvid medelsbehovet på sätt framgår av efterföljande sammanställning.

1. Årsbidrag till Unesco	855 000
2. Kostnader för deltagande i sammanträden med Unescos styrelse (ny anslagspost)	41 000
3. Kostnader för deltagande i konferenser m. m. anordnade av eller i samband med Unesco	20 000
4. Kostnader för medverkan i vissa med Unesco samarbetande internationella organisationer och i av dessa anordnade konferenser m. m. (ny anslagspost)	15 000
5. Kostnader för Sveriges medverkan i Unescos Östern-Västernprojekt (ny anslagspost)	67 000
6. Kostnader för svenska Unescorådets verksamhet	116 000
Summa kronor	1 114 000

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

1. Sveriges årsbidrag till Unesco för åren 1959 och 1960 kommer att uppgå till sammanlagt 337 610 dollars. Efter återbetalning av icke utnytt-

jade 7 948 dollars reduceras sagda belopp till 329 662 dollars. Beräknat efter kursen 1 dollar = 5:17 kronor blir bidraget 1 704 352 kronor eller 852 176 kronor per år, vilket belopp föreslås avrundat till 855 000 kronor.

2. Vid generalkonferensens sammanträde i november—december 1958 invaldes professor Hilding Eek i Unescos styrelse. Hittills har de nordiska länderna varit representerade i styrelsen av Norge (1946—1952) och Danmark (1952—1958). Styrelsen sammanträder i Paris.

Av de för ifrågakarande ändamål äskade medlen, 41 000 kronor, avser 11 000 kronor rese- och traktamentskostnader, varav 1 000 kronor för inomnordiska resor, 20 000 kronor ersättning för mistade löneförmåner till ledamot och expert samt 10 000 kronor utredningar, biträdespersonal, expenser m. m.

Unesco betalar resor och traktamentskostnader för deltagande i styrelsens sammanträden av ordinarie ledamot eller av ersättare för denna, dock högst för en person per sammanträde. För budgetåret 1959/60 förutses 70 sammanträdesdagar fördelade på ett sammanträde under hösten 1959 och två sammanträden under våren 1960. Med särskilda kommittésammanträden, förberedelsearbete etc. kan den tid som under denna period kommer att krävas för styrelseuppdraget uppskattas till tre à fyra månader. Med få undantag har ledamöterna i Unescos styrelse tillgång till särskilda sekretariat och biträdes vid sammanträdena av experter, som också fungerar som avbytare. Bland annat med hänsyn till önskvärdheten av en fullgod insats och till allmänna goodwillsynpunkter, såväl svenska som nordiska, förefaller det rådet nödvändigt att även Sveriges representant i styrelsen biträdes av expert. Denne bör även kunna fungera som ersättare. Med hänsyn till erforderligt förberedelsearbete och rapportering är det härjämte nödvändigt att till ledamots förfogande kan ställas medel för vissa utredningar samt för allmänna expenser, skrivbiträde m. m.

4. Från denna nya post skall bestridas kostnaderna för Sveriges medverkan i bland annat den internationella konstnärsorganisationen, det internationella teaterinstitutet och det internationella musikerådet, till vilka sammanslutningar Sverige anslutit sig under de senaste åren. Kostnaderna i samband härmed har hittills delvis bestritts från posten till kostnader för deltagande i konferenser m. m. anordnade av eller i samarbete med Unesco, vilket avsevärt minskat möjligheterna för Sverige att sända svenska representanter till dylika konferenser m. m. inom andra Unescos verksamhetsområden.

5. Vid sammanträde i New Dehli 1956 beslöt Unescos generalkonferens att som ett särskilt 10-årsprojekt vidtaga åtgärder för att få till stånd dels ökade ömsesidiga kunskaper om förhållanden i Österlandet (Asien och Nordostafrika) och Västerlandet (Europa och Amerika), och dels ökad ömsesidig förståelse för livsformer och kulturvärden i dessa områden. Beträffande bakgrunden till projektet, som erhållit den svenska benämningen »Östern-Västern-projektet», erinrar rådet om Asiens växande internationella betydelse samt nödvändigheten att i samband härmed, som ersättning för de gamla koloniala förbindelserna, finna nya vägar för utbyte och samarbete mellan Österns och Västerns länder. De asiatiska folkens inställning till Västerlandet är ofta ensidigt influerad av erfarenheter från tidigare kolonialmakter. Intresset för vidgade kunskaper om och kontakter med andra delar av Västerlandet är uppenbart. I hög grad gäller detta intresse de nordiska länderna, vilka samtidigt som de uppvisar ett demokratiskt

styrelseskick och en betydande social och ekonomisk utveckling, saknar kolonialpolitisk belastning. Genom en samordnad nordisk upplysningsverksamhet i Asien inom ramen för ett ömsesidigt kulturutbyte skulle Norden åt sig kunna skapa en avsevärd goodwill av värde också på det politiska och ekonomiska planet. Rådet framhåller vidare att kunskapen om Asien i vårt land är synnerligen bristfällig. Som exempel kan nämnas att en av rådet föranstaltad undersökning om behandlingen av Asien i svenska historieböcker har visat att knappt fem procent av innehållet i dessa ägnas åt Asien, och att då så sker det vanligen är i form av ensidiga och föråldrade framställningar av vissa europeiska länders relationer till asiatiska områden vid särskilda tillfällen. Förberedande undersökningar visar att också inom den akademiska forskningen och undervisningen liksom inom folkbildningsverksamheten Asien hittills beretts mycket litet utrymme. Åtgärder för att få till stånd bättre kunskaper om Asien i Sverige är nödvändiga, om vi skall kunna förstå, förhandla och samarbeta med länder och folk i denna betydande världsdel. Mot denna bakgrund har rådet i likhet med unescoråden i de övriga nordiska länderna funnit aktivt deltagande i projektet önskvärt.

I början av 1958 tillsatte rådet en rådgivande kommitté, under ordförandeskap av professor Hilding Eek, med uppgift att inledningsvis utreda och föreslå lämpliga former för Sveriges medverkan i projektet. Kommittén har numera framlagt förslag till riktlinjer för Sveriges medverkan i detsamma. Dessa riktlinjer har av rådet godtagits som grund för föreliggande äskande om medelsanvisning av 67 000 kronor, varav 10 000 kronor avser dagarvoden och reseersättningar till ledamöter i kommittén, 20 000 kronor upplysningsverksamhet m. m., 30 000 kronor upprättande av ett sekretariat med sekreterare och ett skrivbiträde samt 7 000 kronor expenser.

Beträffande upplysningsverksamheten föreslås att rådets uppgifter inom detta område i huvudsak begränsas till att initiera och samordna sådan verksamhet, som avser att öka kunskapen om och uppskattningen av Orientens kulturvärden i Sverige och vice versa. Rådet bör bland annat eftersträva att hos myndigheter, institutioner och organisationer vidga intresset för att stärka kulturkontakterna mellan Orienten och Sverige samt genom deras frivilliga insatser uppnå ett aktivt svenska deltagande i projektet. I detta syfte föreslås sex kontaktkonferenser med bland annat representanter för universitet och högskolor, lärarorganisationer, bibliotek, folkbildningsförbund, press samt ungdoms- och studentorganisationer. Vidare planeras en nordisk folkbildnings- och föreläsarkurs samt en nordisk lärarkurs. Genom konferenserna och kurserna skulle rådet tillförsäkras de nämnda organisationernas stöd för den fortsatta verksamheten. Vidare har för ifrågavarande ändamål bland annat beräknats medel dels för framställning av en liten illustrerad bok om Norden lämplig för skolbibliotek i Orienten, dels för pressservice, dels ock för inköp av böcker, bildband, film m. m.

Vad sekretariatet beträffar förutsättes detsamma samordnas med rådets kansli och arbeta under omedelbar ledning av rådets sekreterare. Arbetsuppgifterna för projektets sekreterare väntas till väsentlig del ligga på det kontaktskapande planet. Med erfarenhet av en sådan verksamhets tidskrävande natur och med hänsyn till det stora antalet förutsedda arbetsuppgifter finner rådet det önskvärt att befattningen inrättas på heltid. Arvodets storlek för sekreteraren föreslås motsvara kontantförmåner enligt lönegrad A 15 och för skrivbiträdet enligt lönegrad A 7.

6. Den för innevarande budgetår av Kungl. Maj:t fastställda staten slutar på 98 000 kronor. Unescorådet föreslår, att posten ökas med 18 000 kronor enligt följande sammanställning.

Kanslipersonal (nu 61 500)	+ 11 300
Upplysningsverksamhet (nu 7 000)	+ 3 000
Expenser (nu 11 200)	+ 2 200
Mottagande av utländska studiegrupper och besökare (nu 0) ..	+ 1 500
	+ 18 000

Statskontoret anser ej att särskilda medel bör anvisas till under punkten 4 avsett ändamål. Ej heller anser sig statskontoret kunna förorda ökad medelsanvisning för någon av de under punkten 6 upptagna delposterna. Enligt statskontorets mening bör medel anvisas till kostnaderna för svensk representation i Unescos styrelse. Statskontoret vill därvid icke motsätta sig att Sveriges representant biträdes av en expert. Ämbetsverket ifrågasätter emellertid, huruvida expertens medverkan erfordras i föreslagen utsträckning. Den av expertuppdraget föranledda tjänstledigheten borde sålunda kunna begränsas. Med utgångspunkt häri och med en viss minskning i expertens deltagande i sammanträden föreslår statskontoret en reduktion med 9 000 kronor av under punkten 2 beräknat belopp. Beträffande Östern-Västern-projektet förutsätter statskontoret att därest Sverige anses böra medverka i detsamma det undersökes om icke nedräkning kan göras av det för ändamålet beräknade beloppet. En särskild delpost avseende kompensation för höjda folkpensionsavgifter bör enligt ämbetsverkets mening uppföras i rådets stat för nästa budgetår.

Departementschefen. För årsbidrag till Unesco torde i enlighet med rådets förslag beräknas 855 000 kronor. Till bestridande av kostnader för deltagande i sammanträden med Unescos styrelse m.m. tillstyrker jag ett belopp av 30 000 kronor. Jag beräknar oförändrat belopp, 20 000 kronor, till bestridande av kostnaderna för deltagande i av Unesco anordnade internationella konferenser m.m. Rådets förslag om anvisande av särskilda medel till kostnader för medverkan i vissa med Unesco samarbetande internationella organisationer och i av dessa anordnade konferenser m.m. anser jag mig icke böra biträda. Staten för rådet slutar nu på 98 000 kronor. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av sagda belopp. Liksom hittills bör stat för rådet få fastställas av Kungl. Maj:t.

Vid bifall till vad jag förordat torde förevarande anslag för nästa budgetår böra upptagas med 1 003 000 kronor, vilket innebär en höjning med 25 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 003 000 kronor.

[344] **14. Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 250 000 kronor (statsliggaren s. 802). Ur anslaget utgår bidrag till tio kongresser, av vilka fyra hållits år 1958, fyra skall hållas år 1959 och två år 1960.

Bidrag har nu äskats för följande kongresser.

1. The International Council of Museums femte konferens i Stockholm år 1959 (fortsatt bidrag)	30 000
2. Elfte internationella historikerkongressen i Stockholm år 1960 (fortsatt bidrag)	75 000
3. Nittonde internationella geografkongressen i Norden år 1960 (fortsatt bidrag)	125 000
4. Tionde nordiska kemistmötet i Stockholm år 1959	100 000
5. Fjärde internationella konferensen över joniserade gasers fysik i Uppsala år 1959	40 000
6. Fjärde internationella arkivkongressen i Stockholm år 1960 (sammanlagt äskas 55 000 kronor)	35 000
7. Nordisk konferens i botanik i Lund år 1959	4 000
8. Femte internationella kongressen för genealogi och heraldik i Stockholm år 1960 (sammanlagt äskas 32 000 kronor)	16 000
Summa kronor	425 000

Statskontoret, som endast haft att yttra sig över punkterna 4 och 5, framhåller, att bidrag till tionde nordiska kemistmötet bör utgå med ett avsevärt reducerat belopp.

Departementschefen. Förevarande anslag torde för nästa budgetår bära uppföras med oförändrat belopp, 250 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser i fråga om dispositionen av anslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

[345] **15. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga**

	Anslag	Nettoutgift
1955/56	600 000	871 748
1956/57	750 000 ¹	1 025 648
1957/58	950 000 ²	963 650
1958/59 (statsliggaren s. 802)	1 250 000	
1959/60 (förslag)	1 450 000	

¹ Härav å tilläggsstat II 150 000 kronor.

² Härav å tilläggsstat II 200 000 kronor.

Till förevarande ändamål anvisades för budgetåret 1957/58 anslag å sammanlagt 950 000 kronor. Medelsåtgången under samma budgetår uppgick till 963 650 kronor. Reservationen å anslaget utgjorde vid ingången av innevarande budgetår omkring 42 500 kronor. För sistnämnda budgetår är förevarande anslag uppfört med 1 250 000 kronor. Då kommittékostnaderna även för de närmast följande åren torde komma att öka avsevärt, anser jag mig icke kunna förorda, att förevarande anslag för nästa budgetår beräknas till lägre belopp än 1 450 000 kronor, vilket innebär en höjning med 200 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 450 000 kronor.

[346] **16. Extra utgifter.** Detta anslag är nu uppfört med 330 000 kronor. Nettoutgiften å anslaget utgjorde enligt budgetredovisningen för sistförflutna budgetår, då anslaget var uppfört med 300 000 kronor, 249 371 kronor. Kungl. Maj:t anvisade emellertid från anslaget under samma budgetår omkring 300 000 kronor. Anslaget belastas regelmässigt av vissa årligen återkommande utgifter av skilda slag, vilka icke ansetts vara av sådan natur, att särskilda anslagsmedel för ändamålet bort anvisas under åttonde huvudtiteln, och därjämte av en mängd tillfälliga utgifter av engångsanslags karaktär, ofta av så brådskande art eller av sådan beskaffenhet, att riksdagens medverkan icke ansetts böra ifrågasättas. För nästa budgetår räknar jag med en ökad belastning å anslaget för tillgodoseende av vissa ändamål, för vilka särskilda anslag icke ansetts böra upptagas i riksdagen, bland annat för svenskt deltagande i det planerade åttonde nordiska yrkesskolmötet i Oslo 1959. Med hänsyn härtill anser jag mig böra för nästa budgetår föreslå en höjning av anslaget med 25 000 kronor till 355 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 355 000 kronor.

Sammanfattning

Huvudtitelns slutsumma, i den av 1958 års riksdag godkända riksstaten utgörande	1 561 338 300
skulle vid bifall till de i det föregående framställda förslagen för budgetåret 1959/60 komma att uppgå till	1 696 896 000
innebärande en höjning med	135 557 700

Förändringar inom huvudtitelns avdelningar framgår av följande sammanställning:

Avdelning	Anvisat 1958/59	Äskat 1959/60	Ökning eller minskning ¹⁾	
A. Ecklesiastikdepartementet	1 919 500	2 015 500	+	96 000
B. Arkiv, bibliotek och museer	9 379 600	9 943 000	+	563 400
C. Kyrkliga ändamål	6 432 000	6 627 100	+	195 100
D. Akademier m. m.	6 594 000	6 480 300	—	113 700
E. Universiteten, den medi- cinska undervisningen m. m.	118 269 600	140 841 500	+	22 211 900
F. Tekniska högskolor	34 160 800	33 926 900	—	233 900
G. Skolöverstyrelsen, anstal- ter för lärarutbildning m. m.	51 040 100	53 205 700	+	2 165 600
H. Allmänna läroverken m. m.	335 503 900	353 359 500	+	17 855 600
I. Folkskoleväsendet m. m. . .	830 071 800	910 377 200	+	80 305 400
J. Yrkesundervisningen	95 397 300	104 139 700	+	8 742 400
K. Folkbildningsåtgärder i övrigt m. m.	31 332 600	27 893 100	—	3 439 500
L. Gymnastiska centralinsti- tutet m. m.	773 500	763 300	—	10 200
M. Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.	19 871 100	22 688 300	+	2 817 200
N. Diverse	20 232 500	24 634 900	+	4 402 400
Summa kronor	1 561 338 300	1 696 896 000	+	135 557 700

Åttonde huvudtiteln föreslås alltså för budgetåret 1959/60 höjd med i runt tal 135,6 miljoner kronor. De automatiska utgiftsstegringarna beräk-

¹ De för de olika avdelningarna inom huvudtiteln angivna ökningarna och minskningarna är delvis beroende på omgruppering av vissa anslag i riksstatsförslaget för budgetåret 1959/60 i förhållande till riksstaten för budgetåret 1958/59.

nas utgöra omkring 108 miljoner kronor. De beror till största delen på skolväsendets fortsatta utbyggnad till följd av elevantalets ökning. Utbyggnaden belyses, för att nämna några olika grenar av utbildningsorganisationen som exempel, av att för den allmänna och tekniska läroverksorganisationen föreslås inrättande av sammanlagt 106 nya ordinarie lektorstjänster och 299 nya adjunktstjänster i lönegrad A 23 och av att den automatiska utgiftsstegringen under driftbidragsanslagen för centrala och lokala yrkesskolor för nästa budgetår beräknas uppgå till i runt tal 15,7 miljoner kronor. I beloppet 108 miljoner kronor har även inräknats bland annat erforderliga medelsanvisningar för genomförande av vissa principbeslut från statsmakternas sida och för fullföljande av tidigare beslutade reformer. Däribland kan nämnas fortsatt utbyggnad av de filosofiska fakulteternas undervisningsresurser och ökning av vissa anslag för främjande av forskarrekryteringen i enlighet med beslut av 1958 års riksdag, andra årets utbyggnad av medicinska högskolan i Umeå, genomförandet av den nya skolledarorganisationen, för vilken statsbidragskostnaderna belastar riksstaten från och med nästa budgetår, samt fullföljandet av uppbyggnaden av statens försöksskola i Linköping.

Den icke-automatiska höjningen av utgifterna under åttonde huvudtiteln beräknas utgöra i runt tal 27,6 miljoner kronor. Större delen härav avser den högre undervisningen och forskningen. I nyssnämnda belopp ingår sålunda bland annat ett preliminärt beräknat anslag av 10 miljoner kronor till ökat stöd åt forskning, varom särskild proposition avses skola framläggas med vissa förslag i anslutning till universitetsutredningens senaste betänkande. Under olika avlöningsanslag i statsverkspropositionen framlägges därjämte vissa förslag, som kostnadsmässigt till ett belopp av i runt tal 1,4 miljoner kronor kan anses ha motsvarighet i utredningens förslag.

Beträffande icke-automatiska utgiftsökningar i övrigt samt vissa andra förslag i statsverkspropositionen av mera allmänt intresse torde här få anges följande.

Förslag framlägges om inrättande av ett betydande antal professurer och andra högre forskar- och lärarbefattningar vid universitet och högskolor. I enlighet med 1957 års riksdags beslut föreslås skola vid medicinska högskolan i Umeå nästa budgetår inrättas nio professurer för följande ämnesområden, nämligen pediatrik, psykiatri, dermato-venereologi, neurologi, obstetrik och gynekologi, oftalmiatrik, oto-rhino-laryngologi, hygien samt socialmedicin. I enlighet med beslut vid fjolårets riksdag tillkommer vidare en professur i hygien vid Göteborgs universitet. Därjämte förordas inrättande från och med nästa budgetår av en professur i virologi vid Uppsala universitet. I särskild proposition avses skola framläggas förslag rörande anordningar för forskning och specialistutbildning i psykiatri vid vissa sjuksjukhus, innebärande bland annat inrättande från och med budgetåret

1960/61 av två professorer i psykiatri, knutna till Uppsala respektive Lunds universitet. — I enlighet med beslut vid fjolårets riksdag föreslås sju precepturer (motsvarande) omvandlade till professorer från och med nästa budgetår, nämligen vid Uppsala universitet i ekonomisk historia, religionshistoria och limnologi, vid Lunds universitet i ekonomisk historia, sociologi och zoofysiologi samt vid Göteborgs universitet i statistik. Därjämte framlägges förslag om inrättande från och med nästa budgetår av en professur i sociologi vid Göteborgs universitet samt från och med budgetåret 1960/61 av en professur i kvantkemi vid Uppsala universitet. — Vid tekniska högskolan i Stockholm tillkommer från och med nästa budgetår i enlighet med beslut vid fjolårets riksdag en professur i vägbyggnad och en professur i gasdynamik. Därjämte föreslås skola från och med nästa budgetår inrättas tre professorer för följande ämnesområden, nämligen arkitektur II, stadsbyggnad samt regleringsteknik. För Chalmers tekniska högskola föreslås likaledes en professur i regleringsteknik samt, från och med budgetåret 1960/61, en professur i vattenförsörjnings- och avloppsteknik. — Det sammanlagda antalet här angivna professorer utgör tjugunio.

Förslag framlägges om inrättande av sex nya laboraturer, nämligen vid karolinska institutet i pediatrik patologi från och med nästa budgetår, i koagulationsforskning från och med budgetåret 1960/61 och i klinisk alkoholforskning från och med den 1 januari 1961, vid tekniska högskolan i Stockholm i teknisk oorganisk kemi samt vid Chalmers tekniska högskola i arkitektur och i stadsbyggnad.

I anslutning till fjolårets riksdagsbeslut om förstärkning av de filosofiska fakulteternas undervisningsresurser föreslås inrättande vid de tre universiteten av sammanlagt nitton ordinarie universitetslektorat. Som ett nytt inslag i lärarorganisationen vid de tekniska högskolorna förordas inrättande också vid dessa av ett antal ordinarie lektorat av samma typ, nämligen vid högskolan i Stockholm två tjänster och vid Chalmers tekniska högskola tre tjänster. — Vidare föreslås inrättade sammanlagt tio docenttjänster och två forskardocenttjänster, fördelade på universiteten, medicinska högskolan i Umeå och Chalmers tekniska högskola.

Beträffande kungl. biblioteket och universitetsbiblioteken föreslås en personalförstärkning i samband med viss arbetsrationalisering skola genomföras under budgetåren 1959/60 och 1960/61.

I särskild proposition avses skola framläggas förslag om ökad läkarutbildning.

Medicinska Nobelinstitutets avdelning för biokemi föreslås inordnad i karolinska institutets organisation. Förslag framlägges vidare om att rasbiologiska institutet skall upphöra som självständig institution och inordnas i medicinska fakulteten vid Uppsala universitet.

Matematikmaskinnämnden föreslås erhålla en väsentlig personalförstärk-

ning genom inrättande vid nämnden av en särskild avdelning för databehandling.

I anslutning till beslut vid 1958 års riksdag upptas i huvudtiteln ett anslag av 2,5 miljoner kronor för avsättning till den svensk-finska kulturfonden.

Statens bidrag till vetenskapsakademien för vetenskaplig verksamhet, vilket nu utgör tillhoppa 708 900 kronor, föreslås nästa budgetår skola minskas till ett belopp av 500 000 kronor, avseende i huvudsak bidrag till driftkostnaderna för forskningsinstitutet för experimentell fysik.

Förslag framlägges om sammanförande av ostasiatiska arkeologiska samlingarna och nationalmusei ostasiatiska samlingar till en till nationalmuseum organisatoriskt anknuten enhet.

I särskilda propositioner avses skola framläggas förslag om inrättande av ett seminarium för utbildning av lärare i manlig slöjd och av ytterligare en lärarhögskola, förlagd till södra Sverige. I fråga om ökade resurser för lärarutbildning föreslås i övrigt bland annat förstärkning av medelsanvisningen till lärarutbildningskurser för läroverksingenjörer och till utbildning av lärare vid yrkesundervisningen.

De med statliga realskolor förenade kommunala gymnasierna i Fagersta samt i Blackeberg och i Gubbängen i Stockholm föreslås skola ombildas till högre allmänna läroverk. Beträffande den tekniska läroverksorganisationen framlägges förslag om inrättande av tre nya tekniska läroverk, nämligen i Uppsala och Östersund från och med nästa budgetår samt i Skövde från och med budgetåret 1960/61. Handelsgymnasierna i Halmstad och Alvesta föreslås bli statsbidragsberättigade. Statsbidrag beräknas vidare för ytterligare två folkhögskolor. Till den av Sveriges scoutförbund bedrivna försöksverksamheten med teoretisk fortsättningsskollinje för döva barn beräknas för nästa budgetår ett statsbidrag av 108 000 kronor.

För det hittills försöksvis tillämpade korrespondensrealskolesystemet förordas en fastare statsbidragsreglering.

De nuvarande två bidragsanslagen till lärlingsutbildning — hos hantverkmästare och inom vissa byggnadsyrken — föreslås sammanförda till ett anslag. Antalet bidragsrum föreslås skola för nästa budgetår utgöra 1 200, vilket beräknas medföra ett icke oväsentligt ökat utrymme för bidrag till lärlingsutbildning hos hantverksmästare.

I syfte att åstadkomma en ökning av elevtillströmningen till gymnasiets reallinje och stimulera inriktningen på matematisk-naturvetenskapliga och tekniska studier förordas, att för treårsperioden 1959/60—1961/62 antalet veckotimmar i matematik ökas med en i enhetsskolans och realskolans två högsta klasser och — frivilligt — i flickskolans motsvarande klasser. Kostnaden härför beräknas till i runt tal 2,2 miljoner kronor, varav omkring 1,4 miljoner kronor belastar riksstaten från och med nästa budgetår.

För att möjliggöra särskild undervisning och fostran i en mera indivi-

duellt avpassad form av sådana elever i den obligatoriska skolan, som genom olämpligt eller störande uppträdande icke kan anpassas till den vanliga klassgemenskapen men likväl icke bör eller kan placeras i observationsklass, föreslås införande av statsbidrag till särskild observationsundervisning.

För skolkuratorsinstitutionen vid de allmänna läroverken föreslås ökad medelsanvisning.

Vissa frågor rörande glesbygdernas skolförhållanden avses skola behandlas i särskild proposition.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Sanfrid Fenger

REGISTER

till

Åttonde huvudtiteln för budgetåret 1959/60

A. Ecklesiastikdepartementet

Sid.		Kronor
	Ecklesiastikdepartementet:	
1.	Avlöningar	1 825 000
2.	Omkostnader	100 500
3.	Utrustningsnämnden för universitet och högskolor	90 000
	Säger för ecklesiastikdepartementet	2 015 500

B. Arkiv, bibliotek och museer

	Riksarkivet:	
6.	Avlöningar	1 178 000
13.	Omkostnader	111 200
15.	Inköp av arkivalier och tryckta arbeten	9 000
15.	Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som är av vikt för fadernes- landets historia	1 500
	Landsarkiven:	
16.	Avlöningar	943 000
18.	Omkostnader	176 000
19.	Inköp av arkivalier och tryckta arbeten	5 200
19.	Bokbindning och konservering av arkivalier	12 700
	Kungl. biblioteket:	
20.	Avlöningar	1 556 000
27.	Omkostnader	420 200
31.	Bokinköp och bokbindning	440 000
	Stifts- och landsbiblioteken:	
32.	Avlöningar	350 000
33.	Omkostnader	11 000
34.	Bokinköp och bokbindning m. m.	76 700
	Nationalmuseet:	
35.	Avlöningar	1 132 000
41.	Omkostnader	173 500
42.	Underhåll och ökande av samlingarna m. m.	142 000
	Livruskammaren:	
43.	Avlöningar	263 500
44.	Omkostnader	32 700
	Naturhistoriska riksmuseet:	
44.	Avlöningar	1 365 000
47.	Omkostnader	194 000
47.	Materiel m. m.	204 000
	Statens etnografiska museum:	
49.	Avlöningar	198 200
49.	Omkostnader	65 800
50.	Underhåll och ökande av samlingarna m. m.	6 000

700 Statsverkspropositionen år 1959: Bil. 10: Åttonde huvudtiteln.

Sid.	Kronor
50. Medelhavsmuseet	124 400
51. Bidrag till nordiska museet	526 200
52. Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund	86 700
53. Bidrag till musikhistoriska museet	67 000
53. Bidrag till Drottningholms teatermuseum	43 000
53. Bidrag till stiftelsen Thielska galleriet	10 000
54. Bidrag till svenska skolmuseet	3 500
54. Bidrag till stiftelsen Carl och Olga Milles' Lidingöhem	15 000
Sager för arkiv, bibliotek och museer	9 943 000

C. Kyrkliga ändamål

Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.:	
55. Avlöningar	1 040 800
60. Omkostnader	158 700
62. Kostnader för skogsbitraden	1 000
63. Kleresistaten	7 000
64. Vissa ersättningar till kyrkofonden	5 050 800
64. Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.	72 000
67. Stipendier för utbildande av präster, fortrogna med finska och lapska språken	4 800
68. Bidrag till restaurering av Linköpings domkyrka	1 000
69. Bidrag till restaurering av Vaxjö domkyrka	175 000
73. Ersättningar till kyrkor	90 000
73. Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lagenheter å kyrklig jord	1 000
74. Bidrag till svenska ekumeniska nämnden	25 000
Sager för kyrkliga ändamål	6 627 100

D. Akademier m. m.

75. Bidrag till vetenskaplig verksamhet vid vetenskapsakademien	500 000
Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien:	
Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.:	
85. Avlöningar	1 968 000
88. Omkostnader	328 900
90. Inredning och utrustning	50 000
91. Bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen	600 000
Statens historiska museum m. m.:	
93. Underhåll och ökande av samlingarna	52 000
Riksantikvarieämbetet:	
93. Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken	275 000
95. Fornminnesinventering	144 000
Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan:	
95. Avlöningar	464 400
96. Omkostnader	104 400
97. Undervisningsmateriel m. m.	58 000
98. Stipendier m. m.	80 200
Musikaliska akademien med musikhögskolan:	
98. Avlöningar	1 572 000
102. Omkostnader	96 900
103. Inköp och bindning av böcker och musikallier samt underhåll och vård av instrument	46 500
104. Stipendier m. m.	40 000
105. Bidrag till musikkonservatoriet i Göteborg	100 000
Sager för akademier m. m.	6 480 300

Sid.

Kronor

E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.

Universitetskanslersämbetet:

106.	Avlöningar	419 000
111.	Omkostnader	44 000
111.	Ökat stöd åt forskning	*10 000 000

Uppsala universitet:

114.	Avlöningar	19 095 000
138.	Omkostnader	1 427 000
139.	Materiel m. m.	*2 188 000
139.	Nyanskaffning av apparater m. m.	600 000
140.	Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket	500 000
141.	Inredning och utrustning av nya lokaler	1 357 000

Lunds universitet:

149.	Avlöningar	18 313 000
165.	Omkostnader	959 000
166.	Materiel m. m.	*1 960 000
166.	Nyanskaffning av apparater m. m.	660 000
167.	Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket	485 000
168.	Inredning och utrustning av nya lokaler	681 000

Göteborgs universitet:

176.	Avlöningar	8 562 000
192.	Omkostnader	598 000
193.	Materiel m. m.	*966 000
194.	Nyanskaffning av apparater m. m.	207 200
195.	Bokinköp och bokbindning för medicinska fakultetens bibliotek	110 000
195.	Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid medicinska fakultetens bibliotek	182 400
198.	Inredning och utrustning av nya lokaler	4 366 000

Karolinska mediko-kirurgiska institutet:

209.	Avlöningar	8 848 000
221.	Omkostnader	644 500
223.	Materiel m. m.	*1 355 000
223.	Nyanskaffning av apparater m. m.	200 000
223.	Bokinköp och bokbindning för biblioteket	95 000
224.	Inredning och utrustning av nya lokaler	1 100 000

Medicinska högskolan i Umeå:

227.	Avlöningar	1 648 000
232.	Omkostnader	162 000
234.	Materiel m. m.	260 000
234.	Nyanskaffning av apparater m. m.	70 000
235.	Bokinköp och bokbindning för biblioteket	145 000
236.	Inredning och utrustning av nya lokaler	1 500 000
239.	Vissa kostnader för läkarutbildningen	*400 000
239.	Bidrag till Stockholms högskola	*14 350 000
240.	Ersättning för vissa till Stockholms högskola upplåtna lokaler	72 000
240.	Ersättning för viss tomträttsavgald till Stockholms stad	113 000

Tandläkarhögskolan i Stockholm:

240.	Avlöningar	5 181 000
244.	Omkostnader	835 300
246.	Materiel m. m.	*146 800
247.	Bokinköp och bokbindning m. m.	30 000
247.	Nyanskaffning och underhåll av utrustning	190 000

* Beräknat belopp.

702 *Statsverkspropositionen år 1959: Bil. 10: Åttonde huvudtiteln.*

sid.	Kronor
Tandlakarhögskolan i Malmö:	
248. Avlöningar	3 405 000
251. Omkostnader	602 000
252. Materiel m. m.	*101 900
253. Bokinköp och bokbindning m. m.	18 000
253. Nyanskaffning och underhåll av utrustning	130 000
Tandlakarhögskolorna:	
254. Lärarkliniker	120 000
254. Anordnande av utbildning för tandtekniker och tandsköterskor	50 000
255. Framjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet	2 650 000
256. Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier vid rikets universitet och högskolor	780 500
Gemensamma universitetsändamål:	
257. Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer	80 000
258. Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar	650 000
258. Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier	4 444 000
261. Resestipendier åt ordinarie lärare m. fl.	85 000
261. Gastforeläsningar	70 000
262. Klinisk forskning	*401 000
262. Vidareutbildning av läkare	30 000
262. Ämnes- och fakultetskonferenser	50 000
263. Extra utgifter	680 000
265. Bidrag till Stockholms högskolors rektorskonvents verksamhet	30 000
Farmaceutiska institutet:	
265. Avlöningar	1 075 200
275. Omkostnader	115 700
275. Materiel m. m.	218 000
276. Nyanskaffning av apparater m. m.	20 000
276. Inredning och utrustning av nya lokaler	240 000
Ortnamnskommissionen:	
278. Avlöningar	165 600
279. Omkostnader	18 900
279. Insamling och bearbetning av vetenskapligt material	41 000
279. Bidrag till institutet för ortnamns- och dialektforskning i Göteborg	12 000
Landsmålsarkiven:	
280. Avlöningar	379 100
281. Omkostnader	22 000
282. Insamling och bearbetning av vetenskapligt material	81 000
282. Bidrag till institutet för folkminnesforskning i Göteborg	28 900
283. Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten m. m.	400 000
283. Bidrag till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning	879 200
285. Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst	46 000
286. Fortsättnings- och repetitionskurser för läkare	10 000
Garantilånenämnden:	
287. Avlöningar	74 300
288. Omkostnader	20 000
288. Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter	11 450 000
296. Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti	100 000
297. Bidrag till anordnande av praktisk-pedagogiska utbildningskurser för blivande laroverkslärare m. m.	42 000
Säger för universiteten, den medicinska undervisningen m. m. 140 841 500	

* Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

F. Tekniska högskolor**Överstyrelsen för de tekniska högskolorna:**

299.	Avlöningar	86 100
300.	Omkostnader	14 000

Tekniska högskolan i Stockholm:

300.	Avlöningar	13 555 000
324.	Omkostnader	2 006 800
326.	Materiel m. m.	*1 700 000
326.	Nyanskaffning av apparater m. m.	1 500 000
327.	Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek	140 000
328.	Resebidrag till studerande	61 000
329.	Inredning och utrustning av nya lokaler	1 200 000

Chalmers tekniska högskola:

329.	Avlöningar	9 385 000
343.	Omkostnader	834 500
345.	Materiel m. m.	*1 400 000
345.	Nyanskaffning av apparater m. m.	1 000 000
346.	Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek	140 000
347.	Resebidrag till studerande	25 000
347.	Inredning och utrustning av nya lokaler	1 000
347.	Bidrag till Göteborgs stad för ombyggnadsarbeten i kvarteret Kronoberg	400 000

Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna:

348.	Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier	323 500
350.	Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar	25 000
350.	Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden m. m.	60 000
351.	Resestipendier åt lärare m. fl.	70 000

Säger för tekniska högskolor 33 926 900

G. Skolöverstyrelsen, anstalter för lärarutbildning m. m.**Skolöverstyrelsen:**

352.	Avlöningar	5 554 000
359.	Omkostnader	891 000
361.	Försöksverksamhet m. m.	1 400 000

Statens försöksskola i Linköping:

368.	Driftkostnader	1 186 000
374.	Utrustning	34 000

Länsskolnämnderna:

376.	Avlöningar	3 859 000
377.	Omkostnader	1 039 000

Lärarhögskolan i Stockholm:

378.	Avlöningar	5 552 000
380.	Omkostnader	411 000
381.	Materiel, böcker m. m.	90 000

Folkskoleseminarierna:

382.	Avlöningar	24 407 000
404.	Omkostnader	2 064 000
406.	Materiel, böcker m. m.	400 000
407.	Utrustning	550 000

408.	Vidareutbildning av folkskollärare	1 000 000
411.	Resestipendier åt lärare vid folkskoleseminarier	10 500

* Beräknat belopp.

704 *Statsverkspropositionen år 1959: Bil. 10: Åttonde huvudtiteln.*

Sid.		Kronor
	Statens skolköksseminarium:	
412.	Avlöningar	*446 000
412.	Omkostnader	*68 000
412.	Bidrag till fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala	*1 030 000
412.	Bidrag till seminariet för huslig utbildning i Umeå	*430 000
412.	Bidrag till Göteborgs skolköksseminarium	*187 000
412.	Bidrag till vissa handarbetsseminarier	*358 000
412.	Seminarium för utbildning av lärare i manlig slöjd	*206 000
413.	Bidrag till August Abrahamsons stiftelse för slöjdläroarbetsutbildning	110 000
413.	Bidrag till Ericastiftelsen	149 300
417.	Kurser för lärare m. fl.	1 393 900
418.	Läroarbetsutbildningskurser för läroverksingenjörer	380 000
	Säger för skolöverstyrelsen, anstalter för läroarbetsutbildning m. m.	53 205 700

H. Allmänna läroverken m. m.

	Allmänna läroverken:	
422.	Avlöningar	204 638 000
436.	Omkostnader	12 605 200
470.	Avlöning åt deltagare i praktiska lärarkurser m. m.	4 156 000
471.	Understöd åt vissa kommunala gymnasier m. m.	335 000
471.	Bidrag till driften av högre kommunala skolor	48 862 000
	Privatläroverk:	
474.	Bidrag till vissa privatläroverk	11 480 000
475.	Bidrag till hälsovården vid vissa privatläroverk	35 500
476.	Bidrag till vissa internatläroverk	675 000
477.	Läroboksnämnden	67 000
477.	Centralnämnden för skolungdomsutbytet med utlandet	9 000
477.	Intagningsnämnder vid vissa allmänna läroverk m. fl. läroanstalter	25 700
478.	Språkassistentverksamhet vid högre läroanstalter	130 000
478.	Resestipendier åt lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter	95 000
479.	Psykologisk-pedagogiska institutet	*70 600
479.	Bokinköp och bokbindning vid pedagogiska biblioteket	*20 000
480.	Vissa kostnader för student- och realexamina	1 039 500
481.	Studiebidrag och stipendier	69 030 000
483.	Brevskolestipendier	1 000
484.	Bidrag till avlöande av föreståndare vid elevhem vid högre läroanstalter	85 000
	Säger för allmänna läroverken m. m.	353 359 500

I. Folkskoleväsendet m. m.

Vissa för skolväsendet gemensamma ändamål

486.	Bidrag till skolbibliotek	4 091 000
487.	Bidrag till anordnande av skolmåltider	21 000 000
491.	Bidrag till anskaffande av inventarier för skolmåltider	350 000
491.	Bidrag till byggnadsarbeten m. m. inom skolväsendet	*89 500 000
492.	Bidrag till elevhemsbyggnader inom det allmänna skolväsendet	4 000 000

Folkskoleväsendet

	Folkskolor m. m.:	
493.	Bidrag till driften av folkskolor m. m.	700 000 000
505.	Försökskostnadsbidrag	3 540 000

* Beräknat belopp.

Stid.	Kronor
506. Resekostnadsersättningar åt skolläkare vid folk- och småskolor	40 000
507. Bidrag till avlöning åt lärare m. m. vid vissa sjukvårdsanstalter och barnhem	670 000
507. Folkundervisningens främjande i rikets nordligaste gränssorter m. m.	220 000
508. Bidrag till inackordering av skolbarn i elevhem eller enskilda hem	2 000 000
509. Bidrag till anordnande av skolskjutsar för skolpliktiga barn m. m.	45 000 000
512. Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten	3 000 000
513. Byggnadsbidrag för vissa äldre undervisningslokaler	250 000
513. Byggnadsbidrag till tjänstebostäder	4 000 000
515. Övergångsbidrag till tjänstebostäder	160 000
515. Bidrag till Skytteanska skolan i Tarna	51 900
516. Anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning	540 000
517. Resestipendier åt lärare vid folk- och fortsättningsskolor	63 000
518. Stipendier åt folkskollärare för vinnande av behörighet att undervisa i engelska	200 000
518. Bidrag till vissa särskilda skoländamål	350 000

Nomadskolor:

521. Avlöningar	1 223 000
524. Omkostnader	638 400
526. Fortsättningsskolundervisning för nomadbarn	70 700

Folkhögskolor

Folkhögskolor:

527. Bidrag till driften av folkhögskolor	15 793 000
529. Byggnadsbidrag	2 500 000
529. Bidrag till arvoden åt skolläkare	40 000
531. Utbildning av lärare	46 000

Specialskolor m. m.

Skolor för blinda:

532. Avlöningar	2 560 800
535. Omkostnader	805 400
539. Skrivmaskiner åt avgående elever	49 400
540. Bidrag till framställning av blindskrifter och talböcker för blinda	70 000

Skolor för döva:

540. Avlöningar	4 800 400
546. Omkostnader	1 684 200
547. Engångsanskaffning av utrustning m. m.	170 000
549. Bidrag till vissa skolor och skolhem för döva barn	529 000
552. Bidrag till kulturell verksamhet bland döva	10 000
553. Bidrag till Hörselframjandet	64 000
554. Resor för blind- och dövscolelever jämte ledsagare	160 000
556. Arvoden åt blivande lärare för blinda och döva	130 000
558. Kurser för personal m. fl. vid skolor för blinda och döva	7 000

Säger för folkskoleväsendet m. m. 910 377 200

J. Yrkesundervisningen

Överstyrelsen för yrkesutbildning:

560. Avlöningar	2 559 000
566. Omkostnader	535 200
568. Yrkespedagogisk reformverksamhet	140 000

706 Statsverkspropositionen år 1959: Bil. 10: Åttonde huvudtiteln.

Sid.	Kronor
Högre tekniska läroverk:	
568. Avlöningar	14 097 000
584. Omkostnader	1 643 000
587. Materiel, böcker m. m.	2 095 000
589. Föreläsningar och fortbildningskurser	1 000
Konstfackskolan:	
590. Avlöningar	1 312 500
591. Omkostnader	250 000
592. Undervisningsmateriel m. m.	276 000
595. Understöd åt handelsgymnasier	3 037 000
598. Vissa kostnader för handelsgymnasieexamen	35 000
599. Bidrag till bergsskolan i Filipstad m. m.	92 300
601. Bidrag till textilinstitutet i Borås	262 000
603. Bidrag till Lønnings textiltkniska institut i Norrköping	210 000
604. Bidrag till driften av centrala yrkesskolor	17 815 000
607. Bidrag till driften av lokala yrkesskolor	55 000 000
613. Bidrag till anordnande av kurser för utbildning av elektriska installatörer	80 000
614. Kurs för utbildning av sysselsättnings- och arbetsterapeuter	60 000
614. Kurser för utbildning av preparatriser m. m.	54 700
615. Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen	1 523 000
617. Ersättning till deltagare i vissa kurser för lärarutbildning	1 260 000
617. Resestipendier åt lärare vid yrkesundervisningen	18 000
618. Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. fl.	1 690 000
621. Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov	10 000
622. Resestipendier för yrkesutbildning	84 000
Säger för yrkesundervisningen 104 139 700	

K. Folkbildningsåtgärder i övrigt m. m.

623. Bidrag till folkbibliotek	7 174 700
624. Bidrag till föreläsningsverksamhet	955 000
627. Resekostnadsersättning åt föreläsare	300 000
627. Bidrag till föreläsningsförmedling och konsulentverksamhet	204 000
628. Bidrag till studieförbund	2 345 000
630. Bidrag till studiecirkelverksamhet	*9 000 000
630. Bidrag till speciella folkbildningsåtgärder	226 000
631. Bidrag till verksamheten vid hemgårdar	200 000
632. Bidrag till verksamheten vid studiehjem	75 000
632. Utbildning av ungdomsledare	953 000
636. Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet	*3 000 000
637. Bidrag till instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationer	574 000
638. Bidrag till Centralförbundet för nykterhetsundervisning	860 000
640. Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.	1 454 100
643. Bidrag till Svenska nykterhetsfrämjandet	15 000
Studiehjälpsnämnden:	
643. Avlöningar	160 300
644. Omkostnader	30 000
644. Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån	125 000
Statens biografbyrå:	
645. Avlöningar	192 200
647. Omkostnader	14 800
647. Bidrag till barnfilmkommittén	35 000
Säger för folkbildningsåtgärder i övrigt m. m. 27 893 100	

* Beräknat belopp.

sid.

Kronor

L. Gymnastiska centralinstitutet m. m.**Gymnastiska centralinstitutet:**

648.	Avlöningar	539 400
649.	Omkostnader	158 100
650.	Materiel, böcker m. m.	41 000
650.	Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m.	18 300
651.	Bidrag till Stockholms students idrottsförening till lokalhyra m. m. . . .	6 500
Säger för gymnastiska centralinstitutet m. m.		763 300

M. Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.

652.	Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker	181 500
653.	Bidrag till nämnden för svensk språkvård	20 000
654.	Humanistisk forskning	*1 125 000

Statens medicinska forskningsråd:

654.	Förvaltningskostnader	*140 500
654.	Medicinsk forskning	*3 925 000

Statens naturvetenskapliga forskningsråd:

654.	Förvaltningskostnader	*107 300
655.	Naturvetenskaplig forskning	*3 755 000
655.	Bidrag till publicering av den svenska djuphavsexpeditionens resultat . .	25 000

Statens samhälls- och rättsvetenskapliga forskningsråd:

655.	Förvaltningskostnader m. m.	*30 000
656.	Samhälls- och rättsvetenskaplig forskning	*530 000
656.	Psykologisk och pedagogisk forskning	*180 000

Flyg- och navalmedicinska nämnden:

656.	Avlöningar	486 500
661.	Omkostnader	26 000
662.	Flyg- och navalmedicinsk forskning	200 000
662.	Atomforskning	*4 375 000
663.	Europeiskt samarbete inom kärnforskningen	3 200 000
664.	Bidrag till nordiska institutet för teoretisk atomfysik	240 000

Matematikmaskinnämnden:

665.	Avlöningar	1 411 000
672.	Omkostnader	145 500
672.	Materiel m. m.	725 000
673.	Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut	231 300
673.	Bidrag till oceanografiska institutet	141 900
673.	Bidrag till internationella meteorologiska institutet i Stockholm	130 000
674.	Ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek . . .	1 015 000
677.	Stipendier åt författare av hög litterär förtjänst	100 000
678.	Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg	7 000
678.	Statens konstråd	14 800
678.	Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader	200 000
679.	Teaterrådet	10 000
679.	Bidrag till samfundet De nio	10 000

Säger för understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m. 22 688 300

* Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

N. Diverse

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:

680.	Slottsbyggnadernas delfond	29 000
680.	Byggnadsstyrelsens delfond	15 023 000
680.	Uppsala universitets delfond	1 742 000
680.	Lunds universitets delfond	1 364 000
680.	Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark	25 400
681.	Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar	37 000
681.	Bidrag till svenska institut i utlandet m. m.	135 000
684.	Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris m. m.	11 000
684.	Bidrag till avlöning av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris . .	10 500
685.	Främjande av internationellt-kulturellt samarbete	375 000
685.	Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete	325 000
687.	Avsättning till svensk-finska kulturfonden	2 500 000
688.	Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco	1 003 000
692.	Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige	250 000
692.	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	1 450 000
693.	Extra utgifter	355 000

Säger för diverse 24 634 900

Summa 1 696 896 000

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
ÅR 1959

FÖRSTA SAMLINGEN

FJÄRDE BANDET

*Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1
angående statsverkets tillstånd och behov:
nionde—tionde huvudtitlarna*

NIONDE HUVUDTITELN

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
3 januari 1959.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Netzén, redogör här efter för de frågor, som tillhör regleringen för budgetåret 1959/60 av utgifterna under riksstatens nionde huvudtitel, avseende anslagen till jordbruksdepartementet, och anför därvid följande.

A. Jordbruksdepartementet m. m.

[1] 1. Jordbruksdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	794 000	806 789
1957/58	918 000	978 376
1958/59 (statsliggaren s. 803) ..	1 062 000	
1959/60 (förslag)	1 161 600	

Från och med budgetåret 1957/58 finnes å jordbruksdepartementets avlöningsstat uppförd en särskild anslagspost till ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft. Medelsanvisningen under denna anslagspost, vilken för innevarande budgetår är upptagen med 83 600 kronor, har visat sig icke motsvara det behov som föreligger, framför allt på statssekreterar- och rättsavdelningarna, att för speciella arbetsuppgifter anlita sådan arbetskraft,

varom här är fråga. Av anspråken på anslagsposten att döma torde denna för nästa budgetår böra höjas till 150 000 kronor, vilket innebär en anslagsökning med 66 400 kronor.

Vad härefter angår övriga arbetsuppgifter inom departementet har under senare år å expeditionschefens avdelning skett en viss omfördelning av ärendena mellan de olika byråerna, vilken syftat till en med hänsyn till ärendenas art och omfattning rationell arbetsfördelning inom nämnda avdelning. Därigenom har erhållits en bestämd uppdelning på 4 särskilda byråer. I samband med denna uppdelning har en tjänsteman förordnats att mot vikariatslön fullgöra på kansliråd ankommande göromål. Denna anordning synes nu böra ersättas med en ordinarie kanslirådstjänst. Jag föreslår sålunda, att från och med nästa budgetår inrättas en dylik tjänst i lönegrad Bo 1. Samtidigt kan emellertid anslaget minskas med ett belopp motsvarande lönen till en kanslisekreterare. Med hänsyn härtill kan anslagsökningen för nyssnämnda kanslirådstjänst begränsas till 15 700 kronor.

Ett ökat behov av personal för skrivarbete motiverar vidare, att under anslaget beräknas medel för 1 kontorsbiträde i reglerad befordringsgång i stället för det belopp å 2 800 kronor för extra skrivhjälp, vilket för innevarande budgetår beräknats under anslaget. Detta förslag medför en kostnadsökning å 7 200 kronor. Därutöver torde anslaget böra uppräknas med 4 300 kronor på grund av beräknade löneklassförändringar och med 6 000 kronor till kompensation för höjda folkpensionsavgifter. Sistnämnda belopp bör uppföras under en ny post å avlöningsstaten. Slutligen synes lämpligt, att ett belopp motsvarande grundlönen till den å personalförteckningen uppförda ordinarie kanslisekreterartjänsten, vars innehavare förordnats å högre extra ordinarie tjänst, överföres till icke-ordinarieposten. Jag förutsätter därvid att vikarie icke kommer att förordnas å nämnda kanslisekreterartjänst.

Vid bifall till vad jag förordat skulle förevarande anslag för nästa budgetår behöva höjas med $(66\,400 + 15\,700 + 7\,200 + 4\,300 + 6\,000 =)$ 99 600 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

Avlöning till departementschefen 47 200 (oförändrat) kronor;

avlöningar till ordinarie tjänstemän 546 100 (+ 16 600) kronor;

ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft 150 000 (+ 66 400) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 274 300 (+ 6 600) kronor;

rörligt tillägg 138 000 (+ 4 000) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 6 000 (ny post) kronor.

Anslaget uppföres alltså med $(47\,200 + 546\,100 + 150\,000 + 274\,300 + 138\,000 + 6\,000 =)$ 1 161 600 (+ 99 600) kronor.

Å personalförteckningen bör antalet kanslirådstjänster i lönegrad Bo 1 ökas från 3 till 4.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för jordbruksdepartementet, som angivits i det föregående

b) fastställa följande avlöningsstat för jordbruksdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	47 200
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	546 100
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	150 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	274 300
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	138 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	6 000
Summa kronor 1 161 600	

c) till *Jordbruksdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 161 600 kronor.

[2] 2. *Jordbruksdepartementet*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	61 600	71 497
1957/58	66 000	67 465
1958/59 (statsliggaren s. 804)	76 700	
1959/60 (förslag)	70 800	

I anslutning till vad chefen för finansdepartementet vid behandlingen av finansdepartementets omkostnadsanslag anfört angående bestridandet av vissa kostnader för telefon, uppvärmning m. m. torde dels delposten till övriga expenser bära nedräknas med 5 500 kronor, dels delposten till bränsle, lyse och vatten, vilken för innevarande budgetår är uppförd med 8 400 kronor, bära utgå ur anslaget. Å andra sidan torde anslagsposten till reseersättningar bära höjas med 8 000 kronor till 15 000 kronor. Övriga anslagsposter bör däremot upptagas med oförändrade belopp. Anslaget torde alltså för nästa budgetår bära uppföras med (76 700 — 5 500 — 8 400 + 8 000 =) 70 800 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Jordbruksdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 70 800 kronor.

[3] 3. Lantbruksattachéer: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	316 100	283 954
1957/58	324 300	359 342
1958/59 (statsliggaren s. 804) ..	362 600	
1959/60 (förslag)	362 600	

På grund av vissa av Kungl. Maj:t under år 1958 beslutade ändringar av arvoden till lantbruksattachén i London, lantbruksrepresentanterna i Bonn och vid OEEC-delegationen i Paris samt till biträde vid beskickningens i London lantbruksavdelning kan förevarande anslag minskas med 300 kronor. Å andra sidan torde under en ny post i avlöningsstaten för lantbruksattachéerna böra upptagas ett belopp av 300 kronor till kompensation för höjda folkpensionsavgifter. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med ett oförändrat belopp av 362 600 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 291 000 (+ 1 100) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 67 600 (— 1 200) kronor;

rörligt tillägg 3 700 (— 200) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 300 (ny post) kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för lantbruksattachéer, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	291 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	67 600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 700
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	300
Summa kronor	362 600

- b) till *Lantbruksattachéer: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 362 600 kronor.

[4] 4. Lantbruksattachéer: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	57 000	85 412
1957/58	57 000	57 165
1958/59 (statsliggaren s. 806)	62 700	
1959/60 (förslag)	62 700	

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med ett oförändrat belopp av 62 700 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbruksattachéer: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 62 700 kronor.

B. Lantbruksstyrelsen

[5] 1. Lantbruksstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	2 415 500	2 364 951
1957/58	2 486 100	2 505 708
1958/59 (statsliggaren s. 807)	2 815 600	
1959/60 (förslag; beräknat belopp)....	2 967 800	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer, att anslaget på anförda skäl höjes med i runt tal 132 300 kr.

Departementschefen

Jag har för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen förelägga särskild proposition angående jordbrukets rationalisering, m. m., varvid bland annat lantbruksstyrelsens avlönings- och omkostnadsanslag för nästa budgetår kommer att bli föremål för närmare behandling. I enahanda sammanhang torde jämväl frågan om den verksamhet, som bedrivs av jordbrukets upplysningsnämnd, böra upptagas till prövning.

Enligt mina beräkningar, för vilka närmare redogörelse kommer att lämnas i öförmälda särskilda proposition, bör förevarande och nästföljande anslag för nästa budgetår preliminärt uppföras med 2 967 800 respektive 402 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Lantbruksstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 beräkna ett förslagsanslag av 2 967 800 kronor.

[6] 2. Lantbruksstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	311 100	309 218
1957/58	318 800	293 596
1958/59 (statsliggaren s. 808)	346 500	
1959/60 (förslag; beräknat belopp) ...	402 000	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) föreslår, att anslaget på anförda skäl sänkes med 3 000 kr.

Departementschefen

Under återopande av vad jag anförte vid behandlingen av nästföregående anslagspunkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Lantbruksstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 beräkna ett förslagsanslag av 402 000 kronor.

[7] 3. **Lantbruksstyrelsen: Kostnader för utbetalande av producentbidrag**

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	72 000	70 317
1957/58	69 000	64 015
1958/59 (statsliggaren s. 809)	65 000	
1959/60 (förslag)	61 000	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) föreslår, att anslaget för nästa budgetår sänkes med 4 000 kr. till 61 000 kr.

Departementschefen

Mot lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslagspunkt har jag icke något att erinra. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbruksstyrelsen: Kostnader för utbetalande av producentbidrag* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 61 000 kronor.

C. Lantbrukets rationalisering och befrämjande av dess produktion, m. m.

[8] 1. Lantbruksnämnderna: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	10 320 900	10 675 182
1957/58	10 933 800	11 374 079
1958/59 (statsliggaren s. 809)	12 624 400	
1959/60 (förslag; beräknat belopp)....	12 781 200	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer, att anslaget på anförda skäl höjes med ett avrundat belopp av 192 900 kr.

Departementschefen

Såsom jag redan anfört under lantbruksstyrelsens avlöningsanslag, har jag för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att förelägga riksdagen en särskild proposition med förslag rörande jordbrukets rationalisering, m. m. I berörda proposition torde böra behandlas bland annat de spörsmål och förslag, som framförts av jordbruksanslagsutredningen i dess den 18 december 1958 avgivna betänkande angående ändrade bestämmelser rörande statligt stöd till jordbrukets inre rationalisering samt av lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen i ett samtidigt avgivet betänkande angående överförande av sämre jordbruksjord till skogsmark. Därvid synes även böra upptagas till övervägande vissa organisatoriska frågor berörande lantbruksnämnderna. Med hänsyn härtill torde den närmare prövningen av såväl förevarande som de 3 närmast följande anslagspunkterna få ske i nämnda proposition. Även frågan om hur kostnaderna för särskilda planeringsåtgärder i fortsättningen skall bestridas, torde därvid få upptagas till prövning.

Vidare vill jag nämna, att jag i enahanda sammanhang ämnar föreslå en höjning av vissa ersättningar enligt lantbruksnämndstaxan på så sätt, att en ökning med omkring 200 000 kronor kan beräknas uppkomma av de från lantbruksnämnderna inflytande inkomsterna, vilka redovisas på driftbudgetens inkomstsida.

I enlighet med mina beräkningar bör lantbruksnämndernas avlöningsanslag, omkostnadsanslag samt utrustningsanslag för nästa budgetår preliminärt uppföras med 12 781 200, 2 994 500 respektive 70 000 kronor. Samtidigt torde under en ny anslagsrubrik böra beräknas ett belopp av 20 000 kronor till utbildningskurser för viss personal vid lantbruksnämnderna.

En närmare redogörelse för här omförmälda beräkningar kommer att lämnas i förenämnda särskilda proposition.

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Lantbruksnämnderna: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 beräkna ett förslagsanslag av 12 781 200 kronor.

[9] 2. Lantbruksnämnderna: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	2 703 000	2 546 935
1957/58	2 871 000	2 565 422
1958/59 (statsliggaren s. 811)	2 959 500	
1959/60 (förslag; beräknat belopp)	2 994 500	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) föreslår, att anslaget på anförda skäl minskas med 50 000 kr.

Departementschefen

Åberopande vad jag anfört vid behandlingen av nästföregående anslagspunkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Lantbruksnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 beräkna ett förslagsanslag av 2 994 500 kronor.

[10] 3. Lantbruksnämnderna: Utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	55 000	37 690	33 436
1957/58	60 000	47 916	45 520
1958/59 (statsliggaren s. 812)	46 000		
1959/60 (förslag; beräknat belopp) ..	70 000		

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) föreslår, att anslaget på anförda skäl upptages med ett belopp av 125 100 kr.

Departementschefen

Under hänvisning till vad jag uttalat under lantbruksnämndernas avlöningsanslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Lantbruksnämnderna: Utrustning* för budgetåret 1959/60 beräkna ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

[11] 4. **Lantbruksnämnderna: Utbildningskurser för viss personal**

	Anslag
1959/60 (förslag; beräknat belopp)	20 000

I samband med ikraftträdandet av de nya bestämmelser rörande, bland annat, statens stöd till jordbrukets inre rationalisering och till skogsodling på sämre jordbruksmark, som jag avser föreslå Kungl. Maj:t att senare förelägga årets riksdag för godkännande, torde lämpligen ett antal kortare fortbildningskurser och konferenser av informatorisk karaktär böra anordnas för viss sådan personal vid lantbruksnämnderna, vilken skall ha att tillämpa bestämmelserna i fråga. Även viss annan kortvarigare kursverksamhet för tjänstemän hos lantbruksnämnderna torde böra komma till stånd under nästa budgetår. För bestridande av ersättningar till kursledare och lärare samt av kostnader för anskaffande av kompendier och annan kursmateriel, m. m. torde såsom redan berörts under lantbruksnämndernas avlöningsanslag här under en ny anslagsrubrik betitlad *Lantbruksnämnderna: Utbildningskurser för viss personal* böra beräknas ett belopp av 20 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Lantbruksnämnderna: Utbildningskurser för viss personal* för budgetåret 1959/60 beräkna ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

[12] 5. **Bidrag till hushållningssällskapen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	6 076 200	6 286 819
1957/58	6 468 800	7 037 419
1958/59 (statsliggaren s. 813)	7 501 100	
1959/60 (förslag)	7 535 800	

Y r k a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 123 900 kr. enligt följande sammanställning.

	Ökning eller minskning
1. <i>Personalförstärkning</i>	
5 kontorsbiträden i reglerad befordringsgång (6 mån.)	+ 20 000
2. <i>Lönereglering</i>	
26 sekreterare Bo 1 i st. f. Ao 26 (6 mån.)	+ 62 300

	Ökning eller minskning
3. <i>Omräkning</i>	
a) tjänstetidsbefordringar och löneklassförändringar	— 10 700
b) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 52 300
	+ 123 900

Motiv. 1. Yrkandet har framförts tidigare. Beträffande motiveringen torde få hänvisas till IX ht 1953 s. 167 p. 5 och 1954 s. 200 p. 4.

2. Detta yrkande framfördes jämväl i styrelsens förslag till anslagsäskanden för innevarande budgetår (IX ht 1958 s. 32 p. 2 a)). Styrelsen framhåller, att styrelsen under lantbruksnämndernas avlöningsanslag även i år föreslagit uppflyttning i lönegrad Bo 1 av lantbruksdirektörerna. Enligt styrelsens mening bör rent principiellt någon skillnad i löneställning mellan sekreterare och lantbruksdirektörer ej råda.

3 a) och b). Förändringarna är av automatisk karaktär. Vid beräkningen under punkten 3 a) har hänsyn tagits till av tjänstetidsbefordringar föranledda utgiftsökningar med tillhopa 15 600 kr.

Departementschefen

Lantbruksstyrelsens ånyo framförda förslag till personalförstärkning och lönereglering kan jag icke tillstyrka. Mot styrelsens beräkning av ändringar i medelsbehovet till följd av tjänstetidsbefordringar och löneklassförändringar har jag däremot icke något att erinra. Med anledning härav bör anslaget minskas med 10 700 kronor. Å andra sidan bör medel anvisas under anslaget för täckande av utgifter till kompensation för höjda folkpensionsavgifter med 45 400 kronor. Anslaget torde sålunda böra höjas med 34 700 kronor till 7 535 800 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till hushållningssällskapen: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 7 535 800 kronor.

[13] 6. Bidrag till hushållningssällskapen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	4 460 000	4 460 000	—
1957/58	4 550 000	4 550 000	—
1958/59 (statsliggaren s. 814)	4 890 000		
1959/60 (förslag)	4 965 000		

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer,

1. att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 360 000 kr. till 5 250 000 kr.,

2. att de medel å 40 000 kr., som fr. o. m. innevarande budgetår tillförts anslaget i och för vidgad informationsverksamhet rörande markkartering, får fördelas mellan sällskapen enligt de bestämmelser, som gäller för fördelningen av omkostnadsanslaget i övrigt, samt

3. att det grundbelopp, som sällskapen vid fördelningen av omkostnadsanslaget skall erhålla för varje s. k. resande befattningshavare, höjes från 5 750 kr. till 7 500 kr.

I 2 särskilda framställningar den 30 september 1958 har *Hushållningssällskapens förbund* på anförda skäl framfört samma yrkanden som lantbruksstyrelsen.

M o t i v. 1. Den 16 maj 1958 uppdrog Kungl. Maj:t åt lantbruksstyrelsen att i anslagsskrivelse avseende budgetåret 1959/60 framlägga en sammanställning av hushållningssällskapens beräknade utgifter under kalenderåret 1959 för skilda omkostnadsändamål ävensom en redovisning av huru stor andel av förenämnda olika utgifter sällskapen ej anser sig kunna täcka med andra medel än statsbidrag. Styrelsen har för ändamålet infordrat uppgifter från hushållningssällskapen rörande vissa beräknade inkomster och utgifter för verksamheten under år 1959. Erhållna uppgifter redovisas i en till årets skrivelse fogad sammanställning, vartill här torde få hänvisas (s. 14—15). Av sammanställningen framgår, att av en total utgiftssumma å ca 9 400 000 kr. ca 2 700 000 kr. eller ca 28 procent, beräknas kunna täckas med sällskapens egna inkomster, ca 500 000 kr., eller ca 5 procent med anslag från landsting, ca 350 000 kr., eller ca 4 procent genom anslag från annat håll samt resp. ca 5 200 000 kr. och 670 000 kr., eller resp. ca 55 procent och 7 procent, genom anslag från staten under dels omkostnadsanslaget, dels reservationsanslaget Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m. Av sällskapen åtnjuter 10 ej anslag från landsting. Statsbidragets för omkostnader andel i sällskapens totalomkostnader varierar mellan olika sällskap. Sålunda utgjorde nämnda andel i exempelvis Kalmar läns norra område 86 procent, Kronobergs län 78 procent, Västmanlands län 74 procent samt Stockholms och Norrbottens län 67 procent, medan motsvarande tal i exempelvis Skaraborgs län var 35 procent, i Jämtlands län 36 procent, i Malmöhus och Hallands län 48 procent samt i Älvsborgs läns norra område och i Örebro län 50 procent. Utgifterna fördelar sig med ca 2 700 000 kr., eller ca 29 procent å avlöningar m. m., ca 1 800 000 kr. eller ca 19 procent, å resekostnader, ca 400 000 kr., eller ca 4 procent, å hyror och ca 1 600 000 kr., eller ca 17 procent, å expenser, medan återstoden sammanlagt ca 2 900 000 kr. avser kostnader för olika verksamhetsgrenar utöver för resp. ändamål särskilt erhållet sakanslag. Av sistnämnda belopp hänför sig ca 660 000 kr. till växtodling, ca 690 000 kr. till husdjursskötsel, ca 110 000 kr. till trädgårdsskötsel, ca 210 000 kr. till fiske, ca 260 000 kr. till kursverksamhet, ca

80 000 kr. till huslig ekonomi, ca 65 000 kr. till veterinärverksamhet, ca 16 000 kr. till skogshushållning samt ca 850 000 kr. till övrig icke särskilt angiven verksamhet.

Beträffande anslagsbehovet för nästa budgetår anför styrelsen, att den icke i något avseende funnit sig ha något att erinra mot de av sällskapen beräknade kostnaderna för år 1959. Av de i förhållande till 1958 års omkostnadsanslag beräknade merkostnaderna under år 1959 å 360 000 kr. avses ca 105 000 kr. till redan under förstnämnda år inträffade lönestegringar samt automatiska löneförändringar under år 1959, ca 80 000 kr. för ökade resekostnader, ca 35 000 kr. för ökade hyreskostnader och ca 90 000 kr. för ökade expenskostnader, medan ca 40 000 kr. hänför sig till utgiftsposterna i övrigt. För att skapa enhetlighet i uppgiftsmaterialet har styrelsen omräknat de rena avlöningskostnaderna till 1958 års nivå. Av de redovisade avlöningskostnaderna å i runt tal 2 700 000 kr. utgör ca 2 500 000 kr. rena lönekostnader. Med hänsyn till att hushållningssällskapen beträffande den utanför personalförteckningen anställda personalen nästan undantagslöst tillämpar de avlöningsbestämmelser, som gäller för de personalförtecknade tjänstemännen, kommer varje procents löneökning för statstjänstemännen att medföra en merkostnad för hushållningssällskapen å 25 000 kr. Den av styrelsen föreslagna medelsanvisningen å 5 250 000 kr. bör därför uppräknas med nämnda belopp för varje procents löneökning för statstjänstemännen, varom överenskommelse kan komma att träffas med avseende å år 1959.

2. Som motiv för sitt förslag återopar styrelsen vad den anfört i utlåtande till 1958 års jordbruksutskott den 17 februari 1958 över ett i motionerna I: 132 och II: 157 framfört enahanda yrkande (JoU 1958: 1 s. 13).

3. Även under denna punkt återopar styrelsen sitt förenämnda utlåtande den 17 februari 1958 över motionerna I: 132 och II: 157. Styrelsen framhåller i sin petitaskrivelse, att den nu föreslagna höjningen av omkostnadsanslaget med 360 000 kr. medger, att grundbeloppet ändras till 7 500 kr. utan att något hushållningssällskap därigenom erhåller mindre bidragsbelopp än tidigare. I en till skrivelsen fogad sammanställning, som återges å s. 16, visas dels det nuvarande omkostnadsanslagets fördelning mellan hushållningssällskapen, dels de belopp, som de olika sällskapen enligt den under p. 1 omförmälda undersökningen skulle behöva i omkostnadsanslag för år 1959, dels hur det av styrelsen äskade omkostnadsanslaget för år 1959 kommer att fördela sig vid ett grundbelopp av 5 750 kr. resp. 7 500 kr. Av sammanställningen framgår, att de anslag hushållningssällskapen erhåller vid ett grundbelopp av 7 500 kr. för flertalet sällskap bättre svarar mot det av sällskapen själva beräknade behovet av bidrag än de anslag som skulle utgå därest grundbeloppet behölles oförändrat vid 5 750 kr. Enligt styrelsens mening synes under dessa förhållanden icke längre behöva råda någon tvekan om lämpligheten att höja grundbeloppet till 7 500 kr.

I sin förut omförmälda skrivelse den 30 september 1958 berörande höjning av de till hushållningssällskapen utgående grundbeloppen har *Hushållningssällskapens förbund* anfört bl. a. följande.

Sammanställning rörande hushållningssällskapens

Hushållningssällskap	Inkomster						Utgifter	
	Egna	Från lands- ting	Från annat håll	Statsbi- drag från anslaget till bi- drag till produk- tionsbe- främjan- de åtgär- der i Norrland m. m.	Beräk- nat stats- bidrag till om- kost- nader	Summa	Avlö- ningar m. m.	Rese- kost- nader
Stockholms läns o. stads	64 200	29 700	8 050	—	204 482	306 432	120 032	79 000
Uppsala läns	83 500	—	20 700	—	152 250	256 450	81 500	50 400
Södermanlands	114 610	—	19 000	—	169 398	303 008	121 138	85 000
Östergötlands	137 700	—	—	—	189 050	326 750	101 200	35 500
Jönköpings	79 200	22 500	21 400	—	204 460	327 560	120 300	48 000
Kronobergs	54 000	—	—	—	186 700	240 700	30 850	55 500
Kalmar läns n:a	18 600	—	—	—	107 630	126 230	30 500	18 430
Kalmar läns s:a	97 300	20 000	—	—	153 900	271 200	58 600	47 300
Gotlands	43 300	16 100	3 000	—	100 800	163 200	30 000	22 100
Blekinge	60 000	35 000	2 600	—	127 900	225 500	53 100	39 000
Kristianstads	95 000	—	50 108	—	218 249	363 357	138 712	64 000
Malmöhus	322 000	—	—	—	294 029	616 029	153 696	59 000
Hallands	123 000	20 000	46 000	—	172 100	361 100	134 100	75 000
Göteborgs o. Bohus	118 600	25 400	6 500	—	175 750	326 250	78 796	70 000
Älvsborgs läns n:a	127 300	25 000	5 000	—	156 000	313 300	75 212	56 000
Älvsborgs läns s:a	41 750	24 500	5 000	—	147 170	218 420	65 920	54 000
Skaraborgs	338 400	—	62 000	—	220 283	620 683	167 793	80 000
Värmlands	114 000	—	45 500	40 000	274 100	473 600	161 650	100 000
Örebro	100 100	12 500	40 752	—	154 048	307 400	127 140	66 000
Västmanlands	44 970	—	—	—	128 188	173 158	41 250	26 200
Kopparbergs	63 000	57 000	—	75 000	229 698	424 698	121 348	74 000
Gävleborgs	43 000	26 362	6 500	70 000	240 392	386 254	101 064	94 000
Västernorrlands	68 590	51 756	—	95 000	254 941	470 287	136 485	96 600
Jämtlands	162 300	43 000	—	170 000	208 000	583 300	156 500	124 400
Västerbottens	113 000	72 552	500	100 000	348 504	634 556	155 378	152 500
Norrbottnens	44 200	10 000	15 900	120 000	389 370	579 470	137 250	134 350
Summa	2 671 620	491 370	358 510	670 000	5 207 392	9 398 892	2 699 514	1 806 280

¹ I inkomsterna ingår icke från sakanslag anvisade bidrag för särskilda ändamål.

Förbundet finner det — på grund av den kostnadsutveckling, som ägt rum under senare år — synnerligen angeläget att det av förbundet år 1956 framförda förslaget om grundbeloppets höjning till 7 500 kronor snarast genomföres. Beträffande dessa spörsmål vill förbundet anföra ytterligare följande.

Genom införande av rådande princip om grundbelopp i reglerna om omkostnadsanslagets fördelning vanns bl. a. den obestriddliga fördelen att en relativt betydande del av omkostnadsanslaget fördelas på ett sätt, som står i direkt proportion till antalet personalförtecknade resande befattningshavare. Hushållningssällskapens utgifter för resekostnader är givetvis i hög grad beroende av nämnda antal. Ävenså sammanhänger storleken av åtskilliga andra omkostnader i betydande grad med antalet resande befattningshavare. Detta är exempelvis fallet med sällskapens utgifter för lokaler, telefon och kontorsmaterial.

beräknade inkomster och utgifter under år 1959¹

Utgifter

Hyror	Ex-penser	Nettoutgifter för									Summa
		väst- od- ling	hus- djurs- sköt- sel	vete- rinär- verk- sam- het	träd- gårds- sköt- sel	skogs- hus- håll- ning	fiske	hus- lig eko- no- mi	kurs- verk- sam- het	övrig verk- sam- het	
18 000	61 000	4 600	7 200	—	350	—	—	2 000	2 500	11 750	306 432
15 500	48 050	10 450	12 400	—	2 200	500	1 750	1 000	13 000	19 700	256 450
5 500	54 020	1 500	7 350	—	—	—	200	2 000	11 000	15 300	303 008
8 000	71 800	43 400	19 700	—	36 500	—	5 500	—	—	5 150	326 750
13 000	84 800	16 060	22 950	—	350	—	1 500	1 300	3 400	15 900	327 560
14 550	35 450	36 800	33 155	—	1 100	—	1 600	2 300	8 400	20 995	240 700
12 980	48 370	3 500	4 800	—	500	—	5 750	—	—	1 400	126 230
5 400	58 900	39 500	8 700	—	5 500	—	13 000	—	11 500	22 800	271 200
8 000	32 200	14 000	27 800	—	3 000	—	3 600	600	16 000	5 900	163 200
8 700	35 600	30 700	12 000	6 000	1 700	400	2 900	500	6 500	28 400	225 500
9 500	52 250	44 500	25 200	—	550	400	4 100	5 000	3 700	15 445	363 357
20 000	87 820	78 121	47 056	45 000	2 000	6 000	7 390	3 000	24 000	82 946	616 029
11 000	66 000	9 400	24 000	—	500	500	5 000	600	16 000	19 000	361 100
25 000	56 084	500	21 600	—	500	4 000	2 500	3 250	7 000	57 020	326 250
37 800	55 138	25 200	39 900	—	200	—	6 450	—	—	17 400	313 300
12 000	31 500	6 450	37 000	—	250	—	1 800	500	—	9 000	218 420
27 280	66 400	121 065	24 100	—	2 250	500	29 675	1 500	9 500	90 620	620 683
25 000	76 200	24 700	19 000	—	1 000	2 000	16 900	9 000	10 000	28 150	473 600
15 000	46 000	3 000	8 900	—	4 825	—	2 000	1 900	—	32 635	307 400
13 500	33 498	11 900	13 980	—	50	—	700	700	11 100	20 280	173 158
11 500	66 500	16 600	38 550	5 500	2 000	—	600	11 000	13 400	63 700	424 698
22 000	64 500	17 000	27 940	—	300	150	4 550	1 750	18 000	35 000	386 254
17 540	72 265	16 725	41 080	—	2 200	—	7 950	2 950	18 730	57 762	470 287
18 500	45 600	8 600	54 000	—	10 500	300	61 500	9 300	46 500	47 600	583 300
21 000	94 800	46 700	82 250	9 000	6 000	1 000	16 500	2 000	—	47 428	634 556
3 000	123 700	30 500	28 500	—	23 000	—	4 000	14 500	9 000	71 670	579 470
399 250	1 568 445	661 471	689 111	65 500	107 325	15 750	207 415	76 650	259 230	842 951	9 398 892

Under senare år har de kostnader, som grundbeloppet i första hand är avsett för, undergått en mycket betydande stegring. Huru stor denna stegring är kan icke exakt angivas. Hösten 1956 beräknades den emellertid av förbundet till omkring 50 procent, om man utgick från förhållandena, när grundbeloppet fastställdes till 5 000 kronor. På grund härav förordade förbundet i 1956 års ovannämnda framställning en höjning av grundbeloppet till 7 500 kronor. Även statskontoret har under senare år upprepade gånger förordat en höjning av grundbeloppet, nämligen till 6 000 kronor. Detsamma har lantbruksstyrelsen gjort, varvid ämbetsverket biträtt förbundets uppfattning att höjningen borde innebära att grundbeloppet uppräknas till 7 500 kronor.

Under de cirka två år, som förflutit sedan förbundet beräknade en höjning av grundbeloppet till 7 500 kronor såsom erforderlig, har skett en ytter-

*Fördelningen av reservationsanslaget Bidrag till hushållningssällskapen:
Omkostnader vid olika grundbelopp*

Hushållningssällskap	Fördelningen av 1958 års omkostnads- anslag	Av hushåll- ningssäll- skapen beräk- nade bidrag till omkost- nader för år 1959	Fördelning av det för år 1959 av lantbruksstyrelsen askade omkostnadsanslaget vid ett grundbelopp av	
			5 750 kr	7 500 kr
Stockholms läns o. stads	198 520	204 482	215 930	212 103
Uppsala läns	117 130	152 250	125 202	131 064
Södermanlands »	134 451	169 398	144 661	147 904
Östergötlands »	184 498	189 050	200 887	196 560
Jönköpings »	192 843	204 460	209 552	206 583
Kronobergs »	168 479	186 700	182 180	182 896
Kalmar läns norra	90 008	107 630	95 441	102 786
Kalmar läns södra	134 747	153 900	144 993	148 192
Gotlands läns	91 276	100 800	96 866	104 018
Blekinge »	120 051	127 900	128 483	133 904
Kristianstads »	206 071	218 249	225 123	217 534
Malmöhus »	229 693	294 029	251 661	240 500
Hallands »	151 798	172 100	163 440	166 679
Göteborgs o. Bohus »	167 730	175 750	182 758	178 349
Älvsborgs läns norra	155 771	156 000	168 613	168 631
Älvsborgs läns södra	139 186	147 170	149 981	152 507
Skaraborgs läns	219 283	220 283	239 256	232 289
Värmlands »	253 398	274 100	276 163	269 276
Örebro »	157 448	154 048	170 497	170 262
Västmanlands »	128 188	128 188	137 625	141 815
Kopparbergs »	228 156	229 698	248 515	242 825
Gävleborgs »	219 091	240 392	236 911	237 831
Västernorrlands »	254 941	254 941	277 187	272 831
Jämtlands »	207 729	208 000	224 856	224 875
Västerbottens »	334 030	348 504	360 361	364 856
Norrbottnens »	365 484	389 370	392 858	403 075
Summa	4 850 000	5 207 392	5 250 000	5 250 000

ligare stegring av de kostnader, vilka grundbeloppet främst är avsett att täcka. Skäl kunde därför åberopas för en höjning av grundbeloppet utöver den storlek, som förordades hösten 1956. Förbundet anser emellertid att ytterligare någon tid bör förflyta, innan en större höjning begäres. En höjning till 7 500 kronor anser förbundet emellertid i nuvarande läge helt ofrånkomlig, om rimliga krav på en rättvis fördelning av omkostnadsanslaget skulle bli uppfyllda. De hushållningssällskap, inom vars områden folkmängd, antalet bruksdelar och areal är relativt ringa och vars andelar av omkostnadsanslaget utöver grundbeloppen härigenom blir lägre, måste uppenbarligen till följd av omkostnadsstegringarna taga i anspråk jämförelsevis mera av dessa anslagsdelar för de fasta omkostnadernas täckande. Nuvarande fördelningsregler innebär vidare, att en höjning av omkostnadsanslaget ger de mindre sällskapen en relativt sett lägre anslagsökning. Då de efter reglernas fastställande vidtagna höjningarna av omkostnadsanslaget så gott som helt avser utgiftsstegringar, över vilka sällskapen icke kan råda, blir fördelningen ur de mindre sällskapens synpunkt allt ogynnsammare.

Förbundet förordar följaktligen att grundbeloppen nu höjes från 5 750 kronor till 7 500 kronor per resande personalförtecknad befattningshavare.

Av nedanstående tabell framgår hur det nu utgående omkostnadsanslaget dels fördelas efter nuvarande grunder och dels skulle fördelats, om grundbeloppet höjts till 7 500 kronor, samt skillnaden för varje hushållningssällskap mellan dessa båda fördelningssätt:

Hushållningssällskap	1958 års anslag fördelat efter		Förändring kr.
	nuvarande fördelningsgrunder kr.	ovan föreslagna fördelningsgrunder kr.	
Stockholms läns och stads	198 520	194 693	— 3 827
Uppsala läns	117 130	122 993	+ 5 863
Södermanlands »	134 451	137 692	+ 3 241
Östergötlands »	184 498	180 171	— 4 327
Jönköpings »	192 843	189 873	— 2 970
Kronobergs »	168 479	169 196	+ 717
Kalmar läns norra	90 008	97 352	+ 7 344
Kalmar läns södra	134 747	137 944	+ 3 197
Gotlands läns	91 276	98 429	+ 7 153
Blekinge »	120 051	125 473	— 5 422
Kristianstads »	206 071	198 481	— 9 570
Malmöhus »	229 693	218 533	— 11 160
Hallands »	151 798	155 038	+ 3 240
Göteborgs och Bohus »	167 730	163 322	— 4 408
Älvsborgs läns norra	155 771	155 790	+ 19
Älvsborgs läns södra	139 186	141 715	+ 2 529
Skaraborgs läns	219 283	212 314	— 6 969
Värmlands »	253 398	246 512	— 6 886
Örebro »	157 448	157 213	— 235
Västmanlands »	128 188	132 379	+ 4 191
Kopparbergs »	228 153	222 465	— 5 691
Gävleborgs »	219 091	220 010	+ 919
Västernorrlands »	254 941	250 440	— 4 501
Jämtlands »	207 729	207 747	+ 18
Västerbottens »	334 030	338 524	+ 4 494
Norrbottens »	365 484	375 701	+ 10 217
Summa	4 850 000	4 850 000	± 0

Ett genomförande av ovan förordade ändring av fördelningsgrunderna medför alltså att — om den totala anslagssumman icke samtidigt höjes — vissa sällskap måste vidkännas minskningar av sina anslagsdelar. Med hänsyn till den höjning förevarande anslag undergått för budgetåret 1958/59 samt vad vid ärendets behandling innevarande år förekommit anser förbundet dock att höjningen av grundbeloppet bör genomföras, oavsett huruvida något sällskap därigenom skulle erhålla mindre del i omkostnadsanslaget än vad som utgår för år 1958. Att märka är att den föreslagna grundbeloppshöjningen icke för något sällskap medför minskning av det omkostnadsbidrag, som utgick för år 1957, för vilket år den totala anslagssumman var 4 550 000 kronor.

Som ovan anförts utgår för innevarande budgetår ett belopp om 40 000 kronor av de under förevarande anslagspunkt anvisade medlen till åtgärder för markkarteringens främjande. Enligt Kungl. Maj:ts beslut äger lantbruksstyrelsen disponera ifrågakvarande belopp för utlämnande, efter särskild ansökan, av bidrag till hushållningssällskapen för vidgad demonstra-

tionsverksamhet beträffande lämpligheten av ökad markkartering ävensom för att täcka sällskapens egna kostnader i samband med utförandet av markkartering i ökad omfattning. Att på nämnda sätt särskilja för markkarteringens främjande vidtagna åtgärder, vilka ingår som ett led i sällskapens allmänna rådgivnings- och upplysningsarbete, fyller enligt förbundets mening inget egentligt ändamål eller behov. Därtill kommer, att ifrågavarande åtgärder i olika avseenden har ett direkt samband med andra arbetsuppgifter, varför redovisningen stöter på betydande svårigheter i vad avser kostnadsfördelningen. Ej heller torde som skäl för ett avskiljande av åtgärderna för markkarteringens främjande kunna anföras att dessa varierar de olika sällskapen emellan så pass väsentligt att härför utgående stöd av allmänna medel bör fördelas efter ansökningsförfarande. Enligt förbundets mening är det därför mest ändamålsenligt att nu berörda anslagsmedel fördelas efter samma grunder som omkostnadsanslaget i övrigt.

Ehuru förbundet anser att fördelningsgrunderna för hushållningssällskapens omkostnadsanslag bör ändras enligt vad ovan förordats, oberoende av huruvida anslaget i sin helhet höjes, framstår det givetvis såsom synnerligen angeläget att en av den fortsatta kostnadsutvecklingen motiverad höjning av omkostnadsanslaget sker.

I detta sammanhang bör anmälas att *jordbruksanslagsutredningen* i sitt delbetänkande II bl. a. uttalat, att utredningen funnit den genom hushållningssällskapen stödda verksamheten för främjande av den inhemska odlingen av utsädesspannmål och vissa slag av utsädesfrö m. m. vara av sådant värde att sällskapen allttjämt bör ha möjlighet att stödja verksamheten i fråga. Dock bör enligt utredningens mening särskild medelsanvisning för ändamålet ej längre ske i hittills tillämpade former utan ett belopp av samma storleksordning, 25 000 kr., bör tillföras reservationsanslaget Bidrag till hushållningssällskapen: Omkostnader att fördelas på sällskapen enligt gängse grunder för sistnämnda anslagsmedel. Därigenom lämnas jämlikt utredningen de olika hushållningssällskapen möjlighet att väga värdet av att stödja fröodlingen på här berörda sätt mot betydelsen av andra åtgärder till fromma för jordbruksnäringen inom vederbörande sällskaps område.

Jordbruksanslagsutredningen har vidare behandlat den sedan början av 1950-talet med ett belopp av 50 000 kr. för budgetår över anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område understödda upplysningsverksamheten rörande foderkonservering. Verksamheten, som har till syfte att påvisa dels betydelsen av en rätt utförd ensilering, dels vilka fördelar av ekonomisk och utfodringsteknisk natur som under givna förutsättningar står att vinna vid fodrets effektiva tillvaratagande genom ensilering, bedrivs av hushållningssällskapen under lantbruksstyrelsens ledning och överinseende samt omfattar bl. a. provtagning och analys av ensilerat foder, kortare kurser i foderkonservering ävensom demonstrationsutfodring med ensilerat foder. I betraktande av denna upplysningsverksamhets betydelse för främjandet av en rationell kreatursuppfödning har utredningen ansett det motiverat att berörda verksamhet även i fortsättningen främjas med statsmedel. Med hänsyn till att verksamheten bedrivs inom hushållningssällskapens ram bör dock enligt utredningen förenämnda belopp av 50 000

kr. i stället anvisas under hushållningssällskapens omkostnadsanslag. Då lantbruksstyrelsen fortfarande jämlikt utredningens uppfattning bör öva ledning och tillsyn över verksamheten föreslår utredningen, att det skall ankomma på styrelsen att tilldela sällskapen bidrag ur dessa medel efter särskild ansökan i enlighet med hittills gällande grunder. Bestämmelserna i kungörelsen den 16 maj 1958 (nr 232) angående fördelning av anslagsmedel till bestridande av hushållningssällskapens omkostnader avses sålunda icke gälla beträffande detta belopp.

Beträffande de över jordbruksanslagsutredningens förstnämnda förslag avgivna yttrandena torde få hänvisas till en redogörelse för desamma i det efterföljande under anslagsrubriken Befordrande av inhemsk fröodling (s. 50—52). Utredningens förslag i fråga om stödet till upplysningsverksamheten rörande foderkonservering har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av flertalet remissinstanser, medan *riksräkenskapsverket* och *Hushållningssällskapens förbund* avstyrkt ifrågavarande förslag.

Vidare torde i sammanhanget få anmälas en av *Hushållningssällskapens förbund* i skrivelse den 30 september 1958 gjord framställning vari förbundet hemställer, att 6 personalförtecknade befattningar som ekonomikonsulent inrättas hos hushållningssällskapen fr. o. m. den 1 juli 1959. Förbundet anför därvid bl. a., att nödvändigheten att samordna olika driftsåtgärder för ernående av bästa möjliga ekonomiska resultat av jordbruksföretaget som helhet har framstått allt tydligare, och det aktuella läget har enligt förbundet ytterligare understrukt behovet av ökad vägledning och upplysning åt jordbrukarna i driftsekonomiska spörsmål. Förbundet erinrar i sammanhanget, att de jordbruks-, husdjurs- och maskinkonsulenter, som f. n. finns hos varje hushållningssällskap, i olika former förmedlar råd och upplysningar i mera tekniskt betonade spörsmål. Enligt förbundets mening är det angeläget att utbyggnaden med ekonomikonsulentbefattningar nu påbörjas. Därefter kan en successiv utbyggnad ske under förslagsvis 3—4 år.

I skrivelse den 19 november 1958 har *styrelsen för Hushållningssällskapens förbund* anfört, att resultatet av de under oktober månad 1958 slutförda förhandlingarna om priserna på jordbrukets produkter innebär en ytterligare skärpning av de krav, som ställes på jordbruket i fråga om att anpassa produktionen till det aktuella läget. En utökad rådgivning inom det driftsekonomiska, speciellt det företagsekonomiska området vid nuvarande marknadsläge för jordbrukets produkter framstår därför enligt förbundsstyrelsen såsom angelägnare än någonsin. Styrelsen hemställer därför, att Kungl. Maj:t med beaktande av jämväl nu anförda synpunkter måtte vidtaga åtgärder för tillgodoseende av förbundets hemställan om inrättande av ekonomikonsulentbefattningar hos hushållningssällskapen.

Över Hushållningssällskapens förbunds förstnämnda framställning har, efter remiss, *Sveriges lantbruksförbund* avgivit yttrande den 13 november 1958. I sagda yttrande belyser lantbruksförbundet först allmänt frågan om driftsekonomisk rådgivningsverksamhet på jordbrukets område. Förbundet anför därvid bl. a. följande.

Naturligtvis är det mycket önskvärt, att lantbrukarna kan erhålla vägledande upplysning och anvisningar i driftsekonomiska frågor, och det föreligger därför behov av fackmän, som kan lämna sådan vägledning. Därom synes inte kunna råda några delade meningar. Förefintliga problem hänför sig huvudsakligen till den omfattning sådan konsultationsverksamhet för närvarande lämpligen bör få och hur den bör vara organiserad.

Såsom framhålles i berörda framställning är det för närvarande inte möjligt att annat än i mycket begränsad omfattning erhålla kompetenta befattningshavare till sådana tjänster. Det torde också åtskilliga år, innan så kan ske i alla hushållningssällskapsområden, om andra behov samtidigt i önskvärd grad skall kunna tillgodoses. Det må påpekas, att agronomer med ekonomisk utbildning behövs även för undervisningen vid jordbrukets fackskolor, vid den verksamhet, som bedrivs av lantbruksförbundets driftsbyrå, samt i övrigt inom jordbrukets sammanslutningar. Behovet av jordbruksplanering ur driftsekonomisk synpunkt gör sig dessutom gällande inte blott i samband med investeringar och anpassning av driften vid befintliga jordbruk utan också vid tillskapande av nya brukningsenheter och omkonstruktion av befintliga genom lantbruksnämndernas verksamhet. Det är ju nämligen ytterst viktigt, att härvid bildade jordbruk får en konstruktion, som är ändamålsenlig ur driftsekonomisk synpunkt.

Om alltså ett påtagligt behov av driftsekonomisk rådgivning och planering förefinns, så bör samtidigt varnas för överdrivna förväntningar, att man just genom den skall erhålla snabba och stora förbättringar i jordbrukens drift. Detta beror i första hand på att sådan konkret rådgivning är en svår och vansklig uppgift, i andra hand på att vi behöver bättre kännedom än vi nu har om olika faktorerers inverkan på det ekonomiska resultatet samt bättre underlag och metoder för kalkylering och konkret driftsplanering till stöd för en sådan rådgivning.

Uppfattningarna om vad den driftsekonomiska rådgivningen skall inriktas på är också oklara. Mången tänker sig, att den i främsta rummet skall innebära anvisningar om produktionens löpande anpassning efter prisförhållandena. Emellertid befinner sig de faktorer, som i detta avseende bestämmer det ekonomiska resultatet, i ständig förändring. Den kommande utvecklingen kan i allmänhet icke förutses för längre tid med någon säkerhet. En felaktig bedömning kan medföra avsevärda förluster. Upplysning i detta avseende torde lämpligast ges från centrala organ, främst genom de ekonomiska riksorganisationerna. För övrigt är jordbrukarna ändå ganska lyhörda för de anvisningar, som prisförändringarna ger.

Lantbruksförbundet finner, att ekonomikonsulenternas verksamhet främst bör inriktas på att medverka till att driften anpassas på ett sätt som vid normala prisrelationer bäst motsvarar de naturliga produktionsföresättningsarna och andra betingelser vid ifrågavarande jordbruk. I betraktande av jordbrukens stora antal, finner förbundet det omedelbart stå klart, att man icke kan nå långt beträffande individuell rådgivning, även om man har en omfattande ekonomikonsulentorganisation. Verksamheten måste därför, anför förbundet, med nödvändighet i första hand få karaktären av allmän upplysning, som ger jordbrukarna bättre möjlighet att själva bedöma hur driften skall planeras, samt rådgivning i grupper. Härför erfordras ett avsevärt undersökningsarbete på det lokala planet, men den enskilde konsulenten torde också i hög grad behöva vägledning och hjälp från centrala organ, som bedriver forskning, följer utvecklingen och utformar me-

loder för driftsekonomisk analys och kalkylering. Forskningsarbete på detta område bedrivs f. n. såväl vid lantbrukshögskolans institution för driftsekonomi som vid Jordbrukets utredningsinstitut, och de resultat som uppnås vid detta arbete bör kunna bli till väsentlig hjälp för ekonomikonsulenternas arbete. Vid en utbyggnad av konsulentverksamheten på detta område är det emellertid enligt förbundets uppfattning angeläget, att också resurserna för det centrala arbetet förstärkes och att detta arbete därvid delvis inriktas på att betjäna konsulenterna med informationer och hjälp beträffande undersökningar. Vidare bör enligt förbundet beaktas, hur en ekonomikonsulents verksamhet skall samordnas med övriga fackmäns inom området. Enligt förbundets mening hade det varit önskvärt, att avgörande beträffande utbyggnaden av ifrågavarande verksamhet kunnat anstå, till dess resultatet av jordbruksupplysningskommitténs utredning föreligger. Om emellertid åtgärder för en utbyggnad redan nu anses böra vidtagas, har förbundet ansett sig i huvudsak böra anföra följande synpunkter, bl. a. med hänsyn till den verksamhet, som bedrivs av lantbruksförbundets driftsbyrå, och de erfarenheter, som vunnits vid denna.

Verksamheten vid driftsbyrån omfattar bokföring och upprättande av bokslut åt jordbrukare samt i en del fall särskilda undersökningar beträffande gårdsdriften, vidare upprättande av skattedeklarationer och vid behov besvärsskrivelser, ävensom andra konsultationsuppdrag av affärsmässig karaktär. I samband med denna verksamhet och med hjälp av jämförande driftsanalyser sker också en viss rådgivning i driftsekonomiska frågor vid sammankomster med deltagande jordbrukare och besök på gårdarna. Vidare har byråns tjänstemän under senare år biträtt som föredragshållare och instruktörer vid av hushållningssällskap anordnade kurser ävensom kurser som anordnats i samarbete med RLF och Svenska Landsbygdens Studieförbund.

Verksamheten har sedan mitten av 1940-talet utbyggts väsentligt genom inrättande av nya lokalkontor. För närvarande finns ett huvudkontor i Stockholm och 23 lokalkontor fördelade på 15 län. Antalet anställda uppgår till ca 125, varav 13 agronomer med examen på den ekonomiska linjen. I övrigt bekostas verksamheten helt genom ersättningar från uppdragsgivarna. Dock har förbundet tillskjutit rätt betydande belopp för verksamhetens utvecklande.

Enligt förbundets erfarenhet är det av stor betydelse att för denna verksamhet både ha lokal förankring och en central sammanhållning. Den utveckling, som ägt rum, skulle under rådande förhållanden knappast ha kunnat komma till stånd utan stöd av den finansiering och centrala ledning, som ägt rum genom förbundet. Enligt förbundets mening är det av vikt, att denna organisation och dess strävanden att skapa en så långt möjligt självbärande service- och konsultationsverksamhet för jordbrukarna inte spolie-
lieras.

Lantbruksförbundet anför, att verksamhetens karaktär utvecklats till att företrädesvis omfatta service och rådgivning i angelägenheter av affärsmässig beskaffenhet, medan den endast i mindre grad berör driftsekonomisk konsultation. Frågan om att söka utveckla den senare arten av verksamhet har tidigare varit föremål för övervägande, men man har därvid funnit, dels att den skulle ställa stora anspråk på central saklig vägledning samt under-

sökningsverksamhet, dels att mera omfattande allmän upplysning och rådgivning skulle bli förenad med oöverkomliga kostnader, då den icke kunde väntas ge några inkomster till sin finansiering. Eljest bör enligt förbundets mening flera av kontorsföreståndarna vara lika kompetenta som andra att tjänstgöra som ekonomikonsulenter. Det skulle därför vara möjligt, att de anlitas för båda de nu berörda uppgifterna. En förutsättning härför är, anför förbundet, att anslag beviljas för deras arbete med den allmänna driftsekonomiska rådgivningen, såsom fallet nu är med de ekonomikonsulenter, som finns vid vissa hushållningssällskap. Vid övervägande av dessa frågor har förbundet efter närmare prövning dock funnit, att detta i varje fall på lång sikt icke är någon lämplig lösning. Service- och konsultationsverksamheten i affärsmässigt betonade angelägenheter tar, när den når en större omfattning, föreståndarens tid och krafter i anspråk i sådan grad, att det knappast blir möjligt att samtidigt ägna tillräckligt intresse och tid åt en funktion som konsulent i driftsekonomiska frågor. En uppdelning på å ena sidan mera affärsbetonad service- och konsultationsverksamhet och å andra sidan driftsekonomisk konsultationsverksamhet torde alltså enligt förbundets mening på lång sikt vara den lämpligaste. En kombination av båda hos en och samma person synes förbundet endast böra komma i fråga under ett övergångsskede och måhända mera långsiktigt inom områden, där behoven av speciell service resp. driftskonsultation visar sig inte vara så stora.

Lantbruksförbundet anser, att av det anförda torde följa, att det inom de län, där bokföringsverksamheten redan är organiserad genom förbundets driftsbyrå, icke kan anses ändamålsenligt att tillsätta annat än helavlönade ekonomikonsulenter, som helt ägnar sig åt driftsekonomisk upplysning och rådgivning. Anställs de med hjälp av begränsat statsbidrag, måste de ägna större delen av sin tid åt bokföring, för att kostnaderna skall kunna finansieras. Därmed undanryckes även en större eller mindre del av underlaget för den verksamhet, som lantbruksförbundets driftsbyrå bedriver inom samma område, vilket i vissa fall kan medföra, att dess verksamhet där måste nedläggas. Detta skulle enligt förbundets mening icke vara lyckligt, då bokföringsverksamheten och annan därmed kombinerad serviceverksamhet såsom skattekonsultation bäst borde bedrivas i förbundets regi. Förhållandet kan vara annorlunda i de nordligare delarna av landet, där bokföringsverksamheten fått mindre anslutning och där driftsbyrån därför inte heller tidigare kunde inrätta särskilda lokalkontor, ehuru den då utförde boksluten för flertalet deltagande jordbruk. Där skulle måhända även ett begränsat bidrag till anställande av ekonomikonsulenter kunna möjliggöra en tillfredsställande driftsekonomisk rådgivning. Skulle det anses lämpligt att nu beträda en sådan väg, säger sig förbundet kunna låta några (6 å 7) av de vid driftsbyrån anställda agronomerna tjänstgöra för allmän konsulentverksamhet under viss tid, växlande mellan 2 och 4 månader per år, inom sina resp. verksamhetsområden. Med hänsyn till de kostnader, som förbundet måste beräkna härför bör i så fall beräknas ett anslagsbelopp av ca 3 000

kr. per månad för var och en. Det torde härvid enligt förbundets mening vara lämpligt, att inom vederbörande hushållningssällskap finns en särskild nämnd för denna verksamhet.

Vid en utbyggnad av den driftsekonomiska rådgivningsverksamheten i vårt land är det enligt förbundets mening och såsom redan framhållits angeläget att sörja för att de lokalt arbetande ekonomikonsulenterna erhåller vägledning och hjälp i sitt arbete från något centralt organ. Denna verksamhetsuppgift synes förbundet kunna förläggas till lantbruksstyrelsens jordbruksekonomiska byrå eller till lantbrukshögskolans institution för lantbrukets driftsekonomi, vars resurser i så fall torde behöva förstärkas för detta ändamål.

Departementschefen

Det förslag lantbruksstyrelsen framfört om en höjning av de för bidrag till täckande av hushållningssällskapens omkostnader anvisade medlen kan jag icke tillstyrka. Däremot vill jag föreslå att till förevarande anslag i enlighet med vad jordbruksanslagsutredningen uttalat överföres ett belopp av 25 000 kronor från anslaget Befordrande av inhemsk fröodling. Detta belopp, som under sistnämnda anslag avsetts såsom bidrag till åtgärder för främjandet av den inhemska odlingen av utsädesspannmål och vissa slag av utsädesfrö m. m., bör fördelas på de olika hushållningssällskapen enligt för omkostnadsanslaget gängse grunder. Till detta omkostnadsanslag bör samtidigt överföras, ävenledes i överensstämmelse med vad jordbruksanslagsutredningen förordat, ett belopp av 50 000 kronor som sedan åtskilliga år utgått från anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område till stöd åt av hushållningssällskapen bedriven upplysningsverksamhet rörande foderkonservering. Sistnämnda belopp bör upptagas å en särskild anslagspost och i anslutning därtill bör fördelningsbestämmelserna i kungörelsen den 16 maj 1958 (nr 232) icke tillämpas beträffande beloppet i fråga. Å en annan post under anslaget bör även för nästa budgetår anvisas 40 000 kronor för vidgad informationsverksamhet rörande markkartering.

I en särskild skrivelse har Hushållningssällskapens förbund hemställt att 6 personalförtecknade befattningar som ekonomikonsulent skall inrättas hos vissa hushållningssällskap under budgetåret 1959/60. Förbundet har avsett att denna personalförstärkning skall vara första steget i en successiv utbyggnad under de närmaste åren av en kader av dylika befattningar. Till detta förslag är jag icke beredd ansluta mig. Det bör i sammanhanget uppmärksammas att en särskild utredning för närvarande pågår rörande rådgivnings- och upplysningsverksamheten på jordbrukets område. Med hänsyn till betydelsen, icke minst i nuvarande jordbruksekonomiska läge, av att stärka insatserna för en fortsatt driftsrationalisering inom jordbruket vill jag trots berörda utredningsarbete likväl förorda att 25 000 kronor av de under förevarande anslag anvisade medlen avdelas för anlitanande av driftsekonomisk expertis utanför hushållningssällskapen för biträde med konsulentverksamhet inom sällskapens ram. Det synes mig lämpligt att härvid

försöksvis utnyttja de personalresurser vid lantbruksförbundets driftsbyrå som sistnämnda förbund i sitt tidigare redovisade yttrande erbjudit sig att ställa till sällskapens disposition. Spörsmålet om angelägenheten av fortsatt driftsrationalisering inom jordbruksnäringen avser jag att ånyo beröra i den särskilda propositionen rörande jordbrukets rationalisering, m. m.

I betraktande av vad lantbruksstyrelsen och Hushållningssällskapens förbund samstämmt uttalat i fråga om höjning av det till hushållningssällskapen från detta anslag utgående grundbeloppet, vill jag icke motsätta mig att sagda belopp ökas från 5 750 kronor till 7 500 kronor för varje på personalförteckning upptagen resande befattningshavare. Denna justering av grundbeloppet föranleder samtidigt ändring i omförmälda kungörelse den 16 maj 1958 (nr 232) angående fördelning av anslagsmedel till bestridande av hushållningssällskapens omkostnader.

Äberopande vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till hushållningssällskapen: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 4 965 000 kronor.

[14] 7. Bidrag till hushållningssällskapen: Demonstrationsgårdsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	30 000	39 880	33 150
1957/58	30 000	39 815	23 335
1958/59 (statsliggaren s. 814)	30 000		
1959/60 (förslag)	30 000		

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer, att anslaget uppräknas med 40 000 kr. till 70 000 kr. samt att styrelsen erhåller bemyndigande att fördela medlen för därmed avsett ändamål.

M o t i v. Styrelsen upprepar sitt under de senaste 3 åren framförda yrkande. Under år 1958 var 51 demonstrationsgårdar bidragsberättigade. Endast 41 gårdar kunde dock tilldelas bidrag å belopp varierande från 400 kr. till i enstaka fall 1 020 kr. per gård. Bidragen, som utgår såsom ersättning för med demonstrationsgårdsverksamheten förenat driftsintrång, har på grund av bristande medelstillgång icke kunnat utgå till alla bidragsberättigade. De enskilda bidragen har därjämte måst avsevärt nedskäras, så att de för flertalet gårdar kommit att väsentligt understiga det belopp, som vid planläggningen av ifrågavarande verksamhet beräknades såsom skäligt. Om hänsyn dessutom tages till penningvärdesförsämringen, framstår bidragens otillräcklighet i ännu skarpare dager. För att icke hela idén med demonstrationsgårdsverksamheten skall komma att förfuskas, finner styrelsen det ofrånkomligt, att bidrag till varje gård utgår med så stort belopp, att gårdens

brukare finner det värt att nedlägga sådan omsorg på verksamheten, att den fyller det avsedda ändamålet. Vidare bör anslaget till verksamheten ökas, så att i största möjliga utsträckning därtill berättigade må erhålla bidrag. Det kan enligt styrelsens mening icke vara ägnat att befordra demonstrationsgårdsverksamheten, att, såsom skett under år 1958, vid alltmer växande besöksfrekvens inskränka bidragstilldelningen. Då demonstrationsgårdsverksamheten under nästa budgetår beräknas nå avsedd omfattning, bör anslaget uppräknas till minst det belopp å 70 000 kr., som enligt föredragande departementschefens uttalande i propositionen 1952: 109 från början avsetts för verksamheten i fråga. Styrelsen föreslår slutligen, att den — i likhet med vad som gäller övriga till hushållningssällskapens upplysnings- och rådgivningsverksamhet anvisade anslag — erhåller bemyndigande att verkställa fördelning mellan sällskapen av för demonstrationsgårdsverksamheten tillgängliga medel.

Departementschefen

Någon utökad medelsanvisning under förevarande anslag är jag icke beredd förorda. Icke heller i övrigt kan jag tillstyrka lantbruksstyrelsens förslag. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till hushållningssällskapen: Demonstrationsgårdsverksamhet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

[15] 8. Bidrag till jordbrukets rationalisering

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång	Odisponerad behållning vid budget- årets utgång
1956/57	14 000 000	14 552 576	34 291 986	15 000 000
1957/58	14 000 000	12 959 850	35 332 136	18 800 000
1958/59 (statsliggaren s. 815)	13 000 000			
1959/60 (förslag)	9 000 000			

Följande sammanställning anger medgiven resp. föreslagen bidragsram samt de belopp, vartill de beviljade bidragen uppgått under budgetåren 1956/57—1957/58.

	Högsta med- givna bidrags- summa	Summa be- viljade bidrag m. m.
1956/57	17 000 000	15 719 564
1957/58	16 500 000	13 603 900
1958/59	16 500 000	
1959/60 (förslag)	16 500 000	

¹ Av behållningarna å 5 000 000 kr. och 8 800 000 kr. har av riksdagen disponerats resp. 2 500 000 kr. och 3 500 000 kr. för budgetåren 1957/58 och 1958/59.

Y r k a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer på anförda skäl,

1. att anslaget för nästa budgetår preliminärt beräknas till 10 000 000 kr. och

2. att den ram, inom vilken bidrag under budgetåret skall få beviljas för olika ändamål, likaledes preliminärt beräknas till oförändrat 16 500 000 kr.

Departementschefen

I överensstämmelse med jordbruksanslagsutredningens förslag i det nyli-
gen i ämnet avgivna betänkandet, för vars närmare innehåll jag avser läm-
na en ingående redogörelse i den förut omförmälda särskilda propositionen
till årets riksdag berörande jordbrukets rationaliseringsfrågor, vill jag för-
orda att ramen för nästa budgetår avseende statsbidragen till den inre ra-
tionaliseringen fastställas till 14 000 000 kronor. Med hänsyn till angelägen-
heten av att främja den pågående yttre rationaliseringen föreslår jag å andra
sidan en höjning av den för sistnämnda ändamål bestämda bidragsramen
med 1 000 000 kronor till 2 500 000 kronor. Den totala bidragsramen skulle
sålunda vid bifall till dessa förslag bli oförändrad för det närmaste budget-
året. Till spørsmålet om de bestämmelser som bör gälla för dispositionen av
de under bidragsramarna beräknade beloppen ämnar jag återkomma i före-
nämnda särskilda proposition.

Lantbruksstyrelsen har i betraktande av den under anslaget per den 30
juni 1959 beräknade reservationen preliminärt, i avvaktan på jordbruksan-
slagsutredningens omförmälda betänkande, angivit medelsbehovet för bud-
getåret 1959/60 till 10 000 000 kronor. För min del har jag funnit att en an-
slagsanvisning av 9 000 000 kronor får antagas vara tillfyllest. Ur detta an-
slagsbelopp bör i enlighet med ett av jordbruksanslagsutredningen fram-
lagt förslag tagas medel även för utbetalande av under sagda budgetår be-
viljade sådana slag av statsbidrag, som hittills finansierats ur statens avdik-
ningsanslag. Jämväl statsbidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och od-
lingskostnader i sammanhang med skiften, till vilka bidrag medelsanvis-
ning i årets riksstat skett under anslaget Bidrag till kostnader i samband
med lantmäteri- och vägförrättningar m. m., bör — i anslutning till vad ut-
redningen förordat och vad som senare kommer att beröras vid behandling-
en av äskandena under sist angivna anslagsrubrik (p. 147) — hädanefter
utbetalas från jordbrukets rationaliseringsanslag. De sålunda föreslagna dis-
positionsförändringarna är motiverade av budgettekniska skäl.

Aberopande det sagda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riks-
dagen

att till *Bidrag till jordbrukets rationalisering* för budget-
året 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 9 000 000 kro-
nor.

[16] 9. Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	300 000	173 814	351 550
1957/58	300 000	116 575	534 975
1958/59 (statsliggaren s. 816)	100 000		
1959/60 (förslag)	100		

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer, att anslaget för budgetåret 1959/60 måtte uppföras med ett formellt belopp av 100 kr.

M o t i v. Av för de 3 senaste budgetåren beviljade reservationsanslag till förevarande ändamål å sammanlagt 900 000 kr. har styrelsen t. o. m. den 30 juni 1958 beviljat bidrag för ett sammanlagt belopp av 434 325 kr. Av nämnda anslag återstår därefter ett odisponerat belopp av 465 675 kr. För budgetåret 1958/59 har ställts ett belopp av ytterligare 100 000 kr. till styrelsens förfogande och det odisponerade beloppet vid budgetårets ingång uppgår därmed till 565 675 kr. Under det senaste budgetåret har i nya bidrag utdelats i runt tal 95 000 kr. Styrelsen räknar med i stort sett samma medelsbehov för kommande budgetår.

Departementschefen

Såsom framgår av lantbruksstyrelsens motiv till anslagsäskandet uppgick den odisponerade medelstillgången å förevarande anslag till cirka 565 700 kronor vid ingången av innevarande budgetår. Med hänsyn härtill och till den väntade belastningen å anslaget synes tillräckligt att detsamma i enlighet med yad styrelsen föreslår för nästa budgetår uppföres allenast med ett formellt belopp av 100 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[17] 10. Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	200 000	409 674
1957/58	200 000	296 287
1958/59 (statsliggaren s. 816)	300 000	
1959/60 (förslag)	300 000	

Y r k a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer på anförda skäl,

1. att anslaget uppföres med oförändrat belopp,

2. att den ram, inom vilken statlig kreditgaranti under budgetåret 1959/60 får beviljas för lån till yttre och inre rationalisering samt för jordbruks-egnahemslån och driftslån, preliminärt beräknas till 51 000 000 kr.,

3. att under budgetåret 1959/60 statlig kreditgaranti för lån till uppförande av lagerhus m. m. för jordbruksändamål och för lån till trädgårdsnäringens rationalisering får beviljas med sammanlagt 7 500 000 kr. enligt följande sammanställning:

	Lämnad garanti 1957/58	Garantiram 1958/59	Förslag 1959/60
Lagerhuslån m. m.	4 000 000	4 000 000	5 500 000
Trädgårdsnäringens rationali- sering	519 100	2 000 000	2 000 000

4. att sådan ändring vidtages i kungörelsen 1954: 311 om statlig garanti för lån för uppförande av lagerhus m. m. för jordbruksändamål, att det blir möjligt att bevilja lånegaranti även för byggnad avsedd för partiförsäljning av frukt och grönsaker, samt

5. att sådan ändring vidtages i kungörelsen 1955: 354 angående statligt stöd till trädgårdsnäringens rationalisering, att lånegaranti må beviljas trädgårdsföretag oavsett storleksordning.

Departementschefen

I den särskilda proposition angående jordbrukets rationalisering, m. m. som jag avser föreslå Kungl. Maj:t att senare framlägga för riksdagen, ämnar jag även upptaga till närmare behandling frågan om garantiramarnas storlek nästa budgetår beträffande såväl lån avseende yttre och inre rationalisering, jordbruksegnahemslån och driftslån som lån avseende uppförande av lagerhus m. m. för jordbruksändamål samt lån avseende trädgårdsnäringens rationalisering. I anslutning därtill torde hemställan få göras om riksdagens godkännande av dylika garantiramar för sagda budgetår.

Vad lantbruksstyrelsen föreslagit rörande ändringar i kungörelserna den 7 maj 1954 (nr 311) om statlig garanti för lån för uppförande av lagerhus m. m. för jordbruksändamål samt den 3 juni 1955 (nr 354) angående statligt stöd till trädgårdsnäringens rationalisering innebär ett vidhållande av enahanda yrkanden föregående år. I likhet med 1958 års förra riksdag (JoU 19; rskr 279) finner jag under hänvisning till pågående utredning rörande trädgårdsnäringens problem, trädgårdsnäringsutredningen, vars direktiv är så utformade att de i styrelsens förslag berörda spörsmålen kan upptagas till prövning av utredningen, skäl icke föreligga att biträda förslagen i fråga.

Liksom under tidigare år bör riksdagens medgivande inhämtas till nedläggning enligt tidigare tillämpade grunder av räntan på vissa lån från den förutvarande egnahemslånefonden m. m. Därest riksdagen lämnar detta medgivande torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de författningsbestämmelser, som därvid blir erforderliga.

Då jag slutligen tillstyrker den av lantbruksstyrelsen yrkade medelsanvisningen under detta anslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor

b) medgiva, att den årliga räntan å den stående delen av lån från egnahemslånefonden, som beviljats efter ingången av år 1920 men före den 1 juli 1940, må för år 1960 nedsättas till 3,6 procent

c) medgiva, att i avseende å köpeskillning för sådan jordbrukslägenhet eller byggnad å åbolägenhet, som år 1920 eller senare år försålts från kronoegendom, räntan må, i den mån köpeskillningen förräntas enligt enahanda grunder, som gällt eller gäller för den stående delen av före den 1 juli 1940 beviljat egnahemslån för jordbrukslägenheter, under år 1960 utgå efter 3,6 procent.

[18] 11. Bidrag till återbetalning av lån från jordbrukets maskinlånefond

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	1 660 000	1 553 072
1957/58	1 510 000	1 425 100
1958/59 (statsliggaren s. 816)	1 325 000	
1959/60 (förslag)	1 210 000	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer,

1. att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett till 1 210 000 kr. minskat belopp,

2. att det belopp, inom vars ram under budgetåret 1959/60 utfästelser om bidrag till återbetalning av maskinlån för gemensam maskinanvändning må göras, fastställles till oförändrat 300 000 kr.

M o t i v. 1. Medelsbehovet har av styrelsen beräknats med ledning av inkomna redogörelser för av hushållningssällskapen under andra hälften av budgetåret 1951/52 och första hälften av budgetåret 1952/53 gjorda utfästelser om bidrag.

2. Fr. o. m. innevarande budgetår har ramen för bidragsutfästelser sänkts från 1 000 000 kr. till 300 000 kr. samtidigt som bestämmelserna för bidrag ändrats så, att bidrag numera endast får beviljas för vissa specialmaskiner inom jordbruket samt maskiner för trädgårdsnäringen. I avvaktan på erfarenheter rörande i vilken omfattning anspråk på bidrag för specialmaskiner kan komma att ställas, föreslår styrelsen, att bidragsramen för nästa budgetår fastställles till oförändrat belopp.

Departementschefen

Jag har icke något att erinra mot lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehovet under anslaget. Som styrelsen föreslagit bör vidare det belopp, inom vars ram utfästelser om bidrag till återbetalning av lån på av 1958 års förra riksdag fastställda grunder sammanlagt får lämnas, för nästa budgetår vara oförändrat 300 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att under budgetåret 1959/60 må beviljas statsbidrag från anslaget till bidrag till återbetalning av lån ur jordbrukets maskinlänefond å tillhoppa 300 000 kronor

b) till *Bidrag till återbetalning av lån från jordbrukets maskinlänefond* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 210 000 kronor.

[19] 12. Statens avdikningsanslag

	Anslag	Utbetalat belopp
1956/57	4 000 000	2 564 810
1957/58	3 500 000	2 333 111
1958/59 (statsliggaren s. 816)	3 000 000	
1959/60 (förslag)	1 500 000	

Y r k a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer på anförda skäl,

1. att anslaget preliminärt beräknas till 3 000 000 kr. och att bidragsramen likaledes preliminärt beräknas till högst 2 000 000 kr. samt

2. att inom ramen för medgiven bidragstilldelning och efter Kungl. Maj:ts bestämmande dels ett belopp av 100 000 kr. skall få disponeras för bidrag till vissa undersökningar rörande äldre torrlägningsföretag samt för åtgärder, ägnade att gagna torrlägningsverksamheten i dess helhet, dels erforderliga medel skall utgå till bestridande av kostnaderna för pågående utredning rörande torrläggning av vissa marker vid Hjälmarén och i Kvismaredalen.

M o t i v. 1. Lantbruksstyrelsen anför, att det vid ingången av innevarande budgetår hos styrelsen fanns under utredning ansökningar om bidrag till torrlägningsföretag, vilka representerar ett av lantbruksnämnderna tillstyrkt bidragsbelopp på sammanlagt omkring 354 000 kr. Under nästa budgetår beräknar styrelsen nya ansökningar om bidrag till ett sammanlagt belopp av 2 000 000—2 500 000 kr. inkomma. Medelsbehovet kan dock bli större, enär planlägningsarbetena vid ett större företag i det närmaste är slutförda, varför bidragsansökning avseende detta torrlägningsföretag eventuellt kan inkomma under budgetåret. Beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag torde emellertid kunna komma att påverkas av de resultat,

vartill jordbruksanslagsutredningen kommer i sitt återstående arbete. Styrelsen anför, att dess beräkningar därför är att anse som endast preliminära.

2. Enligt lantbruksstyrelsens beräkningar föreligger aktuella behov av planläggning av en del torrlägningsföretag av sådan allmän betydelse och av sådan omfattning, att utredningskostnaderna skäligen bör helt eller delvis bestridas av allmänna medel. Styrelsen syftar här närmast på undersökningar berörande sjön Tåkern samt Tidans ifrågasatta reglering. Vidare väntar styrelsen, att behov av ytterligare medel kommer att föreligga för en med Kungl. Maj:ts bemyndigande av lantbrukshögskolan i samråd med styrelsen igångsatt utredning rörande förhållandet mellan nederbörd, avrinning och rördimensionering.

Departementschefen

I avvaktan på ställningstagandet till jordbruksanslagsutredningens betänkande rörande statens stöd till jordbrukets inre rationalisering har lantbruksstyrelsen gjort en preliminär beräkning av såväl berörda anslags som bidragsramens storlek för nästa budgetår. Utredningen har för sin del föreslagit, att bidragsgivningen till sådan torrlägningsverksamhet, som nu stödes med medel ur anslaget, från och med den 1 juli 1959 skall finansieras med anlitande av reservationsanslaget till bidrag till jordbrukets rationalisering. Såsom framgår av vad jag nyss anförte vid behandlingen av yrkandena beträffande sistnämnda anslag för nästa budgetår bör ur detta tagas medel för utbetalande av dylika bidrag till torrlägningsåtgärder, varom beslut fattas efter den 30 juni 1959. Till formerna för och omfattningen av ifrågasvarande bidragsverksamhet avser jag senare återkomma i den särskilda propositionen angående jordbrukets rationalisering, m. m.

De medel, som erfordras för infriande av före den 1 juli 1959 med stöd av tidigare i anslutning till förevarande anslag fastställda bidragsramar gjorda utfästelser om bidrag till torrlägningsföretag, torde lämpligen böra anvisas under hittillsvarande anslagsrubrik. Det synes tillfyllest att för nästa budgetår till ändamålet anvisa ett belopp av 1 500 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens avdikningsanslag* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

[20] Tilläggsbidrag till vissa statsunderstödda torrlägningsföretag. För ifrågasvarande ändamål anvisades senast för budgetåret 1947/48 ett reservationsanslag av 1 000 000 kr. Med hänsyn till förefintlig behållning har medel därefter icke anvisats. Bestämmelser rörande anslagets användning har meddelats i kungörelsen den 28 november 1952 (nr 696).

Lantbruksstyrelsen (skr. 20/8 1958) hemställer, att å anslaget förefintlig reservation måtte få användas för avsett ändamål jämväl under budgetåret 1959/60. Under budgetåret 1957/58 har från anslaget beviljats bidrag till 2 företag med sammanlagt 22 710 kr. F. n. finnes inga hos styrelsen innelig-

gande ansökningar om tilläggsbidrag. Vid ingången av innevarande budgetår förefanns en reservation å anslaget av i runt tal 142 000 kr., varav dock ett belopp av 28 420 kr. disponerats för beviljade men ännu ej utbetalade bidrag. Behållningen å anslaget torde enligt styrelsen vara tillräcklig för att tillgodose bidragsbehovet intill utgången av budgetåret 1959/60.

Departementschefen

Lantbruksstyrelsens förslag under förevarande punkt kan jag biträda.

I detta sammanhang vill jag omnämna, att jag icke funnit skäl föreslå, att det å riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisade reservationsanslaget Grundförbättringar: Förrättningskostnader till vissa torrlägningsföretag alltjämt skall få användas för det med anslaget avsedda ändamålet, nämligen för utlämnande av statsbidrag till kostnader för undersökningar och utredningar rörande torrlägningsföretag, som skall utföras som beredskapsarbete vid inträffad arbetslöshet. De kostnader, som hittills bestritts från anslaget i fråga, bör i stället hädanefter bekostas med medel ur femte huvudtiteln reservationsanslag till kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. Vid innevarande budgetårs slut förefintlig, obunden reservation å nyssberörda grundförbättringsanslag bör överföras å sagda anslag under femte huvudtiteln.

Äberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att det å riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisade reservationsanslaget till Tilläggsbidrag till vissa statsunderstödda torrlägningsföretag må under budgetåret 1959/60 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

[21] 13. **Befrämjande av landsbygdens elektrifiering**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	4 000 000	2 884 843	6 079 281
1957/58	4 000 000	4 238 120	5 841 161
1958/59 (statsliggaren s. 817) ..	11 000 000		
1959/60 (förslag)	11 000 000		

Av det för innevarande budgetår under förevarande anslagsrubrik anvisade reservationsanslaget å 11 000 000 kr. avses 4 000 000 kr. för nyanläggning av elektriska distributionsnät och 7 000 000 kr. för upprustning av dylika nät. Anslaget disponeras dels av statskontoret för bestridande av kostnaderna för elektrifieringsberedningen och för anlitaandet vid länsstyrelserna av tillfällig expertis i upprustningsfrågor, dels av länsstyrelserna för utbetalning av beviljade nyanläggnings- och upprustningsbidrag. Bestämmelser rörande ifrågavarande bidrag finnes meddelade i Kungl. Maj:ts beslut den 27 juni 1957 resp. den 16 maj 1958.

Y r k a n d e. *Elektrifieringsberedningen* (skr. 20/8 1958) hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 15 000 000 kr. enligt följande fördelning.

1. nyanläggning av elektriska distributionsnät m. m. .	4 000 000
2. upprustning av elektriska distributionsnät	11 000 000
	15 000 000

M o t i v. 1. Vid slutet av budgetåret 1956/57 förelåg en balans hos beredningen av ansökningar, för vilka anslagsmedel saknades, motsvarande bidragsanspråk för nyanläggning på 2 600 000 kr. Härav har under budgetåret 1957/58 av olika skäl avförts anspråk på sammanlagt i runt tal 500 000 kr. Under samma budgetår inkomna bidragsanspråk har uppgått till ca 4 000 000 kr. Balansen av ansökningar motsvarade vid slutet av budgetåret 1957/58 bidragsanspråk på 1 700 000 kr. För vissa av de ineliggande projekten erfordras omräkning med hänsyn till nuvarande högre kostnadsläge. Under det förflutna budgetåret har enligt vad beredningen erfarit uppstått en viss försening beträffande ansökningar, beroende på de under budgetåret ändrade bidragsgrunderna, ändringar i ellagen, pågående länsinventeringar m. fl. omständigheter. Den allmänna åtstramningen på penningmarknaden har jämväl inneburit svårighet för anskaffande av kapital utöver statsbidraget. Nämda förhållanden har resulterat i en längre förberedelsetid än vanligt för sökandena för vissa typer av projekt, med minskning av den hos beredningen redovisade balansen som följd.

Beträffande behovet av anslag för nyelektrifiering åberopar elektrifieringsberedningen en den 11 juni 1958 till jordbruksdepartementet avgiven skrivelse med uppgifter till 1958 års besparingsutredning om bl. a. anslagsbehov under budgetåren 1959/60—1963/64. Enligt nämnda skrivelse beräknar beredningen den kvarvarande anläggningskostnaden för enbart nyelektrifiering något understiga 60 000 000 kr. I de flesta fall erfordras statsbidrag av storleksordningen två tredjedelar av anläggningskostnaden eller mera för att elektrifieringsprojekten skall kunna genomföras. Konsumenterna i de karga bygder, varom här är fråga har nämligen ej sådan ekonomisk ställning, att de kan göra några större prestationer. De anslagsmedel, som vid nuvarande anslagsnivå skulle vara disponibla fram t. o. m. budgetåret 1963/64 skulle därför ej vara tillräckliga för genomförande av den resterande elektrifieringen. Med hänsyn härtill bör enligt beredningen anslag till nyelektrifiering under 5-årsperioden 1959/60—1963/64 utgå med åtminstone oförändrat belopp.

2. Fr. o. m. den 1 juli 1958 har beredningens verksamhet utökats till att omfatta jämväl statsbidrag för upprustning av elektriska distributionsnät, varvid för budgetåret 1958/59 anvisats 7 000 000 kr. såsom en särskild anslagspost. I enlighet med elupprustningskommitténs förslag i betänkande den 29 november 1957 torde för budgetåret 1959/60 anslagsbeloppet för upprustning böra sättas till 11 000 000 kr.

Departementschefen

Efterfrågan å statsbidrag till upprustning av elektriska distributionsnät på landsbygden har hitintills varit ringa liksom även omfattningen av utfästelser om bidrag för ändamålet. Med anledning härav torde en betydande reservation komma att föreligga å den för elupprustningsbidrag avsedda anslagsposten vid innevarande budgetårs utgång. Det synes därför icke erforderligt att för nästa budgetår höja berörda anslagspost. Denna bör alltså jämt upptagas med 7 000 000 kronor och höjningen av posten sålunda förskjutas till efterföljande budgetår. För övriga med anslaget avsedda ändamål föreslår jag en oförändrad medelsanvisning av 4 000 000 kronor.

Jag torde i detta sammanhang få anmäla, att jag den 28 mars 1958 tillkallat särskilda sakkunniga för att verkställa utredning av frågan om införande av ett system med statliga garantier för å allmänna kreditmarknaden upptagna lån till åtgärder för upprustning eller nyanläggning av elektriska distributionsnät på landsbygden och samtidigt därmed en avveckling av långivningen från kraftledningslånefonden. Enligt vad jag erfarit kommer de sakkunniga att inom kort avlämna sitt betänkande i ämnet. Min avsikt är att så snart betänkandet remissbehandlats föreslå Kungl. Maj:t att i en särskild proposition förelägga årets riksdag förslag i anledning därav.

Under åberopande av vad jag i det föregående anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande av landsbygdens elektrifiering* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 11 000 000 kronor.

[22] 14. Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	1 100 000	535 067	769 100
1957/58	1 100 000	1 735 500	133 600
1958/59 (statsliggaren s. 818) ..	1 250 000		
1959/60 (förslag)	1 250 000		

Av det av riksdagen för innevarande budgetår anvisade reservationsanslaget å 1 250 000 kr. avses ett belopp av 500 000 kr. för bidrag till intensifierad rådgivnings- och upplysningsverksamhet m. m. i enlighet med vad som angivits i propositionen 1955: 180, ett belopp av 100 000 kr. för bidrag till mejerier och slakterier i lappmarken, m. m. samt anslaget i övrigt för produktionsbefrämjande åtgärder i allmänhet på jordbrukets och husdjursskötselns område.

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer, att anslaget för budgetåret 1959/60 uppföres med oförändrat belopp.

Som i det följande under anslagsrubriken Befordrande av inhemsk fröodling (punkt 27) kommer att anmälas, har *jordbruksanslagsutredningen* fö-

reslagit, dels att de bidrag, som f. n. utgår till de lokala frökontrollanstalterna fr. o. m. nästa budgetår skall indragas, varvid dock de norrländska anstalterna förutsättes få möjlighet att efter vederbörande hushållningssällskaps prövning erhålla bidrag ur rubricerade anslag, dels att bidrag till frörensenserier i Norrland hädanefter skall bestridas från detta anslag.

Departementschefen

Under hänvisning till de förslag jag avser förorda under rubriken Befordrande av inhemsk fröodling vill jag här i överensstämmelse med jordbruksanslagsutredningens synpunkter uttala, att möjligheter bör föreligga att med medel ur förevarande anslag även i fortsättningen stödja verksamheten vid de lokala frökontrollanstalterna i Norrland liksom också anläggandet av frörenserier inom norrlandslänen. Vad angår anslagets storlek torde detta för nästa budgetår böra bestämmas till ett oförändrat belopp av 1 250 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 250 000 kronor.

[23] 15. Befrämjande av husdjursaveln

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	2 546 000	2 262 911	11 137 862
1957/58	2 373 000	2 376 423	11 066 960
1958/59 (statsliggaren s. 818) ..	1 822 000		
1959/60 (förslag)	2 183 500		

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) föreslår, att anslaget för budgetåret 1959/60 minskas med 140 000 kr. till 1 682 000 kr. enligt följande beräkning.

	Anslag 1958/59	Ökning eller minskning
1. Bidrag till avelsföreningar och liknande organisationer	175 000	—
2. Stöd åt hästaveln	1 138 500	—
a) understöd åt hästavelsföreningar m. m.: Svenska galoppsportens centralförbund		+ 60 000
b) ianspråktagande av större belopp av reservationen än budgetåret 1958/59		— 200 000
3. Bidrag till kontrollföreningsverksamheten	508 500	—
	1 822 000	— 140 000
	1 682 000	

¹ Av reservationerna å 1 137 862 kr. och 1 066 960 kr. har av riksdagen disponerats resp. 85 000 kr. och 300 000 kr. för budgetåren 1957/58 och 1958/59.

M o t i v. 1. Anslaget disponeras för utlämnande av bidrag dels till avelsföreningarna för nötboskap, svin, får fjäderfä och kaniner, dels till nämnden för avkommeundersökning av tjur. För innevarande budgetår har nämnda organ och sammanslutningar anmält ett anslagsbehov för ändamålet av tillhopa 223 500 kr. Jämväl för nästföljande budgetår räknar styrelsen med att anslagsbehovet kommer att vida överstiga det belopp å 175 000 kr. som riksdagen för innevarande budgetår ställt till förfogande för ändamålet. Styrelsen, som anser, att en förstärkning av anslaget bör komma till stånd, finner sig emellertid, då anslagsbehovet nyligen varit föremål för riksdagens prövning, icke f. n. böra föreslå någon höjning av anslaget.

2 a). Yrkandet, som avser dels anslag med 50 000 kr. till bidrag till uppfostringspris för i kapplöpningar deltagande hästar, dels anslag med 10 000 kr. till bidrag till Svenska galoppSPORTENS centralförbund för administrationskostnader, framfördes såvitt avser beloppet om 50 000 kr. redan i fjöl. Beträffande motiveringen torde få hänvisas till IX ht 1958 s. 104—105, p. 2.

2 b). För innevarande budgetår står ett belopp av 1 438 500 kr. till styrelsens förfogande för stöd åt hästaveln. Vid bifall till yrkandet under p. 2 a) skulle under nästa budgetår erfordras ett sammanlagt belopp av 1 498 500 kr. Vid ingången av budgetåret 1958/59 förelåg å anslaget en reservation om ca 1 000 000 kr. Av detta belopp beräknas 200 000 kr. komma att utgå för utbetalning enligt vissa före utgången av budgetåret 1957/58 beslutade anvisningar. Vidare har 300 000 kr. av riksdagen disponerats för budgetåret 1958/59. Styrelsen anser att i runt tal 500 000 kr. av medelsbehovet för budgetåret 1959/60 kan täckas av förenämnda reserverade medel, eller 200 000 kr. mer än under innevarande budgetår.

3. Styrelsen hemställer — i avvaktan på resultatet av jordbruksupplysningskommitténs arbete — att anslagsbehovet tills vidare beräknas till oförändrat belopp av 508 500 kr.

I förevarande sammanhang torde få anmälas en av *Värmlands läns hushållningssällskap* den 7 februari 1958 ingiven ansökan om högsta möjliga statsbidrag för inrättande av hästupptagningsanstalt i Föskefors, Ekshärads kommun. Igångsättningskostnaderna har beräknats till 200 000—250 000 kr.

Under förevarande punkt torde vidare få anmälas, att *lantbruksstyrelsen* (skr. 10/10 1958) — med överlämnande av en ansökning från Sveriges fjäderfäavelsförening om ett med 41 500 kr. till 91 500 kr. förhöjt statsbidrag — erinrat om att styrelsen i sitt förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1959/60 på anförda skäl funnit sig icke f. n. böra föreslå någon höjning av anslaget för bl. a. ifrågavarande ändamål.

Y t t r a n d e. *Lantbruksstyrelsen*, som haft att avgiva utlåtande över den av Värmlands läns hushållningssällskap ingivna ansökan, finner att den planerade hästupptagningsanstaltens verksamhet otvivelaktigt skulle i viss mån stödja avsättningen av föl inom länet och därför vara värt beaktande. Emellertid torde kostnaderna för genomförande av förslaget i full utsträckning bli så betydande, att styrelsen icke anser sig kunna förorda, att stats-

bidrag utgår för ändamålet. Styrelsen har därvid även beaktat den prejudicerande betydelse för landet i övrigt, som ett tillstyrkande från styrelsens sida och eventuellt bifall till framställningen skulle få. Styrelsen erinrar slutligen om att några medel för anläggningar av denna art icke finns disponibla under sedvanligt hästavelsanslag.

Departementschefen

Vad först beträffar bidragsgivningen till avelsföreningar och liknande organisationer torde såsom lantbruksstyrelsen föreslagit härför beräknas oförändrat 175 000 kronor. Även styrelsens förslag om anvisande av ett oförändrat belopp av 508 500 kronor till kontrollföreningsverksamheten kan jag biträda.

Vad härefter angår medelsanvisningen till stöd åt hästaveln har i särskild proposition den 30 december 1958, till vilken jag här får hänvisa, framlagts förslag rörande statens fortsatta medverkan i detta stöd. Härvid har jag bland annat uttalat att för budgetåret 1959/60 ett belopp av 2 000 000 kronor bör stå till lantbruksstyrelsens förfogande för främjande av hästaveln, av vilket belopp 750 000 kronor bör avse varmbloodsaveln och 1 250 000 kronor kallbloodsaveln. Då av förefintlig reservation å anslaget ett 200 000 kronor större belopp än innevarande budgetår eller 500 000 kronor torde kunna utnyttjas för det nästkommande budgetåret, erfordras i enlighet härmed en medelsanvisning för ändamålet av 1 500 000 kronor. Därjämte har jag i omförmälda proposition förordnat, att under sistnämnda budgetår må intill ett belopp av 1 100 000 kronor beviljas statlig kreditgaranti för lån i allmänna marknaden, avsedda för inköp av avelshästar samt ridhästar.

Den av Värmlands läns hushållningssällskap gjorda ansökan om statsbidrag till inrättande av en ny hästupptagningsanstalt inom länet kan jag icke tillstyrka.

Den samlade medelsanvisningen under förevarande anslag bör i enlighet med vad jag här anfört för budgetåret 1959/60 bestämmas till 2 183 500 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 361 500 kronor.

Under återopande av det sagda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att under budgetåret 1959/60 må beviljas statlig kreditgaranti för lån avseende vissa i det föregående berörda åtgärder till hästavelns främjande intill ett belopp av 1 100 000 kronor

b) till *Befrämjande av husdjursaveln* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 2 183 500 kronor.

[24] 16. Statens hingstdepå och stuteri: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	414 700	441 387
1957/58	431 400	451 103
1958/59 (statsliggaren s. 819)	481 400	
1959/60 (förslag)	482 100	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer, att anslaget för budgetåret 1959/60 minskas med 2 200 kr. till 479 200 kr. enligt nedanstående sammanställning.

	Ökning eller minskning
<i>Omräkning</i>	
a) tjänstetidsbefordringar och löneklassförändringar	+ 1 900
b) rörligt tillägg	— 4 100
	— 2 200

M o t i v. Anslagsförändringarna är av automatisk karaktär.

Departementschefen

De av lantbruksstyrelsen föreslagna anslagsförändringarna, som är av automatisk karaktär och innebär en nedräkning av anslaget med 2 200 kronor, föranleder ingen erinran från min sida. Å andra sidan synes under en ny post i avlöningsstaten böra upptagas ett belopp av 2 900 kronor till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 72 800 (+ 900) kronor;
avlöningar till icke-ordinarie personal 343 000 (+ 1 000) kronor;
särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän 1 300 (oförändrat) kronor;
rörligt tillägg 62 100 (— 4 100) kronor;
kompensation för höjda folkpensionsavgifter 2 900 (ny post) kronor.

Anslaget torde sålunda uppföras med 482 100 (+ 700) kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för statens hingstdepå och stuteri, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	72 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	343 000
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän	1 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	62 100
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 900
Summa kronor	482 100

b) till *Statens hingstdepå och stuteri*: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 482 100 kronor.

[25] 17. Statens hingstdepå och stuteri: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	172 000	109 289
1957/58	130 000	72 303
1958/59 (statsliggaren s. 820)	129 500	
1959/60 (förslag)	118 500	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer, att anslaget för budgetåret 1959/60 minskas med 6 000 kr. till 123 500 kr. enligt nedanstående sammanställning.

	Utgifter			Anslag	Ökning eller minskning
	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59	
1. Reseersättningar	22 852	18 555	17 589	25 000	— 5 000
2. Furage	127 145	116 000	113 500	116 000	— 6 000
3. Lantbeskällares underhåll	61 374	38 000	42 000	42 000	+ 5 000
					— 6 000

M o t i v. 1. Minskningen motiveras med den faktiska medelsåtgången under de senaste budgetåren.

2. Styrelsen räknar med lägre upphandlingspriser å furageartiklar.

3. Ökningen motiveras med att den till fodervärdarna utgående ersättningen måste höjas på grund av stegrade arbetslöner. Därjämte har kostnaderna för transport av hingstar till och från beskällarstationer ökat.

Departementschefen

Som lantbruksstyrelsen föreslagit torde anslagsposterna till reseersättningar och furage nedräknas med 5 000 kronor respektive 6 000 kronor. Då jag å andra sidan icke kan biträda styrelsens förslag om en höjning av posten till lantbeskällares underhåll torde anslaget, vid bifall till vad jag sålunda förordat, för nästa budgetår uppföras med (129 500 — 5 000 — 6 000 =) 118 500 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens hingstdepå och stuteri: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 118 500 kronor.

[26] **Bidrag till penningpremier vid lantbruksmöten.** *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer, att anslaget uppräknas med 35 000 kr. till 59 000 kr. I särskild skrift den 8 oktober 1958 har samma yrkande framställts av *Hushållningssällskapens förbund*.

M o t i v. Vid rikslantbruksmötet år 1959 i Jönköping kommer att emottagas ett begränsat antal djur i olika tävlingsklasser. Enligt bestyrelsen för

mötet beräknas 166 000 kr. komma att utbetalas såsom penningpremier. Enligt hittills tillämpad princip för statsbidrag till penningpremier vid lantbruksmöten utgår bidrag med högst 50 procent av de belopp som utbetalats såsom premier. För rikslantbruksmötets del skulle sålunda erfordras statsbidrag å 83 000 kr. Med hänsyn till att för budgetåret 1958/59 anvisade bidrag till penningpremier vid lantbruksmöten å 24 000 kr. icke torde komma att tagas i anspråk förrän i samband med nu ifrågakvarande rikslantbruksmöte, kan medelsanvisningen enligt lantbruksstyrelsen begränsas till 59 000 kr.

I detta sammanhang torde få anmälas, att *jordbruksanslagsutredningen*¹ i ett den 11 oktober 1958 avgivet betänkande rörande vissa bidragsanslag under nionde huvudtiteln, del II (stencilerat), föreslår, att bidrag till penningpremier vid lantbruksmöten icke vidare skall utgå.

I betänkandet lämnas till att börja med följande redogörelse.

Alltsedan år 1912 har statsanslag anvisats för stödjande av lantbruksmötesverksamheten. Under budgetåren 1924/32 och 1934/40 utgick detta statsstöd med ett belopp av 25 000 kronor för budgetår. Därefter varierade anslagens storlek. Sålunda anvisades för budgetåret 1942/43 40 000 kronor, för budgetåret 1943/44 20 000 kronor, för vardera budgetåret 1944/45 och 1945/46 70 000 kronor samt slutligen för budgetåret 1946/47 12 000 kronor. Utöver förenämnda statsbidrag utgick för ändamålet ett årligt anslag från hushållningssällskapen, motsvarande en procent av de sällskapen tilldelade årliga allmänna statsanslagen. På grund av pågående utredning rörande lantbruksmötesverksamheten förekom icke någon medelsanvisning för ändamålet under budgetåren 1947/50.

1950 års riksdag (prop. nr 208, JoU 29, rskr 246) beslöt att det tidigare utgående statsstödet till allmänna lantbruksmöten skulle bortfalla. Samtidigt beslöts dock, att till de mindre möten, utställningar och demonstrationer, varav lantbruksmötesverksamheten för framtiden huvudsakligen borde bestå, skulle av statsmedel utgå bidrag till täckande av kostnaderna för penningpremier till utställare av prisbelönda djur. Bidraget skulle i mån av tillgång på medel utgå med 50 procent av premierna, dock högst med viss av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av lantbruksstyrelsen fastställd summa per djur. Det borde ankomma på Hushållningssällskapens förbund att fördela statsbidraget på de olika möten och utställningar, som ansågs böra komma i fråga för stöd. Medel för ändamålet anvisades från och med budgetåret 1951/52 under ett nytt anslag å riksstaten. Det anvisade beloppet har alltsedan sist nämnda budgetår utgjort 24 000 kronor för budgetår.

Enligt av lantbruksstyrelsen den 7 mars 1955 meddelade bestämmelser må följande högsta belopp utbetalas såsom statsbidrag till penningpremier för utställt djur eller viss grupp av djur.

Hästar:

Hingst	50 kronor
Sto med föl	50 »
Sto utan föl eller ungsto eller i kollektion ingående häst	30 »

¹ Överdirektören K. H. Olsson, ordförande, ledamöterna av riksdagens andra kammare S. O. Antby och E. E. Hæggblohm samt ledamöterna av riksdagens första kammare S. Larsson och E. G. V. Mossberger.

Nötkreatur:

Tjur	50	kronor
Ko	50	»
Kviga eller i kollektion ingående nötkreatur	30	»

Svin:

Fargalt eller sugga utan smågrisar	30	»
Sugga med smågrisar	50	»
Övriga svin, enskilt eller ingående i kollektion	20	»

Får:

Bagge eller tacka utan lamm	20	»
Tacka med lamm	35	»
Övriga får, enskilt eller ingående i kollektion	10	»

Övriga djurslag:

Get	20	»
Vallhund	20	»
Kanin	4	»
Fjäderfä	4	»

För djur, som enligt prisbedömning är berättigat till pris i enskild tävlan och samtidigt ingår i prisbelönt kollektion, må statsbidraget endast utgå till penningpris i förstnämnda fall.

I efterföljande tablå redovisas storleken av ettbart av budgetåren 1951/58 utbetalade belopp ävensom antalet under kalenderåren 1952—58 anordnade möten, vid vilka bidrag utgått.

Budgetår	Utbetalade belopp	Antal möten
1951/52	14 018 kr	6 (1952)
1952/53	24 000 »	5 (1953)
1953/54	24 000 »	5 (1954)
1954/55	24 000 »	5 (1955)
1955/56	24 000 »	3 (1956)
1956/57	5 242 »	4 (1957)
1957/58	24 000 »	— (1958)

Som framgår av nyssnämnda uppgifter har de anvisade anslagen helt tagits i anspråk varje budgetår utom två. Statsbidragen synes vid vissa lantbruksmöten endast ha uppgått till något över trettio procent av utbetalade penningpremier. Här torde få anföras några exempel på huru stora andelar av utbetalade premier, som mötesanordnaren respektive statsverket svarat för.

Djurslag	Anordnarens andel Kronor	Statsbidrag Kronor	Statsbidrag i procent av penningpremier
År 1955 (Hallands län)			
Hästar	68	32	32
Tjurar	68	32	32
Övriga nötkreatur	68	32	32
Svin	41	19	32
År 1956 (Kalmar län)			
Hingst	25	25	50
Sto med föl	25	25	50
Tjur	20	20	50
Ko	15	15	50

Djurslag	Anordnarens andel Kronor	Statsbidrag Kronor	Statsbidrag i procent av penningpremier
Galtar med avkomma	37: 50	37: 50	50
Galt	15	15	50
Tacka med avkomma	15	15	50
År 1957 (Östergötlands län)			
Hingst, tjur el. ko	40	18	31
Annan häst, kviga, galt, sugga, tacka med lamm	36: 40	16: 60	31
Övriga svin, får	22	10	31
Fjäderfä	4: 40	2	31

Jämlikt beslut av 1951 års riksdag (prop. 162) kan bidrag till anordnande av lantbruksmöten i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade riktlinjer utgå ur en särskild fond bildad ur den s. k. hästexportberedningens vinstmedel och ställd till Hushållningssällskapens förbunds förfogande. Fondkapitalet uppgick från början till 1 000 000 kronor. I fråga om förvaltningen och användningen av fonden har Kungl. Maj:t sedermera beslutat, att den skall förvaltas av styrelsen för förbundet och att nämnda styrelse må disponera fondens kapital och avkastning för anordnande av en central utställningstjänst för lantbruksmöten. Utställningstjänsten skall så bedrivas att från densamma kan för lantbruksmötenas behov hyras sådana anordningar som läktare, stallar, upplysnings- och demonstrationsmateriel m. m. ävensom kan erhållas råd och anvisningar i lantbruksmötesfrågor. Vidare är stadgat dels att fondens kapital icke utan särskilt medgivande av Kungl. Maj:t må disponeras i sådan utsträckning att detsamma nedgår under 600 000 kronor, dels att för uthyrande av utställningsanordningar från utställningstjänsten skall uttagas avgifter, vilka skall så avvägas att de i huvudsak täcker kostnaderna för uthyrningsverksamheten.

Fondens kapital uppgick den 1 januari 1958 till cirka 1 024 000 kronor. Kungl. Maj:t har dock därefter medgivit att ett belopp av 150 000 kronor av fondkapitalet må tagas i anspråk för ändamål, som sammanhänger med 1959 års rikslantbruksmöte.

Det ekonomiska utfallet av fondens förvaltning under år 1957 framgår av efterföljande tablå.

<i>Utgifter:</i>		<i>Inkomster:</i>	
Avskrivningar	32 814: 92	Hyra för utställningsanordningar	36 790: —
Löne- och resekostnader . .	16 537: 45	Hyra för bildprojektor . . .	200: —
Demonstrations- och upplysningsmateriel	5 346: —	Diverse inkomster	18: 40
Fraktkostnader	6 326: 52	Räntor	37 409: 13
Omkostnader	5 500: —		
Fondkapital	2 072: 43		
Utställningsanordningar . .	5 820: 21		
	74 417: 53		74 417: 53

Enligt upplysning från Hushållningssällskapens förbund avskriver förbundet den inköpta utställningsmaterielen på 5 å 6 år.

Utredningen anför för egen del följande synpunkter och förslag.

Alltsedan budgetåret 1951/52 har årligen anvisats 24 000 kronor att användas som bidrag till penningpremier till utställare av vid lantbruks-

möten prisbelönta djur. Enligt riksdagens beslut får statsbidraget utgöra högst 50 procent av det belopp, som utbetalas såsom premier för det prisbelönta djuret eller gruppen djur, dock högst med av lantbruksstyrelsen under beaktande av statsanslagets storlek för skilda djurslag fastställda belopp. De för ändamålet anvisade anslagen ställs till nyssnämnda ämbetsverks förfogande och fördelas av Hushållningssällskapens förbund.

Antalet lantbruksmöten, vid vilka penningpremier delvis finansierade genom statsmedel utbetalats, har växlat mellan 3 och 6 åren 1952—1957. År 1951 anordnades inga allmänna lantbruksmöten, som föranledde statsunderstöd i här ifrågavarande avseende. Så har heller ej hittills skett innevarande år. Med undantag för budgetåren 1951/52 och 1956/57 har hela det anvisade statsanslaget tagits i anspråk vid bidragsgivningen. Statsbidragets andel av de totala premiebeloppen synes med hänsyn till utställningsfrekvensen ha varierat mellan 30 och 50 procent. Premiebeloppen har i övrigt i allt väsentligt finansierats av lantbruksmötenas anordnare. Penningpremierna täcker mestadels endast delvis djurutställares kostnader i samband med det prisbelönta djurets utställande på lantbruksmötet i fråga. Storleken av nämnda kostnader beror givetvis i hög grad av fraktkostnadernas omfattning.

I detta sammanhang må nämnas, att lantbruksmötesverksamheten erhåller stöd av det allmänna genom för ändamålet särskilt avsatta fondmedel. 1951 års riksdag beslöt nämligen att av den under åren 1940—50 verkssamma hästexportberedningens vinstmedel 1 000 000 kronor skulle avsättas till en fond för främjande av sagda verksamhet i enlighet med av Kungl. Maj:t bestämda grunder. Fondens ränteavkastning har under senare år uppgått till mellan 30 000 kronor och 37 000 kronor årligen. Enligt de av Kungl. Maj:t meddelade dispositionsbestämmelserna för fonden, som förvaltas av Hushållningssällskapens förbund, må ränteavkastningen liksom även fondkapitalet i den mån detta icke nedbringas under 600 000 kronor av förbundet tagas i anspråk för anordnande av en central utställningstjänst för lantbruksmöten, från vilken skall kunna hyras utställningsmateriel av olika slag samt erhållas råd och anvisningar i lantbruksmötesfrågor. Vid uthyrningsverksamheten uttages avgifter så beräknade att de i stort sett täcker kostnaderna för ifrågavarande verksamhet. Genom särskilt beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att visst belopp skall utgå ur fonden såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för 1959 års rikslantbruksmöte.

Syftet med det förefintliga penningpremiesystemet är att främja husdjursaveln i landet. Statens bidrag till berörda premier har enahanda syfte. Enligt utredningens uppfattning är emellertid värdet av dessa — som har karaktär av stimulansbidrag — icke av nämnvärd betydelse i betraktande av bidragens ringa storlek jämfört med vederbörande djurägares totala kostnader för avelsarbetet. Härtill kommer att djurägarna kan draga ekonomisk nytta av att avelsdjuren blivit prisbelönta. Med hänsyn till nu angivna skäl finner utredningen, att statliga bidrag till penningpremier av här berört slag ej längre bör utgå och att något anslag benämnt Bidrag till penningpremier vid lantbruksmöten icke fortsättningsvis skall upptagas i riksstaten. Utredningen anser likväl, att ett riksdagens beslut i enlighet med vad nu föreslagits icke bör utgöra hinder för Kungl. Maj:t att kunna bevilja bidrag till angivna ändamål ur den i det föregående omnämnda fonden, därest detta finnes motiverat av särskilt behov hos anordnaren av ett lantbruksmöte att erhålla ekonomiskt stöd av det allmänna. Alltjämt bör dock iakttagas att fondens kapital icke får nedbringas under 600 000 kronor.

Över jordbruksanslagsutredningens delbetänkande II har, efter remiss, yttranden avgivits av *statskontoret, riksräkenskapsverket, lantbruksstyrelsen, veterinärstyrelsen, statens jordbruksnämnd, statistiska centralbyrån, styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt, styrelsen för statens växtskyddsanstalt, styrelsen för Hushållningssällskapens förbund, Riksförbundet Landsbygdens folk* samt *Sveriges lantbruksförbund*.

Vad remissinstanserna anfört rörande de olika av utredningen behandlade anslagen torde få redovisas under resp. anslagspunkter. Innan jag går in på vad i yttrandena anförts rörande bidragsgivningen till penningpremier vid lantbruksmöten torde emellertid få omnämnas vissa i remissyttrandena framförda **a l l m ä n n a s y n p u n k t e r**.

Vad helt allmänt beträffar strävandena att minska bidragsgivningen från vissa anslag under nionde huvudtiteln hänvisar *lantbruksstyrelsen* till sina uttalanden i anledning av utredningens betänkande, del I (IX ht 1958, s. 61).

Riksförbundet Landsbygdens folk anför, att utredningens förslag icke innebär några genomgripande förändringar och några mer betydande besparingar har heller inte kunnat föreslås. Riksförbundet förutsätter därvid att de budgettekniska omläggningar, som utredningen föreslår, skall resultera i att vederbörande institutioner, exempelvis hushållningssällskapen, lantbruks-högskolan och veterinärhögskolan, får sina anslag uppräknade med de belopp som tidigare utgått i annan ordning men som nu överföres på deras stat.

Riksförbundet erinrar om sitt yttrande över kommitténs första delbetänkande, i vilket anfördes vissa allmänna synpunkter på utredningen och dess arbetssätt, som enligt riksförbundets mening icke gav en tillräckligt god översikt. Riksförbundet saknar fortfarande i betänkandet en totalbild av förslagens verkningar.

Även *Sveriges lantbruksförbund* finner, att det i betänkandet framlagda förslaget huvudsakligen avser budgettekniska omläggningar och vissa besparingsåtgärder i fall, då anslagsbehov icke föreligger. Lantbruksförbundet har ej någon erinran att göra häremot.

Beträffande bidragen till penningpremier vid lantbruksmöten tillstyrkes utredningens förslag av *styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt* medan *veterinärstyrelsen* icke finner vad utredningen anfört till stöd för sitt förslag bärande. Enligt sistnämnda styrelses uppfattning torde den omständigheten, att premierna är små, närmast ge anledning att företaga en höjning av bidragsbeloppen, förslagsvis så att premierna kunde fördubblas.

Likaså avstyrker *lantbruksstyrelsen* utredningens förslag. Styrelsen anför följande motivering.

De allmänna lantbruksmötenas och de lokala utställningarnas betydelse för husdjursskötseln och husdjursaveln har förändrats. Tidigare och ända in på 1930-talet hade dessa utställningar i många fall ett avgörande inflytande på husdjursavels inriktning, och de djur, som prisbelönades, tillmättes en speciell betydelse, varigenom djurägaren kunde draga ekonomisk nytta av

att hans djur blivit prisbelönta. Senare har aveln erhållit nya och mera effektiva hjälpmedel och vid utställningarna erhållna pris har i stort sett upphört att inverka på priset på avelsdjur. Härmed har dock ej djurutställningarna förlorat sin betydelse. Djurutställningarna har en kraftigt stimulerande verkan på husdjursskötseln och husdjursaveln, och djurägarna lär sig vid utställningarna att bedöma djurens avelsvärde, varigenom deras uppmärksamhet fästes vid djurens ekonomiskt viktiga anlag. Utställningarna bidrager även till att skapa förutsättningar för exporten av avelsdjur. Det är endast på utställningar, som en besökande utlänning kan erhålla en samlad bild av landets djurraser och djurmateriäl. Speciell betydelse har i detta avseende de riksomfattande utställningarna. För de enskilda utställarna har av angivna orsaker utställningarnas betydelse minskat, och särskilt i fråga om nötkreatur märkes tydliga svårigheter att få djurägarna att ställa ut de djur, som bör finnas på utställningarna för att dessa skall fylla sin uppgift. Ehuru, som utredningen konstaterat, penningpremierna mestadels endast delvis täcker djurutställarnas kostnader, har enligt lantbruksstyrelsens uppfattning dessa premier dock stor betydelse i så måtto, att de i hög grad ökar djurägarnas villighet att utställa djur. Lantbruksstyrelsen anser att de medel, som beviljats till bidrag till penningpremier vid lantbruksmöten, effektivt bidragit till husdjursskötseln och husdjursavelns främjande, och att av utredningen föreslagna möjligheter att erhålla statsbidrag för detta ändamål icke skulle utgöra en tillräcklig grund, på vilken utställningsväsendet kan bygga.

Liknande synpunkter anföres av *styrelsen för Hushållningssällskapens förbund*, som bestämt avstyrker utredningens förslag om indragning av ifrågavarande anslag. Förbundsstyrelsen erinrar i detta sammanhang om att såväl lantbruksstyrelsen som förbundets styrelse begärt, att anslaget för nästa budgetår höjes till 59 000 kr., varvid som skäl åberopas medelsbehovet för penningpremier vid 1959 års rikslantbruksmöte. Skulle berörda framställningar icke bifallas eller anslaget rent av indragas, kommer frågan om djurutställningen vid sagda möte i ett synnerligen besvärligt läge.

Sveriges lantbruksförbund föreslår, att anslag till penningpremier måtte anvisas jämväl under nästa budgetår med hänsyn till att man vid planeringen av rikslantbruksmötet 1959 utgått från att ifrågavarande penningpris skall komma att utgå.

Även *Riksförbundet Landsbygdens folk*, som icke kan dela utredningens uppfattning, att ifrågavarande premier skulle vara betydelselösa för utställarna, finner på liknande skäl som lantbruksförbundet det vara rimligt, att anslaget i vart fall utgår även under budgetåret 1959/60.

Departementschefen

Vad jordbruksanslagsutredningen föreslagit och i övrigt uttalat beträffande bidragsverksamheten med medel, anvisade under förevarande anslag ansluter jag mig till. Detta innebär, att statsbidrag till penningpremier åt utställare av vid lantbruksmöten prisbelönta djur efter utgången av innevarande budgetår ej längre skall utgå från något å driftbudgeten upptaget anslag men att hinder ej bör föreligga för Kungl. Maj:t att kunna bevilja bidrag till angivet ändamål ur den fond, som tidigare bildats av den s. k. häst-

exportberedningens vinstmedel, om så kan anses motiverat av särskilt behov hos mötesanordnaren att erhålla ekonomiskt stöd. Härvid bör dock iakttagas att fondens kapital ej får nedbringas under 600 000 kronor. Vid bifall till vad jag sålunda förordat skall å riksstaten hädanefter icke upptagas något anslag med benämningen Bidrag till penningpremier vid lantbruksmöten.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna de förslag, som framlagts i det föregående.

[27] **Befordrande av inhemsk fröodling.** Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget å 50 000 kr. avses 15 000 kr. för bidrag till Sveriges fröodlareförbund, 5 000 kr. för understöd åt lokala frökontrollanstalter, 25 000 kr. för de ändamål, som angives i kungörelsen den 18 maj 1928 (nr 121) angående statsbidrag till åtgärder för befordrande av den inhemska odlingen av utsädesspannmål samt vissa slag av utsädesfrö och 5 000 kr. för anläggande av fröreenserier, särskilt i Norrland. Dock äger lantbruksstyrelsen, om den finner skäl därtill, använda sistnämnda belopp jämväl för de ändamål i övrigt, som angives i nyssnämnda kungörelse.

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer, att anslaget för budgetåret 1959/60 uppföres med ett med 10 000 kr. till 60 000 kr. förhöjt belopp.

M o t i v. Senast genom beslut den 7 mars 1958 tilldelade Kungl. Maj:t styrelsen ett belopp av 7 500 kr. ur nionde huvudtitelns reservationsanslag Kommittéer och utredningar genom sakkunniga för bestridande av kostnader för undersökningar rörande skydd för pollenöverförande insekter. De moderna metoderna för bekämpning av skadedjur och ogräs har medfört allvarliga problem för fröodlingen i vissa av landets förnämsta fröodlingsdistrikt. Även om biskötselns förhållandevis dåliga ekonomiska förutsättningar bidragit till en minskning av antalet bisamhällen och som följd därav betydligt minskat tillgången på pollenöverförande insekter, är det dock den allmer ökande användningen av kemiska bekämpningsmedel, som medför en betänklig decimering av de pollenöverförande insekterna. Den snabba utvecklingen inom den kemiska industrien med tillverkning av ständigt nya preparat, som föres i marknaden, gör det i högsta grad angeläget, att undersökningar om skydd för pollenöverförande insekter snarast planlägges och bedrives fortlöpande under mera fasta former, än vad nu är fallet. För att göra detta möjligt bör ett belopp av 10 000 kr. ställas till styrelsens förfogande. På grund av det nära samband, som dessa undersökningar äger med fröodlingen, föreslår styrelsen, att beloppet upptages som en särskild anslagspost under förevarande anslag.

Jordbruksanslagsutredningen har i sitt tidigare berörda betänkande föreslagit,

dels att de bidrag, som nu utgår till de lokala frökontrollanstalterna fr. o. m. nästa budgetår skall indragas, varvid dock de norrländska anstalterna förutsättes få möjlighet att efter vederbörande hushållningssälls-kaps prövning erhålla bidrag ur reservationsanslaget Bidrag till produktionsbe-främjande åtgärder i Norrland m. m.,

dels att medelsanvisning för främjande av den inhemska odlingen av ut-sädesspannmål och vissa slag av utsädesfrö m. m. i fortsättningen skall ske under reservationsanslaget Bidrag till hushållningssällskapen: Omkostnader,

dels att bidrag till frörenserier i Norrland hädanefter skall bestridas från det i det föregående omnämnda särskilda norrlandsanslaget,

dels ock att det bör övervägas, huruvida ej statsbidraget till Sveriges frö-odlareförbund bör anvisas under annat anslag å riksstaten.

Utredningen lämnar till en början följande redogörelse.

Av det för budgetåret 1958/59 under ovannämnda rubrik anvisade ansla-get å 50 000 kronor avses högst 5 000 kronor för understöd av lokala frökon-trollanstalter, högst 25 000 kronor som bidrag till hushållningssällskapen för åtgärder till främjande av den inhemska odlingen av utsädesspannmål samt vissa slag av utsädesfrö, högst 5 000 kronor för utlämnande av bidrag främst för anläggande av frörenserier, särskilt i Norrland samt högst 15 000 kronor som bidrag till Sveriges fröodlareförbund för den del av förbundets verksam-het, som avser rådgivnings- och försöksuppgifter.

Vad först angår bidrag till understöd av *lokala frökontrollanstalter* har dylika bidrag utgått alltsedan år 1886. Det för ändamålet avdelade beloppet har från och med början av 1940-talet uppgått till 5 000 kronor.

Ifrågavarande bidrag avser budgetår samt beviljas och utbetalas av lant-bruksstyrelsen. Enligt den författning, som reglerar bidragsgivningen på fö-revarande område, nämligen kungörelsen den 30 maj 1952, nr 371, skall så-som villkor för erhållande av bidrag gälla, att vederbörande anstalt dels för-fogar över lämplig lokal och tidsenlig utrustning, dels bedriver verksam-heten i enlighet med Kungl. Maj:ts reglemente för med statsmedel under-stödda lokala frökontrollanstalter, dels verkställer alla undersökningar i full överensstämmelse med gällande föreskrifter, dels tillämpar lantbrukssty-relsens fastställda taxor för analys och plombering av frövara, dels anmäler vid anstalten anställd föreståndare och assistent till delaktighet i statens pen-sionsanstalt och ställer sig till efterrättelse de föreskrifter som i reglementet för pensionsanstalten meddelats angående huvudman, dels ock underkastar sig den kontroll lantbruksstyrelsen i varje särskilt fall finner skäl föreskriva. Vidare gäller att till ansökan om bidrag skall fogas förslag till utgifts- och inkomststat för det budgetår ansökningen avser.

Under de fem senaste budgetåren har statsbidrag utgått till frökontrollan-stalterna i Linköping, Skara, Örebro och Torsta i Jämtlands län samt Luleå med respektive 500, 500, 500, 1 500 och 2 000 kronor för budgetår. Huvud-män för anstalterna är respektive hushållningssällskap.

Alltsedan år 1908 har särskild anslagsanvisning skett till främjande av åtgärder för befordrande av den inhemska odlingen av utsädesspannmål och vissa slag av utsädesfrö samt för anläggande av frörenserier. Från och med budgetåret 1949/50 har de medel, som anvisats för här berörda ändamål, årligen uppgått till sammanlagt 30 000 kronor.

Bestämmelserna på området återfinns bl. a. i kungörelsen den 18 maj 1928, nr 121, (ändrad SFS 1937: 380 och 1952: 297).

Den med stöd av förenämnda kungörelse bedrivna bidragsgivningen sker genom hushållningssällskapen och kan avse följande ändamål, nämligen

a) utställning av utsädesspannmål, därvid bidraget må användas till arvode och reseersättning åt den, som förrättar bedömningen, till pris samt för gäldande av kostnader för analyser, tryck, annonser, lokal och uttagning av utställningsprov, såvitt angår sistnämnda ändamål dock endast för därav föranledda resor och med ett belopp av högst 150 kronor;

b) bildande av fröodlarförening eller anordnande av frörenseri, därvid bidraget må användas till bestridande av kostnaderna för föreningens eller renseriföretagets organisation och till anskaffande åt renseri av erforderlig maskinell utrustning;

c) premiering av fröodling, varvid bidraget må användas till arvode och reseersättning åt den, som förrättar premieringen, till pris samt till gäldande av kostnader för tryck och annonser;

d) upplysningsverksamhet, därvid bidraget må användas till arvode och reseersättning åt konsulent eller annan undervisare eller till gäldande av kostnader för fröodlingskurser, lokalhyra för möten samt erforderlig undervisningsmateriel;

e) anskaffande och utdelande till mindre jordbrukare av stamfrö;

f) förökning av särskilt för orten värdefulla fröstammar;

g) försök, undersökningar eller demonstrationsfält, avsedda att främja en rationell fröodling samt

h) kontrollanalys av vid frörenseri rensat frö.

I samband med ökad anslagsanvisning till nu behandlade ändamål år 1949 avdelades av anslaget 5 000 kronor för att främja anläggandet av frörenserier, särskilt i Norrland. Skälet härtill var närmast att underlätta tillkomsten av nya frörenserier i Norrland och angränsande trakter av Svealand. Avdelandet av sagda belopp å 5 000 kronor har ägt rum även för åren efter budgetåret 1949/50. I fråga om användningen av beloppet har Kungl. Maj:t föreskrivit, att lantbruksstyrelsen äger om skäl därtill föreligger använda det samma jämväl för de ändamål i övrigt som avses i förutnämnda kungörelse 1928: 121.

En till betänkandet fogad sammanställning utvisar dels de kostnader för olika slag av åtgärder, vilka under åren 1953—1957 kunnat delvis täckas av statsmedel, dels den relativa andel av kostnaderna, som varje år täckts med statsbidrag.

Av tabellen framgår, att i genomsnitt 25,6 procent av de totala utgifterna för förevarande slag av åtgärder till främjande av den inhemska fröodlingen under sagda år täckts med statsbidrag.

I en särskild tablå anges vidare de olika hushållningssällskapens utgifter under år 1957 för de statsbidragsberättigade ändamålen.

Beträffande innehållet i nyssnämnda sammanställning och tablå torde få hänvisas till betänkandet. Utredningen anför vidare.

Under en lång följd av år har Sveriges fröodlareförbund beviljats visst statsbidrag. T o. m. budgetåret 1957/58 har bidraget utan någon riksdagens särskilda prövning utgått från det tidigare å riksstaten särskilt uppförda reservationsanslaget Befrämjande av jordbruk och lantmannanärningar. För nu löpande budgetår har riksdagen anvisat medel för ändamålet å en särskild post under rubricerade anslag. Bidraget skall enligt riksdagens beslut år 1958 avse täckande av rådgivnings- och försöksuppgifter. Sedan budgetåret 1955/56 har statsbidraget årligen utgått med 15 000 kronor.

För budgetåret 1958/59 har förbundet beräknat sina utgifter till 28 000 kronor, varav 12 000 kronor för upplysningsverksamhet, samverkan med det lokala fröodlingsarbetet och utställningar, 11 000 kronor för försöksverksamhet, sammanställningar och utredningar samt 5 000 kronor för administration m. m. Inkomsterna, som inflyter i form av medlemsavgifter, beräknas till 11 500 kronor.

Utredningen anför för egen del följande synpunkter och förslag.

De under förevarande anslag anvisade medlen — för innevarande budgetår sammanlagt 50 000 kronor — fördelas på fyra olika anslagsposter, avseende dels understöd åt lokala frökontrollanstalter, dels bidrag till åtgärder för befordrande av den inhemska odlingen av utsädesspannmål samt vissa slag av utsädesfrö, dels bidrag till anläggande av frörenserier, särskilt i Norrland, dels bidrag till Sveriges fröodlareförbund. Bidragsgivningen med medel från de tre förstnämnda anslagsposterna sker i huvudsak enligt bestämmelser, utformade i kungörelser av den 30 maj 1952, nr 371, respektive den 18 maj 1928, nr 221, med i den senare gjorda ändringar. Bidragen ur den sista anslagsposten får endast avse stöd åt av vederbörande förbund bedriven rådgivnings- och försöksverksamhet.

Vad beträffar bidragen till stöd åt verksamheten vid lokala frökontrollanstalter fördelas det för ändamålet anvisade beloppet, 5 000 kronor, på fem dylika anstalter, vilka drives med respektive hushållningssällskap såsom huvudman. De till de olika anstalterna utgående bidragsbeloppen varierar mellan 2 000 kronor och 500 kronor. Vid frökontrollanstalterna i Linköping, Skara och Örebro ger den ekonomiska verksamheten ett klart överskott, som avsevärt överstiger de anstalterna tilldelade statsbidragen. Enligt utredningens uppfattning finnes inga ekonomiska skäl för att bibehålla det statliga stödet åt dessa tre anstalter. Av inhämtade uppgifter framgår, att verksamheten under de två senaste budgetåren vid frökontrollanstalterna i Torsta och Luleå ej givit ett lika positivt resultat i ekonomiskt avseende som vid de förut berörda anstalterna. Anstalten i Torsta uppvisade sålunda underskott å driften budgetåret 1956/57, medan inkomster och utgifter balanserade varandra senaste budgetår. Statsbidrag utgick båda åren med 1 500 kronor. Driften vid anstalten i Luleå har under budgetåret 1956/57 lämnat ett mindre överskott, vilket dock varit mindre än det samtidigt utgående statsbidraget å 2 000 kronor. Under senaste budgetår, då statsbidrag utgick med oförändrat belopp, uppstod däremot ett mindre underskott. Utredningen anser likväl att även statsstödet åt de båda sist berörda frökontrollanstalterna bör upphöra. De statliga bidragen uppgår nämligen till ringa belopp såväl absolut sett som vid jämförelse med de bidrag hushållningssällskapen och landstingen i vederbörande län lämnar till anstalterna. Därest efter det statsbidragen bortfallit ekonomiskt driftsunderskott skulle uppstå i anstaltsverksamheten, vilket icke kan täckas genom löpande inkomster, torde länets hushållningssällskap, om det anses angeläget att uppehålla verksamheten, äga möjlighet öka sitt stöd åt frökontrollanstalten i fråga genom anlitande av de medel, sammanlagt 650 000 kronor, under reservationsanslaget Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m., som står till disposition för hushållningssällskapen i norra delarna av landet för användning till jordbruksnäringens bästa alltefter sällskapens eget bedömande.

För närvarande bedrivs verksamheten vid de statsunderstödda lokala frökontrollanstalterna i enlighet med ett av Kungl. Maj:t för dessa anstalter utfärdat reglemente. Sedan bidragsgivningen till anstalterna upphört, bör därest så befinnes önskvärt, viss auktorisation lämnas desamma i annan

ordning, exempelvis genom att statlig myndighet fastställer stadgar för respektive anstalt.

Beträffande verksamheten för främjande av den inhemska odlingen av utsädesspannmål och vissa slag av utsädesfrö m. m. finner utredningen densamma vara av sådant värde att hushållningssällskapen alltjämt bör ha möjlighet att stödja verksamheten i fråga. Dock bör enligt utredningens mening särskild medelsanvisning för ändamålet ej längre ske i hittills tillämpade former, utan ett belopp av samma storleksordning som nu, 25 000 kronor, bör tillföras reservationsanslaget Bidrag till hushållningssällskapen: Omkostnader att fördelas på sällskapen enligt gängse grunder för sistnämnda anslagsmedel. Därigenom lämnas de olika hushållningssällskapen möjlighet att väga värdet av att stödja fröodlingen på här berörda sätt mot betydelsen av andra åtgärder till fromma för jordbruksnäringen inom sällskapets område.

Utredningens uppfattning är vidare, att bidrag till anläggande av frörensenser särskilt i Norrland hädanefter bör bestridas från det delbelopp, som årligen anvisas under reservationsanslaget Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m. för att av de norrländska hushållningssällskapen disponeras fritt enligt egen planering. De från nu berörda anslagspost utbetalade statsbidragen har så gott som undantagslöst beviljats som finansiell hjälp till åtgärder i norrlandslänen.

Vad slutligen angår statsbidraget till Sveriges fröodlareförbund anser utredningen att detsamma fortsättningsvis bör utgå så länge det avser att främja sådan förbundets rådgivnings- och försöksverksamhet som kompletterar den statliga verksamheten inom samma område.

Det av utredningen i det föregående föreslagna sloandet av vissa medelsanvisningar och det samtidigt därmed förordade överflyttandet av annan anslagsanvisning till anslaget till bidrag till hushållningssällskapens omkostnader bör äga rum per den 1 juli 1959. Det torde böra övervägas huruvida ej de framtida bidragsbeloppen till Sveriges fröodlareförbund bör anvisas under annat anslag å riksstaten så att något särskilt anslag benämnt Befordrande av inhemska fröodling ej vidare behöver upptagas i riksstaten.

I yttrandena över jordbruksanslagsutredningens betänkande har framförts i huvudsak följande synpunkter beträffande utredningens förslag i fråga om bidragsverksamheten med medel ur förevarande anslag.

I fråga om de f. n. utgående bidragen till de lokala frökontrollanstalterna kan *lantbruksstyrelsen* instämma med utredningen, att bidragen icke har någon nämnvärd ekonomisk betydelse utom för anstalterna i Torsta och Luleå. För de norrländska anstalterna, som är verksamma i områden med mindre omfattande spannmåls- och fröproduktion och därigenom har ett otillfredsställande undersökningsunderlag, har statsbidragen varit av direkt betydelse för ett upprätthållande av verksamheten. Att framdeles täcka underskott av verksamheten genom att vederbörande hushållningssällskap i motsvarande utsträckning ökar sina bidrag till anstalterna kan enligt styrelsens mening bereda vissa svårigheter, då varje anstalt betjänar flera län.

Vad gäller de statsunderstödda lokala frökontrollanstalterna synes det enligt styrelsens mening vara i högsta grad önskvärt, att den i landet bedrivna frökontrollverksamheten bibehåller sin officiella karaktär även efter det att bidragsgivningen upphör, varför styrelsen instämmer med utredningen att det är angeläget, att anstalterna auktoriseras i annan ordning men

med bibehållande i stort av nu gällande regler för verksamheten. Vidkommande frågan om statsbidrag till hushållningssällskapen för befordrande av den inhemska odlingen av utsädesspannmål och vissa slag av utsädesfrö har lantbruksstyrelsen intet att erinra mot utredningens förslag om överföring av bidragsmedlen till sällskapens omkostnadsanslag och fördelning efter för detta anslag gällande regler.

De särskilda svårigheter som föreligger för den norrländska fröproduktionen och även för de frökontrollanstalter, som betjänar det norrländska jordbruket synes enligt styrelsens mening utgöra vägande motiv för att anslagsmedel, motsvarande de belopp som hittills utgått som bidrag till lokala frökontrollanstalter samt till i första hand anordnande av frörenserier i Norrland eller sammanlagt 10 000 kr. icke bör indragas. Medlen bör dock endast få utnyttjas inom de 4 nordligaste länen. Härigenom skulle medel erhållas bl. a. för att stödja frökontrollverksamheten i området och de tidigare påtalade svårigheterna att erhålla bidrag från vederbörande hushållningssällskap skulle elimineras. I samband härmed torde medlen i fråga bära överföras till anslaget till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m. och ställas till styrelsens disposition. Vad slutligen angår statsbidraget till Sveriges fröodlareförbund har styrelsen intet att erinra mot att bidraget, om så befinner lämpligt ur budgetteknisk synpunkt, tillsammans med anslaget till Sveriges biodlares riksförbund enligt utredningens förslag uppföres under ett nytt anslag, förslagsvis benämnt Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen.

Riksräkenskapsverket kan icke tillstyrka utredningens förslag att det från anslaget till befordrande av inhemsk fröodling utgående bidraget till hushållningssällskapen för åtgärder till främjande av den inhemska odlingen av utsädesspannmål samt vissa slag av utsädesfrö skall inräknas i bidragsanslaget till hushållningssällskapens omkostnader, enär sistnämnda anslag uteslutande är avsett för sällskapens administrationskostnader. Anslaget till befordrande av inhemsk fröodling bör alltså bibehållas. Det föreligger icke heller några skäl att vidtaga någon ändring beträffande övriga kvarstående bidrag, som nu anvisas från detta anslag.

Styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt, som icke har något att invända mot utredningens förslag under förevarande punkt, påpekar dock beträffande de lokala frökontrollanstalterna, att det måtte beaktas, att ej sådan ändring i anstalternas status åstadkommes, som kan beröra t. ex. deras nuvarande tjänstebrevsrätt, de anställdas pensionering o. s. v. Vid nyordningen torde även frågan om anstalternas benämning beaktas, så att de ej i allmänhetens ögon mister något av den officiella position de nu intar.

Styrelsen för statens växtskyddsanstalt anför, att utredningens förslag i förevarande avseende icke föranleder någon erinran från anstaltsstyrelsens sida.

Styrelsen för Hushållningssällskapens förbund vill däremot framföra invändning mot vad utredningen förordat i fråga om det belopp, som beviljas hushållningssällskapen för åtgärder i syfte att främja den inhemska odlingen

av utsädesspannmål och vissa slag av utsädesfrö. Enligt styrelsens mening skulle följden av ett bifall till utredningens förslag på denna punkt säkerligen bli, att sällskapens omkostnadsanslag blev i motsvarande mån lägre och sällskapens sammanlagda resurser alltså mindre. Om utredningens förslag i övrigt rörande anslaget i fråga vinner bifall, bör här åsyftade anslagspost tillföras det av utredningen föreslagna anslaget Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen. Mot förslaget att indraga bidragen till de lokala frökontrollanstalterna har förbundsstyrelsen intet att erinra under förutsättning att vederbörande hushållningssällskap finner sig kunna godtaga den av utredningen antydda möjligheten att på annat sätt i vissa fall stödja anstalterna i Luleå och Torsta. I princip samma inställning har förbundsstyrelsen till förslaget om indragning av bidragen till frörenserier.

Departementschefen

De av jordbruksanslagsutredningen framförda förslagen i fråga om det fortsatta statliga stödet åt den inhemska fröodlingen biträder jag. Jag förordar sålunda, dels att de bidrag, som nu utgår till de lokala frökontrollanstalterna från och med nästa budgetår skall indragas, varvid dock de norrländska anstalterna bör äga möjlighet att efter vederbörande hushållningssällskaps prövning erhålla bidrag ur reservationsanslaget Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m., dels att medelsanvisning för främjande av den inhemska odlingen av utsädesspannmål och vissa slag av utsädesfrö m. m. i fortsättningen skall ske under reservationsanslaget Bidrag till hushållningssällskapen: Omkostnader, dels att bidrag till frörenserier i Norrland härnäst skall bestridas från det nyss nämnda särskilda norrlandsanslaget. I överensstämmelse med utredningens förslag förordar jag vidare, att bidraget till Sveriges fröodlareförbund anvisas under ett nytt, å riksstaten upptaget anslag, benämnt Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen. Härtill torde jag få återkomma i det följande. Mitt tillstyrkande av utredningens förslag innebär vidare, såsom jag avser återkomma till under anslagsrubriken Bidrag till upplysnings- och undervisningsverksamhet rörande biodling (p. 78), att något särskilt belopp icke skall utgå för bekostande av undersökningar rörande skydd för pollenöverförande insekter. Vid bifall till vad jag nu föreslagit, skall ej å riksstaten för budgetåret 1959/60 upptagas något anslag med benämningen Befordrande av inhemsk fröodling. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga författningsändringar.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna de förslag som framlagts i det föregående.

[28] 18. Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen

	Anslag
1959/60 (förslag).....	30 000

Under denna rubrik äskas anslag till bidrag till *dels* Sveriges biodlares riksförbund för dess upplysnings- och undervisningsverksamhet, *dels* Sveriges fröodlareförbund för rådgivnings- och försöksuppgifter. Medel till nämnda ändamål utgår f. n. från de å riksstaten för innevarande budgetår upptagna anslagen Bidrag till upplysnings- och undervisningsverksamhet rörande biodling resp. Befordrande av inhemsk fröodling.

Y r k a n d e. Lantbruksstyrelsens medelsäskanden för nästa budgetår under de nuvarande anslagen Befordrande av inhemsk fröodling och Bidrag till upplysnings- och undervisningsverksamhet rörande biodling redovisas under nästföregående punkt samt under punkten 78 i det följande.

Såsom under nyss angivna punkt kommer att anmälas, har *jordbruks- anslagsutredningen* föreslagit, att å riksstaten för nästa budgetår skall uppföras ett nytt anslag förslagsvis benämnt Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen samt att den framtida medelsanvisningen till Sveriges biodlares riksförbund och till Sveriges fröodlareförbund skall ske under ifrågavarande anslag.

I detta sammanhang torde få anmälas att *Sveriges fröodlareförbund* och *Sveriges biodlares riksförbund* i skrift den 22 oktober 1958 sagt sig vilja fästa uppmärksamheten på att biodlingen för en nödvändig utveckling är i starkt behov av ökad hjälp från det allmännas sida, bl. a. genom direkt bidrag i lämplig form.

Departementschefen

I enlighet med vad jag anfört under nästföregående anslagsrubrik samt kommer att förorda i det följande under anslagsrubriken Bidrag till upplysnings- och undervisningsverksamhet rörande biodling (p. 78) torde som jordbruksanslagsutredningen föreslagit under ett nytt anslag, benämnt Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen, böra anvisas medel för statsbidrag till Sveriges biodlares riksförbund och Sveriges fröodlareförbund. Liksom tidigare skall dessa bidrag, i enlighet med jordbruksanslagsutredningens uttalande, endast avse sådana organisationernas utgifter, som är en följd av att den statliga eller statsunderstödda rådgivnings- och upplysningsverksamheten på grund av bristande resurser tills vidare måste kompletteras med bidragstagarnas verksamhet i samma syfte. Bidragen till förbunden torde utgå med oförändrade belopp eller med 15 000 kronor till vardera organisationen. Någon bidragsförstärkning kan jag sålunda ej tillstyrka.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 30 000 kronor.

[29] 19. Bidrag till vissa åtgärder för kvalitetsförbättring av matpotatis

	Anslag
1959/60 (förslag).....	160 000

Under denna rubrik torde få anmälas frågor om anslag för budgetåret 1959/60 till dels bidrag till uppförande av frukt- och potatislagerhus, dels bidrag till Svensk matpotatiskontroll (SMAK) för verksamheten under samma budgetår, dels bidrag till samarbetskommittén för potatisförsöksverksamheten. Medelsanvisning till förstnämnda ändamål sker f. n. under det å riksstaten för innevarande budgetår särskilt upptagna reservationsanslaget Bidrag till uppförande av frukt- och potatislagerhus m. m., medan medel för bidrag till Svensk matpotatiskontroll beräknas under det å samma riksstat uppförda reservationsanslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. Bidrag till samarbetskommittén för potatisförsöksverksamheten slutligen utgår f. n. dels från lantbrukshögskolans anslag till särskilda undersökningar och dels från anslaget till bekämpande av växtsjukdomar.

Under förevarande rubrik torde vidare få anmälas ett av 1956 års matpotatisutredning den 12 maj 1958 framlagt delbetänkande om bättre matpotatis (SOU 1958: 24).

Under reservationsanslaget Bidrag till uppförande av frukt- och potatislagerhus m. m. har för ett vart av de senaste 2 budgetåren anvisats ett belopp av 30 000 kr. Av å anslaget den 30 juni 1958 förefintlig reservation å 101 100 kr. var endast 6 100 kr. odisponerade. Under budgetåren 1955/56 — 1957/58 har beviljats bidrag till potatislagerhus med sammanlagt 9 000 kr. och till fruktlagerhus med sammanlagt 120 000 kr.

Y r k a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer,

1. att reservationsanslaget Bidrag till uppförande av frukt- och potatislagerhus m. m. för nästa budgetår uppföres med ett oförändrat belopp av 30 000 kr.,

2. att Svensk matpotatiskontroll beviljas ett statsbidrag för budgetåret 1959/60 med oförändrat 15 000 kr.

M o t i v. 1. De senare årens erfarenheter i fråga om matpotatisförhållandena i landet visar klart, att stora brister förefinnes. En av de viktigaste förutsättningarna för att bättre förhållanden skall komma till stånd är, att inom de viktigaste potatisodlingsområdena finnes erforderlig tillgång på anläggningar för sortering och lagring. En del sådana har på sistone uppförts, men flera behövs. Även beträffande marknadsförandet av frukt, bär och andra trädgårdsprodukter föreligger behov av rationaliseringsåtgärder. Med hänsyn till önskvärdheten av att statsbidrag som beviljas skall bli av sådan storleksordning, att de innebär en stimulans och ett verksamt ekonomiskt stöd, skulle enligt styrelsens mening anslaget behöva avsevärt uppräknas. Styrelsen begränsar sig dock till att föreslå oförändrat anslagsbelopp.

2. Styrelsen anför, att den av Svensk matpotatiskontroll bedrivna verksamheten i väsentlig grad bidragit till den förbättring i fråga om kvaliteten på potatis, som under senare år ägt rum. Särskilt marknadsundersökning-

arna i olika konsumtionscentra och den upplysningsverksamhet, som i samband därmed satts in i såväl producent- som konsumentled har varit av betydelse. Styrelsen erinrar vidare om de förslag, som framlagts i ämnet av 1956 års matpotatisutredning.

Jordbruksanslagsutredningen har i sitt tidigare omförmälda betänkande föreslagit,

dels att fortsatt statsstöd skall lämnas organisationen Svensk matpotatiskontroll (SMAK),

dels att det statsanslag nyssnämnda organisation kan komma att åtnjuta skall anvisas under förevarande anslag.

Utredningen lämnar följande redogörelse.

Svensk matpotatiskontroll (SMAK) har utövat sin verksamhet alltsedan år 1953. Enligt sitt av lantbruksstyrelsen utfärdade reglemente har SMAK till ändamål dels »att främja produktionen och avsättningen inom landet av fullgod matpotatis», dels att »utöva kontroll över i handeln förd matpotatis». I reglementet föreskrives vidare bl. a. att SMAK skall hos lantbruksstyrelsen för fastställande avge förslag till klassificeringsbestämmelser för matpotatis, avsedda att omfattas av organisationens kontroll.

SMAK står under ledning av en styrelse, i vilken, bland andra, konsumenterna, odlarna och handeln är företrädde. Ledamöterna utses av lantbruksstyrelsen efter förslag av vissa i kontrollorganets reglemente angivna enskilda näringsorganisationer och sammanslutningar samt allmänna organ.

Kontrollverksamheten bedrivs efter två linjer, nämligen dels stickprovs-kontroll, dels som s. k. utvidgad kontroll, vilket innebär att varje parti underkastas besiktning före leverans.

Som stöd åt nämnda organs kvalitetsbefrämjande verksamhet på matpotatisområdet åtnjuter detsamma ett årligt statsbidrag av 15 000 kronor.

Av kontrollorganets intäkter under budgetåret 1957/58, 68 595 kronor, utgör cirka 46 595 kronor avgifter i kontrollverksamheten, 15 000 kronor statsbidrag samt 7 000 kronor årsavgifter. Utgifterna under samma budgetår har uppgått till cirka 60 860 kronor, varav cirka 520 kronor hänförde sig till upplysningsverksamheten samt cirka 58 100 kronor till kostnader för administration. Vinsten för budgetåret uppgick till cirka 7 730 kronor.

Utredningen framför för egen del följande synpunkter och förslag.

Svensk matpotatiskontroll (SMAK) åtnjuter för sin kvalitetsbefrämjande verksamhet på matpotatisområdet ett årligt statsbidrag av 15 000 kronor. Kontrollorganet har enligt sitt reglemente till ändamål dels att främja produktionen och avsättningen inom landet av fullgod potatis, dels att utöva kontroll över i handeln förd matpotatis.

Utredningen anser, att den verksamhet Svensk matpotatiskontroll utövar är av stor betydelse vid strävandena att höja kvaliteten hos svensk matpotatis och finner det därför motiverat att fortsatt statsstöd lämnas detta organ. Det statsanslag, som Svensk matpotatiskontroll kan komma att åtnjuta, torde dock av skäl, för vilka närmare redogöres under anslaget Bekämpande av växtsjukdomar, böra sammanföras med övriga belopp som å driftbudgeten anvisas för kvalitetsbefrämjande åtgärder på matpotatisområdet.

Såsom kommer att anmälas i det följande under anslaget Bekämpande av växtsjukdomar har *jordbruksanslagsutredningen* vidare funnit det ända-

målsenligt att de statliga bidragen till samarbetskommittén för potatisförsöksverksamheten anslagsmässigt sammanföres med andra medel, som över driftbudgeten anvisas för åtgärder för förbättring av potatisens kvalitet.

I yttrandena över jordbruksanslagsutredningens betänkande har några erinringar mot utredningens förslag under förevarande punkt icke framställts. Av de synpunkter som framförts må följande anföras.

Statskontoret förutsätter, att vid fortsatt statlig bidragsgivning till Svensk matpotatiskontroll statsmedel dock icke kommer att utgå för kontrollverksamheten, utan att denna helt får bekostas genom de inflytande kontrollavgifterna.

Lantbruksstyrelsen uttalar för sin del, att det samlade anslaget till stöd åt kvalitetsbefrämjande åtgärder på matpotatisområdet ställes till styrelsens förfogande att av denna disponeras för därmed avsedda ändamål.

Styrelsen för statens växtskyddsanstalt slutligen utgår från, att samarbetskommittén för potatisförsöksverksamheten får åtnjuta statsanslag i minst nuvarande omfattning.

Departementschefen

Under återopande av vad som anförts i särskild proposition den 30 december 1958 angående åtgärder för kvalitetsförbättring av matpotatis, i vilken proposition inrymmes jämväl förslag till fortsatt statligt stöd åt samarbetskommittén för potatisförsöksverksamheten och åt organisationen Svensk matpotatiskontroll (SMAK) ävensom behandlas spörsmålet om medel till potatislagring och dylikt, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa åtgärder för kvalitetsförbättring av matpotatis* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 160 000 kronor.

[30] 20. Gottgörelse till trädgårdsnäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	100 000	31 991
1957/58	680 000	134 020
1958/59 (statsliggaren s. 821)	297 000	
1959/60 (förslag)	300 000	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) föreslår,

1. att anslaget för budgetåret 1959/60 uppföres med ett belopp av 338 000 kr. samt

2. att styrelsen medgives disponera anslaget — förutom till tidigare av riksdagen godkända ändamål — jämväl till bidrag till åtgärder för främjande av avsättningen av trädgårdsprodukter.

Motiv. 1. För att få ett säkrare statistiskt material än tidigare för beräkning av bensinförbrukningen till jordfräsar inom den yrkesmässiga trädgårdsodlingen har styrelsen — förutom att från generalagenterna inhämta uppgifter om antal försålda jordfräsar — under tiden februari—juni 1958 genomfört en utvidgad utredning beträffande trädgårdsodlarnas innehav av jordfräsar samt bensinförbrukningen till dessa. 1 500 slumpvis uttagna trädgårdsodlare har anmodats insända uppgifter rörande innehav av jordfräs, bensinförbrukning m. m. 1 249 trädgårdsodlare har svarat på sådant sätt, att deras uppgifter kunnat bearbetas, vilket utgör ca 83 procent av samtliga tillfrågade. Frågan om jordfräsarnas livslängd har denna gång särskilt beaktats i utredningen. Trädgårdsodlarna har uppmanats lämna uppgifter om jordfräsarnas tillverkningsår och en sammanställning av svaren visar, att de jordfräsar, som nu är i bruk, har en genomsnittlig ålder av ca 6 år. Jordfräsarnas genomsnittliga livslängd har beräknats till 14,8 år. Omkring 10 procent av de jordfräsar, som nu är i bruk, är dock tillverkade 1940 eller tidigare. Styrelsen föreslog föregående år, att jordfräsarnas genomsnittliga livslängd tills vidare skulle beräknas till 12 år. Utredningen ger enligt styrelsen nu vid handen, att denna siffra borde ökas. Då emellertid på grund av flertalet jordfräsars ännu låga ålder säkert statistiskt underlag saknas för en riktig bedömning av denna fråga, vidhåller styrelsen sitt förslag, att bensinskatteerestitutionen tills vidare bör beräknas på grundval av det antal jordfräsar, som sålts till trädgårdsodlare under näst föregående 12-årsperiod.

Vid beräkningen av antalet fräsar och förbrukningen av bensin till dessa har styrelsen gått tillväga på samma sätt som under de närmast föregående åren. Av utredningen framgår, att till yrkesmässigt drivna trädgårdsodlingar under åren 1946—1957 sålts sammanlagt 4 988 jordfräsar, som drivs med bensin, varav 2 594 med en motorstyrka av högst 5 hkr och en genomsnittlig bensinförbrukning per jordfräs år 1957 av 155 l samt 2 394 med en motorstyrka överstigande 5 hkr och en genomsnittlig bensinförbrukning per jordfräs år 1957 av 274 l. Den totala bensinförbrukningen under år 1957 för ifrågavarande ändamål beräknar styrelsen med ledning härav till 1 058 026 l. Vid en bensinskatt av 32 öre per l skulle det belopp, med vilket trädgårdsnäringen skall gottgöras för av dess utövare erlagd bensinskatt, uppgå till $(0,32 \times 1\,058\,026 =)$ 338 568 kr.

2. Yrkandet framfördes redan i styrelsens anslagsskrivelse för innevarande budgetår. Beträffande motiveringen torde få hänvisas till IX hl 1958 s. 114.

Yttrande. Statistiska centralbyrån anser, att de av lantbruksstyrelsen gjorda beräkningarna troligen ger för hög bensinförbrukning, främst på grund av att det beräknade totala antalet jordfräsar synes vara för högt. Centralbyrån anför bl. a. följande.

Lantbruksstyrelsen har baserat sina beräkningar på två undersökningar. Den ena avser förbrukningen av bensin per jordfräs och med den andra avses att via försäljningarna beräkna antalet i bruk varande jordfräsar.

Centralbyrån vill i det följande närmare kommentera dessa undersökningar och jämföra deras resultat.

För att utreda bl. a. förekomsten av jordfräsar och förbrukningen av motorbränsle till dessa under år 1957 har lantbruksstyrelsen i år utfört en stickprovsundersökning bland trädgårdsodlare. I avsaknad av ett totalregister över samtliga trädgårdsföretagare har lantbruksstyrelsen använt medlemsmatriklar för de mera betydande yrkessammanslutningarna, nämligen Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund, Svenska plantskolornas riksförbund och Riksförbundet Sveriges trädgårdsfolk. Sveriges yrkesfruktodlares riksförbund har däremot ej medtagits, då lantbruksstyrelsen har den uppfattningen, att yrkesfruktodlarna i regel använder traktorer och sällan jordfräsar.

Användningen av medlemsförteckningar i avsaknad av ett fullständigare yrkesregister kan emellertid medföra bristfälliga resultat. Anslutningen till yrkessammanslutningarna är mycket ojämn. Detta konstateras vid jämförelse såväl de olika förbunden emellan som regionalt inom ett och samma förbund. Handelsträdgårdsmästareförbundet har sålunda relativt sett stor anslutning i mellersta Sverige och Norrland men avsevärt mindre i de södra landskapen, framförallt Skåne. Detta förbund har sammanlagt ca 3 000 medlemmar, vilket torde utgöra drygt hälften av landets samtliga handels-trädgårdsmästare. Det är handelsträdgårdsmästareförbundets medlemsmatrikel, som är det väsentliga underlaget för lantbruksstyrelsens urval. De två övriga har mindre betydelse; Riksförbundet Sveriges trädgårdsfolk har ca 500 medlemmar, huvudsakligen i Skåne och västra Sverige, Svenska plantskolornas riksförbund har blott 80 medlemmar. Centralbyrån anser, att det är mycket osäkert, att ett urval, som sålunda uttagits endast bland förbundsmedlemmarna, d. v. s. i detta fall ur blott ca hälften av totalmassan och med ojämn regional frekvens, kan ge ett rättvisande resultat. Förutsättningen därför skulle vara, att de två hälfterna hade likartad sammanställning och struktur i relevanta avseenden, vilket måste starkt ifrågasättas.

Lantbruksstyrelsen har samtidigt gjort en beräkning av antalet befintliga jordfräsar av olika slag med ledning av uppgifter från generalagenterna om antalet försålda jordfräsar under åren 1946—1957 och fördelningen av dessa på olika förbrukarkategorier (separat för den yrkesmässiga trädgårdsodlingen). Lantbruksstyrelsen anför, att i de fall, då generalagenterna icke förfogat över exakta uppgifter om fördelning av jordfräsarna på olika kundkategorier har de gjort en ungefärlig uppskattning. Detta liksom det förhållandet, att dylika uppgifter första gången infordrades för en hel 10-årsperiod, 1946—1955, kan enligt centralbyråns åsikt, ha medfört osäkerhet i det beräknade antalet jordfräsar.

Lantbruksstyrelsens urvalsundersökning bland trädgårdsodlarna har bl. a. gett som resultat, att det per 1 000 odlare skulle ha funnits 762 jordfräsar av olika slag år 1955 och 733 år 1957. Enligt den beräkning av det totala antalet jordfräsar hos trädgårdsodlarna, som lantbruksstyrelsen samtidigt gjort på grundval av uppgifter från generalagenterna, skulle detta utgjort 5 894 jordfräsar år 1955 och 7 304 år 1957. Använder man dessa tal för en uppskattning av antalet trädgårdsodlare, får man ca 7 700 odlare år 1955 och nära 10 000 år 1957. Enligt 1951 års företagsräkning var antalet företagare inom trädgårdsskötsel o. d. detta år 6 773. Utvecklingen efter år 1951 anses ha medfört en nedgång i detta antal. Sålunda räknar handelsträdgårdsmästareförbundet med att antalet handelsträdgårdar sjunkit från ca 7 000 till f. n. ca 5 000, vilket innebär en motsatt utveckling än den som lantbruksstyrelsens siffror tyder på. Stor risk föreligger sålunda, att lant-

bruksstyrelsens beräkning av det totala antalet i bruk varande jordfräsar är för hög. Anledningen därtill skulle i så fall bl. a. kunna vara, att den grundas på det fr. o. m. år 1946 av handeln försålda antalet jordfräsar och hänsyn ej tages till avgång under åren genom att företag upphört och genom utrangering av jordfräsar. Även om medellivslängden för en jordfräs skulle vara 12 år, försålde relativt sett mycket få jordfräsar före 1946, varför utrangeringen av jordfräsar före uppnådd genomsnittlig livslängd under den expansiva efterkrigstiden ej kompenseras av att andra är i bruk trots en livslängd högre än den genomsnittliga. Centralbyrån vill tillägga, att om man utgår från lantbruksstyrelsens beräknade antal jordfräsar per 1 000 odlare år 1957, 733, skulle det totala antalet jordfräsar bli ca 3 700, om antalet odlare vore 5 000, ca 4 400 för 6 000 odlare och ca 5 100 för 7 000 odlare. Det av lantbruksstyrelsen beräknade antalet jordfräsar är 7 300.

Från det stickprov av yrkesodlare, som dragits bland de till handelsträdgårdsmästareförbundet anslutna odlarna, har inhämtats uppgift om bl. a. innehavda jordfräsars fabrikat och typ (antal hästkrafter och bränsleanvändning). Dylika uppgifter har erhållits för 916 jordfräsar. Den relativa fördelningen av dessa på fabrikat och typ överensstämmer ej med motsvarande fördelning enligt försäljningsuppgifterna. Detta kan antagas bero på att de förbundsanslutna odlarna ej tillfredsställande representerar samtliga odlare. För att undersöka om skillnaden mellan fördelningarna är så stor, att detta antagande är riktigt, har centralbyrån gjort en testning enligt χ^2 -metoden, för vilken redogöres i en bilaga. Resultaten därav bestyrker nämnda antagande. Under förutsättning att försäljningsuppgifterna är fullständiga och ger tillförlitliga uppgifter för hela populationen, är stickprovet sålunda ej tillfredsställande representativt. Om stickprovet ej ger en rätt skattning av fördelningen på fabrikat och typ, kan det antagas, att skattningen även av andra data, t. ex. antal fräsar per 1 000 odlare och bensinförbrukningen, är osäker. Å andra sidan kan även försäljningsuppgifterna, såsom förut belysts, vara bristfälliga.

Det föreligger f. n. tyvärr ej möjlighet att med tillgängligt material i siffror ange osäkerhetsgraden i resultaten från lantbruksstyrelsens här berörda beräkningar. Härför erfoderligt material saknas. Styrelsen synes visserligen ha utnyttjat de resurser, som stått till förfogande, men tillförlitliga beräkningar kan utföras, först när man fått tillgång till ett register över samtliga företagare inom trädgårdsnäringen.

I sitt utlåtande den 20 december 1957 över Sveriges handelsträdgårdsmästareförbunds framställning om utredning rörande statistik över trädgårdsnäringen m. m. framlade centralbyrån ett förslag, att ett totalregister över yrkesutövarna inom trädgårdsodlingen bör uppläggas. Detta register bör upptaga samtliga såväl handelsträdgårdsföretag som yrkesfruktodlare och lämpligen utarbetas med hjälp av materialet till 1960 års folkräkning. Med ledning av ett sådant register skulle man kunna genomföra såväl totala inventeringar i fråga om den yrkesmässiga trädgårdsodlingen som stickprovsundersökningar med hjälp av tillförlitligt representativa urval ur registret. I detta sammanhang varnade centralbyrån för användning av yrkessammanslutningarnas medlemsförteckningar vid uppläggning av registret, då centralbyrån av egen erfarenhet vet, att dessa ger ett ofullständigt register och därur tagna urval ej blir representativa.

I fortsättningen bör beräkningarna baseras på tillförlitligare statistiskt material, så fort möjlighet därför föreligger, vilket centralbyrån förväntar kunna realiseras i samband med 1960 års folkräkning. Centralbyrån vill emellertid föreslå, att man undersöker möjligheten att i väntan därpå följande år använda den metoden att förelägga samtliga yrkesutövarare inom trädgårdsnäringen uppgiftsskyldighet i här ifrågakarande hänseende.

Lantbruksstyrelsen har i en skrivelse den 19 november 1958 gjort vissa invändningar mot de av statistiska centralbyrån anförda synpunkterna och beräkningarna. Styrelsen uttalar vidare, att den finner det önskvärt, att en invändningsfri statistisk undersökning på förevarande område snarast kommer till stånd. Styrelsen förutskickar emellertid, att en sådan undersökning icke kan grundas på det begränsade antal odlare, som i folkräkningen kan komma att uppföras som företagare under rubriken trädgårdsskötsel. I stället bör vid kommande jordbruksräkning ett register upprättas över samtliga brukningsenheter, som driver yrkesmässig odling av trädgårdsprodukter inklusive frukt och bär i viss bestämd omfattning, och denna grupp bör göras till föremål för särskild utredning rörande innehav av jordfräsar och bensinförbrukning till dessa. En utredning av antydd art bör enligt lantbruksstyrelsens mening uppdragas åt statistiska centralbyrån. Då utredningen kan beräknas kräva avsevärd tid, ifrågasätter styrelsen, om icke — intill dess resultatet av en sådan utredning föreligger — anslaget bör i riksstaten upptagas med ett belopp, som hålles oförändrat från år till år.

Departementschefen

I sitt av 1958 års förra riksdag godkända memorial nr 21 anförde jordbruksutskottet bland annat, att utskottet vad beträffar anslagsanvisningen ansåg sig för innevarande budgetår liksom Kungl. Maj:t böra biträda lantbruksstyrelsens medelsäskanden, ehuru utskottet alltjämt fann grunderna för beräkning av antalet jordfräsar i trädgårdsnäringen och av åtgången av bensin till sådana fräsar icke fullt tillfredsställande. Utskottet ville understryka angelägenheten av att de beräkningar, varpå anslagsyrkandet i nästa års statsverksproposition skulle komma att stödja sig, var baserade på ett mera omfattande och säkrare statistiskt material.

Lantbruksstyrelsen har i sin petitaskrivelse redovisat de åtgärder styrelsen vidtagit i anledning av att Kungl. Maj:t i det brev, vari anslaget för innevarande budgetår ställdes till lantbruksstyrelsens förfogande, givit styrelsen till känna vad i jordbruksutskottets förenämnda memorial sålunda anförts. Emellertid har statistiska centralbyrån i remissyttrande över lantbruksstyrelsens nyssnämnda skrivelse anført, att centralbyrån anser, att de av lantbruksstyrelsen gjorda beräkningarna troligen ger för hög bensinförbrukning, främst på grund av att det beräknade totala antalet jordfräsar synes vara för högt. Enligt centralbyråns mening föreligger ej möjlighet att med tillgängligt material i siffror ange osäkerhetsgraden i resultaten från lantbruksstyrelsens beräkningar. Centralbyrån uttalar, att tillförlitliga beräkningar kan utföras, först när man fått tillgång till ett register över samtliga företagare inom trädgårdsnäringen.

Med hänsyn till den sålunda företedda osäkerheten i det uppgiftsmaterial, varpå anslagsberäkningen skall bygga, vill jag, i anslutning till lantbruksstyrelsens senare skrivelse i ämnet, föreslå att anslaget för budgetåret 1959/60 uppföres med i stort sett oförändrat belopp eller avrundat 300 000 kronor.

I samband med insamlandet av en rad statistiska uppgifter till ledning för trädgårdsnäringsutredningens framtida ställningstaganden har enligt vad jag erfarit framställts förfrågningar till ett stort antal trädgårdsodlare angående bland annat innehavet av jordfräsar samt bensinåtgången för dessa. Bearbetningen av svaren på sistberörda frågor kan beräknas vara slutförd någon gång nästkommande höst. Skulle resultatet av denna bearbetning uppenbart avvika från vad som kan anses ligga till grund för här föreslagen medelsanvisning torde detta böra beaktas vid anslagsberäkningen för budgetåret 1960/61.

Det av lantbruksstyrelsen framförda förslaget om en ytterligare utvidgning av den krets av ändamål, som enligt beslut av 1957 års riksdag må kunna tillgodoses med restituerade bensinskattemedel, kan jag icke biträda.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gottgörelse till trädgårdsnäringsn för av dess utöva-*
re erlagd bensinskatt för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 300 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

D. Jordbruksprisreglering m. m. samt särskilt stöd åt vissa jordbruk

[31] 1. Statens jordbruksnämnd: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	2 350 000	2 261 304
1957/58	2 524 000	2 484 457
1958/59 (statsliggaren s. 821)	2 874 400	
1959/60 (förslag)	2 872 200	

Y r k a n d e. *Statens jordbruksnämnd* (skr. 29/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 2 400 kr. på sätt framgår av följande uppställning.

	Ökning eller minskning
1. Personalförstärkning	
1 kontorist Ae 9	+ 13 655
2. Personalminskningar m. m.	
a) 1 kanslibitråde Ae 7	— 12 973
b) 1 skrivbiträde Ae 3	— 9 034
c) 1 kontorsbiträde (i telefonväxeln)	— 11 693
d) anslagsposten till experter och sakkunniga	— 30 000
3. Löneregleringar m. m.	
a) 2 byrådirektörer Ao 24 i st. f. Ae 24	—
b) 2 kontrollanter Ao 17 i st. f. Ao 15	+ 2 199
c) 2 kontorister Ae 9 i st. f. kanslibiträden Ae 7	+ 1 364
d) 7 kanslibiträden Ao 7 i st. f. Ae 7	—
4. Omräkning	
a) löneklassförändringar och reglerad befordringsgång	+ 16 854
b) rörligt tillägg	— 1 568
c) justeringar av ordinarie- och icke-ordinarieposterna samt posten avlöningar till personal för tillfälliga arbetsuppgifter	+ 405
d) 2 kanslibiträden och 4 kontorsbiträden, vilka vikarierar på högre icke-ordinarie tjänst, överförda från anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	—
e) kostnader för tjänstetidsbefordran	+ 16 391
f) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 16 800
	+ 2 400

Motiv. I en allmän motivering anför jordbruksnämnden, att nämnden med hänsyn till ovissheten angående omfattningen och arten av det prisregleringssystem på jordbrukets område, som kan komma att gälla fr. o. m. den 1 september 1959, har saknat tillräcklig grund för sådan undersökning av förutsättningarna för nedskärningar av nu utgående anslagsbelopp, som anbefallts i de av jordbruksdepartementet lämnade direktiven. Nämnden har dock, såsom framgår av det följande, ansett sig på några punkter kunna redan nu räkna med utgiftsminskningar och har i anslutning därtill föreslagit nedskärning av anslagsposterna till personal för tillfälliga arbetsuppgifter och till ersättningar till experter och sakkunniga. Nämnden har jämväl, i enlighet med direktiven från jordbruksdepartementet, undersökt möjligheten att genom överflyttning eller omfördelning av arbetsuppgifter inom nämnden utbyta befattning i reglerad befordringsgång för administrativ personal mot tjänst i mellangradskarriär eller mot högre biträdestjänst. Nämnden har emellertid konstaterat, att något dylikt utbyte icke är aktuellt under tid, som med någon grad av säkerhet kan överblickas av nämnden.

1, 2 a) och 2 b). På animaliebyrån utgöres biträdespersonalen av 5 kanslibiträden och 3 biträden i den reglerade befordringsgången. Av biträdestjänsterna är f. n. 1 icke besatt. Ett av kanslibiträdena, som i övrigt utför sekreterargöromål, är kontinuerligt sysselsatt även med mera kvalificerade biträdesuppgifter, bl. a. sammanställning och registrering av priser på animaliska produkter i utlandet. Nämnden anser, att ifrågavarande tjänst bör uppflyttas till kontoristlönegraden, samtidigt med att en biträdestjänst i den reglerade befordringsgången å byrån indrages.

2 c). Enligt vad nämnden har anmält i skrivelse till Kungl. Maj:t den 29 november 1957 angående antalet befattningshavare för tillfälliga arbetsuppgifter under första halvåret 1958, har nämnden för avsikt att tills vidare icke återbesätta 1 kontorsbiträdestjänst i telefonväxeln.

2 d). Anslagsposten till ersättningar till experter och sakkunniga har minskats med ett belopp av 30 000 kr., motsvarande arvodet till numera avlidne direktören O.-W. Olsson såsom heltidstjänstgörande ledamot och vice ordförande i nämnden.

3 a). Yrkandet om ordinariesättning av ifrågavarande båda extra ordinarie byrådirektörstjänster, som är placerade på animaliebyrån och vegetabiliebyrån, framställdes av nämnden i nästföregående års anslagsäskanden. Nämnden anser alltjämt skäligt, att befattningarna, som innehas av tjänstemän med nära 30 års resp. mer än 32 års statstjänst, överföres till ordinarie stat.

3 b). I sitt utlåtande den 9 februari 1955 över förslag av statens sakrevision om ändrad organisation för nämnden ävensom i nästföregående års anslagsäskanden föreslog nämnden, att 2 kontrollanttjänster skulle placeras i lönegrad A 17. Det synes alltjämt ur nämndens synpunkt angeläget, att möjlighet erhålles att bereda särskilt dugande kontrollanter, vilka anförtros krävande och mera kvalificerade arbetsuppgifter, en bättre löneställning. Med hänsyn härtill föreslår nämnden ånyo, att 2 kontrollanttjänster uppflyttas till lönegrad A^o 17.

3 c). Här avsedda tjänster är placerade, den ena på administrativa byrån och den andra som byråregistrator på utredningsbyrån. Jordbruksnämnden har redan tidigare såväl i utlåtande den 9 februari 1955 över förslag av statens sakrevision om ändrad organisation för nämnden som i nästföregående års anslagsäskanden föreslagit, att ifrågavarande tjänster placeras i kontoristlönegraden. Vad i utlåtandet och nämndens anslagsäskanden anfördes om arbetsuppgifterna och de erforderliga kvalifikationerna för dessa befattningshavare äger i huvudsak allttjämt giltighet. Nämnden anser det angeläget, att nämnden för rekryteringen av en för ifrågavarande arbetsuppgifter kvalificerad personal erhåller de föreslagna 2 kontoristtjänsterna.

3 d). Hos nämnden finnes anställda 27 kanslibiträden, av vilka f. n. 6 är ordinarie och 17 extra ordinarie. Nämnden föreslår, liksom i nästföregående års anslagsäskanden, att ytterligare 7 kanslibiträdestjänster ordinarie-sättes.

4. Förändringarna är av automatisk karaktär.

Y t t r a n d e. *Statens lönenämnd*, som haft att avgiva utlåtande i vad avser punkterna 1, 2 a) och 2 b), anser, att tillräckliga skäl ej föreligger för bifall till under nämnda punkter framfört förslag om utbyte av en kanslibiträdestjänst i lönegrad Ae 7 mot en kontoristtjänst i lönegrad Ae 9.

Departementschefen

Jordbruksnämndens förslag till löneregleringar och ordinariesättning finner jag mig icke kunna biträda. Ej heller anser jag mig kunna förorda, att en tjänst som kontorist i lönegrad Ae 9 inrättas i stället för en kanslibiträdestjänst i lönegrad Ae 7. Däremot tillstyrker jag nämndens förslag att minska personalen med 2 kontorsbiträden i reglerad befordringsgång. Anslaget bör i anledning härav nedräknas med sammanlagt 20 700 kronor. Vidare bör anslagsposten till ersättningar till experter och sakkunniga minskas med ett belopp av 30 000 kronor, motsvarande arvodet till numera avlidne direktören O.-W. Olsson såsom heltidstjänstgörande ledamot och vice ordförande i nämnden. Vidare bör medel till avlöning av 2 kanslibiträden och 4 kontorsbiträden, vilka vikarierar på högre icke-ordinarie tjänst, överföras från anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Beräknade löneklassförändringar och lönegradsuppflyttningar på grund av reglerad befordringsgång, kostnader för tjänstetidsbefordran samt kompensation för höjda folkpensionsavgifter föranleder en ökning av anslaget med respektive 16 900, 16 400 och 16 800 kronor. Å andra sidan bör posten till rörligt tillägg nedräknas med 1 600 kronor. Sammanlagt kan alltså anslaget sänkas med 2 200 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän 840 300 (— 50 100) kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 30 000 (oförändrat) kronor;

avlöningar till personal för tillfälliga arbetsuppgifter 345 200 (— 9 800) kronor;
 avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 210 500 (+ 70 700) kronor;
 ersättningar till experter och sakkunniga 55 000 (— 30 000) kronor;
 rörligt tillägg 374 400 (+ 200) kronor;
 kompensation för höjda folkpensionsavgifter 16 800 (ny post) kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för statens jordbruksnämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	840 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	30 000
3. Avlöningar till personal för tillfälliga arbetsuppgifter, <i>förslagsvis</i>	345 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 210 500
5. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	55 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	374 400
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	16 800
Summa kronor	2 872 200

b) till Statens jordbruksnämnd: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 2 872 200 kronor.

[32] 2. Statens jordbruksnämnd: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	695 000	573 277
1957/58	633 000	590 774
1958/59 (statsliggaren s. 823)	647 000	
1959/60 (förslag)	725 000	

Y r k a n d e. Statens jordbruksnämnd (skr. 29/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 34 000 kr. till 681 000 kr. enligt följande beräkning.

	Utgifter		Anslag 1958/59	Ökning
	1956/57	1957/58		
1. Sjukvård m. m.	12 090	11 253	16 000	—
2. Reseersättningar	192 319	200 000	240 000	+ 10 000
3. Expenser	334 260	305 000	316 000	+ 24 000
4. Publikationstryck	71 968	60 000	75 000	—
				+ 34 000

Motiv. Jordbruksnämnden framhåller, att vad nämnden anfört under avlöningsanslaget i fråga om förutsättningarna för nedskärning av nu utgående anslagsbelopp gäller allmänt även omkostnadsanslaget.

2. Utgifterna under anslagsposten till reseersättningar för budgetåret 1957/58 beräknas, sedan kostnaderna reglerats för samtliga under budgetåret företagna tjänsteresor, till 200 000 kr. mot anvisade 240 000 kr. Besparingen sammanhänger med att 2 ledigblivna kontrollanttjänster på grund av rekryteringssvårigheter icke har kunnat återbesättas. Den härigenom uppkomna eftersläpningen av kontrollen förutsättes, så snart samtliga kontrollanttjänster blivit besatta, med en intensifiering av kontrollarbetet komma att återhämtas under innevarande och nästa budgetår. Nämnden har för budgetåret 1959/60, med hänsyn till den fr. o. m. den 1 juli 1958 inträdda ändringen av grunderna för ersättning vid tjänsteresor med egen bil, räknat med en ökning av anslagsbehovet av 10 000 kr. jämfört med det för innevarande budgetår anvisade beloppet.

3. Utgifterna under budgetåret 1957/58 beräknas, sedan samtliga på budgetåret belöpande utgifter ersatts, till 305 000 kr. eller till det för budgetåret anvisade beloppet. Med hänsyn till de stegrade kostnaderna för charkuteri- och fodermedelsanalyser samt den allmänna kostnadsstegringen har anslagsposten uppräknats från det för innevarande budgetår anvisade beloppet 316 000 kr. till 340 000 kr. Vid ett genomförande av det av jordbruksnämnden i skrivelse till Kungl. Maj:t den 6 februari 1958 i samband med fodermedelsutredningen avgivna förslaget rörande uttagande av ersättning av vederbörande näringsidkare för vissa kostnader för fodermedelsanalyser, skulle däremot, såsom framhålles i nämnda skrivelse, en årlig besparing uppkomma på inemot 50 000 kr. Anslagsbehovet för expenser skulle under denna förutsättning komma att begränsas till 290 000 kr.

4. Nettoutgifterna på anslagsposten till publikationstryck för budgetåret 1957/58 beräknas, sedan samtliga kostnader reglerats, uppgå till 60 000 kr. mot anvisade 70 000 kr. Kostnadsminskningen är huvudsakligen beroende på en främst genom vissa besparingsåtgärder möjliggjord nedgång i kostnaderna för nämndens cirkulär. Nämnden räknar emellertid med att ikraftträdandet av en ny period för jordbruksprissättningen kommer att, särskilt i början av budgetåret 1959/60, medföra en ökning av cirkulärbetet och därmed en sannolikt avsevärd merbelastning av ifrågavarande anslagspost. Med hänsyn härtill har nämnden upptagit anslagsposten med samma belopp, som har anvisats för innevarande budgetår, eller med 75 000 kr.

I detta sammanhang torde få anmälas, att *jordbruksanslagsutredningen* i sitt *betänkande angående bidragsanslag under nionde huvudtiteln, del II* avgivit förslag angående det under anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område upptagna beloppet för täckande av de diverse kostnader, som ansetts stå i mer eller mindre nära samband med den statliga prisregleringsverksamheten på jordbrukets område. Utredningen har därvid föreslagit, såvitt nu är i fråga, att medel till täckande av kostnaderna för *cereala undersökningar* samt *vissa oförutsedda utredningar i jordbruksekonomiska frågor* skall anvisas under förevarande anslag. I fråga om tillkomsten, utvecklingen och användningen m. m. av det hittillsvarande bidraget till *cereala undersökningar* lämnar *jordbruksanslagsutredningen* följande redogörelse.

Alltsedan år 1930 har vid Sveriges utsädesförening med stöd av statsbidrag utförts kvalitetsundersökningar av spannmålsskörden i Sverige. Dessa undersökningar, som ursprungligen tillkom i syfte att möjliggöra ett fastställande av högsta inmalningsprocent av svensk brödsäd, har sedermera visat sig vara av sådant värde, att de kommit att fortsättas icke endast för att konstatera brödsädens användbarhet vid förmalning utan även i avsikt att skaffa underlag för de kvalitetsbestämmelser och prisregleringsskalor, som fastställas av statens jordbruksnämnd.

Jordbruksnämnden är huvudman för ifrågavarande undersökningar och uppdragar varje år åt utsädesföreningen att utföra desamma. Omfattningen och arten av de undersökningar, som skall komma till stånd, bestämmes av nämnden i samråd med utsädesföreningen. Vanligtvis har dessa undersökningar ungefär samma omfattning år från år och kostnaderna för desamma har därför, bortsett från kostnadsökningar orsakade av penningvärdeförsämringen, hållit sig relativt konstanta eller vid ca 25 000 kr. för budgetår. Vissa år, då skördeförhållandena varit särskilt ogynnsamma, har undersökningsmaterialet gjorts mera omfattande, vilket föranlett större medelsåtgång.

Jordbruksanslagsutredningen framför för egen del följande synpunkter och förslag.

Med stöd av statsbidrag har alltsedan år 1930 utförts kvalitetsundersökningar av spannmålsskörden i Sverige (*cereala undersökningar*) vid Sveriges utsädesförenings cereallaboratorium. Dessa undersökningar har kommit att bilda underlag för de kvalitetsbestämmelser och prisregleringsskalor, som fastställas av statens jordbruksnämnd. Nämnden är huvudman för dessa undersökningar och uppdragar årligen åt utsädesföreningen att utföra desamma. Kostnaderna för undersökningarna har under senare tid uppgått till ca 25 000 kr. för år.

Utredningen är av den uppfattningen, att dessa *cereala undersökningar* är av sådant värde, att de alljämt bör utföras med stöd av statsmedel. Utredningen anser det dock vara ur budgetteknisk synpunkt lämpligare, att dessa medel anvisas under jordbruksnämndens omkostnadsanslag och då under en särskild anslagspost av förslagskaraktär och betitlad *Särskilda undersökningar*. Från denna anslagspost torde även böra bestridas kostnaderna för sådana *oförutsedda utredningar i jordbruksekonomiska frågor*, som Kungl. Maj:t kan uppdraga åt jordbruksnämnden att utföra själv eller genom andra statliga eller icke-statliga organ. Däremot bör kostnaderna för sådana undersökningar och utredningar, som får anses tillhöra vederbörande statliga organs ordinarie arbetsuppgifter, bestridas från resp.

myndigheters egna anslag. Med den användning av posten, som nu föreslås, torde under densamma för budgetåret 1959/60 böra upptagas ett belopp av förslagsvis 75 000 kr. För ianspråktagande av dessa medel bör erfordras Kungl. Maj:ts medgivande.

Yttranden. *Statens jordbruksnämnd* finner övervägande skäl tala för att medel för oförutsedda utredningar i jordbruksekonomiska frågor allttjämt anvisas inom ramen för anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. Till stöd för sin uppfattning anför nämnden följande.

Jordbruksnämnden vill för sin del hänvisa till att det här, givetvis oberoende av om undersökningen utförs av nämnden själv eller för nämndens räkning av annan myndighet, i samtliga fall är fråga om undersökningar av primärt intresse för jordbruksnämndens prisreglerande verksamhet. De undersökningar, som utförs av annan myndighet, kan enligt nämndens uppfattning icke heller anses ha fått en sådan grad av regelbundenhet, att de lämpligen kan rubriceras såsom tillhörande resp. myndigheters ordinarie uppgifter. Undersökningarna är till stor del av växlande karaktär och av varierande omfattning. De kan under olika år för de berörda utredningsorganen (jordbruksnämnden, lantbruksstyrelsen, statistiska centralbyrån, socialstyrelsen o. s. v.) medföra avsevärda variationer i arbetsvolym och arbetskostnader. I några fall kan — såsom exempelvis i fråga om bidraget 1957/58 till socialstyrelsen för levnadskostnadsundersökning på 200 000 kr. — utgifterna för en undersökning av ifrågavarande slag komma att motsvara en högst väsentlig utvidgning av vederbörande myndighets normala utgiftsram. Ett förfarande, där man under budgetarbetet i förväg söker med erforderliga belopp dela upp medelsanvisningen för hithörande undersökningar på de olika myndigheter, som skulle kunna komma i fråga för undersökningarnas utförande, synes jordbruksnämnden icke vara praktiskt framkomligt. Ett sådant, enligt vilket en särskild medelsanvisning på vederbörande myndighets »egna» anslag skulle behöva utverkas för varje enskilt fall, där en speciell undersökning i samband med jordbruksregleringen befinnas påkallad, skulle å andra sidan uppenbarligen kunna medföra avsevärda förseningar i undersökningsarbetet. För att nämnden på rätt sätt skall kunna fullgöra sina uppgifter i samband med jordbruksregleringen är det nödvändigt, att alla sådana undersökningar, som kan erfordras som underlag för pridförhandlingar eller för regleringsverksamheten, kan igångsättas utan dröjsmål och utan att hindras av medelsknapphet. På grund av de anförda omständigheterna finner jordbruksnämnden det för sin del angeläget, att de medel, som erfordras för sådana utredningar och andra undersökningar, som av Kungl. Maj:t eller efter Kungl. Maj:ts bemyndigande av jordbruksnämnden kan bli beslutade i samband med jordbruksregleringen, även i fortsättningen skall finnas tillgängliga inom ett och samma, till nämndens verksamhetsområde knutet anslag.

Vad beträffar jordbruksanslagsutredningens förslag att överflytta de hitills från prisregleringsanslaget använda medlen till cereala undersökningar till jordbruksnämndens omkostnadsanslag anför nämnden, att den åtminstone på nuvarande stadium icke funnit anledning till erinran mot förslaget.

Lantbruksstyrelsen delar jordbruksanslagsutredningens uppfattning, att cereala undersökningar är av sådant värde, att de bör utföras med stöd av statsmedel. Likaså finner styrelsen motiverat, att statsanslagen till verksamheten på grund av jordbruksnämndens huvudmannaskap för undersök-

ningarna av budgetteknisk synpunkt anvisas under nämndens omkostnadsanslag såsom ett särskilt anslag av förslagsanslags karaktär.

Departementschefen

I fråga om posten till reseersättningar kan jag icke tillstyrka någon uppräkning. Däremot bör delposten till bränsle, lyse och vatten höjas med 1 000 kronor med hänsyn till de senaste årens medelsförbrukning. Beträffande posten till övriga expenser finner jag mig icke böra förorda större höjning än 5 000 kronor. Å andra sidan synes posten till sjukvård m. m. med beaktande av de senaste årens medelsförbrukning kunna nedräknas med 3 000 kronor.

Jordbruksanslagsutredningens förslag att vissa medel, som tidigare anvisats under anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område, överföres till förevarande anslag anser jag mig böra biträda. Dessa medel bör anvisas under en särskild anslagspost av förslagskaraktär och betitlad Särskilda undersökningar. Från anslagsposten bör i enlighet med jordbruksanslagsutredningens förslag bestridas kostnaderna för cereala undersökningar samt sådana oförutsedda utredningar i jordbruksekonomiska frågor, som Kungl. Maj:t kan uppdraga åt jordbruksnämnden att utföra själv eller genom andra statliga eller icke-statliga organ. Kostnaderna för sådana undersökningar och utredningar, som får anses tillhöra vederbörande statliga organs ordinarie arbetsuppgifter, bör emellertid bestridas från vederbörande myndigheters egna anslag. I enlighet med jordbruksanslagsutredningens förslag torde den nya posten för budgetåret 1959/60 böra upptagas med ett belopp av 75 000 kronor. För ianspråktagande av dessa medel bör erfordras Kungl. Maj:ts medgivande.

Jordbruksnämndens omkostnadsanslag bör sålunda uppräknas med 78 000 kronor till 725 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens jordbruksnämnd: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 725 000 kronor.

[33] 3. Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	161 000 000	178 565 169	123 600 526
1957/58	183 000 000	238 067 281	68 533 245
1958/59 (statsliggaren s. 823) .	173 000 000		
1959/60 (förslag; beräknat be- lopp)	173 000 000		

Departementschefen

Jag har för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga förslag rörande bland annat prisreglerande åtgärder på jordbrukets område efter utgången av augusti 1959. Förevarande anslag synes därför nu böra uppföras allenast med ett beräknat belopp. Med hänsyn härtill anser jag, att anslaget för budgetåret 1959/60 preliminärt bör uppföras med oförändrat 173 000 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1959/60 beräkna ett reservationsanslag av 173 000 000 kronor.

[34] 4. *Kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	15 000 000	13 447 742
1957/58	15 000 000	13 751 841
1958/59 (statsliggaren s. 824)	15 000 000	
1959/60 (förslag)	15 000 000	

Y r k a n d e. *Statens jordbruksnämnd* (skr. 29/8 1958) hemställer, att anslaget för budgetåret 1959/60 höjes med 2 200 000 kr. till 17 200 000 kr.

M o t i v. Till stöd för sin framställning anför nämnden bl. a. följande.

Beträffande kostnaderna för den beredskapslagring av spannmål — brödsäd och majs — samt oljekraftfoder, som enligt beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen administreras av Svensk spannmålshandel, ekonomisk förening, har föreningen för regleringsåret 1959/60 framlagt vissa beräkningar i skrivelse till nämnden den 20 augusti 1958. Beräkningarna bygger bl. a. på förutsättningen, att lagren av brödsäd under sagda regleringsår skall, från den reducerade omfattning de f. n. har, successivt stiga till 300 000 ton eller den kvantitet, som enligt gällande riksdagsdirektiv skall anses som normal, ävensom att lagret av oljekraftfoder under hela regleringsåret skall motsvara normalkvantiteten 65 000 ton (i sistnämnda lager ingår f. n. huvudsakligen bomullsfrökakor, sojamjöl, jordnötskakor och linkaksmjöl). Föreningen utgår vidare ifrån att under regleringsåret 1959/60 icke skall hållas något beredskapslager av majs. Enligt vad nämnden har inhämtat, förutsätter vidare föreningen, att den till erforderliga avskrivningskostnader för inlagrad brödsäd liksom hittills skall kunna anlita den tidigare för avskrivningsändamål anvisade behållningen på reservationsanslaget Kostnader i samband med Svenska spannmålsaktiebolagets verksamhet ävensom hos föreningen uppkommande försäljningsvinster. Med nu angivna utgångspunkter beräknar föreningen sitt anslagsbehov för beredskapslagring under nästkommande budgetår till sammanlagt i runt tal 17 000 000 kr. Till jämförelse må nämnas, att föreningens kostnader för motsvarande ändamål under regleringsåret 1958/59 nu kan uppskattas till omkring

11 400 000 kr. Den av föreningen beräknade kostnadsökningen för 1959/60 betingas i huvudsak av beräknade kostnader i samband med en ökning av beredskapslagren av brödsäd utöver nuvarande reducerade nivå.

Beträffande den av föreningen Svensk spannmålshandel administrerade beredskapslagringen har jordbruksnämnden även för egen del med hänsyn till utvecklingen på fodervaruområdet funnit sig böra föreslå, att denna lagring i fortsättningen icke skall omfatta majs. Det tidigare beredskapslagret av majs är f. ö. redan nu — med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 4 oktober 1957 (jfr prop. 1957: 184, s. 20) angående temporär minskning av detta lager — till största delen avvecklat. I fråga om beredskapslagringen av oljekraftfoder räknar nämnden, i likhet med föreningen, för regleringsåret 1959/60 med normallagret, 65 000 ton. I lagret avses i fortsättningen, åtminstone i huvudsak, skola ingå bomullsfrökakor, sojamjöl och jordnötskakor. I motsats till föreningen anser sig nämnden icke med någon större grad av sannolikhet kunna räkna med att beredskapslagren av brödsäd under regleringsåret 1959/60 skall kunna bringas helt upp i normalkvantiteten 300 000 ton. Enligt nämndens beräkning torde medelsbehovet till kostnaderna för beredskapslagring av brödsäd under sagda regleringsår komma att med omkring 2 000 000 kr. understiga det av föreningen beräknade. Kostnaderna för föreningen Svensk spannmålshandels beredskapslagring under regleringsåret 1959/60 beräknas sålunda av nämnden till sammanlagt i runt tal 15 000 000 kr.

Kostnaderna för fortsatt beredskapslagring — genom jordbruksnämndens försorg — under budgetåret 1959/60 av andra varor än de nyss angivna beräknas av nämnden till omkring 1 500 000 kr. för socker, omkring 250 000 kr. för risgryn och kaffe, omkring 400 000 kr. för fettvaror (däribland en mindre post linolja) och omkring 50 000 kr. för andra varor (i huvudsak ärter). Sammanlagt räknar nämnden sålunda för nyssnämnda budgetår med ett anslagsbehov till kostnader för beredskapslagring genom nämndens egen försorg på i runt tal 2 200 000 kr. Motsvarande beräkning för innevarande budgetår var 2 000 000 kr. Ökningen sammanhänger huvudsakligen med beräknade kostnader för fortsatt successiv ökning av sockerlagren inom tidigare angiven ram.

Vidare upplyser nämnden, att den förutsatt, att ifrågavarande anslag under budgetåret 1959/60 liksom tidigare skall få tagas i anspråk för täckande av sådana förluster, som kan uppkomma i anledning av att försäkringen av beredskapslagrade varor i vissa fall har ersatts av statliga, av jordbruksnämnden utställda garanti- eller ansvarsförbindelser.

Slutligen anmäler nämnden, att Svenska lagerhusaktiebolaget, till följande av det program för förbättring av den lokala beredskapen, som har berörts i nämndens anslagsskrivelser den 28 augusti 1956 och den 20 augusti 1957, nu färdigställt en del av de planerade mindre byggnaderna för lagring av lämpliga livsmedel eller livsmedelsråvaror i Dalarna och Norrland. Dessa lagerhus tages nu successivt i anspråk för beredskapslagring genom

nämndens eller föreningen Svensk spannmålshandels försorg av olika varor inom den nu avsedda totalramen. Härav föranledda förändringar i beredskapslagren beräknas enligt nämnden icke bli av den storleksordning eller beskaffenhet, att de i väsentlig mån kan påverka de i det föregående angivna lagringskostnaderna.

Departementschefen

Till täckande av kostnaderna för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel under budgetåret 1959/60 har jordbruksnämnden beräknat ett belopp av 17 200 000 kronor. Nämnden har därvid föreslagit, att majs för framtiden skall uteslutas från beredskapslagringen. För min del vill jag förorda detta förslag. Vidare har nämnden räknat med normalt beredskapslager av oljekraftfoder samt en viss ökning av kostnaderna för nämndens egen beredskapslagring av bland annat socker. Mot dessa förslag torde icke vara något att erinra. Vid anslagsberäkningen har nämnden slutligen räknat med en icke obetydlig ökning av beredskapslagren av brödsäd under loppet av budgetåret 1959/60. Genom denna ökning skulle dessa lager dock icke kunna bringas upp i normalkvantiteten 300 000 ton. Enligt min mening bör man givetvis med tanke härpå syfta till att uppnå den av nämnden eftersträfvade kvantiteten men med hänsyn till ovissheten i fråga om skörde- och lagerutveckling samt till den hittillsvarande belastningen å anslaget finner jag mig böra förorda, att anslaget upptages till oförändrat 15 000 000 kronor. Ur anslaget bör i enlighet med vad nu gäller medel få ställas till förfogande för infriande av jordbruksnämndens garanti- och ansvarsförbindelser för oförsäkrade varor, vilka lagras för statligt ändamål men formellt förblir i enskild ägo.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 000 kronor.

[35] 5. Producentbidrag till vissa innehavare av mindre jordbruk

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	45 000 000	42 057 205
1957/58	41 500 000	40 610 098
1958/59 (statsliggaren s. 824)	39 000 000	
1959/60 (förslag; beräknat belopp)	37 500 000	

Lantbruksstyrelsen (skr. 20/8 1958) hemställer, att anslaget för budgetåret 1959/60 minskas med 1 500 000 kr. till 37 500 000 kr. Enligt lantbruksnämndernas beräkningar uppgår det för utbetalning av de på år 1959 belöpande bidragen till omkring 37 780 000 kr.

Departementschefen

Jag har för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga förslag angående utformningen av det särskilda stödet till småbruket. Förevarande anslag synes därför nu böra uppföras allenast med ett beräknat belopp. Med utgångspunkt från det av lantbruksstyrelsen äskade beloppet anser jag, att anslaget för budgetåret 1959/60 preliminärt bör uppföras med 37 500 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Producentbidrag till vissa innehavare av mindre jordbruk* för budgetåret 1959/60 beräkna ett förslagsanslag av 37 500 000 kronor.

[36] 6. Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter
m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	3 300 000	3 061 124
1957/58	3 300 000	3 047 789
1958/59 (statsliggaren s. 824)	3 300 000	
1959/60 (förslag)	2 850 000	

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har 1 500 000 kr. ställts till lantbruksstyrelsens och 1 800 000 kr. till domänstyrelsens förfo-
gande.

Y r k a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) och *domänstyrelsen* (skr. 21/8 1958) hemställer, att anslaget för budgetåret 1959/60 upptages med ett till (850 000 + 2 000 000 =) 2 850 000 kr. sänkt belopp.

M o t i v. I anslutning till sin framställning anför *lantbruksstyrelsen* bl. a. följande.

Genom beslut den 11 maj 1956 anbefallde Kungl. Maj:t lantbruksstyrelsen att i samråd med domänstyrelsen — under beaktande av vad jordbruksutskottet anför i sitt av riksdagen godkända utlåtande 1956: 16 — företaga en av utskottet förordad översyn rörande dispositionen av ifrågavarande kronolägenheter under lantbruksorganisationens förvaltning. I anledning härav avlämnade lantbruksstyrelsen den 10 september 1957 förslag angående dels överföring till domänverket av vissa lägenheter, dels försäljning av dylika lägenheter. Vidare framförde lantbruksstyrelsen i skrivelse den 13 januari 1958 ytterligare synpunkter i anslutning till nämnda förslag samt hemställde om ändrade bestämmelser i fråga om flyttningsbidrag och avträdesersättning till innehavare av fjällägenheter och jämförliga äldre kronolägenheter. Tidigare hade lantbruksstyrelsen avgivit 2 skrivelser dels den 22 oktober 1955 med förslag till ändringar av kungörelsen den 20 juni 1947 (nr 267) angående upplåtelse av norrländska fjällägenheter, m. m., kungörelsen den 2 juni 1950 (nr 339) med vissa bestämmelser rörande äldre kronolägenheter och kungörelsen den 6 juni 1941 (nr 484) angående upplåtelse åt lappar av vissa lägenheter å kronomark m. m. ävensom med förslag till andra åtgärder, dels den 31 oktober 1955 med redogörelse för vissa av turismens och friluftslivets organisationer lämnade synpunkter på förevarande kronolägenheters betydelse för organisationernas verksamhet.

I en till riksdagen den 6 juni 1958 avlåten proposition (nr B 13) angående dispositionen av vissa kronolägenheter, m. m. har Kungl. Maj:t till behandling upptagit lantbruksstyrelsens förenämnda framställningar samt föreslagit riksdagen medgiva att bestämmelser rörande dispositionen av de med propositionen avsedda kronolägenheterna måtte meddelas i huvudsaklig överensstämmelse med däri angivna riktlinjer. Med godkännande av jordbruksutskottets utlåtande nr B 4 i ämnet har riksdagen (rskr. nr B 67) bifallit propositionen.

Riksdagens beslut innebär — vad angår anslagsbehovet i fortsättningen för verksamheten — att ett 100-tal lägenheter i skogslandet ovan odlingsgränsen i Västerbottens och Norrbottens län skall under tiden den 1 januari 1959—den 1 juli 1962 överföras från lantbruksorganisationen till domänverket. Denna åtgärd rubbar något det program och den kostnadsram, som lantbruksstyrelsen tidigare på riksdagens begäran framlagt i syfte att påskynda upprustningen av lägenhetsbeståndet. Medelsåtgången för lägenheternas handhavande för nästkommande budgetår kommer att minskas för lantbruksstyrelsens del men i stället att ökas hos domänstyrelsen. Efter sagda budgetårs utgång torde upprustningen kunna vara i stort sett fullföljd.

Med avseende på det sålunda ändrade läget har lantbruksstyrelsen från vederbörande lantbruksnämnder införskaffat följande uppgifter om medelsbehovet för ändamålet under budgetåret 1959/60.

	Jämtlands län kr.	Västerbottens län kr.	Norrbottens län kr.	Summa kr.
<i>Husbyggnadsarbeten</i>				
Norrländska fjälllägenheter	250 000	160 000	60 000	470 000
Andra lägenheter	—	50 000	90 000	140 000
Summa	250 000	210 000	150 000	610 000
<i>Andra utgifter</i>				
Avträdesersättningar	15 000	20 000	70 000	120 000
Flyttningsbidrag		10 000	5 000	
S. k. gemensamma anordningar för				
vattenförsörjning	10 000	—	—	10 000
elektrifiering	20 000	15 000	—	35 000
vägar och broar	100 000	23 000	—	123 000
Skatter	15 000	6 000	7 807	28 807
Summa	160 000	74 000	82 807	316 807
<i>Inkomster</i>				
Arrendeavgifter	35 000	5 400	8 300	48 700
Brandriskersättningar	3 500	600	1 500	5 600
Annat (försålda byggnader, ved m. m.)	1 500	1 000	500	3 000
Summa	40 000	7 000	10 300	57 300

Beträffande uppgifterna anför lantbruksstyrelsen följande.

I anslutning till förestående uppgifter har lantbruksnämnden i Jämtlands län meddelat, att det angivna beloppet för husbyggnadsarbeten beräknats vara erforderligt för slutförandet av upprustningen av lägenheterna och att dessa därefter förväntas vara försedda med nödiga bostads- och ekonomibyggnader. Ett 30-tal lägenheter saknar utfartsvägar och betydande belopp erfordras för att avhjälpa detta, även om kostnaderna delas med domänstyrelsen och länsstyrelsen, d. v. s. de myndigheter som sysslar med renbetesfjällens förvaltning. Inom Västerbottens län har arbetet med de norrländska fjälllägenheternas iordningställande fortskridit så långt, att det närmar sig avslutningen. Till andra lägenheter räknar lantbruksnämnden med ungefär samma byggnadshjälp som för tidigare år. En viss minskning av åtgärderna på dessa lägenheter är visserligen trolig men på grund av de ökade byggnadskostnaderna anses medelsbehovet bli oförändrat. Byggnadshjälpen till norrländska fjälllägenheter i Norrbottens län avser reparation av ladugårdarna på 4 omförda fjällstugor. Beträffande övriga lägenheter är det fråga om diverse reparationer, vatten- och avloppsanläggningar m. m.

Sammanställningen av lantbruksnämndernas uppgifter redovisar ett medelsbehov av 610 000 kr. för husbyggnadsarbeten och 316 807 kr. för andra utgifter eller tillhoppa 926 807 kr. Inkomsterna under anslaget — vilka får tillgodogöras för verksamheten — uppskattas till sammanlagt 57 300 kr. Nettomedelsbehovet skulle sålunda stanna vid $(926\,807 - 57\,300 =) 869\,507$ kr.

Lantbruksstyrelsen anför vidare.

Såsom anförts kommer riksdagens beslut om överföring till domänverket av vissa lägenheter och om ändrade bestämmelser för flyttningsbidrag till lägenhetshavarna att medföra förändringar i lantbruksstyrelsens arbete med lägenheterna. Antalet lägenheter under lantbruksstyrelsens ledning och uppsikt minskas även därigenom att det blir större möjligheter att med flyttningsbidrag underlätta avflyttning från och nedläggning av lägenheter, som — med hänsyn till olämpligt läge, otjänliga markförhållanden, bristande utkomstmöjligheter i orten för innehavarna eller eljest — befinnes sakna förutsättningar att bestå såsom jordbruk. Den som engångsföreteelse avsedda genomgripande upprustningen av kvarstående lägenheter torde inom den närmaste tiden vara i huvudsak slutförd, ett förhållande som avspeglar sig i lantbruksnämndernas återgivna beräkningar över medelsåtgången inom verksamheten under nästkommande budgetår. De tidigare framförda sociala motiven för upprustningsarbetenas fullföljande utan dröjsmål gör sig fortfarande gällande och snarare med ökad tyngd, särskilt som härvidlag i främsta rummet avses att avhjälpa bristfälligheter hos lägenheter i fjälltrakterna, där hårt klimat och långväga enslighet påkallar skyndsamma ingripanden, som kan motverka de karga och knappa levnadsförhållandena.

Lantbruksnämndernas planer för byggnadsbeståndets upprustning och andra åtgärder inom verksamheten under nästa år synes lantbruksstyrelsen böra godtagas liksom de av nämnderna framlagda beräkningarna av kostnaderna härför. Då nämndernas uppgifter emellertid grundas på överslagsberäkningar anser sig lantbruksstyrelsen kunna föreslå, att anslagstilldelningen för ändamålet avrundas till ett belopp av 850 000 kr. för nästföljande budgetår, innebärande jämfört med löpande budgetår — för vilket i likhet

med de närmast föregående åren anvisats 1 500 000 kr. — en minskning med 650 000 kr.

Med hänsyn till de förändringar i förvaltningen, som föranledes av riksdagens beslut och som beaktats i det föregående men vars verkningar icke kan helt förutses, förefaller det lantbruksstyrelsen lämpligt att låta stå öppet för Kungl. Maj:t att överväga huruvida någon jämkning bör ske av den förhandsberäknade medelsfördelningen mellan lantbruksstyrelsen och domänstyrelsen av det anslag, som anvisas för ändamålet.

Domänstyrelsen erinrar först om att i statförslaget för budgetåret 1954/55 redogörelse lämnades för resultatet av den utredning, som domänstyrelsen på Kungl. Maj:ts uppdrag verkställt angående åtgärder för lösning av byggnadsfrågorna inom ifrågavarande verksamhet. Domänstyrelsen hänvisar till denna redogörelse, vilken återgivits i IX ht 1954 s. 263, samt erinrar om att domänstyrelsen i detta sammanhang utgick från en saneringstid för byggnadsbeståndet av 10 år, räknat fr. o. m. budgetåret 1954/55. I enlighet med denna saneringsplan har de senaste åren beräknats ett årligt belopp av 1 200 000 kr. för byggnadshjälp och utlämnat virke.

Till stöd för sitt anslagsäskande anför domänstyrelsen vidare.

Föregående år anmälde domänstyrelsen i sitt statförslag, att en ökning av anslaget med 200 000 kr. skulle vara erforderlig, därest i olika sammanhang diskuterat överförande av ett 100-tal fjällägenheter från lantbruksstyrelsens till domänstyrelsens förvaltning komme till stånd den 1 juli 1958. Innevarande års B-riksdag har med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr B 13 i ärendet beslutat om detta överförande, som förväntas komma att ske den 1 januari 1959. Domänstyrelsen beräknar, att åtgärder för lösning av byggnadsfrågor vid dessa lägenheter under budgetåret 1959/60 medför en erforderlig ökning av anslaget med 200 000 kr. för byggnadshjälp och utlämnat virke.

Vid beräkningen av det äskade beloppet, 2 000 000 kr., har domänstyrelsen på nyss anförda skäl upplagit 1 400 000 kr. för byggnadshjälp och utlämnat virke. I övrigt har domänstyrelsen bedömt att utbetalningar av bidrag till jord- och betesförbättring, vattenförsörjning och vissa övriga bidrag samt kostnader för diken och vägar, byggnadssakkunnig hjälp och skatter kommer att uppgå till 200 000 kr., innebärande en minskning av 100 000 kr. i förhållande till innevarande år. Till avträdesersättningar, flyttningsbidrag och bidrag vid inlösen av kronolägenheter beräknas 400 000 kr. innebärande en ökning av 100 000 kr. Dessa sistnämnda utbetalningar har tidigare förutsetts skola minska men av skäl, för vilka domänstyrelsen närmare redogjort i föregående års statförslag, har detta ännu ej blivit fallet.

Enligt Kungl. Maj:ts brev till domänstyrelsen den 2 juni 1950 i fråga om användningen av det på riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisade anslaget äger domänstyrelsen av anslagsbeloppet använda högst 20 000 kr. dels för ställande av byggnadssakkunnig hjälp till förfogande för innehavarna av kolonat, skogstorp, odlingslägenheter och kronotorp för att biträda dem vid planläggning av byggnadsarbetena, giva råd och anvisningar för dessas rätta utförande och utöva fortlöpande kontroll under arbetenas fortgång, dels ock för verkställande genom byggnadssakkunnigas försorg av översyn av byggnadsbeståndet å lägenheter av ifrågavarande art och upprättande av

förslag till avhjälpande av förefintliga brister till ledning för jägmästarna i deras arbete för en allmän förbättring av byggnadsbeståndet vid dylika lägenheter. Domänstyrelsen finner, att ersättningen å 20 000 kr., som fastställdes år 1950, numera icke står i proportion till den vidgade omfattning domänstyrelsens bestyr vid lägenheterna erhållit. Det är bl. a. att märka, att det år 1950 till domänstyrelsens förfogande ställda anslaget utgjorde 650 000 kr., medan domänstyrelsen nu beräknar kostnaderna under detta anslag till 2 000 000 kr. Domänstyrelsen uppskattar kostnaderna för sitt biträde vid denna verksamhet till lägst 75 000 kr. och hemställer att av anslaget få tillgodogöra sig 75 000 kr. för sitt bestyr vid lägenheterna.

Departementschefen

Lantbruksstyrelsen och domänstyrelsen har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslag till sammanlagt 2 850 000 kronor, vilket innebär en minskning jämfört med innevarande budgetår av 450 000 kronor. Mot ämbetsverkens anslagsberäkningar har jag icke något att erinra. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera fastställa ramar för styrelsernas ifrågavarande verksamhet ävensom att vid behov medge jämkningar av dessa. Domänstyrelsens hemställan om höjning av den ur förevarande anslag till domänstyrelsen utgående ersättningen för ställande av byggnadssakkunnig hjälp m. m. finner jag mig icke kunna biträda.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit, bör anslaget för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 2 850 000 kronor.

Jag torde samtidigt få anmäla att domänstyrelsen i skrivelse den 8 januari 1953 föreslagit att ersättning för virke, som jämlikt 19 § kungörelsen angående upplåtelse av norrländska fjälllägenheter, m. m. utlämnas till innehavare av dylika lägenheter, måtte gäldas i första hand av inflytande arrendeaavgifter och till återstående del från nu ifrågavarande förslagsanslag. Enligt domänstyrelsen torde det vidare böra fastställas huruvida ersättning för virke, som från renbetesfjällens skogar inom Jämtlands län utlämnas till underhåll av därå upplåtna lägenheter, skall tillföras lappfonden på enahanda sätt. Över skrivelsen har utlåtanden avgivits av lantbruksstyrelsen, riksräkenskapsverket och statskontoret. I skrivelse den 4 september 1956 har domänstyrelsen föreslagit, att det jämväl borde fastställas huruvida ersättning för virke, som utlämnas för kvarvarande skogstorp och odlingslägenheter ovan odlingsgränsen i Västerbottens och Norrbottens län samt för arrendelägenheter inom renbetesfjällen, vilka icke överförts till norrländska fjälllägenheter, skall tillföras domänfonden respektive lappfonden på nyss angivet sätt.

För erhållande av så enkla och enhetliga bestämmelser som möjligt anser jag att hithörande frågor bör lösas på följande sätt. Virke, som från kronans mark från och med den 1 juli 1958 utlämnats eller framdeles utlämnas till lantbruksnämnd för byggnadsarbete genom kronans försorg på norrländsk fjälllägenhet, ävensom i de fall som eventuellt må förekomma på skogstorp, odlingslägenhet eller fjälllägenhet ovan odlingsgränsen i Västerbottens och Norrbottens län eller på arrendelägenhet å renbetesfjällen i

Jämtlands län, skall av nämnden, mot räkning från reviret på virkets värde å rot, betalas med anlitande av förslagsanslaget till odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter m. m. För virke, som lägenhetsinnehavare i Västerbottens och Norrbottens län jämlikt kontrakt eller eljest gällande bestämmelser utan ersättning erhållit eller erhåller till husbehov, skall domänfonden ej särskilt gottgöras. För virke, som lägenhetsinnehavare i Jämtlands län jämlikt kontrakt eller eljest gällande bestämmelser utan ersättning erhåller till husbehov, skall ej heller lappfonden särskilt gottgöras.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 2 850 000 kronor.

[37] 7. Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	789 600	705 977	922 676
1957/58	930 100	857 423	995 353
1958/59 (statsliggaren s. 826)	1 126 600		
1959/60 (förslag)	1 053 100		

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer, att anslaget för budgetåret 1959/60 uppföres med 1 053 100 kr., vilket belopp jämte en beräknad reservation av 70 000 kr. den 1 juli 1959 erfordras för att täcka medelsbehovet.

M o t i v. Ersättningen för arbetet med den jordbruksekonomiska undersökningen höjdes för innevarande budgetår med 65 kr. till 315 kr. för gård. Härtill kommer reseersättning med 50 kr. Styrelsen föreslår, att anslaget i denna del beräknas efter oförändrade grunder. Som bidrag till avlönande av ekonomikonsulenter utgår f. n. till ett vart av Jönköpings läns hushållningssällskap samt Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap 15 000 kr. Beloppet höjdes för innevarande budgetår med 5 000 kr. Styrelsen föreslår, att anslaget även i denna del bibehålles oförändrat.

I fråga om övriga delposter i den jordbruksekonomiska undersökningen föreslår styrelsen ändring endast beträffande beloppet till byggnadsinventering och skogstillväxtuppskattning. Kostnaderna har tidigare beräknats till 40 kr. för gård men med ledning av den redovisade medelsåtgången föreslår styrelsen, att kostnaderna beräknas till 30 kr. för gård, vilket innebär en sänkning av posten med 2 500 kr.

I fråga om statsbidraget till ordnad bokföring vid mindre jordbruk (kungörelsen 1939: 221; ändr. 1949: 303) framhåller styrelsen, att reservationer visserligen uppstått under de senaste åren men att, såvitt styrelsen nu kan

finna, en utökning av antalet statsbidragsberättigade bokslut är att vänta fr. o. m. skördeåret 1957. Styrelsen föreslår, att bidragsbeloppet upptages till 60 000 kr., vilket innebär en minskning med 1 000 kr.

Kostnaderna för bokföringsverksamheten enligt styrelsens förslag fördelar sig med nuvarande uppläggning av arbetet med den jordbruksekonomiska undersökningen på följande sätt.

	1958/59	Minskning
1. Inventering, kontering och journalisering	530 000	—
2. Bokslut	245 625	—
3. Resekostnader	125 000	—
4. Ekonomikonsulentverksamhet	30 000	—
5. Ersättning åt deltagande lantbrukare	72 000	—
6. Bokföringsmaterial	37 500	—
7. Kurser för bokförare m. fl.	7 500	—
8. Publikationstryck	6 000	—
9. Den till undersökningen knutna nämnden	2 000	—
10. Byggnadsinventering och skogstillväxtuppskattning	10 000	— 2 500
Summa	1 065 625	— 2 500
11. Ordnad bokföring vid mindre jordbruk	61 000	— 1 000
Totalsumma	1 126 625	— 3 500

Lantbruksstyrelsen anmäler slutligen sin avsikt att, sedan jordbruksprisförhandlingarna avslutats, taga upp frågan om den jordbruksekonomiska undersökningens utformning till ny prövning. Denna kan komma att leda till vissa förändringar beträffande såväl arbetet med kontering, journalisering och bokslut som arbetet med materialets bearbetning. Ändringarna, som kan genomföras den 1 januari 1960, kommer enligt styrelsen eventuellt att påverka fördelningen av kostnaderna under punkterna 1 och 2. Styrelsen anför, att om exempelvis en övergång till hålkortsmässig bearbetning skulle visa sig innebära fördelar och om besparingar i bokföringsbyråernas kostnader samtidigt kan ske, kostnaderna för hålkortsbearbetningen bör kunna täckas av de nämnda besparingarna och alltså rymmas inom det nuvarande anslagets ram.

Departementschefen

Den av lantbruksstyrelsen föreslagna beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag föranleder icke någon erinran från min sida liksom ej heller styrelsens förslag att 70 000 kronor skall täckas av en per den 1 juli 1959 beräknad reservation av samma storlek. Vid bifall till vad jag sålunda förordat, bör förevarande anslag för nästa budgetår uppföras med (1 126 600 — 3 500 — 70 000 =) 1 053 100 kronor.

Såsom framgår av det föregående har lantbruksstyrelsen anmält sin avsikt att, sedan jordbruksprisförhandlingarna avslutats, taga upp frågan

om den jordbruksekonomiska undersökningens utformning till ny prövning. För min del vill jag förordna en dylik översyn. Oavsett undersökningens utformning torde emellertid möjligheterna till effektivisering av arbetet med insamling och bearbetning av materialet m. m. böra undersökas. Den effektivisering, som därvid visar sig möjlig inom ramen för det nuvarande anslaget, bör givetvis snarast genomföras.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 053 100 kronor.

[38] 8. **Gottgörelse till jordbruket för av dess utövare erlagd energiskatt för motorbrännolja till traktorer**

	Anslag	Nettoutgift
1957/58	2 000 000	1 965 243
1958/59 (statsliggaren s. 827)	2 250 000	
1959/60 (förslag)	400 000	

Y r k a n d e. *Statens jordbruksnämnd* (skr. 29/8 1958) hemställer, att anslaget för budgetåret 1959/60 höjes med 250 000 kr. till 2 500 000 kr.

M o t i v. Om anslaget erinrar jordbruksnämnden bl. a. följande.

Anslaget för budgetåret 1957/58 har i enlighet med beslut av riksdagen (IX ht 1958, p. 44; prop. 1958: 2; rskr. 1958: 9 och 72) använts som bidrag för täckande av kostnaderna för individuella bidrag i anledning av år 1957 inträffade skördekadaver. Beträffande användningen av 1958/59 års anslag hade jordbruksnämnden i samråd med jordbrukets förhandlingsdelegation föreslagit, att anslagsmedlen skulle tillföras den under statskontorets förvaltning stående fonden för främjande av forsknings- och försöksverksamhet på jordbrukets område. Enligt statsverkspropositionen 1958 och riksdagsbeslutet skall emellertid frågan om anslagets användning tills vidare hållas öppen.

De skäl, som tidigare har anförts för att energiskatten på motorbrännolja till jordbrukets traktorer, till ett beräknat belopp av 2 öre per l, skall kollektivt återbäras till jordbruket, kvarstår enligt jordbruksnämndens mening uppenbarligen oförminskade. Nämnden — som upplyser, att den härutinnan är ense med jordbrukets förhandlingsdelegation — föreslår därför, att dylik återbäring lämnas även för budgetåret 1959/60.

Nämnden anför, att storleken av de för nästa budgetår erforderliga restitutionsmedlen inom nämnden beräknats på grundval av materialet från traktorinventeringen den 1 oktober 1957. Antalet brännoljedrivna jordbruks-traktorer, vilket vid inventeringstillfället utgjorde 39 831, har med hittillsvarande ökningstakt beräknats under budgetåret 1959/60 komma att uppgå till genomsnittligt (i runt tal) 55 000. Den genomsnittliga årliga brännolja-förbrukningen per jordbrukstraktor, enligt det senaste inventeringsresulta-

tet 2 464 l, beräknas — till följd av traktorernas utspridning på allt mindre brukningsdelar — komma att under budgetåret 1959/60 utgöra endast (i runt tal) 2 300 l. Restitutionsbeloppet för nämnda budgetår beräknas sålunda till ($55\,000 \times 2\,300 \times 0,02 =$) avrundat 2 500 000 kr.

Nämnden upplyser, att den även beträffande användningen av det nu föreslagna anslaget samrått med jordbrukets förhandlingsdelegation. Nämnden och delegationen har därvid enats om att föreslå, att denna fråga — liksom frågan om användningen av de för innevarande budgetår anvisade anslagsmedlen — tills vidare skall hållas öppen.

Departementschefen

Vid införandet av den allmänna energiskatten våren 1957 förutsattes, att för jordbrukstraktorer, som drives med motorbrännolja, staten skulle lämna en schablonmässigt avvägd restitution för energiskatt, baserad på den genomsnittliga oljeförbrukningen i sådana traktorer. Statens jordbruksnämnd, som erhöll i uppdrag att närmare utreda denna fråga, förordade emellertid en kollektiv restitution med hänsyn till det förhållandevis omfattande administrativa arbetet i samband med en individuell restitution. I nionde huvudtiteln 1958 (s. 176) anfördes i anledning härav utan erinran från riksdagens sida bland annat, att det i olika sammanhang framhållits, att en kollektiv skatterestitution av det slag, jordbruksnämnden förordat, är ägnad att väcka betänkligheter och närmast har karaktär av en nödfallslösning. Det befanns emellertid då uppenbart, att starka praktiska skäl talade för att den av statsmakterna utlovade restitutionen i vart fall tills vidare skulle utgå kollektivt.

Den nu gällande prisavtalsperioden för jordbruket avser tiden 1 september 1956—31 augusti 1959. Energiskatten för motorbrännolja infördes sålunda under löpande avtalsperiod. I fråga om jordbrukstraktorer avsågs skatten, såsom nyss nämnts, skola restitueras individuellt, något som emellertid av administrativa skäl icke ansetts kunna ske. Restitutionen har i stället tills vidare lämnats kollektivt av medel, som anvisats å driftbudgeten. I samband med att nuvarande prisavtal utlöper, bör restitutionen upphöra. Frågan om täckning av kostnadsfördyringen i följd av energiskatten på motorbrännolja torde komma att upptagas till behandling i samband med överläggningarna om ett nytt prisavtal. För budgetåret 1959/60 bör medel sålunda anvisas endast för månaderna juli och augusti 1959. Med denna utgångspunkt anser jag, att anslaget för nästa budgetår bör upptagas med 400 000 kronor. Till frågan om användningen av restitutionsmedlen för budgetåren 1958/59 och 1959/60, vilken fråga bör underställas riksdagens prövning, torde jag få återkomma i annat sammanhang.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gottgörelse till jordbruket för av dess utövare erlagd energiskatt för motorbrännolja till traktorer* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 400 000 kronor.

E. Vissa kontrollanstalter på jordbrukets område m. m.**[39] 1. Statens centrala frökontrollanstalt: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	1 772 200	1 747 704
1957/58	1 767 000	1 889 786
1958/59 (statsliggaren s. 827)	2 105 900	
1959/60 (förslag).....	2 145 600	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt* (skr. 30/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med i runt tal 80 200 kr. till 2 186 100 kr. på sätt framgår av följande uppställning.

	Ökning eller minskning
1. Personalförstärkningar	
a) 1 överassistent Ae 23	+ 28 132
b) 1 inspektör Ae 13	+ 15 131
2. Personalminskning	
1 förste assistent Ae 21	— 26 712
3. Löneregleringar m. m.	
a) 1 föreståndare Bo 4 i st. f. Bo 1	+ 4 552
b) 1 förste assistent Ae 21 i st. f. assistent Ae 19	+ 1 155
c) 1 expeditiönsföreståndare Ao 13 i st. f. Ao 12	+ 904
d) 2 laboratorieassistenter Ao 12 i st. f. förste laboratoriebiträden Ao 10	+ 3 286
e) 1 laboratorieassistent Ae 12 i st. f. förste laboratoriebiträde Ae 10	+ 1 643
f) 2 förste laboratoriebiträden Ae 10 i st. f. frökontrollbiträden Ae 9	+ 1 476
g) 4 frökontrollbiträden Ae 9 i st. f. Ae 7	+ 5 624
h) 6 frökontrollbiträden Ae 7 i st. f. Ae 5	+ 7 680
i) 1 filialföreståndare Ao 23 i st. f. Ae 23	—
4. Omräkning m. m.	
a) löneklassförändringar och reglerad befordringsgång	+ 24 172
b) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 13 165
	+ 80 208

M o t i v. 1 a) och 2. De utsädesburna sjukdomarna spelar en allt större roll inom växtodlingen, såväl beträffande jordbruket som trädgårdsskötseln. Behovet av specialutbildade patologer och växtpatologiska laboratorier inom

frökontrollen har tidigare observerats i utlandet. Även för vårt lands vidkommande har behovet av resurser för att inom frökontrollen kunna bestämma ej blott ett utsädes grobarhet utan jämväl dess vitalitet och sundhetstillstånd gjort sig alltmer gällande. Till följd av den beslutade förflyttningen av fältkontrollavdelningen från Bergshamra till Stora Råby, Lund, kommer utrymmen att frigöras i institutionsbyggnaden i Bergshamra. Styrelsen kommer därför att föreslå, att vid anstalten inrättas ett växtpatologiskt laboratorium, vilket bör organisatoriskt inordnas under groningsavdelningen och stå under ledning av förste assistenten vid nämnda avdelning. Denne kommer att självständigt svara för alla växtpatologiska undersökningar och de analysresultat, som meddelas på grundval av dessa, varför det skall åligga honom att rutinmässigt verkställa undersökningar av inkommande utsädesprov beträffande förekomst av utsädesburna sjukdomar, att utarbeta snabbmetoder för dessa undersökningar samt att studera bekämpningsmetoder och deras effektivitet. Med hänsyn till de vidgade arbetsuppgifter, som sålunda skulle åvila den förste assistenten å groningsavdelningen, synes det väl motiverat, att tjänsten uppflyttas till lönegrad Ae 23 som överassistent. Förflyttningen av fältkontrollavdelningen beräknas ske under år 1960 men då det är av vikt, att det växtpatologiska arbetet snarast möjligt igångsättes för vinnande av erfarenhet beträffande dess slutliga utformning, föreslås den nya befattningen inrättad redan fr. o. m. ingången av budgetåret 1959/60.

1 b). Beträffande motiveringen för detta förslag, vilket framförts i anslagsäskandena under en följd av år, torde få hänvisas till IX ht 1958 s. 178—179 under 1.

3 a). Yrkande om uppflyttning av anstaltsföreståndarens lönegrad har framställts ett flertal gånger tidigare. Liksom i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår framhåller styrelsen, att det åligger föreståndaren, som benämnes professor, att handha den närmaste ledningen och övervakningen av anstaltens verksamhet samt att, i den mån hans övriga skyldigheter medger det, driva vetenskaplig forskning och deltaga i de metodikundersökningar, som förekommer vid anstalten. Beträffande kompetenskraven föreskrives i 15 § instruktionen för anstalten, att föreståndaren skall genom akademiska examina eller annorledes ha visat sig äga synnerligen goda insikter i naturvetenskapliga ämnen, särskilt botanik eller genetik, samt inom dessa ämnen genom utgivna skrifter ha ådagalagt framstående förmåga till vetenskaplig forskning, ävensom ha ådagalagt goda insikter på frökontrollens område. Han bör därjämte äga beprövad administrativ förmåga.

3 b). Ifrågavarande befattningshavare har att under överinseende av avdelningsföreståndaren för fältkontrollavdelningen leda och ansvara för det dagliga arbetet på avdelningens potatislaboratorium, omfattande laboriemässig analysering, kontrollodlingar och fältbesiktningar av utsädespotatisodlingar samt provtagning, undersökning och statsplombering av vid kontrollen godkänd skörd. Förutom övervakning av den personal, som är direkt

knuten till fältkontrollavdelningens potatislaboratorium, åligger det befattningshavaren att leda och övervaka det fältbesiktnings-, analys- och plomberingsarbete, vilket på uppdrag av frökontrollanstalten verkställles av hushållningssällskapens tjänstemän, vilka vid upprepade tillfällen erhåller sin utbildning vid av frökontrollanstalten anordnade kurser. Befattningshavaren undertecknar utfärdade fältbesiktnings- och analysbevis beträffande potatis samt ansvarar för riktigheten av de utfärdade attesterna. Dessutom har befattningshavaren ledningen och ansvaret för kontrollodlingarna av svarthavre och han medverkar även i fältbesiktningsarbetet beträffande övriga lantbruksväxter. Med hänsyn till dessa ansvarsfulla och självständiga arbetsuppgifter synes det nödvändigt, att tjänsten uppflyttas i lönegrad Ae 21 med benämningen förste assistent.

3 c). Motsvarande förslag framfördes i anslagsäskandena för innevarande budgetår (IX ht 1958 s. 179 under 2 b)).

3 d). Förslaget, som avser arbetsföreståndare på huvudanstaltens renhets- och gröningsavdelningar, framfördes i anslagsäskandena för innevarande budgetår (IX ht 1958 s. 179 under 2 c)).

3 e). Förslaget, vilket avser befattningshavare, vars arbetsuppgifter i stort sett överensstämmer med de uppgifter, som åvilar de i föregående punkt nämnda arbetsföreståndarna, framlades jämväl i styrelsens anslagsäskanden år 1957 (IX ht 1958 s. 179 under 2 d)).

3 f). Detta yrkande har framlagts i anslagsäskandena för de senaste 2 budgetåren (IX ht 1957 s. 252 under 1 h) och IX ht 1958 s. 179—180 under 2 e)).

3 g). Liknande förslag har framförts i anslagsäskandena under de senaste åren. Beträffande motiveringen hänvisas till IX ht 1958 s. 180 under 2 f).

3 h). Jämväl detta förslag har framlagts i anslagsäskandena för de senaste budgetåren. Motiveringen för uppflyttningen framgår av IX ht 1958 s. 180 under 2 g).

3 i). Med hänsyn till filialens i Åkarp permanenta karaktär synes det styrelsen rimligt, att tjänsten som filialföreståndare, som alltsedan filialens tillkomst år 1928 varit uppförd å icke-ordinarie stat, göres till ordinarie.

4 a) och b). Ökningarna är av automatisk natur.

Y t t r a n d e. *Statens lönenämnd*, som avgivit utlåtande såvitt angår punkterna 1 a), 2 och 3 b), har icke funnit skäl tillstyrka de under nämnda punkter yrkade tjänsteförändringarna avseende en förste assistenttjänst i lönegrad Ae 21 och en assistenttjänst i lönegrad Ae 19.

Departementschefen

I likhet med anstaltsstyrelsen anser jag, att anstaltsföreståndarens lönegradsplacering bör förbättras. Dennes tjänst i lönegrad Bo 1 bör enligt min mening höjas till lönegrad Bo 3. Härför erfordras en ökning av anslaget med 2 600 kronor. Anstaltens övriga yrkanden om lönegradsuppflyttningar kan jag emellertid icke tillstyrka. Ej heller kan jag förorda inrättandet av nya tjänster eller ordinariesättande av en filialföreståndartjänst. Under anslaget

bör emellertid upptagas 24 200 kronor på grund av löneklassförändringar m. m. samt 12 900 kronor såsom kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Anslaget beräknas sålunda:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän 421 900 (+ 3 800) kronor;
arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, 1 700 (oförändrat) kronor;
avlöningar till icke-ordinarie personal 1 423 900 (+ 19 400) kronor;
rörligt tillägg 285 200 (+ 3 600) kronor;
kompensation för höjda folkpensionsavgifter 12 900 (ny post) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (421 900 + 1 700 + 1 423 900 + 285 200 + 12 900 =) 2 145 600 kronor.

Å personalförteckningen bör 1 tjänst som föreståndare i lönegrad Bo 1 utbytas mot 1 tjänst som föreståndare i lönegrad Bo 3.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens centrala frökontrollanstalt, som angivits i det föregående

b) fastställa följande avlöningsstat för statens centrala frökontrollanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	421 900
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 700
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 423 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	285 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	12 900

Summa kronor 2 145 600

c) till *Statens centrala frökontrollanstalt*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 2 145 600 kronor.

[40] 2. Statens centrala frökontrollanstalt: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	596 400	647 841
1957/58	643 900	661 519
1958/59 (statsliggaren s. 828)	674 300	
1959/60 (förslag)	688 100	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt* (skr. 30/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 26 000 kr. till 700 300 kr. De ändringar, som föreslås i gällande omkostnadsstat, framgår av följande sammanställning.

	Utgifter		Anslag 1958/59	Ökning
	1956/57	1957/58		
1. Reseersättningar	8 914	9 901	11 000	+ 10 000
2. Provtagning och plombering ..	168 536	181 131	175 000	+ 10 000
3. Inköp av viss utrustning	8 830	9 064	9 000	+ 6 000
				+ 26 000

M o t i v . 1. Ökningen sammanhänger med förslaget om inrättande av en inspektörsbefattning vid anstalten.

2. Från ifrågavarande delpost utgår bl. a. arvode till anstaltens ca 75 deltidanställda provtagare. Arvodet regleras genom kollektivavtal. Den äskade ökningen föranledes av ett nytt, den 1 januari 1958 ikraftträtt avtal, som medfört arvodeshöjningar på i genomsnitt 10 procent. Styrelsen framhåller, att på grund av den höjning av taxan för provtagningar, plomberingar m. m., som ägde rum den 1 januari innevarande år, motsvaras utgiftsstegringen mer än väl av ökade inkomster.

3. För innevarande budgetår har för inköp av viss utrustning anvisats ett belopp av 9 000 kr. Det för nästa budgetår begärda beloppet, 15 000 kr., avses för inköp av 2 elektriska brännugnar för sterilisering av sand och tegelgrus (5 000 kr.), blandningsmaskin (2 000 kr.), analysvåg (1 000 kr.), kameran med tillbehör (1 000 kr.), kyltermostater för groningsapparater (2 000 kr.), 3 tidsinställda strömbrytare för groningsapparater (500 kr.) samt skjutkraftskåp (3 500 kr.).

Departementschefen

På grund av ökade järnvägstaxor och höjd bilersättning föreslår jag, att posten till reseersättningar ökas med 300 kronor. Någon ytterligare uppräknings av denna post är ej erforderlig, eftersom jag ej biträtt förslaget om att inrätta en inspektörstjänst. I enlighet med anstaltsstyrelsens hemställan förordar jag en uppräknings av delposten till provtagning och plombering med 10 000 kronor till följd av ökade lönekostnader. Vidare synes delposterna till bränsle, lyse och vatten samt till skatter och onera med hänsyn till medelsförbrukningen under senare år böra höjas med 2 500 respektive 1 000 kronor. Jag finner mig även böra föreslå, att delposten till inköp av viss utrustning ökas med 3 000 kronor. Å andra sidan torde delposten till diverse förbrukningsartiklar med hänsyn till belastningen kunna nedräknas med samma belopp.

Vid bifall till vad jag nu förordat, bör förevarande anslag uppföras med (674 300 + 300 + 10 000 + 2 500 + 1 000 + 3 000 — 3 000 =) 688 100 (+ 13 800) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens centrala frökontrollanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 688 100 kronor.

[41] 3. Statens växtskyddsanstalt: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	913 000	990 376
1957/58	1 046 700	1 139 484
1958/59 (statsliggaren s. 829)	1 212 200	
1959/60 (förslag)	1 475 800	

Yrkande. *Styrelsen för statens växtskyddsanstalt* (skr. 8/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med i runt tal 407 100 kr. till 1 619 300 kr. enligt följande beräkning.

	Ökning
1. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) 1 förste assistent Ae 21 för resistensbiologiska undersökningar	+ 20 740
b) 1 assistent i reglerad befordringsgång för resistensbiologiska undersökningar	+ 14 546
c) 1 trädgårdsmästare Ae 10 för resistensbiologiska undersökningar	+ 10 899
d) 2 tekniska biträden Ae 5 för resistensbiologiska undersökningar	+ 16 814
e) 1 förste assistent Ae 21 å zoologiska avdelningen	+ 22 884
f) 1 tekniskt biträde Ae 5 å zoologiska avdelningen	+ 10 008
g) 1 förste assistent Ae 21 å botaniska avdelningen	+ 22 884
h) 1 laboratoriebiträde Ae 9 å botaniska avdelningen	+ 12 319
i) 1 avdelningsföreståndare Ao 25 för växtinspektionen	+ 28 132
j) 4 inspektörsassistenter Ae 12 för växtinspektionen	+ 53 716
k) 5 kontorshiträden i reglerad befordringsgång för växtinspektionen	+ 38 501
l) 1 förste assistent Ae 21 å upplysningsavdelningen	+ 22 884
m) 1 assistent i reglerad befordringsgång i Åkarp för prognostjänst	+ 14 546
n) 1 assistent i reglerad befordringsgång i Röbbäcksdalen	+ 16 176
o) 1 laboratoriebiträde Ae 9 å zoologiska avdelningen	+ 12 319
p) 1 kontorist Ae 9 å zoologiska avdelningen	+ 12 319
q) 1 kontorsbiträde i reglerad befordringsgång vid huvudanstalten	+ 8 143
r) 1 tekniskt biträde Ae 5 vid Åkarp	+ 8 407
s) avlöning till extra assistenter och annan tillfällig personal vid filialerna i Röbbäcksdalen, Linköping, Skara och Kalmar	+ 20 000
t) skrivhjälp för filialerna i Skara och Kalmar	+ 300

	Ökning
2. Löneregleringar m. m.	
a) 1 anstaltschef Bo 4 i st. f. Bo 1	+ 4 552
b) 1 filialföreståndare Ae 24 i st. f. Ae 23	+ 1 364
c) 1 förste byråsekreterare Ao 23 i st. f. Ao 21	+ 2 492
d) 2 förste assistenter Ae 21 i st. f. assistenter Ae 19	+ 4 482
e) 1 kontorist Ae 9 i st. f. kanslibitråde Ae 7	+ 1 211
f) 1 kanslibitråde Ae 7 i st. f. kontorsbiträde Ae 5	+ 1 100
3. Omräkningar m. m.	
a) löneklassförändringar och reglerad befordringsgång	+ 15 639
b) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 9 700
	+ 407 077

Motiv. I en allmän motivering anför anstaltsstyrelsen bl. a., att den i sina anslagsäskanden begränsat sig till sådana förslag till förstärkningar och förbättringar av anstaltens organisation, som den anser omedelbart och oundgängligen nödvändiga för ett effektivt växtskyddsarbete. En förstärkning av anstaltens resurser föreslås i fråga om den resistensbiologiska forskningen, undersökningarna rörande nematodangrepp och virussjukdomar samt växtinspektionen. För denna utbyggnad av verksamheten samt för arbetets rationella bedrivande i övrigt är vissa förstärkningar i anstaltens personal- och omkostnadsstater nödvändiga.

1 a)—d). Styrelsen understryker ånyo kraftigt, att den betraktar arbetena på att framskaffa ett mot olika växtsjukdomar och skadedjur resistent sortmaterial av viktigare kulturväxter som en särskilt angelägen och nödvändig uppgift, vilken endast kan genomföras genom ett intimt samarbete mellan de på växtförädlingens och växtskyddets områden verksamma institutionerna i vårt land. Detta har av styrelsen framhållits i bl. a. anslagsäskandena för de närmast föregående budgetåren. Motiveringen för inrättandet av de ifrågakvarande tjänsterna har därför tidigare redovisats i IX ht 1957 s. 50 under 2 d) och 1958 s. 186 under 1 b)—e).

1 e)—f). De båda tjänsterna avses för nematodundersökningar. Förslaget framlades i äskandena för innevarande budgetår, varvid en utförlig motive-ring gavs (IX ht 1958 s. 186 under 1 f) och h)).

1 g)—h). Önskemålen under dessa punkter hänför sig till behovet av en utvidgning av anstaltens möjligheter att bedriva virusundersökningar. Här-om anför styrelsen bl. a. följande.

Över hela världen bedrivs f. n. en betydande forskningsverksamhet rörande växternas virussjukdomar. Den viktigaste drivkraften härvidlag är att söka i dessa sjukdomars alltmera framträdande roll som försvarande faktorer i växtodlingen och det därav föranledda behovet av effektiva motåtgärder. Forskningsresultaten har också i stor utsträckning fått sin omedelbara praktiska tillämpning och möjliggjort bl. a. minskade skördeförluster och höjd kvalitet på de skördade produkterna. Härtill kommer virologiens betydelse för studiet av vissa centrala biologiska processer. I sina tillämpade delar har växtvirologien väsentligen blivit en angelägenhet för resp. länders växt-

skyddsinstitutioner. I de nordiska länderna har den ekonomiska betydelsen av en konsekvent bekämpning av viroserna inom växtodlingen först sent uppmärksamats och den för ändamålet avdelade personalen och den tekniska utrustningen har varit helt otillräckliga i förhållande till behovet.

Vid växtskyddsanstalten består den för virusarbeten tillgängliga personalen f. n. av botaniska avdelningens föreståndare, som dock har att ägna en stor del av sin tid åt andra uppgifter, samt ett tekniskt biträde åt denne. Med hänsyn till nuvarande resurser har anstalten kunnat tillgodose endast en mindre del av det faktiskt förefintliga behovet av forskning och försök rörande växtviroser i landet. En intensifiering av anstaltens verksamhet rörande växternas virussjukdomar är därför synnerligen önskvärd. Den kan emellertid inte åstadkommas utan ökning av personalen, förbättrad utrustning och höjda driftsanslag. Såväl arbetsuppgifternas omfattning som de ofta speciella metoderna och problemen skulle göra det naturligt, att virusforskningen anförtroddes åt en särskild avdelning jämställd med anstaltens andra forskningsavdelningar. Innan vissa större organisatoriska frågor fått sin lösning och med hänsyn till den återhållsamhet på det ekonomiska området, som f. n. anbefallts, torde en stegvis utveckling mot detta mål vara att förorda. Virusforskningen bör därför tills vidare kvarstå som en botaniska avdelningens angelägenhet men ges förbättrade möjligheter genom en förstärkning av avdelningens personella resurser med en vetenskapligt skolad assistent i lönegrad Ae 21 och ett laboratoriebiträde i lönegrad Ae 9.

1 i)—k). Anstaltens resurser för inspektion av till landet införda växter och växtprodukter föreslås förstärkta. Den nuvarande kontrollen utövas genom mer eller mindre slumpmässigt och alltför glest uttagna stickprov. Riskerna för att varupartier, som är infekterade med farliga skadegörare, skall kunna passera oförmärkt är därför mycket stora. Särskilt gäller detta de icke certifikatbelagda varuslagen, där anstalten ej är förhandsunderrättad om varornas införsel. Styrelsen föreslår, att i ledningen för inspektionsavdelningen ställs en avdelningsföreståndare, som bör placeras i lönegrad Ao 25. Inspektionsavdelningens kansli behöver därutöver förses med 1 kontorsbiträde i reglerad befördringsgång. Inspektionen i de 4 viktigaste importstäderna (Stockholm, Göteborg, Malmö och Hålsingborg) förstärkes med vardera en tjänst som inspektörsassistent i lönegrad Ae 12 samt en tjänst som kontorsbiträde i reglerad befördringsgång.

1 l). Detta förslag har framförts i anslagsäskandena för de senaste 2 budgetåren. Beträffande motiveringen hänvisas till IX ht 1957 s. 48 under 2 b) och 1958 s. 185 under 1 a). Styrelsen framhåller, att behovet av denna tjänst blivit än mer påtagligt under det gångna budgetåret och att en förstärkning av avdelningens personalresurser icke längre kan uppskjutas utan allvarlig olägenhet för anstaltens upplysningsarbete.

1 m). Förslag om denna tjänst har framförts tidigare, senast föregående år. Beträffande motiveringen torde få hänvisas till IX ht 1957 s. 51 under 2 e).

1 n). Liknande förslag har framförts tidigare år (IX ht 1957 s. 52 under 2 f) och 1958 s. 187 under 1 j)). Filialen har numera fått bättre resurser till viss utbyggnad av verksamheten. Detta i förening med de stora avstånd och tidsödande resor, som är karakteristiska för verksamheten inom di-

striktet, gör det angeläget, att filialen så snart som möjligt tillföres en kvalificerad tjänsteman.

1 o). I likhet med föregående år (IX ht 1958 s. 186 under 1 g)) föreslår styrelsen, att den zoologiska avdelningen tillföres ett laboratoriebiträde i lönegrad Ae 9.

1 p). Detta yrkande har framförts i anslagsäskandena för de senaste 3 budgetåren. Motiveringen för kontoristtjänsten framgår av IX ht 1958 s. 188 under 1 l).

1 q). Anstalten har f. n. mycket stora svårigheter att få maskinskrivningsarbete utfört och i stor utsträckning måste den kvalificerade personalen själv ombesörja utskrifterna. Ytterligare en kontorsbiträdestjänst föreslås därför inrättad (IX ht 1958 s. 188 under 1 m)).

1 r). Förslag om inrättande av befattningar som tekniska biträden vid filialen i Åkarp har tidigare framförts vid flera tillfällen (senast IX ht 1958 s. 188 under 1 n)). Därvid har framhållits den rådande disproportionen mellan de för forsknings- och försöksverksamheten ansvariga tjänstemännen och den tekniska biträdespersonalen. Vid filialen i Åkarp disponerar sålunda 3 tjänstemän tillsammans blott 1 biträde. Detta har lett till att manuella och rutinmässiga göromål i stor utsträckning måste ombesörjas av den vetenskapligt utbildade personalen.

1 s). Filialernas växande betydelse gör det angeläget, att deras effektivitet ökas. De nuvarande filialerna — utom filialen i Åkarp — har karaktären av s. k. enmansfilialer, d. v. s. filialföreståndaren har ingen kvalificerad medhjälpare vid sin sida. Särskilt under vegetationsperioden medför detta mycket stora olägenheter. Styrelsen finner det därför synnerligen angeläget, att ett belopp ställes till förfogande för anställandet av extra arbetskraft. Framställning härom har även gjorts tidigare (senast IX ht 1958 s. 188 under 1 o)). Behovet avser samtliga filialer utom filialen i Åkarp. För Röbäcksdalen har visserligen föreslagits en assistent men arbetsuppgifterna inom filialens område är så omfattande, att tillgång till biträde under vegetationsperioden därutöver är nödvändigt.

1 t). Filialerna i Skara och Kalmar har icke särskilda kontorsbiträden utan har i stället anvisats vissa belopp att användas för skrivhjälp m. m. Beloppen höjdes för det innevarande budgetåret till 5 700 kr. resp. 4 500 kr. På grund av ökade kostnader för skrivhjälpen och utvidgning av verksamheten är beloppen otillräckliga och föreslås höjda med sammanlagt 300 kr.

2 a). Vid upprepade tillfällen, senast i anslagsäskandena för budgetåret 1958/59, har styrelsen framfört förslag om högre löneställning för anstaltschefen. Beträffande motiveringen hänvisas till IX ht 1956 s. 36 under 1 a) och IX ht 1957 s. 45—46 under 1 a). Styrelsen uttalar nu den bestämda meningen, att lönegradsuppflyttningen icke längre får uppskjutas.

2 b). I sina anslagsäskanden för budgetåret 1958/59 framförde styrelsen förslag om uppflyttning av förste assistenttjänsten vid filialen i Röbäcksdalen från lönegrad Ae 21 till lönegrad Ae 24. Enligt beslut av statsmakterna har tjänsten emellertid endast uppflyttats till lönegrad Ae 23 med

tjänstebenämningen filialföreståndare. Styrelsen finner denna lönegrads-placering icke tillfredsställande utan vidhåller sitt föregående år framförda yrkande om tjänstens placering i lönegrad Ae 24 (IX ht 1958 s. 188 under 2 b)).

2 c). Styrelsen erinrar, att tillskapandet av en sekreterartjänst i lönegrad Ca 29 (Ao 23) förordades redan av 1949 års växtskyddsutredning samt att, då sekreterartjänsten inrättades fr. o. m. budgetåret 1957/58, den endast placerades i lönegrad Ao 21. Anstaltsstyrelsen är fortfarande av den meningen, att omfattningen och arten av de göromål, som åvilar sekreteraren, motiverar en placering av sekreterartjänsten i lönegrad Ao 23. I fråga om de kamerala göromålen framhålles, att anstalten fr. o. m. den 1 juli 1958 överförts till huvudförvaltning, vilket förhållande naturligen kommit att medföra ett betydligt ökat ekonomiskt ansvar för sekreteraren. Även de administrativa uppgifterna är av stor omfattning och kan beräknas öka icke obetydligt särskilt genom den utvidgning av anstaltens arbetsuppgifter i fråga om import- och exportkontroll av växter och växtdelar, som föreslås bli genomförd fr. o. m. den 1 juli 1959. Jämlikt kungörelsen 1953: 589 angående registrering av växtskyddsmedel har anstalten att utöva tillsyn över efterlevnaden av kungörelsen och med stöd därav meddelade föreskrifter. Dessa åligganden innebär, att anstalten bl. a. måste taga ställning till understundom svårbedömbara åtalsfrågor. Slutligen understrykes vikten av att sekreterartjänsten erhåller en sådan lönegradsplacering, att tillräckligt kvalificerad kraft kan erhållas för densamma.

2 d). De befordringstjänster vid anstalten, som är tillgängliga för tjänstemän med lägre akademiska examina, utgöres f. n. av 4 förste assistentbefattningar. Häremot svarar icke mindre än 9 assistenttjänster i lönegrad A 19. De dåliga befordringsmöjligheterna är bl. a. beroende på att vid 1952 års tjänsteförteckningsrevision 2 förste assistentbefattningar ändrades till assistentbefattningar i lönegrad Ce 25 (Ae 19). Ifrågavarande båda tjänster är placerade vid botaniska avdelningen resp. upplysningsavdelningen. Assistenten å botaniska avdelningen bedriver vetenskaplig forskning på växtsjukdomarnas område samt har att självständigt planera och utföra undersökningarna. Resultaten av dessa publicerar han i eget namn. Tjänsten å upplysningsavdelningen omfattar framför allt rådgivning i växtskyddsfrågor till lantbrukare och trädgårdsodlare. Ingående fackkunskaper och stor erfarenhet fordras för att rätt kunna diagnostisera olika sjukdomar. Arbetet måste betraktas såsom mycket ansvarsfullt. Styrelsen anser den försämring av innehavarnas tjänsteställning, som ägde rum år 1952, högst omotiverad. Tjänsterna bör därför återställas till förste assistenttjänster i lönegrad Ae 21.

2 e). Denna uppflyttning har yrkats tidigare. Beträffande motiveringen hänvisas till IX ht 1957 s. 47 under 1 d) och 1958 s. 189 under 2 e).

2 f). Uppflyttningen avser en kontorsbiträdets tjänst å inspektionsavdelningen. Biträdet har till uppgift att ombesörja expeditionsgöromålen i fråga om den yttre inspektionen, vilket bl. a. omfattar utskrivande av exportcertifikat, kontroll av sundhetsintyg, förbehandling av dispensärenden, viss upplysning och rådgivning till allmänheten rörande gällande export- och im-

portbestämmelser samt utskrivning av avdelningens omfattande korrespondens med utländska växtskyddsmyndigheter. Befattningshavaren åligger vidare att ombesörja arkivering av import- och exporthandlingar samt att upprätta viss statistik.

3 a) och b). Ökningarna är av automatisk natur.

Y t t r a n d e n. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* framhåller att den nuvarande utvecklingen inom växtodlingen, vilken bl. a. innebär en övergång till grödor och växtföljder, som från växtpatologisk synpunkt är mer känsliga, ställer stora krav på anstaltens verksamhet. Högskolestyrelsen tillstyrker helt anstaltens förslag till tjänsteförändringar. Beträffande chefsbefattningen framhålles, att det med hänsyn till de stora krav, som ställes på innehavaren, är angeläget, att denne erhåller en väsentlig löneförbättring. Högskolestyrelsen erinrar, att den i sitt utlåtande över 1949 års växtskyddsutrednings betänkande tillstyrkte en väsentlig förstärkning av upplysningsavdelningen. Förslaget om en förste assistentbefattning vid avdelningen finner högskolestyrelsen vara mycket väl motiverat. Liksom föregående år vitsordar högskolestyrelsen vad anstalten anfört angående angelägenheten av intensifierade nematodundersökningar. Då numera full klarhet råder om gränsdragningen mellan anstalten och lantbrukshögskolans institution för växtsjukdomslära i detta avseende, tillstyrkes de framlagda förslagen. Även övriga av anstalten framlagda önskemål om personalförstärkningar tillstyrkes av högskolestyrelsen.

Statskontoret anför i fråga om de särskilda yrkandena bl. a. följande.

Frågorna om inrättandet av ett resistensbiologiskt laboratorium samt om utvidgade nematod- och virusforskningar har tidigare varit uppe till behandling utan att anstaltens yrkanden härom kunnat tillgodoses. Statskontoret finner ej att tillräckliga skäl förebärgats för ett ändrat ställningstagande på dessa punkter och avstyrker ökad medelsanvisning för dessa ändamål. Eftersom en översyn av samtliga nu gällande karantänsföreskrifter f. n. pågår, anser ämbetsverket det ej heller påkallat att förstärka växtinspektionen.

Rörande de yrkanden, som icke äger samband med de i föregående stycke nämnda utvidgningarna av verksamheten, anser sig statskontoret endast kunna tillstyrka förslaget om skrivhjälp till filialerna i Skara och Kalmar men ifrågasätter samtidigt om icke för dessa ändamål erforderliga medel kan disponeras inom nuvarande ram för avlöningsanslaget. Förslaget att höja sekreterartjänsten till lönegrad A 23 bör f. n. icke föranleda någon åtgärd. Övriga förslag till löneregleringar torde vara att betrakta som B-frågor och faller sålunda utanför statskontorets bedömningsområde. Ämbetsverket framhåller dock, att en uppflyttning av en kontorsbiträdestjänst i lönegrad Ae 5 till kanslibitträdestjänst i lönegrad Ae 7 skulle åstadkomma en lämpligare fördelning av biträdestjänsterna vid anstalten.

Statens lönenämnd kan för sin del icke tillstyrka, att tjänsten som förståndare för anstaltens inspektionsavdelning erhåller höjd lönegradsplacering. Vad gäller de till inrättande yrkade tjänsterna som inspektörsassistent i lönegrad Ae 12 har den föreslagna lönegradsplaceringen icke givit nämnden anledning till erinran.

Departementschefen

I anslutning till den i anslagsskrivelsen under 1 i)—k) äskade förstärkningen av personalen för inspektion av växter och växtprodukter, som infördes till landet, har statens växtskyddsanstalt i skrivelser den 21 och 30 oktober 1958 gjort ytterligare framställningar i ämnet. I skrivelserna, vilka varit föremål för remissbehandling, har anstalten framlagt förslag bland annat till förstärkning — utöver vad i anslagsskrivelsen framförts — av nämnda inspektionspersonal med 4 inspektörsassistenter i lönegrad Ae 12 och 1 kontorsbiträde i reglerad befordringsgång. Vidare föreslås en höjning av en tjänst som assistent i reglerad befordringsgång vid huvudanstaltens inspektionsavdelning till en tjänst som förste assistent i lönegrad Ae 21 samt anvisning av ett särskilt belopp av 15 000 kronor till förrättningsarvoden till deltidinspektörer på införselplatser, som är belägna på större avstånd från de ordinarie växtinspektörernas stationsorter. I skrivelserna framlägges även förslag till kungörelse angående införsel av växter m. m. samt angående inspektions- och anmälningsavgifter vid införsel av vissa växter m. m.

Med hänsyn till behovet av ett förbättrat skydd mot utifrån kommande växtsjukdomar och växtparasiter finner jag mig böra förorda, att växtskyddsanstaltens yttre inspektion förstärkes med 4 inspektörsassistenter samt 4 kontorsbiträden i reglerad befordringsgång. Tjänsterna som inspektörsassistent torde böra placeras i lönegrad Ae 12. Kostnaderna för denna förstärkning kan beräknas till 83 800 kronor. Vidare bör enligt min mening till täckande av arvodeskostnaderna för deltidanställda inspektörer beräknas ett belopp av 25 000 kronor under anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal. Jag finner mig vidare böra förorda, att tjänsten som assistent i reglerad befordringsgång vid huvudanstaltens inspektionsavdelning ändras till en tjänst som förste assistent i lönegrad Ae 21 och att tjänsten som kontorsbiträde i lönegrad Ae 5 vid samma avdelning ändras till en tjänst som kanslibiträde i lönegrad Ae 7. Kostnaderna för ifrågavarande lönegradsförändringar kan beräknas till 3 400 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit i fråga om växtskyddsanstaltens yttre inspektion behöver anstaltens avlöningsanslag höjas med 112 200 kronor. Min avsikt är att föreslå Kungl. Maj:t att i särskild proposition förelägga 1959 års riksdag förslag i anledning av anstaltens framställningar i fråga om kungörelse angående införsel av växter m. m. samt inspektions- och anmälningsavgifter vid införsel av vissa växter m. m. I anslutning härtil har å riksstatens inkomstsida beräknats ett belopp av 800 000 kronor under titeln Uppbörd i statens verksamhet: Inkomster vid statens växtskyddsanstalt.

Vad därefter angår de delar av växtskyddsanstalten, som ej direkt sysslar med den yttre växtinspektionen, anser jag mig böra förorda, att tjänsten som anstaltsföreståndare höjes från lönegrad Bo 1 till lönegrad Bo 3. Kostnaden för denna tjänsteförändring kan beräknas till 2 600 kronor. De övriga förslagen till lönegradsupplyttningar samt förslagen till personalförstärkning-

ar, såvitt nu är i fråga, anser jag mig icke kunna biträda. På grund av beräknade löneklassförändringar och reglerad befordringsgång erfordras emellertid en uppräknings av anslaget med 15 700 kronor. Till kompensation för höjda folkpensionsavgifter bör vidare upptagas ett belopp av 8 100 kronor.

Under hänvisning till vad som i det följande anföres under anslaget Bekämpande av växtsjukdomar torde under förevarande anslag böra upptagas en ny post av förslagsnatur, benämnd avlöningar till personal för särskilda undersökningar. Till denna bör från anslaget Bekämpande av växtsjukdomar överföras ett belopp av 60 000 kronor, vilket motsvarar de medel, som ur sistnämnda anslag nu disponeras till avlöningar inklusive rörligt tillägg vid av växtskyddsanstalten bedrivet växtsjukdomsbekämpande. Jag vill vidare förorda, att under förevarande anslagspost anvisas ett belopp av 65 000 kronor till avlöningar inklusive rörligt tillägg för utvidgning av sådan på mera kort sikt upplagd forskningsverksamhet vid anstalten, som får anses ha samband med anstaltens inspektionsverksamhet. Posten till avlöningar till personal för särskilda undersökningar bör sålunda uppföras med sammanlagt 125 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit behöver växtskyddsanstaltens avlöningsanslag höjas med $(112\,200 + 2\,600 + 15\,700 + 8\,100 + 125\,000 =) 263\,600$ kronor till 1 475 800 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän 194 600 (+ 2 700) kronor;

arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, 1 500 (oförändrat) kronor;

avlöningar till personal för särskilda undersökningar 125 000 (ny post) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 964 700 (+ 113 500) kronor;

rörligt tillägg 181 900 (+ 14 300) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 8 100 (ny post) kronor.

Å personalförteckningen bör 1 tjänst som föreståndare i lönegrad Bo 1 utbytas mot 1 tjänst som föreståndare i lönegrad Bo 3 samt upptagas 1 tjänst som förste assistent i lönegrad Ae 21.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens växtskyddsanstalt, som angivits i det föregående

b) fastställa följande avlöningsstat för statens växtskyddsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	194 600
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 500
3. Avlöningar till personal för särskilda undersökningar, <i>förslagsvis</i>	125 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	964 700

5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	181 900
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	8 100
Summa kronor	1 475 800

c) till *Statens växtskyddsanstalt*: *Avlöningar* för budget-
året 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 475 800 kronor.

[42] 4. Statens växtskyddsanstalt: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	252 000	290 893
1957/58	308 700	328 538
1958/59 (statsliggaren s. 830)	297 800	
1959/60 (förslag)	428 900	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens växtskyddsanstalt* (skr. 8/8 1958) hem-
ställer, att anslaget höjes med 125 500 kr. till 423 300 kr. enligt följande
beräkning.

	Utgifter eller inkomster		Anslag	Ökning	
	1956/57	1957/58	1958/59		
1. Sjukvård m. m.	2 719	4 231	2 500	+	1 500
2. Reseersättningar	50 552	55 455	57 000	+	19 000
3. Bränsle, lyse och vatten	38 007	50 590	45 000	+	5 000
4. Övriga expenser	40 280	53 575	43 500	+	16 200
5. Publikationstryck	13 000	16 852	14 900	+	1 100
6. Skatter och onera	2 560	4 785	3 000	+	600
7. Frakter och transporter	24 645	15 786	23 000	+	22 000
8. Instrument, apparatur m. m.	18 674	24 611	6 000	+	14 400
9. Förbrukningsartiklar o. d. . .	26 490	27 174	28 000	+	11 000
10. Arbetskostnader	53 472	71 393	70 000	+	39 000
11. Ersättning till försöksvärdar m. m.	4 644	4 764	4 700	+	1 000
12. Lokalhyra	5 164	5 442	8 200	+	8 700
13. Städning och renhållning ...	21 446	22 415	24 200	+	3 000
			Utgiftsökning	+	142 500
14. Inkomst av biologisk bekämp- ningsmedelskontroll	11 266	7 903	14 000	+	17 000
			Inkomstökning	+	17 000
			Nettoutgiftsökning	+	125 500

M o t i v. 1. Højningen moliveras med belastningen å posten under det
sistförflutna budgetåret.

2. Av ökningen avses 3 000 kr. täcka kostnaderna för höjda järnvägstaxor och ökad bilersättning. Vidare beräknas 6 000 kr. för nya befattningshavare vid det föreslagna laboratoriet för resistensbiologi, 1 000 kr. för nya befattningshavare för virusundersökningar, 4 000 kr. för ny personal för inspektionsverksamheten, 2 500 kr. för i övrigt föreslagna nya befattningshavare samt 2 500 kr. för deltagande i de nordiska växtskyddsmedelskonferenserna och de s. k. Nordkalott-mötena samt för kontaktresor till Danmark för Åkarp-filialens tjänstemän.

3. Belastningen under budgetåret 1957/58 motiverar en höjning av posten med 5 000 kr.

4. Posten föreslås höjd med 700 kr. för under budgetåret 1957/58 erhållna nya befattningshavare och med 4 000 kr. för föreslagen ny arbetskraft, särskilt vid inspektionsavdelningen. För det föreslagna resistensbiologiska laboratoriet samt för nematod- och virusundersökningarna beräknas en årlig kostnad under denna post å $(3\,000 + 1\,000 + 1\,000 =)$ 5 000 kr. I övrigt bör medel beräknas under posten för vissa nyanskaffningar av mera extraordinär natur. Sålunda erfordras för anskaffande av klädska för arbetskläder till personalen 1 000 kr. och för inköp av 3 förvaringsskåp för kartblad 5 500 kr.

5. Styrelsen beräknar, att medelsbehovet under budgetåret 1959/60 kommer att uppgå till 16 000 kr., vilket innebär en ökning med 1 100 kr. i jämförelse med innevarande budgetår.

6. Anstaltens vägnät omfattas numera av Bergshamra vägsamfällighet. Kostnaderna för deltagandet i vägsamfälligheten torde uppgå till 1 500 kr. En höjning av posten med 600 kr. är därför erforderlig.

7. För huvudanstaltens försöksverksamhet står till förfogande en traktor av märket Ferguson Tea. Denna har varit i verksamhet under 10 år och kan numera anses i det närmaste helt förbrukad. Vid filialen i Åkarp är behovet av en traktor stort. Styrelsen understryker, att med en traktor kan åstadkommas en icke minst med hänsyn till svårigheten att erhålla arbetskraft vid tiden för sådd och skörd nödvändig rationalisering och effektivisering av försöksverksamheten därstädes. Vidare kan den ersätta en befintlig jordfräs, som numera är försliten. Kostnaderna för dessa traktorer med tillbehör uppgår till $(14\,000 + 14\,000 =)$ 28 000 kr. För det föreslagna resistensbiologiska laboratoriet, för nematod- och virusundersökningarna samt för den utvidgade inspektionsavdelningen bör under denna post beräknas $(1\,000 + 1\,000 + 1\,000 + 1\,000 =)$ 4 000 kr. Då för innevarande budgetår anvisats ett engångsbelopp å 10 000 kr. bör posten höjas med $(28\,000 + 4\,000 - 10\,000 =)$ 22 000 kr.

8. Den ifrågavarande delposten föreslås ökad med 14 400 kr. Av beloppet avses 1 500 kr. för täckande av prisökningar och 5 000 kr. för att bestrida de löpande utgifterna för den föreslagna utvidgade verksamheten inom den resistensbiologiska forskningen (2 000 kr.), virusundersökningarna (1 000 kr.), nematodundersökningarna (1 000 kr.) och växtinspektionen (1 000 kr.). På grund av svårigheten att vid skördetid erhålla arbetskraft

bör vid Åkarp anskaffas ett s. k. parcelltröskverk. Kostnaden härför uppgår till 7 000 kr. För uppförande av ett s. k. näthus för zoologiska avdelningen beräknas slutligen 900 kr.

9. För det föreslagna resistensbiologiska laboratoriet samt nematod- och virusundersökningarna ävensom för den utvidgade inspektionsavdelningen torde under denna post beräknas resp. 3 000, 2 000, 1 000 och 2 000 kr. Vidare bör posten ökas med 1 000 kr. i samband med utvidgningen av filialen i Röbbäcksdalen. Med hänsyn till andra pågående utvidgningar och inträdda prisstegringar bör en höjning dessutom ske med 2 000 kr., varför posten sammanlagt föreslås höjd med $(3\,000 + 2\,000 + 1\,000 + 2\,000 + 1\,000 + 2\,000 =)$ 11 000 kr.

10. Den vid huvudanstalten alltmör utvidgade försöksverksamheten har medfört, att de kollektivavtalsanställda arbetarna under vegetationsperioden icke kan medhinna föreliggande arbeten. På grund av bristande medelstillgång har ej heller extra arbetskraft kunnat anlitas i tillräcklig omfattning. Styrelsen finner det angeläget, att ett belopp av 10 000 kr. upptages under denna post för anställande av extra arbetskraft under vegetationssäsongen. Med hänsyn till det ökade behovet av arbetskraft vid filialerna i Röbbäcksdalen och Åkarp samt det resistensbiologiska laboratoriet bör därjämte anvisas $(10\,000 + 5\,000 + 3\,000 =)$ 18 000 kr. Slutligen kommer upptagandet av särskilda virusundersökningar att medföra en ofrånkomlig ökning av antalet växthuskulturer och fältförsök. Detta nödvändiggör en förstärkning av fältpersonalen vid huvudanstalten med ytterligare en kollektivavtalsanställd person. Härför beräknas 11 000 kr. Anslagsposten föreslås alltså höjd med $(10\,000 + 18\,000 + 11\,000 =)$ 39 000 kr.

11. I syfte att möjliggöra för filialen i Röbbäcksdalen att utlägga mera omfattande försök hos enskilda försöksvärdar bör posten höjas med 1 000 kr.

12. I likhet med vad som skett för innevarande budgetår bör för nästa budgetår 1 800 kr. beräknas för merkostnad vid förhyrning av nya lokaler för filialen i Linköping. Styrelsen föreslår, att anslaget höjes med 8 700 kr. Härav åtgår sammanlagt 7 500 kr. till förhyrning av särskilda expeditionslokaler för växtinspektörerna i Göteborg, Malmö och Hälsingborg. Liknande äskanden har framförts för de senaste budgetåren (IX ht 1958 s. 194 under 10). Filialen i Kalmar har erhållit nya kontorslokaler i en av Kalmar läns södra hushållningssällskap uppförd fastighet. Anledningen härtill är att dräglig temperatur icke kan åstadkommas vintertid i filialens egna lokaler. Årshyran för de nya lokalerna uppgår till 1 200 kr.

13. En viss utvidgning av städningsområdet erfordrar en höjning av posten med 1 000 kr. Dessutom bör för det föreslagna resistensbiologiska laboratoriet upptagas ett belopp av 2 000 kr. Sammanlagt behöver posten sålunda höjas med $(1\,000 + 2\,000 =)$ 3 000 kr.

14. Inom anstalten pågår f. n. en översyn av gällande taxor för den vid anstalten bedrivna biologiska prövningen av kemiska bekämpningsmedel. Den höjning av avgifterna, som bör bli en följd härav, torde medföra en

sådan stegring av anstaltens inkomster, att en uppräknig av de särskilda uppbördsmedlen till 70 000 kr. torde vara motiverad. Detta innebär en inkomstökning av 17 000 kr.

I detta sammanhang torde även få anmälas, att *styrelsen för statens växtskyddsanstalt* i förenämnda skrivelse den 8 augusti 1958 jämväl hemställer, att för budgetåret 1959/60 under rubriken Statens växtskyddsanstalt: Utrustning anvisas ett reservationsanslag av 164 000 kr. Beloppet avses skola disponeras enligt följande specifikation.

a) Utrustning för zoologiska avdelningens nematodlaboratorium	20 500
b) Utrustning för resistensbiologiska laboratoriet	20 000
c) Utrustning för virusundersökningar	75 000
d) Diverse utrustning för den utvidgade inspektionsavdelningen	32 000
e) Diverse utrustning till filialen i Rönnebydalen	16 500
	164 000

M o t i v. Som allmän motivering anför styrelsen, att i samband med den av 1952 års riksdag beslutade omorganisationen av anstalten anvisades för budgetåren 1952/53 och 1954/55 reservationsanslag till utrustning å sammanlagt 120 000 kr. Dessa anslag är nu helt förbrukade. I sina anslagsäskanden för budgetåren 1957/58 och 1958/59 hemställde styrelsen, att medel på nytt måtte anvisas till täckande av vissa behov. Det förstnämnda förslaget föranledde vissa begränsade höjningar av poster under omkostnadsstaten.

Som framgår av det föregående har styrelsen föreslagit inrättande av ett resistenslaboratorium i Svalöv, en väsentlig utbyggnad av anstaltens resurser för nematod- och virusundersökningar samt en utvidgning av växtinspektionen. I samband härmed uppkommer behov av medel för ny utrustning, vilket icke lämpligen kan tillgodoses inom ramen för ett mera fast omkostnadsanslag. Vidare är i övrigt särskilt omfattande nyanskaffningar aktuella, vilka även de är av natur, att medel för desamma bör anvisas under ett särskilt utrustningsanslag.

a) Den föreslagna utrustningen utgöres av 1 kylskåp för 950 kr., 2 varmvattenberedare för 1 500 kr., 1 centrifug för 13 200 kr. och 1 faskontrastmikroskop för 4 815 kr.

b) För det föreslagna nya resistensbiologiska laboratoriet i Svalöv erfordras nyuppsättning med

2 vanliga mikroskop (6 000), 2 prepareringsmikroskop (3 500), autoklav (1 000), torrsterilugn (500), termostatskåp (2 000), glasvaror och diverse annan laboratorieutrustning (2 500), mikrotom (1 000), paraffinugn (500), kylskåp (2 000) och diverse (1 000), eller tillhopa för 20 000 kr.

c) En utvidgad virusforskning förutsätter på vissa punkter nyanskaffning av laboratorieutrustning m. m. Nyanskaffningen, som uppgår till sammanlagt 75 000 kr., omfattar ljustermostater för värmeterapi (4 000), preparativ ultracentrifug för framställning av virusantigener (42 000), kylskåp, frybox och värmeskåp (tillhopa 9 000), stall med burar för de för serumframställning använda kaninerna (5 000), beslaggningsanordningar (8 000) samt lysrörsarmatur (7 000).

d) För växtinspektionen erfordras 2 mindre bilar till inspektörerna i Stockholm och Göteborg (tillhopa 20 000 kr.) samt möbler, kontorsmaskiner och enklare laboratorieutrustning till tjänstelokalerna i Göteborg, Malmö och Hälsingborg (tillhopa 12 000 kr.).

e) I samband med förflyttningen av norrlandsfilialen till Rönnebo har uppkommit behov av komplettering av utrustningen, vilket endast delvis kunnat tillgodoses. Bifalles styrelsens tidigare förslag om en förstärkning av filialens personal och därmed sammanhängande utvidgning av filialens verksamhet, uppkommer ytterligare behov av utrustning, i första hand av fältutrustning.

Y t t r a n d e n. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* tillstyrker anstaltsstyrelsens framställning beträffande såväl omkostnader som utrustning.

Statskontoret anför i huvudsak följande.

Ämbetsverket biträder förslaget om uppräkningspost till reseersättningar med 3 000 kr. till följd av ökade järnvägstaxor och höjd bilersättning. Beträffande delposten till övriga expenser beräknade ämbetsverket redan föregående år 1 000 kr. för anskaffning av klädskap till personalen och efter samtal med lantmäteristyrelsen och arméintendenturförvaltningen 1 800 kr. för inköp av 3 kartsåp. Statskontoret har ej heller något att invända mot att å posten beräknas 3 000 kr. för anskaffning, tvätt och lagning av skyddskläder samt att posten höjes med 700 kr. för de telefonkostnader, som uppstått till följd av nyanställning av personal under budgetåret 1957/58. Medel föreslås beviljas med 14 000 kr. för anskaffning av en traktor såsom ersättning för den förslitna. Genom att en engångsanvisning å 10 000 kr. för innevarande år å delposten till frakter och transporter bortfaller, behöver denna post följaktligen höjas med högst 4 000 kr. Enligt statskontorets mening bör det föreslagna inköpet av ett s. k. parcelltröskverk i prioritetshänseende stå tillbaka för det nyssnämnda inköpet av en ersättnings-traktor. Den begärda ersättningen å 1 200 kr. till hyra för nya lokaler för filialen i Kalmar tillstyrkes. Statskontoret finner slutligen icke skäl biträda de föreslagna höjningarna av delposterna till arbetskostnader och ersättning till försöksvärdar m. m.

Departementschefen

I anslutning till det under föregående punkt framförda förslaget till förstärkning av växtskyddsanstaltens yttre inspektion bör även förevarande anslag höjas. Sålunda bör posten till reseersättningar och delposterna till förbrukningsartiklar, lokalhyra samt städning och renhållning ökas med respektive 15 000, 2 500, 12 000 och 4 500 kronor. För anskaffande av 2 bilar torde under delposten till frakter och transporter beräknas ett engångsbelopp av 20 000 kronor. Under samma delpost bör vidare anvisas 2 000 kronor för löpande utgifter. Delposterna till övriga expenser och instrument, apparatur m. m. synes med hänsyn till ökade löpande utgifter böra förstärkas med 7 000 respektive 1 000 kronor, varjämte under delposterna bör upptagas engångsbelopp av 7 000 respektive 4 000 kronor för inköp av utrustning m. m.

Vid bifall till var jag sålunda föreslagit i fråga om växtskyddsanstaltens yttre inspektion behöver anstaltens omkostnadsanslag höjas med (15 000 +

2 500 + 12 000 + 4 500 + 20 000 + 2 000 + 7 000 + 1 000 + 7 000 + 4 000 ==) 75 000 kronor.

Vad härefter angår de delar av anstalten, som ej direkt sysslar med den yttre växtinspektionen, finner jag mig böra förordade följande. Posten till sjukvård m. m. samt delposten till bränsle, lyse och vatten bör med hänsyn till belastningen under senaste år höjas med 1 500 respektive 5 000 kronor. Till följd av ökade järnvägstaxor och höjd bilersättning bör posten till reseersättningar uppräknas med 2 000 kronor. Vidare bör delposten till övriga expenser ökas med dels 700 kronor för tidigare erhållna nya befattningshavare, dels 1 800 kronor för anskaffande av 1 kartskåp. Anslutningen av anstaltens vägnät till Bergshamra vägsamfällighet påkallar en höjning av delposten till skatter och onera med 600 kronor. Å andra sidan bör delposten till frakter och transporter minskas med ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp å 10 000 kronor. Delposten till instrument, apparatur m. m. torde böra höjas med 1 500 kronor, samtidigt som delposten till kostnader för växtskyddskurser minskas med samma belopp. På grund av att nya lokaler förhyrts för filialen i Kalmar erfordras ytterligare medel till lokalhyror. Höjningen synes emellertid kunna begränsas till 500 kronor. En utvidgning av anstaltens städningsområde synes vidare böra föranleda en uppräkning av delposten till städning och renhållning med 1 000 kronor. Vad jag sålunda förordat medför en höjning av anslaget av 3 100 kronor. Övriga av anstaltsstyrelsen framförda yrkanden, såvitt nu är i fråga, anser jag mig icke böra förordade. Ej heller kan jag biträda anstaltsstyrelsens hemställan om ett särskilt reservationsanslag till utrustning.

Under hänvisning till vad som i det följande anföres under anslaget Bekämpande av växtsjukdomar torde under förevarande anslag böra upptagas en ny post av förslagsnatur, benämnd särskilda undersökningar. Till denna bör från anslaget Bekämpande av växtsjukdomar överföras ett belopp av 35 000 kronor, vilket motsvarar de medel, som ur sistnämnda anslag nu disponeras till omkostnader vid av växtskyddsanstalten bedrivit växtsjukdomsbekämpande. Jag vill vidare förordade, att under förevarande anslagspost anvisas ett belopp av 35 000 kronor till omkostnader för den utvidgning av viss forskningsverksamhet, som föreslagits å en motsvarande punkt under avlöningsanslaget. Posten till särskilda undersökningar bör således upptagas med sammanlagt 70 000 kronor.

I enlighet med anstaltsstyrelsens förslag torde de särskilda uppbördsmedlen böra uppräknas med ett belopp av 17 000 kronor med hänsyn till den bebadade höjningen av avgifterna för den av anstalten bedrivna biologiska prövningen av kemiska bekämpningsmedel.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit behöver växtskyddsanstaltens omkostnadsanslag höjas med (75 000 + 3 100 + 70 000 — 17 000 ==) 131 100 kronor till 428 900 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens växtskyddsanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 428 900 kronor.

[43] 5. Bekämpande av växtsjukdomar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	250 000	536 796
1957/58	250 000	429 240
1958/59 (statsliggaren s. 831)	250 000	
1959/60 (förslag)	100 000	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens växtskyddsanstalt* (skr. 8/8 1958) hemställer, att anslaget för budgetåret 1959/60 uppföres med oförändrat belopp av 250 000 kr.

Jordbruksanslagsutredningen har i sitt *betänkande angående bidragsanslag under nionde huvudtiteln del II* föreslagit, att av de medel, som f. n. utgår från förevarande anslag, skall under nästa budgetår

dels kostnaderna för åtgärder, vilka vidtages inom statens växtskyddsanstalt eller genom dess försorg till förhindrande och bekämpande av vissa växtsjukdomar, anvisas från särskilda anslagsposter i växtskyddsanstaltens avlönings- och omkostnadsstater,

dels ersättningarna till odlare för förluster till följd av åtgärder vid bekämpandet av potatiskräfta och ringröta hos potatis samt ersättningarna till hushållningssällskapen för utrotning av berberis oförändrat utgå ur ifrågavarande anslag,

dels kostnaderna för försöks- och forskningsverksamheten rörande den s. k. bollnässjukan bestridas från till lantbrukshögskolans förfogande stående medel,

dels bidraget till samarbetskommittén för potatisförsöksverksamheten anslagsmässigt sammanföras med andra medel, som över driftbudgeten anvisas för förbättring av potatisens kvalitet.

Vidare föreslår utredningen, att anslaget i fortsättningen ställes till statens växtskyddsanstalts förfogande.

Vid bifall till kommitténs förslag kommer anslaget att för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 100 000 kr.

Jordbruksanslagsutredningen lämnar till en början följande redogörelse.

Fr. o. m. budgetåret 1929/30 finnes å riksstaten uppfört ett särskilt anslag till bekämpande av växtsjukdomar. Nämda budgetår anvisades under anslaget 40 000 kr. Efterföljande sammanställning utvisar fr. o. m. budgetåret 1949/50 under anslaget anvisade medel ävensom den faktiska medelsåtgången fr. o. m. samma budgetår. Under anslaget sker fr. o. m. budgetåret 1956/57 viss uppbörd av inkomster i växtskyddsanstaltens verksamhet, vilka inkomster även redovisas i sammanställningen.

Budgetår	Anslag	Utbetalade belopp	Uppbördsmedel
1949/50	72 500	77 664	—
1950/51	72 500	62 314	—
1951/52	72 500	165 558	—
1952/53	72 500	168 424	—
1953/54	72 500	214 453	—
1954/55	250 000	213 115	—
1955/56	250 000	164 253	—
1956/57	250 000	547 623	8 400
1957/58	250 000	442 143	6 510
1958/59	250 000		

Anledningen till anslagshöjningen år 1954 var ökade utgifter till följd av sjukdomsläget på växtområdet.

Av följande tabell framgår hur utgifterna å anslaget fördelats på olika huvudändamål under budgetåren 1949/50—1957/58.

Utgiftsändamål	Budgetår								
	1949/50	1950/51	1951/52	1952/53	1953/54	1954/55	1955/56	1956/57	1957/58
A. Av statens växtskyddsanstalt bedrivet sjukdomsbekämpande	38 798	36 926	62 885	51 807	48 505	66 526	66 628	123 631	134 763
B. Odlerarsättningar i samband med A...	—	—	¹ 13 706	¹ 2 093	¹ 3 895	¹ 1 174	¹ 922	² 287 369	² 173 792
C. Hushållningssällskapens verksamhet för utrotande av berberis	28 866	25 388	88 997	114 524	162 053	89 915	82 203	80 323	100 588
D. Undersökningar vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök rörande den s.k. bollnässjukan						38 000	—	14 000	15 500
E. Kostnader för samarbetskommittén för potatisförsöksverksamheten	—	—	—	—	—	17 500	—	35 000	17 500
F. Bidrag till europeiska växtskyddsorganisationen för bekämpande av koloradoskalbaggen	10 000	—	—	—	—	—	14 500	7 300	—
Summa	77 664	62 314	165 588	168 924	214 453	213 115	164 253	547 623	442 143

¹ Avser ersättningar för potatiskräfta. — ² Härav avser 287 099 kr. ringbakterios och 270 kr. potatiskräfta. — ³ Härav avser 159 029 kr. ringbakterios och 14 703 kr. potatiskräfta.

A. Det av statens växtskyddsanstalt bedrivna växtsjukdomsbekämpandet har väsentligen form av dels direkt bekämpande i enlighet med av Kungl. Maj:t utfärdade författningsbestämmelser, dels särskild forsknings- och försöksverksamhet, vartill Kungl. Maj:t genom skilda beslut medgivit anstalten rätt att disponera medel under förevarande anslag. De för de 3 senaste budgetåren samt för innevarande budgetår till anstaltens förfogande ställda medlen för den av anstalten bedrivna verksamheten fördelar sig på följande sätt på olika ändamål.

Växtskyddsanstaltens i det föregående redovisade utgifter avser avlöningar till assistent- och biträdespersonal vid anstalten och diverse omkostnader såsom inköp av förbrukningsmateriel och instrumentutrustning, resekostnader, allmänna expenser m. m.

Av de för bekämpandet av blodlusen disponerade medlen har vissa mindre belopp utbetalats som ersättning för skador, som uppkommit genom av anstalten företagna bekämpningsåtgärder. Den fortlöpande kontrollen av bekämpningsmedel mot skadedjur på oljeväxter utövas i Skåne och finan-

Utgiftsändamål	Budgetår			
	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59
Direkt bekämpande enligt författningsbestämmelser av				
potatiskräfta och potatisål	31 000	31 700	28 300	30 500
ringbakterios å potatisen	—	15 000	18 000	15 000
blodlusen	6 800	6 000	8 000	7 000
knoppvecklaren	1 500	800	—	—
Särskild forsknings- och försöksverksamhet rörande				
potatiskräfta	10 000	11 200	12 500	12 500
stjälkbakterios å potatis	3 500	3 500	4 500	4 500
ringbakterios å potatis	—	4 000	4 000	4 000
den s.k. bollnässjukan	—	30 500	30 500	30 500
vetemyggan	1 000	1 000	1 000	1 000
parasitsvampar å veteax	4 750	8 950	3 000	—
lökmögel och ärtvecklare	—	1 900	1 900	1 900
rost- och mjöldaggssvampar	—	—	6 000	6 000
Fortlöpande kontroll av bekämpningsmedel mot skadedjur på oljeväxter	3 000	3 000	3 000	4 000
Anordnande av varningstjänst i Skåne och Halland	5 000	7 500	5 500	7 000
Summa	66 550	125 050	126 200	123 900

sieras genom avgifter, som inflyter från odlare av sådana växter. Kostnaderna för verksamheten — för budgetåret 1958/59 beräknade till 4 000 kr. — utgöres av lön till biträde, ca 3 000 kr., reseersättningar, ca 400 kr., samt utgifter för utrustning m. m., ca 600 kr.

Varningstjänsten i fråga om hotande växtsjukdomar har sedan ett antal år anordnats inom Skåne och Halland. Den är så organiserad att till tjänsten anslutna erhåller s. k. varningsbrev, för vilka de erlägger ett belopp, som för det övervägande antalet deltagare är bestämd till 5 kr. per brev. Kostnaderna för verksamheten beräknas för budgetåret 1958/59 uppgå till ca 7 000 kr. Av detta belopp avses 4 800 kr. att disponeras som lön till assistent, 1 300 kr. för täckande av vissa tryckkostnader, 500 kr. för prägling av adressplåtar samt 400 kr. för bestridande av reseutgifter. Såväl de avgifter, vilka erlägges av de till bekämpningsmedelskontrollen anslutna odlarna som de avgiftsbelopp, vilka utgår för täckande av utgifterna vid kontrollen av bekämpningsmedel mot skadedjur på oljeväxter tages till uppbörd å anslaget.

Medel till undersökningar rörande den s. k. bollnässjukan tilldelas av Kungl. Maj:t såväl växtskyddsanstalten som lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök. Båda medelsbeloppen utgår ur detta anslag. Undersökningarna i fråga ledes av en arbetsgrupp bestående av överinspektören för jordbrukets försöksväsende samt representanter för lantbrukshögskolan, växtskyddsanstalten, Sveriges utsädesförening och berörda hushållningssällskap. Av växtskyddsanstalten och statens jordbruksförsök utföres inventerings- och försöksarbete, varjämte utsädesföreningen fullgör visst förädlingsarbete. Inventeringsarbetet är numera i stort sett slutfört. Däremot återstår såvitt nu kan bedömas fortfarande ett omfattande försöks- och förädlingsarbete.

B. Jämlikt kungörelsen den 10 maj 1929 (nr 86) med vissa bestämmelser angående bekämpande av potatiskräfta samt kungörelsen den 27 april 1956 (nr 141) med vissa bestämmelser om bekämpande av ringröta å potatis kan ersättning utgå till odlare, som på grund av bestämmelser i nämnda författningar i vissa avseenden lidit ekonomisk skada till följd av sjukdomsbekämpandet.

I enlighet med bestämmelserna i först nämnda kungörelse äger växtskyddsanstalten omhändertaga och oskadliggöra potatis av skörd, som är angripen av potatiskräfta, om med hänsyn till faran för sjukdomens spridning detta finnes erforderligt. Utan särskilt av vederbörande länsstyrelse efter växtskyddsanstaltens hörande meddelat tillstånd må ej potatis eller potatisblast eller rötter eller andra underjordiska växtdelar samt ej heller jord, gödsel, kompost eller köksavfall bortföras från område, som förklarats smittat av potatiskräfta. För potatis, varöver växtskyddsanstalten förfogat i enlighet med det nyss sagda, är ägaren berättigad till ersättning av statsmedel. Ersättningen bestämmes med hänsyn till potatisens värde vid tiden för omhändertagandet. Beträffande växande omogen potatis tages även hänsyn till den förlust, som ägaren kan hava lidit genom mistning av skörd, som kunnat påräknas, om potatisen fått mogna. Om någon åsamkats förlust därigenom att till följd av växtskyddsanstalten meddelat förbud hinder mött att från det smittförklarade området avyttra potatis eller annan vara, så kan ersättning av statsmedel tillerkännas honom, om han visar, att han brukat sälja vara av ifrågavarande slag och att försäljningen varit av väsentlig ekonomisk betydelse för honom. Givetvis utgår icke ersättning om den, som lidit förlusten, själv förorsakat denna.

Växtskyddsanstalten tillämpar den normen vid fastställandet av ersättningsbeloppen till odlare, som lider skada till följd av potatiskräftan, att beloppen i huvudsak skall utgöra skillnaden mellan å ena sidan potatisens saluvärde för hushållskonsumtion och å andra sidan vederbörande partis värde som foder- eller fabrikspotatis.

I kungörelsen 1956: 141 förordnas, att potatis av skörd som befunnits smittad av ringröta samt potatis av parti, vari smitta av ringröta blivit konstaterad, icke må användas till utsäde med mindre växtskyddsanstalten lämnat särskilt tillstånd därtill. Utan tillstånd av anstalten må smittad potatis ej heller avyttras eller användas annorledes än inom innehavarens egen hushållning såsom matpotatis eller för utfodring av djur. För förlust, som uppkommit för odlare därigenom att potatis på grund av kungörelsens bestämmelser icke kunnat avyttras, eller, om försäljning fått ske, denna icke kunnat genomföras till pris, som uppgår till vad som kunnat utvinnas vid fri försäljning, kan ersättning utgå av statsmedel. Förutsättning härför är dock, att den som drabbats av förlust brukat odla potatis till avsalu och att hans förlust ej är obetydlig. Vid tillämpningen av dessa ersättningsbestämmelser använder sig växtskyddsanstalten av samma norm som vid potatiskräfta. När det gäller vissa utsädesodlingar tillämpar anstalten dock den normen att ersättning beviljas med skillnaden mellan å ena sidan potatisens utsädesvärde och å andra sidan potatispartiets värde som matpotatis.

Under den senaste 10-årsperioden har det totala antalet fall i landet av potatiskräfta uppgått till ca 1 000, varav omkring 20 procent inträffat på jordbruksgårdar. Under åren 1943—1958 har ca 240 sådana gårdar förklarats smittade. Under åren 1954—1957 inträffade resp. 192, 47, 42 och 63 nya fall av potatiskräfta.

Ringrötan, som sannolikt länge funnits latent inom landet, uppblossade sommaren 1955 och föranledde särskilda bekämpningsåtgärder, som påbörjades våren 1956. Dessa åtgärder stöddes på den förut omnämnda kungörelsen 1956: 141. Till följd av dessa bekämpningsåtgärder har sjukdomens frekvens minskat i betydande grad. På 1955 års skörd inträffade sålunda 130 nya fall, samt på de 2 därefter följande skördarna 100 resp. 35 å 40 fall.

I efterföljande tablå har sammanställts de sammanlagda beloppen av under kalenderåren 1951—1957 utbetalade ersättningar för potatiskräfta och ringröta samt antalet ansökningar om ersättning under samma tid ävensom därav bifallna ansökningar.

År	Ersättningsbelopp		Antal ansökningar		Därav bifallna	
	Potatiskräfta	Ringröta	Potatiskräfta	Ringröta	Potatiskräfta	Ringröta
1951	13 706	—	4	—	3	—
1952	2 096	—	3	—	3	—
1953	4 117	—	9	—	7	—
1954	1 874	—	3	—	3	—
1955	—	248 330	—	110	—	92
1956	15 033	197 828	6	49	6	41
1957	1 597	22 446	2	8	2	8

C. I enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 26 april 1935 (nr 127) kan statsbidrag utgå för utrotande av berberis å viss mark. Sålunda kan hushållningssällskap erhålla statsbidrag för undersökning av förekomst av berberis inom sällskapets område samt för ledning och övervakning av utrotningsarbetet ävensom för anskaffande av erforderliga kemikalier och sprutor. Om inom visst område den med berberis bevuxna marken är särskilt vidsträckt i förhållande till åkerarealen eller utrotningsarbetet eljest är förenat med särskilda svårigheter och utrotningsarbetet därigenom blir alltför betungande för den utrotningsskyldige med hänsyn till nyttan av företaget och vederbörandes ekonomiska ställning, kan till sällskapet jämväl utgå statsbidrag för beredande av ersättning för det arbete, som utföres eller bekostas av den utrotningsskyldige. Statsbidrag beviljas av lantbruksstyrelsen efter hörande av statens växtskyddsanstalt.

För hushållningssällskapens undersökningsverksamhet, för deras ledning och övervakning av utrotningsarbetet samt för anskaffande av kemikalier och sprutor beviljas statsbidrag med i regel 75 procent av de med åtgärderna förenade kostnaderna. Vad gäller återstående 25 procent täckes dessa dels av sällskapens egna medel eller eljest av medel, erhållna genom landsting eller andra institutioner, dels av de utrotningsskyldiga. För övriga åtgärder än nyss angivits, medgives bidrag med högst 75 procent av kostnaden för arbetet. Inom denna ram bestämmes bidraget till vad som kan anses skäligt med hänsyn till omfattningen av utrotningen, den med utrotningen förenade nyttan för vederbörande samt dennes ekonomiska ställning.

Hushållningssällskapens arbete med utrotande av berberis består huvudsakligen av dels besiktning av fastigheter och kontroll av markägarnas insatser vid berberisbekämpandet, dels utrotning i egen regi. De största kostnaderna i samband med utrotningsarbetet synes enligt de av hushållningssällskapen till lantbruksstyrelsen ingivna verksamhetsberättelserna bestå i rese- och traktamentskostnader för den personal, som är sysselsatt med undersöknings- och övervakningsarbete. Även anskaffande av kemikalier drar förhållandevis stora belopp.

Bekämpande av berberis förekommer i hela landet utom i mellersta och norra Norrland, där berberis ej finnes i nämnvärd utsträckning. Berberisen har sin största utbredning inom vissa områden i östra Sverige. Till de olika hushållningssällskapens förfogande har under kalenderåren 1955—1957 stått följande statsbidragsbelopp.

D. Som berörts i det föregående bedrivs viss försöks- och forskningsverksamhet rörande den s. k. bollnässjukan vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök samt vid statens växtskyddsanstalt m. fl. institutioner. För den i lantbrukshögskolans regi bedrivna verksamheten har alltsedan budgetåret 1954/55 beviljats anslag med tillhoppa 67 500 kr. Av det senast anvisade beloppet — 15 500 kr. — disponeras ca 13 000 kr. för den fältför-

Hushållningssällskap	Kalenderår		
	1955	1956	1957
Stockholms läns och stads	45 000	24 750	24 750
Uppsala läns	6 350	6 000	6 000
Södermanlands läns	21 000	22 500	23 020
Östergötlands läns	15 750	12 000	12 000
Jönköpings läns	6 900	6 900	6 900
Kronobergs läns	350	350	375
Kalmar läns norra	20 000	20 000	20 000
Kalmar läns södra	7 500	7 500	7 500
Gotlands läns	4 500	1 800	1 460
Blekinge läns	2 250	2 250	1 875
Malmöhus läns	3 000	1 500	600
Hallands läns	2 250	2 250	1 500
Älvsborgs läns norra	2 000	2 000	2 000
Skaraborgs läns	6 350	6 350	6 000
Värmlands läns	1 750	1 600	500
Örebro läns	6 000	4 500	4 500
Västmanlands läns	5 000	3 000	3 000
Kopparbergs läns	1 350	1 100	1 125
Gävleborgs läns	1 500	1 100	1 500
Summa	158 800	127 450	124 605

söksverksamhet, som Gävleborgs läns hushållningssällskap bedriver inom sjukdomens utbredningsområde inom länet, samt återstoden av Sveriges utsädesförening för viss förädlingsverksamhet.

E. Samarbetskommittén för potatisförsöksverksamheten bildades år 1948 på initiativ från såväl statligt som enskilt håll och har tagit till sin uppgift att rationellt pröva nyare svenska och utländska potatissorter på deras odlingsvärde efter svenska förhållanden. I kommittén ingår överinspektören för jordbrukets försöksväsende ävensom representanter för statens jordbruksförsök, institutionen för växtodlingslära vid lantbrukshögskolan, statens centrala frökontrollanstalt, statens växtskyddsanstalt, den lokala försöksverksamheten, Sveriges utsädesförening samt institutet för växtforskning och kyllagring i Nynäshamn. Bidrag till verksamhetens bedrivande lämnas förutom av staten av Sveriges potatisodlares riksförbund, Kooperativa förbundet samt det förut nämnda institutet för växtforskning och kyllagring m. fl. För budgetåret 1957/58 uppgick dessa icke-statliga bidrag till sammanlagt 31 500 kr. Härutöver tillsköt staten under samma budgetår 44 500 kr., varav 27 000 kr. från lantbrukshögskolans anslag till särskilda undersökningar och 17 000 kr. från förevarande anslag till bekämpande av växtsjukdomar.

F. Det tidigare utgående bidraget till europeiska växtskyddsorganisationen för bekämpande av koloradoskalbaggen har avsett åtgärder vid Schleswig-Holsteins nordgräns och har numera upphört sedan Västtyskland åtagit sig åtgärdernas fortsättande.

Jordbruksanslagsutredningen anför för egen del följande synpunkter och förslag.

De medel, som f. n. utgår ur förevarande anslag, kan fördelas på 5 olika, från varandra relativt klart avgränsade kategorier av utgifter. Dessa hänförs sig till dels det av statens växtskyddsanstalt bedrivna bekämpandet av skilda slag av växtsjukdomar, dels ersättningar till odlare, som lidit ekonomisk skada i samband med åtgärder mot växtsjukdomar, dels ett särskilt organise-

rat bekämpande av berberis, dels forskning och försök rörande den s. k. bollnässjukan, dels slutligen finansiellt stöd till en särskild samarbetskommitté för potatissförsöksverksamheten. Tidigare bestreds även vissa andra kostnader sammanhängande med växtsjukdomsbekämpandet med anlitande av detta anslag. Alltsedan budgetåret 1954/55 har anslaget årligen å riksstaten upptagits med ett belopp av 250 000 kr.

Vad först angår de medel, som avses för sådana åtgärder till förhindrande och bekämpande av olika växtsjukdomar, vilka vidtages inom statens växtskyddsanstalt eller direkt genom dess försorg, utnyttjas dessa för täckande av avlöningsutgifter och diverse omkostnader vid anstalten, i genomsnitt för de 3 senaste budgetåren 60 000 kr. resp. 35 000 kr. De belopp, som sålunda disponeras, utgör i verkligheten en förstärkning av anstaltens avlönings- och omkostnadsanslag. Ur budgettekniska synpunkter synes detta mindre tillfredsställande. Med medel ur förevarande anslag har anstalten i under senare år ständigt stigande utsträckning finansierat direkta bekämpningsåtgärder samt sådant forsknings- och försöksarbete, som anstalten jämlikt sin instruktion må utöva. Enligt utredningens uppfattning bör berörda verksamhet ingå i anstaltens ordinarie arbetsuppgifter och bestridas med förenämnda avlönings- och omkostnadsanslag. Dessa båda anslag synes emellertid utredningen ej f. n. vara av sådan storleksordning att möjligheter föreligger att med medel ur desamma bekosta jämväl den anstaltens verksamhet, vartill nu behandlade anslag utnyttjas. Verksamheten i fråga är i åtskilliga hänseenden av stor betydelse för jordbrukets avkastning och lönsamhet, varför den ej bör hindras genom reducerad tillgång på anslagsmedel. Utredningen förordar med hänsyn härtill, att från anslaget Bekämpande av växtsjukdomar fr. o. m. nästa budgetår överföres visst belopp, förslagsvis 60 000 kr., till växtskyddsanstaltens avlöningsanslag att där upptagas under en ny anslagspost av förslagsnatur, benämnd Avlöningar till personal för särskilda undersökningar, och att samtidigt ett annat belopp, förslagsvis 35 000 kr., omdisponeras till en likaledes ny post, betitlad Särskilda undersökningar, under anstaltens omkostnadsanslag, även sistnämnda post av förslagskaraktär. Växtskyddsanstalten bör äga rätt att inom ramen för anvisat belopp utnyttja de under de nya posterna upptagna medlen efter eget bedömande. Överskridande av posterna torde böra medges av Kungl. Maj:t, då ett oförutsett växtsjukdomsläge eller andra extraordinära förhållanden det motiverar. I medlen under den nya posten å avlöningsstaten bör givetvis inrymmas kostnaderna för rörligt tillägg.

Ersättningar till odlare för förluster som följd av åtgärder mot spridning av växtsjukdomar utgår f. n. i samband med bekämpandet av potatiskräfta och ringröta å potatis. I de författningsbestämmelser, som reglerar förstnämnda slag av sjukdomsbekämpande, föreskrives, att den som har anledning antaga att av honom ägd växande eller skördad potatis är smittad av potatiskräfta ofördröjligen skall göra anmälan om förhållandet till växtskyddsanstalten för att därigenom ge anstalten möjlighet att ingripa mot sjukdomen. Potatis av skörd, som befunnits angripen av potatiskräfta, får användas endast i odlarens eget hushåll och ej i något fall till utsäde. Från område, som förklarats smittat av nämnda sjukdom, får icke utan särskilt tillstånd bortföras potatis, potatisblast, rötter, jord eller gödsel m. m. I de fall växtskyddsanstalten under sjukdomsbekämpandet omhändertagit och oskadliggjort potatis är ägaren berättigad till ersättning härför. Ersättningsbeloppet skall därvid bestämmas med utgångspunkt från potatisens värde vid det tillfälle den omhändertogs. Då fråga är om växande omogen potatis skall likväl hänsyn tagas till förlust, som ägaren kan ha lidit genom skördeminskning. Ersättning av statsmedel kan utgå även för förlust, som upp-

stått när hinder förelägit att från smittförklarade område avyttra potatis eller vissa föremål varmed potatisen haft beröring. I detta fall utgår ersättning endast då odlare, som ansöker därom, brukat sälja varor av ifrågavarande slag och försäljningen varit av väsentlig ekonomisk betydelse för honom. Även vid påträffandet av ringröta föreligger anmälningsskyldighet. Potatis av parti eller skörd, som är smittad med sistnämnda växtsjukdom, får bl. a. icke avyttras och icke heller utan växtskyddsanstaltens medgivande användas till utsäde. Om förlust därigenom uppstår för odlaren kan ersättning tilldelas honom av statsmedel. Viss dylik ersättning kan även utbetalas då potatisförsäljning visserligen medgivits men priset legat under det som kunnat erhållas vid fri försäljning. En förutsättning för att statlig ersättning skall utgå i samband med bekämpandet av ringröten är att den som drabbats av förlust brukat odla potatis till avsalu och att förlusten ej är obetydlig.

De här berörda statliga ersättningsbeloppen utbetalas av växtskyddsanstalten efter prövning av individuella ansökningar. Anstalten tillämpar därvid den principen att ersättningsbeloppen i huvudsak skall utgöra skillnaden mellan å ena sidan potatisens saluvärde vid försäljning som matpotatis och å andra sidan vederbörande partis värde som foder eller fabrikspotatis. I fråga om med ringröta behäftad potatis från utsädesodlingar gäller, att ersättning kan beviljas med skillnaden mellan potatisens utsädesvärde och potatispartiets värde som matpotatis. Under senare år har såsom ersättningar i samband med bekämpandet av potatiskräfta utbetalats endast tämligen begränsade belopp. De ersättningar åt odlare för förluster föranledda av åtgärder mot ringrötans spridning, som tillkom år 1956, var under de båda första åren (avseende potatis av 1955 resp. 1956 års skörd) sammanlagt av avsevärd storlek men har därefter sjunkit kraftigt. Ersättning till odlare, vars potatis angripits av kräfta, har beviljats i 24 fall under de senaste 10 åren. Nära nog samtliga ersättningsbelopp har understigit 1 600 kr. Vad gäller under ringrötebekämpandet utbetalade odlarersättningar har dylika i 92 fall utgått för täckande av förluster hänförliga till 1955 års potatisskörd. Motsvarande tal avseende 1956 och 1957 års skördar har varit 41 resp. 8. De sammanlagt utbetalade beloppen var ifrågavarande år 248 762 kr., 199 526 kr. resp. 20 316 kr.

Enligt utredningens principiella uppfattning bör statligt stöd till växtsjukdomsbekämpandet utgå i form av odlarersättningar, då detta befinnes nödvändigt för att i bekämpandets begynnelsestadium snabbt motverka sjukdomens spridning och för att kompensera odlarna för förluster, som de utan egen förskyllan åsamkats i samband med det statliga ingripandet. Dock bör ifrågavarande slag av ersättningar utbetalas endast under en begränsad period och ej så länge att de i och för sig kan komma att utgöra ett visst hinder i det fortsatta sjukdomsbekämpandet därigenom att odlare kan anse det ej vara av ekonomiska skäl erforderligt att tillse att exempelvis lämpliga kemiska bekämpningsmedel användes mot sjukdomen, att mot sjukdomen resistenta sorter odlas eller att ändamålsenlig växtföljd tillämpas. Ett fastställande och upprätthållande av nu angivna princip bör likväl icke utgöra hinder för Kungl. Maj:t att, om ömmande skäl eller andra särskilda omständigheter befinnes föreligga, medge utbetalande av odlarersättning från förevarande anslag. Utredningens här uttalade mening beträffande statliga odlarersättningar under ett aktivt bekämpande av en växtsjukdom delas av statens växtskyddsanstalt, enligt vad som framkommit vid underhandskonversationer mellan utredningen och anstalten.

Vid prövningen av frågan huruvida odlarersättningar alltjämt bör utgå som ett led i kampen mot potatiskräftan och ringröten har utredningen byggt på den från växtskyddsanstalten erhållna uppgiften, att mot potatiskräftan

immuna sorter finnes tillgängliga i handeln liksom även utsäde fritt från ringröteinfektion. I enlighet med nyss omförmälda princip för utbetalande av odlarsättningar förordar utredningen, med hänsyn till anstaltens upplysning, att utbetalandet av odlarsättningar i samband med åtgärder mot berörda båda växtsjukdomar skall upphöra sedan eventuella ersättningar hänförliga till 1958 års skörd utgått.

För utrotande av berberis kan statsbidrag utgå till hushållningssällskapen för olika åtgärder mot sjukdomen såsom undersökningar rörande förekomst av berberis, inköp av kemikalier och sprutor, m. m. Denna bidragsverksamhet bör enligt utredningens mening fortsätta med hänsyn till de skadeverkningar, som kan följa av alltför riklig förekomst av berberis. Bidragsbeviljande myndighet är f. n. lantbruksstyrelsen. Innan styrelsen fattar sina utanordningsbeslut, har växtskyddsanstalten granskat de bekämpningsplaner hushållningssällskapen uppgjort samt till lantbruksstyrelsen lämnat förslag rörande de bidragsbelopp varje sällskap bör erhålla. I betraktande av den befattning växtskyddsanstalten har att taga med ifrågavarande bidrags beviljande finner utredningen rationellast, att det skall åvila anstalten att jämväl utbetala dessa bidrag. Under de senaste budgetåren har de beviljade bidragsbeloppen i genomsnitt uppgått till 135 000 kr. men den faktiska medelsåtgången har genomsnittligt understigit 100 000 kr. Enligt utredningens mening torde ett belopp av högst 100 000 kr. böra beräknas under anslaget för det fortsatta berberisbekämpandet. Beloppet torde upptagas å en särskild anslagspost. Med hänsyn till att växtskyddsanstalten — därest denna omläggning kommer till stånd och jämväl vissa i det följande föreslagna om-dispositioner genomföres — ensam kommer att använda anslaget, finner utredningen lämpligast, att detsamma fr. o. m. den 1 juli 1959 ställes till anstaltens disposition.

Från förevarande anslag anvisas medel även för viss försöks- och forskningsverksamhet rörande den s. k. bollnässjukan. Undersökningarna ledes av en arbetsgrupp, bestående av överinspektören för jordbrukets försöksväsen- de samt representanter för vissa försöks- och forskningsinstitutioner på jordbrukets område. Växtskyddsanstalten och statens jordbruksförsök utför inventerings- och försöksarbete, varjämte Sveriges utsädesförening fullgör vissa förädlingsuppgifter. Inventeringsarbetet har fortskridit relativt långt, medan ett omfattande försöks- och förädlingsarbete återstår. För verksamhetsåret 1958 har efter framställning från lantbrukshögskolan, som är huvudman för undersökningarna, 15 500 kr. ställts till högskolans disposition för dels vissa fältundersökningar, som äger rum under ledning av hushållningssällskapet i Gävleborgs län, dels visst förädlingsarbete, som handhas av Sveriges utsädesförening. Vidare har samtidigt 30 500 kr. anvisats för vissa undersökningar rörande sjukdomen, vilka bedrives vid statens växtskyddsanstalt. Utredningen anser det angeläget, att dessa undersökningar kan fortsättas intill dess säkra resultat uppnåtts beträffande sjukdomens art och dess bekämpande. Med hänsyn till att lantbrukshögskolan står som ledare för undersökningarna och därvid uppdrager åt anstalter och institutioner att utföra vissa speciella moment i undersökningsarbetet, finner utredningen det ur budgettekniska synpunkter riktigast, att medlen för ifrågavarande undersökningar anvisas under till lantbrukshögskolans förfogande stående anslag. Det bör senare ankomma på lantbrukshögskolan att efter samråd med vederbörande arbetsgrupp fördela medlen på skilda anstalter, institutioner m. fl., som medverkar i forsknings- och försöksverksamheten.

Slutligen utgår ur detta anslag bidrag till samarbetskommittén för potatissförsöksverksamheten, som har till uppgift att rationellt pröva nyare svenska och utländska potatissorter med hänsyn till deras odlingsvärde efter svens-

ka förhållanden. För budgetåret 1957/58 utgjorde detta bidrag 17 500 kr. Härutöver utgår ytterligare bidrag till kommitténs verksamhet — för sistnämnda budgetår 27 000 kr. — från till lantbrukshögskolans disposition ställt anslag. Verksamheten understödjes jämväl av vissa icke-statliga organisationer, vilkas bidrag samma år uppgick till sammanlagt 31 500 kr. Utredningen har intet att erinra mot att kommitténs verksamhet fortfarande stödj-
jes med statsmedel med hänsyn särskilt till angelägenheten av att främja olika strävanden att förbättra matpotatisens kvalitet. Med hänsyn till önskvärldheten att å ena sidan samordna och å andra sidan kunna väga den inbördes betydelsen av olika åtgärder i detta syfte synes det utredningen ändamålsenligt, att här berörda statliga bidrag anslagsmässigt sammanföres med andra medel, som över driftbudgeten anvisas för åtgärder för förbättring av potatisens kvalitet.

I *yttrandena* över jordbruksanslagsutredningens förslag i fråga om förevarande anslag har anförts följande från förslaget avvikande meningar.

Vad först beträffar det av statens växtskyddsanstalt bedrivna växtsjukdomsbekämpandet anför *riksråenskapsverket*, att medel för denna verksamhet föreslås av utredningen skola anvisas under särskilda anslagsposter å växtskyddsanstaltens avlönings- och omkostnadsstat. Enligt ämbetsverkets mening bör särskilda anslagsposter icke uppföras för ändamålet, utan i första hand erforderliga medel anvisas genom en uppräknig av de anslagsposter, som kommer att beröras av den nämnda verksamheten. Därest detta icke skulle befinnas lämpligt, bör för anstalten uppföras ett särskilt reservationsanslag för ändamålet, benämnt särskilda undersökningar.

Styrelsen för statens växtskyddsanstalt framhåller, att styrelsen hyser ett starkt önskemål att vid sidan av redan nu pågående undersökningar kunna igångsätta vissa undersökningar rörande potatisål. Antalet jordbruks-egendomar, som befinnes smittade av potatisål, har under senare år ökat i oroväckande grad. En fortsatt utveckling i denna riktning kan få allvarliga följder för vår potatisodling. De undersökningar, som sålunda skulle utföras har bl. a. till syfte att klargöra potatisålens spridning genom maskiner och avfallsjord. Försök att genom behandling med kemiska medel samt genom lagring döda i avfallsjord förekommande potatisål kommer att utföras. Vidare avser anstalten att företaga förberedande undersökningar av jordprov från odlingar av kontrollerad utsädespotatis i avsikt att fastställa förekomst av potatisål. För utförandet av dessa undersökningar erfordras följande arbetskraft, nämligen 1 fältassistent under 3 månader (3 000 kr.) och 4 tekniska biträden under 6 månader (14 000 kr.). Härtill kommer rese- och traktamentskostnader (3 000 kr.). För budgetåret 1959/60 skulle sålunda för särskilda undersökningar erfordras 77 000 kr. under avlöningsanslaget och 38 000 kr. under omkostnadsanslaget. Anstaltsstyrelsen anför slutligen, att den vid sin planläggning av de särskilda undersökningarna under budgetåret 1959/60 utgått från att dess i anslagsäskandena för nämnda budgetår framförda yrkanden om förstärkning av anstaltens resurser i fråga om virusundersökningar och prognosverksamhet kommer att bifallas av statsmakterna.

Styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt finner de belopp, som föreslås överförda till växtskyddsanstaltens avlönings- och omkostnadsanslag, alltför snävt tilltagna, då i dessa ej medräknats synnerligen trängande behov, för vilka växtskyddsanstalten under det gångna budgetåret begärt men ej erhållit medel.

Beträffande ersättningen till odlare för liden ekono-

misk skada till följd av sjukdomsbekämpande framhåller *lantbruksstyrelsen*, att mot potatiskräfta immuna potatissorter visserligen finns tillgängliga men att dessa sorter då det gäller malpotatis icke röner sådan efterfrågan på marknaden, att odlarna för att gardera sig för potatiskräfta ens i riskabelt grannskap till smitthärdar finner det ur ekonomisk synpunkt möjligt att utnyttja desamma. Växtskyddsanstalten har i detta läge under senare år i högre grad än tidigare begränsat skyddsområdena. Lantbruksstyrelsen kan under sådana förhållanden icke tillstyrka att ersättningsbestämmelsen borttages för potatiskräfta. I ringrötebekämpandet har utsäde, fritt från ringröteinfektion, förordats. Lantbruksstyrelsen är även av den uppfattningen, att sådant utsäde är en synnerligen betydelsefull faktor, då det gäller att komma till rätta med denna sjukdom. Styrelsen vill dock påpeka, att endast ungefär 1 procent av det totala potatisutsädet försäljes statsplomberat och sålunda är i möjligaste mån garanterat ringrötefritt. Så länge bestämmelser saknas rörande minimikrav på potatisutsäde — vilken fråga torde komma att behandlas av pågående matpotatisutredning — vill styrelsen avstyrka att bestämmelsen om odlarsättning nu utgår.

Styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt ifrågasätter lämpligheten att indraga anslaget, då potatisens utsädesfrågor f. n. utredes. Eftersom Kungl. Maj:t i ömmande fall även i fortsättningen skall kunna medge ersättning och växtskyddsanstalten även förklarat sig införstådd, tillstyrkes likväl utredningsförslaget.

Riksförbundet Landsbygdens folk delar utredningens uppfattning när det gäller principen för utbetalande av odlarsättning. Enligt förbundets mening bör ersättning emellertid utgå ifall en sjukdom uppträder inom ett område, som icke tidigare varit angripet. Anslaget bör därför icke slopas.

I fråga om bidragen till hushållningssällskapen för utrotning av berberis anför *lantbruksstyrelsen*, att administrationen av berberisutrotningen icke bör anförtros växtskyddsanstalten, som såvitt möjligt icke bör betungas med administrativa uppgifter. Kontrollen över berberisutrotningen åvilar dessutom hushållningssällskapen, vilka handhar ledning och övervakning av bekämpningsåtgärderna. Då sällskapen och sålunda också verksamheten på berberisutrotningens område står under lantbruksstyrelsens tillsyn, finner styrelsen det naturligt och för övrigt förenligt med det huvudmannansvar, som utredningen åberopat såsom motiv för att överföra andra anslag från en institution till en annan, att beviljandet av anslagsmedel för berberisutrotningen liksom hittills i fortsättningen handhaves av styrelsen.

Styrelsen för statens växtskyddsanstalt föreslår, att av de för ifrågavarande ändamål föreslagna medlen skall 5 000 kr. användas för bestridande av anstaltens kostnader för tillsyn över berberisbekämpandet.

Riksförbundet Landsbygdens folk ifrågasätter det ändamålsenliga i att uppgiften som bidragsbeviljande myndighet överföres på växtskyddsanstalten, eftersom det nuvarande systemet fungerat tillfredsställande.

Hushållningssällskapens förbund erinrar, att utredningens förslag rörande bidrag till hushållningssällskapen för berberisutrotning innebär dels att bidragen skall utgå från en begränsad anslagspost mot f. n. från en förslagspost, dels att bidragsförmedlingen skall överflyttas från lantbruksstyrelsen till statens växtskyddsanstalt. I fråga om förslaget för nämnade del uttalar förbundsstyrelsen, att en effektiv utrotning av berberisförekomsterna framstår som ett så betydande önskemål, att det allmännas hittillsvarande kostnader för att stimulera utrotningen måste anses relativt blygsamma. Eftersom bidrag till berberisutrotning vidare endast utgår för verkliga redovi-

sade kostnader och först efter noggrann granskning av kostnader och åtgärder, synes skäl att frågå den nuvarande förslagskaraktären å anslagsposten icke förefinnas. Förbundsstyrelsen vill därför icke biträda förslaget här-om. Ej heller förslaget om att överflytta bidragsförmedlingen till växt-skyddsanstalten synes motiverat. Hushållningssällskapen har i flertalet fall av liknande slag lantbruksstyrelsen såsom förmedlande myndighet. Lantbruksstyrelsen har också helt allmänt ställning såsom tillsynsmyndighet inom hushållningssällskapens verksamhetsfält. Bidragsförmedlingen bör därför kvarligga hos lantbruksstyrelsen.

Utredningens förslag i fråga om medel till försöks- och forskningsverksamhet rörande den s. k. bollnässjukan tillstyrkes av *styrelsen för statens växtskyddsanstalt* endast under den förutsättningen, att Kungl. Maj:t i särskilt beslut bestämmer, vilket belopp som skall belöpa på växtskyddsanstaltens undersökningar, samt att styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök, efter rekvisition, på en gång utbetalar detta belopp till anstalten.

Riksräkenskapsverket kan ej tillstyrka, att ifrågavarande medel anvisas från anslag, som står till lantbrukshögskolans förfogande.

Departementschefen

De under förevarande anslag anvisade medlen har hittills tagits i anspråk för ett flertal från varandra fristående ändamål. För närvarande utgår sålunda, såsom framgår av jordbruksanslagsutredningens i det föregående återgivna redogörelse, bidrag från anslaget till bestridande av 5 olika utgiftsändamål. För att erhålla en ur budgetteknisk synpunkt riktigare anslagsfördelning föreslår jordbruksanslagsutredningen en uppdelning av anslaget. Jag ansluter mig till de av utredningen anförda synpunkterna och förslagen. Så- lunda förordar jag, att de medel, som nu disponeras för av statens växt- skyddsanstalt bedrivet växtsjukdomsbekämpande, överföres till anstaltens avlönings- och omkostnadsanslag och där upptages med 60 000 respektive 35 000 kronor under nya anslagsposter av förslagsnatur, benämnda avlöning- ar till personal för särskilda undersökningar respektive särskilda undersök- ningar. Ersättningar för förluster till följd av åtgärder mot spridning av växtsjukdomar bör även i fortsättningen utgå från förevarande anslag. I huvudsaklig överensstämmelse med utredningens principiella uppfattning anser jag, att statligt stöd till växtsjukdomsbekämpandet bör utgå i form av ersättningar, då detta befinnes nödvändigt för att i bekämpandets begyn- nelseskede snabbt motverka sjukdomens spridning och för att kompensera odlare för förluster, som de utan egen förskyllan åsamkats i samband med det statliga ingripandet. Ifrågavarande slag av ersättningar bör emellertid utbetalas endast under en begränsad period och ej så länge, att de i och för sig kan komma att utgöra ett hinder i det fortsatta sjukdomsbekämpandet. Jag föreslår därför liksom utredningen, att utbetalande av odlarsersättning- ar i samband med åtgärder mot ringröta hos potatis skall upphöra, sedan eventuella ersättningar hänförliga till 1958 års skörd utgått. Fastställande och upprätthållande av angivna princip bör likväl icke utgöra hinder för Kungl. Maj:t att, om ömmande skäl eller andra omständigheter befinnes föreligga, medge utbetalande av ersättning från förevarande anslag. I fråga

om potatiskräftan anser jag, att bestämmelserna om rätt för växtskyddsanstalten att omhändertaga och oskadliggöra potatispartier och de därtill knutna ersättningsreglerna bör upphävas samt att övriga ersättningsbestämmelser bör jämkas i enlighet med den nyss angivna principen. Svårigheten att på förhand bedöma storleken av de kostnader av detta slag, som kan uppstå under ett budgetår, bör föranleda, att inga särskilda medel härför anvisas utöver det i det följande förslagsvis upptagna beloppet. För viss försöks- och forskningsverksamhet beträffande den s. k. bollnässjukan anvisas ur förevarande anslag medel till olika institutioner m. fl. Med hänsyn till att lantbrukshögskolan står som ledare av undersökningarna, finner jag det i likhet med utredningen ur budgettekniska synpunkter riktigast, att medel för ifrågakommande undersökningar anvisas under till lantbrukshögskolans förfogande stående anslag. Det bör ankomma på högskolan att efter samråd med arbetsgruppen rörande bollnässjukan fördela medlen på skilda anstalter, institutioner m. fl., som medverkar i forsknings- och försöksverksamheten. Ur anslaget nu utgående bidrag till samarbetskommittén för potatisförsöksverksamheten bör, såsom jag i proposition den 30 december 1958 angående åtgärder för kvalitetsförbättring av matpotatis anført, sammanföras med andra, till förbättring av matpotatisens kvalitet anvisade medel. De nu utgående bidragen till hushållningssällskapen för åtgärder avseende utrotning av berberis anser jag liksom utredningen oförändrat skola utbetalas från detta anslag. Kostnaderna härför kan för nästa budgetår uppskattas till 100 000 kronor.

Statens växtskyddsanstalt, som hitintills granskat hushållningssällskapens bekämpningsplaner och till lantbruksstyrelsen lämnat förslag beträffande bidragsbeloppen till de ifrågakommande sällskapen, bör, såsom jordbruksanslagsutredningen föreslagit, i fortsättningen själv handha utbetalningen av bidragen. Då i sådant fall växtskyddsanstalten ensam kommer att använda anslaget, finner jag det lämpligast, att anslaget från och med budgetåret 1959/60 ställes till anstaltens disposition.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga författningsändringar.

Vid bifall till vad jag här föreslagit, behöver anslaget under nästa budgetår uppföras med 100 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bekämpande av växtsjukdomar* för budgetåret 1959/
60 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[44] 6. Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	338 200	326 927
1957/58	355 100	344 822
1958/59 (statsliggaren s. 832)	401 000	
1959/60 (förslag)	405 600	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens lantbrukskemiska kontrollanstalt* (skr. 27/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med i runt tal 39 500 kr. till 440 500 kr. enligt följande beräkning.

	Ökning eller minskning
1. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) 1 förste laboratoriebiträde Ae 10	+ 12 973
b) 1 laborator Ag 24	+ 26 712
2. <i>Personalminskningar m. m.</i>	
Extra arbetskraft samt vikariats- och övertidsersättningar	— 12 973
3. <i>Löneregleringar m. m.</i>	
a) 1 överassistent Ao 23 i st. f. botanist Ao 19	+ 3 647
b) 1 registrator och kassör Ao 13 i st. f. förste kansliskrivare Ao 12	+ 905
c) 1 institutionsvaktmästare Ao 9 i st. f. vaktmästare Ao 8	—
d) 2 förste assistenter Ae 21 i st. f. Ae 19	+ 3 396
e) 1 förste laboratoriebiträde Ao 10 i st. f. Ae 10	—
f) 1 laboratoriebiträde Ao 9 i st. f. Ae 9	—
g) 1 laboratoriebiträde Ao 7 i st. f. Ae 7	—
h) 1 institutionsvaktmästare Ao 8 i st. f. Ae 8	—
4. <i>Omräkningar m. m.</i>	
a) löneklassförändringar	+ 1 524
b) tjänstetidsbefordran	+ 724
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 2 600
	+ 39 508

M o t i v. 1 a). Detta förslag har framförts i styrelsens anslagsäskanden jämväl för budgetåren 1957/58 och 1958/59. Beträffande motiveringen hänvisas till IX ht 1957 s. 270 under 5. Styrelsen uppger, att under de senast förflutna 3 arbetsåren har i medeltal omkring 60 procent per år av laboratoriebiträdena och de tekniska biträdena måst nyanställas till följd av personalens uppsägningar.

1 b). Styrelsen erinrar om att statens sakrevision i sitt år 1955 avgivna förslag till sammanslagning av anstalten och lantbrukshögskolans kemiska analyslaboratorium föreslagit inrättande av en laboratorsbefattning och en befattning som laboratoriebiträde för metodforskning vid det nybildade lantbrukskemiska laboratoriet samt att de lokala lantbrukskemiska kontrollstationerna i en gemensam skrivelse till Kungl. Maj:t den 26 maj 1956 begärt, att dessa befattningar skulle inrättas inom anstalten redan den 1 juli 1957. Enligt styrelsens mening finnes det ingen anledning att dröja med i varje fall den föreslagna laboratorstjänstens inrättande. Ett inrättande av denna tjänst redan nu skulle dessutom enligt styrelsen avsevärt underlätta planeringen av nybyggnad i Ultuna för laboratoriet enligt riksdagens principbeslut.

2. Under förutsättning att förslaget under punkt 1 a) bifalles, minskas medelsbehovet till extra arbetskraft.

3 a). Förslaget framlades av styrelsen i fjol. Beträffande motiveringen hänvisas till IX ht 1958 s. 201 under 3 a).

3 b). Motsvarande yrkande har framförts i anslagsäskandena för de senaste 2 budgetåren. Skälen för uppflyttningen har redovisats i IX ht 1957 s. 269 under 1.

3 c). Under en följd av år har styrelsen föreslagit en höjning från lönegrad Ao 8 till lönegrad Ao 9 av institutionsvaktmästartjänsten. Tjänstens nuvarande innehavare är på grund av reglerna om tjänstetidsbefordran placerad i lönegrad Ae 9. Vid verk och institutioner, som i likhet med anstalten bedriver kemisk eller därmed jämförbar undersökningsverksamhet, har institutionsvaktmästarna att utföra ett kvalificerat arbete, som kräver stor noggrannhet, gott omdöme och praktisk duglighet. Dessa vaktmästare har numera i huvudsak placerats i lönegrad A 9, varför det är påkallat, att även den ifrågavarande tjänsten höjes i motsvarande mån.

3 d). Med hänsyn till svårigheten att med den nuvarande placeringen behålla kompetent arbetskraft föreslår styrelsen ånyo, att anstaltens förste assistenter uppflyttas till lönegrad A 21. Beträffande motiveringen i övrigt hänvisas till IX ht 1954 s. 217 under 3.

3 e)—g). Innehavarna av under dessa punkter upptagna befattningar kan tillgodoräkna sig lång tjänstgöring vid anstalten, nämligen förste laboratoriebiträdet fr. o. m. den 14 januari 1946, laboratoriebiträdet i lönegrad Ae 9 fr. o. m. den 22 juli 1940 och laboratoriebiträdet i lönegrad Ae 7 fr. o. m. den 16 augusti 1948. Då varaktigt behov av ifrågavarande tjänster föreligger, finner styrelsen det synnerligen angeläget, att de uppföres å ordinarie stat.

3 h). Även denna befattning bör uppföras på ordinarie stat, då varaktigt behov av densamma föreligger. Även möjligheten att härigenom kunna behålla en god kraft på tjänsten bör enligt styrelsen beaktas.

4 a)—c). Anslagshöjningarna är av automatisk karaktär.

Y t t r a n d e. *Statskontoret* framhåller, att i avvaktan på resultatet av den utredning rörande den lantbrukskemiska analysverksamheten, som nu framlagts, bör endast sådana förändringar i anslagsgivningen till kontrollanstalten verkställas, som kan betecknas vara av automatisk natur.

Departementschefen

Vid 1956 års riksdag (prop. 77; JoU 14; rskr 174) fattades principbeslut om sammanförande av statens lantbrukskemiska kontrollanstalt med kemiska analyslaboratoriet vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök till en institution benämnd statens lantbrukskemiska laboratorium. I anledning härav tillkallade Kungl. Maj:t den 16 maj 1957 särskild sakkunnig för att utreda, bland annat, behovet av personal, utrustning och lokaler vid den beslutade institutionen. Utredningen har den 15 augusti 1958 avgivit delbetänkande (stencilerat) angående statens lantbrukskemiska laboratorium, dess arbetsuppgifter, organisation och ekonomi. Förslaget, som varit föremål för remissbehandling, är under prövning inom jordbruksdepar-

tementet. Med hänsyn härtill är jag icke beredd att tillstyrka anstaltsstyrelsens förslag rörande löneregleringar och personalförstärkningar m. m. för budgetåret 1959/60. Endast ändringar av automatisk karaktär bör nu komma i fråga. Förevarande anslag torde sålunda böra höjas på grund av löneklassuppflyttningar m. m. och kompensation för höjda folkpensionsavgifter med 2 200 respektive 2 400 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän 96 000 (+ 1 400) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 2 500 (oförändrat) kronor;

avlöningar till icke-ordinarie personal 249 400 (+ 500) kronor;

rörligt tillägg 55 300 (+ 300) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 2 400 (ny post) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (96 000 + 2 500 + 249 400 + 55 300 + 2 400 =) 405 600 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för statens lantbrukskemiska kontrollanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	96 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 500
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	249 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	55 300
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 400

Summa kronor 405 600

b) till *Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 405 600 kronor.

[45] 7. Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	78 800	82 498
1957/58	81 100	85 328
1958/59 (statsliggaren s. 832)	83 600	
1959/60 (förslag)	86 700	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens lantbrukskemiska kontrollanstalt* (skr. 27/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 37 900 kr. till 121 500 kr. De

föreslagna ändringarna i gällande omkostnadsstat framgår av följande sammanställning.

	Utgifter		Anslag 1958/59	Ökning
	1956/57	1957/58		
1. Reseersättningar	1 493	2 200	2 300	+ 700
2. Övriga expenser	16 999	17 300	18 300	+ 1 000
3. Publikationstryck	885	2 000	2 000	+ 1 000
4. Underhåll av byggnader	4 000	3 998	4 000	+ 6 000
5. Inventarier och apparater	12 308	14 430	10 000	+ 25 200
6. Förbrukningsmaterialier	23 692	21 570	26 000	+ 4 000
				+ 37 900

Motiv. 1. Styrelsen framhåller betydelsen av en ökad kontakt med de lantbrukskemiska institutionerna såväl inom som utom landet. På grund av förestående omorganisation och flyttning av anstalten är det enligt styrelsens mening under den närmaste tiden särskilt betydelsefullt att öka utlandskontakterna för att inhämta erfarenhet av organisation m. m. för lantbrukskemisk analysverksamhet. Med hänsyn härtill begäres förutom oförändrat belopp för inrikesresor ett belopp å 700 kr. för internordiska resor.

2. Utgifterna för skrivmaterialier, blankettryck, telefon, annonsering, hemforsling av jordprov, städning, litteraturanskaffning m. m. har nu stigit till sådant belopp, att en förstärkning av posten med 1 000 kr. är nödvändig. På grund av alltför knapp medelstillgång har städningen vid anstalten efteratts och anskaffningen av betydelsefull litteratur måst starkt begränsas.

3. Styrelsen framhåller, att flera manuskript väntar på tryckning.

4. Anstaltens gamla byggnader kräver för sitt underhåll dryga kostnader, även om förbättringsarbetena och reparationerna begränsas till det allra nödvändigaste. Vissa rum i institutionsbyggnaden har ännu icke kunnat sättas i det skick, som erfordras för analysarbetets reglementsenliga bedrivande. En höjning av delposten är därför starkt påkallad.

5. Anstaltens tillgång på moderna instrument och apparater är otillräcklig. Styrelsen föreslår därför i likhet med de närmast föregående åren, att posten ökas med 25 200 kr. (IX ht 1958 s. 205 under 4 b)).

6. Beträffande motiveringen för detta yrkande hänvisar styrelsen till IX ht 1957 s. 272 under 2 c).

Yttrande. Statskontoret framhåller, att i avvaktan på resultatet av den utredning rörande den lantbrukskemiska analysverksamheten, som nu framlagts, bör endast sådana förändringar i anslagsgivningen till kontrollanstalten verkställas, som kan betecknas vara av automatisk natur.

Departementschefen

Av skäl, som jag närmare utvecklat under nästföregående anslagspunkt, bör vid beräkningen av förevarande anslag hänsyn tagas endast till automatiska kostnadsstegringar. På grund av ökade utgifter bör sålunda del-

posterna till bränsle, lyse och vatten samt till övriga expenser höjas med 2 000 respektive 1 000 kronor. På grund av ökade järnvägstaxor och höjd bilersättning bör vidare posten till reseersättningar höjas med 100 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör ifrågavarande anslag för nästa budgetår uppräknas med 3 100 kronor till 86 700 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 86 700 kronor.

[46] 8. Understöd åt lokala lantbrukskemiska kontrollstationer

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	35 000	35 000
1957/58	35 000	35 000
1958/59 (statsliggaren s. 833)	35 000	
1959/60 (förslag)	35 000	

Lantbruksstyrelsen (skr. 20/8 1958) hemställer, att anslaget i avvaktan på resultatet av pågående utredning rörande den statsunderstödda lantbrukskemiska analys- och kontrollverksamheten m. m. uppföres med oförändrat belopp av 35 000 kr.

Departementschefen

Mot lantbruksstyrelsens förslag har jag intet att erinra. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, lantbruksstyrelsen att verkställa fördelning av anslaget. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt lokala lantbrukskemiska kontrollstationer* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 35 000 kronor.

[47] 9. Statens maskinprovningar: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	325 900	328 305
1957/58	351 500	368 119
1958/59 (statsliggaren s. 833)	393 600	
1959/60 (förslag)	401 900	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens maskinprovningar* (skr. 26/7 1958) hemställer, att anslaget höjes med i runt tal 33 200 kr. till 426 800 kr. på sätt framgår av följande uppställning.

	Ökning eller minskning
1. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) 1 förste kansliskrivare Ae 12 vid lantbruksavdelningen i Ultuna	+ 11 088
b) 1 kanslibiträde Ae 7 vid lantbruksavdelningen i Ultuna	+ 8 520
c) 1 skrivbiträde Af 1 vid lantbruksavdelningen i Röbbäcksdalen ..	+ 6 648
2. <i>Personalminskningar m. m.</i>	
a) 1 kontorist Ae 9 vid lantbruksavdelningen i Ultuna	— 10 476
b) ersättning åt skrivhjälp vid lantbruksavdelningen i Röbbäcksdalen	— 4 500
3. <i>Löneregleringar</i>	
a) 1 föreståndare Bp eller Be 4 i st. f. Be 1	+ 3 924
b) 4 avdelningschefer Ae 26 i st. f. Ae 24	+ 8 652
4. <i>Omräkning</i>	
a) löneklassförändringar och reglerad befordringsgång	+ 2 800
b) rörligt tillägg	+ 6 500
	+ 33 156

Motiv. I en allmän motivering framhåller styrelsen för statens maskinprovningar bl. a., att den successivt växande provningsverksamheten föranlett genomförande under senare år av en betydande utbyggnad av institutionen i avseende å dess tekniska utrustning och i viss mån även beträffande de personella resurserna. Alltjämt finnes dock vissa svaga punkter i organisationen. Styrelsen erinrar, att den i sina anslagsäskanden för budgetåret 1958/59 framlade förslag till dessas undanröjande men att föredragande departementschefen icke fann sig kunna biträda förslagen. Styrelsen har emellertid funnit deras snara genomförande så angeläget, att den ansett sig icke kunna stå till svars med att underlåta att redan nu upptaga dem till förnyad prövning.

1 a) och b) samt 2 a). Förslagen under dessa punkter har framlagts i styrelsens anslagsäskanden för de senaste 2 budgetåren (IX ht 1957 s. 315 under 3 b) och c) samt 1958 s. 208 under 1 b), 1 c) och 2 b)).

1 c) och 2 b). Under det senast förflutna budgetåret har verksamheten vid lantbruksavdelningen i Röbbäcksdalen fortsatt att växa, varför behovet av ett heltidsanställt kontorsbiträde än tydligare framträtt.

3 a). Styrelsen föreslår ånyo en förbättrad löneställning för föreståndaren (IX ht 1958 s. 209 under 3 a)).

3 b). Beträffande motiveringen för höjningen av tjänsterna såsom avdelningschefer hänvisas till IX ht 1958 s. 209 under 3 b).

4 a) och b). Ökningarna är av automatisk karaktär.

Yttranden. Lantbruksstyrelsen erinrar om att styrelsen för maskinprovningarna redan år 1952 föreslog en förbättrad löneställning för föreståndaren. Lantbruksstyrelsen tillstyrkte förslaget och har därefter varje år återupptagit spørsmålet. Kungl. Maj:t har emellertid lämnat förslaget utan

bifall. Lantbruksstyrelsen framhåller, att verksamheten vid maskinprovningarna ökat väsentligt under senare år, att lantbruksmaskinernas konstruktion blivit alltmer avancerad, vilket kräver mycket invecklade provningar, samt att verksamheten därjämte ytterligare splittrats i geografiskt avseende genom tillkomsten av lantbruksavdelningen i Röbäcksdalen. Med hänsyn härtill och det ansvar, som åvilar föreståndaren, tillstyrker lantbruksstyrelsen en placering av denne i lönegrad Bp 4 med överdirektör som tjänstetitel. Även i övrigt tillstyrkes framställningen.

Departementschefen

I likhet med maskinprovningarnas styrelse anser jag, att föreståndarens lönegradsplacering bör förbättras. Dennes tjänst i lönegrad Be 1 bör enligt min mening höjas till lönegrad Be 3. Härfor erfordras en ökning av anslaget med 2 600 kronor. Förslaget om höjning av avdelningschefernas lönegradsplacering liksom förslagen om personalförstärkningar kan jag däremot ej tillstyrka. På grund av löneklassförändringar m. m. erfordras emellertid en uppräknig av anslaget med 3 300 kronor. Till kompensation för höjda folkpensionsavgifter bör upptagas 2 400 kronor.

Vid bifall till vad jag nu förordat, behöver förevarande anslag höjas med sammanlagt 8 300 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

Ersättningar till sakkunniga, tillfälliga biträden m. fl. 11 500 (oförändrat) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 341 200 (+ 5 100) kronor;

rörligt tillägg 46 800 (+ 800) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 2 400 (ny post) kronor.

Anslaget uppföres alltså med $(11\,500 + 341\,200 + 46\,800 + 2\,400 =)$ 401 900 kronor.

Å personalförteckningen bör 1 tjänst som föreståndare i lönegrad Be 1 utbytas mot 1 tjänst som föreståndare i lönegrad Be 3.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens maskinprovningar, som angivits i det föregående

b) fastställa följande avlöningsstat för statens maskinprovningar, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Ersättningar till sakkunniga, tillfälliga biträden m. fl., <i>förslagsvis</i>	11 500
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	341 200

3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	46 800
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 400
	Summa kronor 401 900

c) till *Statens maskinprovningar*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 401 900 kronor.

[48] 10. Statens maskinprovningar: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	81 500	84 000
1957/58	90 300	90 299
1958/59 (statsliggaren s. 834)	310 300	
1959/60 (förslag)	328 700	

Yrkande. *Styrelsen för statens maskinprovningar* (skr. 26/7 1958) hemställer, att anslaget höjes med 20 000 kr. för att möjliggöra anskaffande av större portar vid ultunaavdelningen samt att maximeringen av delposten till övriga expenser slopas.

Motiv. Medel för anskaffning av större portar till bromshallen vid ultunaavdelningen bör enligt styrelsen upptagas som en särskild post i omkostnadsstaten. Till stöd för sin framställning anför styrelsen följande.

Den pågående utvecklingen leder till att allt större traktorer kommer till användning. Icke minst påtagligt är därvid, att höjden blir större, bl. a. därför att den s. k. frigångshöjden behöver ökas och möjligheten att montera arbetsmaskiner under själva traktorkroppen förbättras. I samband med ansträngningarna att lösa problemet med påhängsskördetröskor har traktortyper med extremt högt placerad förarplats kommit fram. På senaste tiden har traktorer börjat utrustas med speciella skyddsramar eller skyddshytter, vilket väsentligt ökar höjden. Det efter hand fortskridande insättandet av självdrivande skördetröskor, som alltså är utrustade med 1 eller 2 egna motorer, har lett till att maskinprovningarna måste genomföra motorbromsning och liknande undersökningar jämväl på dessa stora maskiner. Ett problem har uppstått därigenom att befintliga portar till bromshallen icke tillåter, att de höga traktorerna och skördetröskorna eller andra större maskiner tages in. Frågan bör lösas på så sätt, att 4 av de nu befintliga portarna i bromshallen ersättes med 2 större. Kostnaden härför beräknas till 20 000 kr.

I fråga om borttagandet av maximeringen av delposten till övriga expenser framhåller styrelsen följande.

Någon olägenhet bör icke uppkomma genom att maximeringen slopas. Maskinprovningarnas omkostnadsstat är så konstruerad, att den redan i sig automatiskt har en begränsning uppåt. Den snäva begränsningen vållar ständigt svårigheter och sänker effektiviteten i verksamheten. Beträffande kostnaderna för städning, annonsering, inköp och bindning av böcker samt inköp av kontorsmaskiner har anstalten vidtagit alla de besparingsåtgärder,

som med hänsyn till verksamhetens karaktär kan anses rimliga. Kostnaderna för skriv- och fotomateriel m. m. samt telefon, vilka utgör omkring 55 procent av de totala kostnaderna på delposten, är starkt beroende av inkommande provningsuppdrags antal och art. Maskinprovningarna kan icke avvisa normala provningsuppdrag och måste fullfölja dessa, så att resultaten kommer fram så skyndsamt som möjligt. Provningsredogörelserna skall enligt gällande bestämmelser offentliggöras och skall tryckta ställas till allmänhetens förfogande genom prenumeration eller lösnummerköp. Maskinprovningarna har ingen möjlighet att begränsa denna verksamhet i syfte att reducera dessa kostnader. Vidare understryker styrelsen, att kommunikationerna mellan såväl huvudexpeditionen och de 4 avdelningarna som avdelningarna och de ca 120 provningsplatserna måste kunna ske snabbt. Provningspersonalen måste alltså stå i den mest omedelbara kontakt med provningsplatserna, så att provning skall kunna ske vid de rätta tidpunkterna. Annat kommunikationssätt än telefon är icke tänkbart.

Därest maximeringen alltså skall kvarstå, är enligt styrelsen en höjning av delposten med 6 000 kr. ofrånkomlig.

I detta sammanhang torde även få anmälas, att *styrelsen för statens maskinprovningar* i förenämnda skrivelse den 26 juli 1958 jämväl hemställer, att för budgetåret 1959/60 under rubriken Statens maskinprovningar: Utrustning för provningsanstalten i Norrland anvisas ett reservationsanslag av 100 000 kr. Beloppet avses skola disponeras för inköp av utrustning till en föreslagen nybyggnad för provningsavdelningen i Röbäcksdalen.

Y t t r a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* tillstyrker framställningen.

Statskontoret framhåller, att utgifterna för telefon m. m. vid maskinprovningarna under de 2 senast förflutna budgetåren ökat från 9 695 kr. till 15 515 kr. Härvid har icke inräknats kostnaderna för installerandet av telefonväxel vid avdelningen i Alnarp. Någon förklaring till den avsevärda ökningen av telefonkostnaderna har statskontoret icke kunnat erhålla. Anlittandet företrädesvis av telefon som kommunikationsmedel torde dock som regel innebära ett rationellt utnyttjande av dyrbar arbetskraft. Av principiella skäl anser sig statskontoret icke kunna biträda förslaget att slopa maximeringen av delposten övriga expenser. Med hänsyn till belastningen under föregående budgetår bör delposten dock ökas med 5 000 kr.

För att maskinprovningarna på ett tillfredsställande sätt skall kunna fullgöra vissa uppgifter torde, såvitt statskontoret kunnat bedöma, nya portar till bromshallen vara erforderliga. Enligt vad ämbetsverket inhämtat har anbud infordrats från 2 olika håll, varvid kostnaderna uppskattas i det ena fallet till 24 000 kr. och i det andra till 16 000 kr. Utgifterna för ombyggnaden bör bestridas från en särskild, maximerad delpost under anslagsposten till övriga utgifter. Slutligen uppskattar statskontoret medelsåtgången under budgetåret 1959/60 å delposterna till provningsutrustning och instrument samt ersättning till statens provningsanstalt för materialundersökning till 40 000 kr. resp. 1 500 kr.

Enligt *riksräkenskapsverkets* mening kan syftet med borttagandet av maximeringen av delposten till övriga expenser i huvudsak bli tillgodosett, om

maximeringen i fortsättningen begränsas till att endast avse medelförbrukningen för renhållning och städning, inköp och underhåll av möbler, skriv- och räknemaskiner m. fl. inventarier samt bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. fl. ändamål. I samband härmed framhåller ämbetsverket, att den nuvarande maximeringen av de totala omkostnaderna — vilken innebär att omkostnadernas i staten beräknade sammanlagda belopp kan utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas med det belopp, varmed inflytande inkomster överstiger det å riksstatens inkomstsida beräknade beloppet — knappast kan anses lämplig och rationell, eftersom en ansvällning av verksamheten, som medför ökade inkomster, icke bör föranleda en så stor ökning av de till omkostnadsanslaget hänförliga utgifterna, att denna utgiftsökning konsumerar hela inkomststegringen. Det kan därför ifrågasättas, huruvida icke i stället enbart vissa särskilda anslagsposter bör maximeras. Härvid skulle det, fränsett den nyss i fråga om övriga expenser förordade maximeringen, enligt riksräkenskapsverkets uppfattning vara tillräckligt med maximering av anslagsposterna till reseersättningar och publikationstryck samt de under anslagsposten till övriga utgifter upptagna delposterna till provningsutrustning och instrument och till underhåll av tomt och planteringar.

Departementschefen

Med hänsyn till vad maskinprovningarnas styrelse anfört föreslår jag, att ett engångsbelopp av 20 000 kronor beräknas för uppförande av större portar å bromshallen vid Ultuna-avdelningen. Det ifrågavarande beloppet torde anvisas å en särskild, maximerad delpost under anslagsposten till övriga utgifter, benämnd anskaffande av nya portar. I likhet med statskontoret anser jag mig av principiella skäl icke kunna biträda förslaget att slopa maximeringen av delposten till övriga expenser. Med hänsyn härtill är, som styrelsen för maskinprovningarna framhållit, en viss uppräknings av posten erforderlig. Uppräkningsen bör enligt min mening kunna begränsas till 5 000 kronor. För innevarande budgetår har å delposten till provningsutrustning och instrument anvisats ett engångsbelopp av 13 000 kronor för inköp av svarv, vilket nu bör bortfalla. Med hänsyn till anslagsbelastningen under de sist förflutna budgetåren bör nedräkningsen av posten för nästa budgetår emellertid inskränkas till 5 600 kronor. Posten till ersättningar till statens provningsanstalt för materialundersökning torde med hänsyn till den ringa anslagsbelastningen böra minskas med 1 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit behöver anslaget för nästa budgetår ökas med 18 400 kronor till 328 700 kronor.

I detta sammanhang torde få anmälas, att på riksstatens inkomstsida beräknats, förutom en av maskinprovningarnas styrelse föreslagen ökning, en höjning av inkomsterna från maskinprovningarnas verksamhet med i runt tal 90 000 kronor för nästa budgetår. Med utgångspunkt härifrån torde det få ankomma på lantbruksstyrelsen att efter förslag av maskinprovningarnas styrelse fastställa ny taxa för provningar vid statens maskinprovningar

ävensom på maskinprovningarnas styrelse att höja prenumerationspriset på maskinprovningarnas meddelanden.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens maskinprovningar: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 328 700 kronor.

[49] 11. Kontroll å standardisering av mjölk

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	40 000	26 094
1957/58	40 000	28 005
1958/59 (statsliggaren s. 834)	40 000	
1959/60 (förslag)	40 000	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer, att anslaget för budgetåret 1959/60 uppföres med oförändrat belopp.

M o t i v. På grund av att avgiften för vissa undersökningar enligt 7 § kungörelsen den 6 mars 1942 (nr 91) med vissa bestämmelser angående handeln med mjölk under föregående budgetår höjts, anser styrelsen, att anslaget bör uppföras med oförändrat belopp, oaktat antalet mejerier under de senaste åren fortgående minskat.

Departementschefen

Med bifall till lantbruksstyrelsens framställning föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår upptages till oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kontroll å standardisering av mjölk* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

F. Undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar

[50] 1. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	4 828 300	5 303 440
1957/58	4 964 700	5 597 391
1958/59 (statsliggaren s. 835)	6 176 500	
1959/60 (förslag)	6 302 800	

Yrkanden. Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök (skr. 27/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 237 900 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

Undervisningsinstitutionerna	Ökning eller minskning
1. Personalförstärkningar	
a) 1 forskardocent Ae 24	+ 25 272
b) 1 förste assistent Ae 21 (inst. för växtsjukdomslära)	+ 21 336
c) assistenthjälp m. m. för utökad undervisning i pedagogik ..	+ 5 500
d) 1 förste amanuens (inst. för organisk kemi)	+ 7 590
e) 1 förste amanuens (inst. för husdjurens utfodring och skötsel)	+ 7 590
f) 1 tredje amanuens (inst. för marknadslära)	+ 3 795
g) kurs i jordbrukets strukturförändringar	+ 2 000
h) tillfällig arbetskraft (maskintekn. inst.)	+ 6 000
i) tillfällig arbetskraft (inst. för växtsjukdomslära)	+ 5 000
j) ersättning åt ciceroner	+ 1 000
2. Löneregleringar	
a) 1 laborator Ao 26 i st. f. förste kemist Ao 23 (analyslab.) ..	+ 4 404
b) 1 förste assistent Ae 21 i st. f. assistent i reglerad befordrings- gång (inst. för lantbrukets driftsekonomi)	+ 5 256
c) 1 förste assistent Ae 21 i st. f. assistent Ae 19 (inst. för allm. jordbrukslära)	+ 2 292
d) 2 assistenter Ae 17 i st. f. Ae 16 (analyslab.)	+ 1 872
e) 1 trädgårdsmästare Ao 14 i st. f. Ao 11 (inst. för systematisk botanik och ärftlighetslära)	+ 2 268
f) 1 fältassistent Ae 10 i st. f. laboratoriebiträde Ae 9 (inst. för allm. jordbrukslära)	+ 588

	Ökning eller minskning	
g) 1 fältassistent Ae 10 i st. f. förman Ae 8 (inst. för växtodlingslära)	+	1 140
h) 1 laboratorieassistent Ae 10 i st. f. preparator Ae 9 (mikrobiologiska inst.)	+	588
i) 1 institutionsvaktmästare Ae 9 i st. f. Ae 8 (inst. för marklära)	+	552
j) 11 laboratoriebiträden Ae 9 i st. f. Ae 7	+	11 616
k) 1 trädgårdsmästare Ae 9 i st. f. institutionsvaktmästare Ae 8 (inst. för växtsjukdomslära)	+	552
l) 1 fodermarsk Ae 8 i st. f. djurskötare Ae 7 (inst. för husdjurens utfodring och skötsel)	+	504
m) 1 kanslibitråde Ae 7 i st. f. kontorsbitråde Ao 5 (inst. för lantbrukets driftsekonomi)	+	972
n) 1 kanslibitråde Ae 7 i st. f. kontorsbitråde i reglerad befordringsgång (inst. för växternas anatomi och fysiologi)	+	2 628
o) 1 kanslibitråde Ae 7 i st. f. kontorsbitråde i reglerad befordringsgång (inst. för marklära)	+	2 628
p) 1 kanslibitråde Ae 7 i st. f. kontorsbitråde i reglerad befordringsgång (maskintekniska inst.)	+	1 848
q) 9 laboratoriebiträden Ae 7 i st. f. Ag 1—Ae 6	+	12 768
r) lönereglering för assistenter	+	58 908
s) lönereglering för amanuenser	+	18 975
t) höjt arvode till specialläraren i pedagogik	+	1 400

Biblioteket

3. Personalförstärkningar

a) 1 biblioteksbitråde Ae 7	+	9 852
b) 1 expeditionsvakt Ae 7	+	9 852

4. Löneregleringar

a) 1 förste bibliotekarie B 1 i st. f. Ao 24	+	11 016
b) 1 biblioteksassistent Ae 10 i st. f. Ag 10		—
c) 1 biblioteksvaktmästare Ao 9 i st. f. förste expeditionsvakt Ao 7	+	1 056

Kansli och kamrerarexpedition

5. Lönereglering

1 trädgårdsmästare Ao 10 i st. f. Ao 9	+	588
--	---	-----

Statens jordbruksförsök

6. Löneregleringar

a) 1 överassistent Ae 23 i st. f. förste assistent Ae 21	+	2 556
b) 1 laboratorieassistent Ae 17 i st. f. Ae 13	+	3 456

	Ökning eller minskning
Statens husdjursförsök	
7. <i>Personalförstärkning</i>	
1 laboratoriebiträde Ae 7	+ 9 852
8. <i>Löneregleringar</i>	
a) 1 assistent i reglerad befordringsgång i st. f. aspirant Ag 13 ..	+ 5 484
b) 1 kanslibiträde Ae 7 i st. f. kontorsbiträde i reglerad befordringsgång	+ 2 628
Statens försöksgårdar och Norrlands lantbruksförsöksanstalt	
9. <i>Personalförstärkning</i>	
a) 1 assistent Ae 13 (Stenstugu)	+ 12 864
b) 1 försöksförmän Ae 8 (Norrlands lantbruksförsöksanstalt) ..	+ 11 004
c) 1 institutionsvaktmästare Ae 8 (Norrlands lantbruksförsöksanstalt)	+ 11 004
d) 1 kanslibiträde Ae 7 (Norrlands lantbruksförsöksanstalt) ...	+ 10 464
10. <i>Personalminskning</i>	
ersättning till skrivhjälp	— 2 000
Diverse äskanden	
11. <i>Omräkning</i>	
a) arvoden till viss tillfällig personal	— 125 300
b) löneklassförändringar	+ 10 068
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 36 573
	+ 237 859

Motiv. I anslutning till givna direktiv att undersöka förutsättningarna för nedskärningar av redan utgående anslagsbelopp anför högskolestyrelsen inledningsvis, att högskolans lärarkollegium framhållit, att forskningsverksamheten vid högskolans institutioner i mycket betydande utsträckning bedrivs tack vare anslag, som kunnat erhållas utanför högskolans stat, dels från jordbrukets forskningsråd och liknande statliga organ och dels från enskilda stiftelser. Beträffande årsanslagen har kollegiet vidare framhållit, att dessa visserligen uppräknats för att kompensera prishöjningar men att dessa uppräknningar täckt endast en mindre del av de prishöjningar som ägt rum. Institutionerna har därigenom redan tvingats minska sin verksamhet i den mån forskningsanslag från annat håll icke kunnat utverkas. Försökskollegiet har framfört i stort sett samma synpunkter som lärarkollegiet. Högskolestyrelsen, som ansluter sig till vad kollegierna anfört, framhåller därutöver, att det beträffande läge, i vilket jordbruket befinner sig, gör det synnerligen angeläget att jordbruket kan få all möjlig hjälp från forskningens och försöksverksamhetens sida. För att verksamheten skall kunna bedrivas

i ändamålsenlig och effektiv omfattning har högskolestyrelsen nödgats upptaga åtskilliga äskanden. Några besparingar har av skäl som nyss angivits icke kunnat föreslås. Vidare anför styrelsen, att den i sina anslagsäskanden under senare år framfört ytterligare önskemål om tjänsteförändringar och inrättandet av nya tjänster. Dessa önskemål, som jämväl är angelägna, har av styrelsen redovisats i en särskild förteckning.

Flera av de förslag, som högskolestyrelsen framlagt under förevarande anslag, överensstämmer helt eller i huvudsak med tidigare framförda men ej bifallna förslag. Detta är fallet med de under punkterna 1 a)—1 e), 1 j), 2 e)—2 m), 2 o), 2 q), 2 r), 3 a), 3 b), 4 a), 4 c), 6 a), 6 b), 7, 8 a), 9 a)—9 d) redovisade förslagen. Beträffande motiveringarna för dessa förslag torde sålunda — i den mån ytterligare synpunkter icke anförts i den nu föreliggande anslagsframställningen — få hänvisas till IX ht 1956 punkterna 1 c), 1 e)—1 h), 2 m), 3 a), 3 b), 9 c), 11 d), IX ht 1957 punkterna 1 d), 1 j), 1 m), 2 a), 2 b), 2 n), 2 o), 3 a), 4, 6 c), 8 c), 11 c), 11 d) och IX ht 1958 punkterna 1 a), 3 b), 7 a).

I fråga om motiveringarna för de i det föregående under förevarande anslag redovisade framställningarna må här återgivias följande.

1 a). Under senare år har Kungl. Maj:t medgivit, att medel, som kunde bli disponibla genom att en docenttjänst i lönegrad Ae 24 hålles obesatt, finge utnyttjas för avlönande av en forskardocent i samma lönegrad. I fortsättningen torde man icke kunna räkna med att någon docenttjänst kan utnyttjas för ändamålet. Det är ur rekryteringssynpunkt synnerligen angeläget att högskolan har tillgång till en forskardocenttjänst.

1 b). 1946 års högskoleutredning föreslog, att för institutionen skulle beräknas bl. a. 1 förste assistent och 1 assistent. Utredningen har därvid utgått från att professorn och laboratorn vid institutionen borde ha tillgång till var sin assistent eftersom de representerade olika ämnesområden. I proposition 1949: 41 framhöll departementschefen, att den nyinrättade institutionen för växtsjukdomslära icke omedelbart borde organiseras i den av utredningen och högskolestyrelsen föreslagna omfattningen. Innan växthus färdigställts och institutionens forsknings- och undervisningsprogram hunnit utarbetas kunde det bl. a. räcka med 1 assistent. Högskolestyrelsen anför nu, att institutionens växthus sedan flera år tillbaka är i bruk och att undervisnings- och forskningsprogram utarbetats. För forskningen och undervisningen vid institutionen är det av den största vikt att ytterligare 1 assistent står till förfogande. Institutionen är den enda naturvetenskapligt inriktade institutionen vid högskolan som ej har förste assistent.

1 c) och 2 t). Sedan år 1953 har högskolestyrelsen årligen begärt medel för att möjliggöra en utvidgad undervisning i pedagogik, kompletterad med praktiska övningar. Under de senaste åren har en viss utvidgning av undervisningen kunnat ske tack vare att besparade docentmedel fått disponeras. Sådana medel kan icke påräknas under de närmaste åren, då docenttjänsterna nu är tillsatta. Med hänsyn till pågående utredning om högskolans verksamhet begäres nu endast medel till en provisorisk tilläggsundervisning i pedagogik, dels under förevarande anslag dels under materielanslaget.

1 d). Vid institutionen är personalstaten vad såväl forsknings- som undervisningssidan beträffar alltför knappt tilltagen. För undervisningens del har det uppstått svårigheter genom att institutionen icke har egen amanuens.

1 e). Tjänsten föreslogs av 1946 års högskoleutredning och dess inrättande har tidigare begärts vid flera tillfällen. Behovet av tjänsten har för undervisningens skull hela tiden varit mycket stort men har nu ökat genom att docent med docenttjänst icke längre står till institutionens förfogande.

1 f). Undervisningen i ämnet är omfattande och för denna erfordras åtminstone en tjänst som tredje amanuens.

1 g). F. n. disponeras ett belopp av 600 kr. till en kurs i offentligrättsliga organ på jordbrukets område. Utöver denna kurs finner högskolestyrelsen en kurs i jordbrukets strukturförändringar angelägen med hänsyn till vikten för de studerande att förvärva nödvändig kännedom på detta område. Det åskade beloppet erfordras för att erhålla en väl kvalificerad kraft för den ifrågasatta kursen.

1 h). Vid institutionen finnes en tjänst som kontorsbiträde, vilken under punkt 2 p) föreslås ändrad till kanslibiträde. Arbetsmängden är emellertid för stor för en befattningshavare. Alltsedan år 1953 har därför kansliarbete åt institutionen utförts av personal vid jordbrukstekniska institutet. Ersättning härför har i viss omfattning kunnat utbetalas av besparade löne-medel, vilket icke kan beräknas ske i fortsättningen.

1 i). Verksamheten i växthusanläggningen är mycket omfattande. Bl. a. kan nämnas att under större delen av året 300—500 krukor upplanteras per vecka. Skötseln av växthusanläggningen är komplicerad och kräver närvaro de flesta sön- och helgdagar och ofta på kvällarna. Institutionsvaktmästaren kan ej ensam hinna med allt arbete utan behöver hjälp större delen av året. För att tillgodose det mest angelägna behovet av biträde har 5 000 kr. upptagits.

1 j). Högskolan besökes årligen av 3 000—4 000 personer samt institutionens för husdjursgenetik avdelning vid Wiad av 2 500—3 500 personer. De medel som anvisats till ciceroner för dessa besökare, 2 750 kr., förslår icke som ersättning åt ciceronerna.

2 a). Analyslaboratoriets verksamhet är mer omfattande än någon annan svensk analysanstalts på jordbrukets område. Den direkta ledningen av verksamheten handhas av förste kemisten. Verksamhetens omfattning och de krav, som måste ställas på den som handhar ledningen av densamma, föranledde 1945 års jordbruksförsöksutredning föreslå, att verksamheten skulle stå under ledning av en laborator. Med hänsyn till föreliggande förslag om omorganisation av analyslaboratoriet anser sig styrelsen nu böra begränsa sig till en ändring av förste kemisttjänsten till en laboratorstjänst.

2 b). Undervisningen i driftsekonomi omfattar bl. a. ett betydande antal kvalificerade övningstimmar i betygskurserna med genomgång av kalkylmodeller och med analys av olika produktionsproblem. Det är otänkbart, att

för detta ändamål anlita agronomie studerande eller nyligen utexaminerade agronomer. Det har visat sig omöjligt att under någon längre tid få behålla en agronom som assistent i reglerad befordringsgång. Även för forskningens del är det angeläget med en mera kvalificerad assistent. Med hänsyn till dessa omständigheter föreslås tjänsteförändringen.

2 c). 1945 års jordbruksförsöksutredning föreslog att institutionen för allmän jordbrukslära för verksamheten med jordbearbetningsförsök skulle erhålla en förste assistenttjänst. I 1955 års statsverksproposition (IX ht p. 19) har upptagits medel till en assistenttjänst i lönegrad Ae 19. Arbetsuppgifternas art och omfattning motiverar den föreslagna uppflyttningen.

2 d). Arbetsuppgifterna bestod enligt högskolestyrelsen tidigare huvudsakligen i att handleda tekniska biträden vid stora analysserier och att själv utföra speciella analyser. Numera består arbetet till största delen av vetenskapliga metodundersökningar samt ledningen av mera kvalificerade analyser, vilka utföres av laboratoriebiträden. Vidare anföres, att övriga assistenttjänster i lönegrad Ce 22 uppflyttades i lönegrad Ce 23 (Ae 17) vid 1952 års tjänsteförteckningsrevision.

2 e). Tillkomsten av 3 växthus vid den nya institutionsbyggnaden och en betydande utökning av trädgårdens areal har medfört avsevärt ökat ansvar och ökad arbetsbörda för innehavaren av tjänsten. Vidare påpekas, att akademiträdgårdsmästarna i Lund och Uppsala är placerade i lönegrad Ao 16 och underträdgårdsmästarna i lönegrad Ao 11.

2 f). Befattningshavaren tjänstgör som förman i institutionens försöksarbete inom ultunaområdet samt som instruktör för studenternas praktiska försöksarbete. Då genomgången lantmanna- eller lantbruksskola samt god jordbruks- och försökspraktik måste krävas är tjänsteförändringen synnerligen angelägen.

2 g). Angående motiveringen för detta yrkande torde få hänvisas till IX ht 1957 s. 74 under 1 d).

2 h), 2 i) och 2 k). Högskolestyrelsen hänvisar till en den 27 oktober 1953 gjord framställning angående ändrad lönegradsplacering för bl. a. här ifrågavarande personal. Angående innehållet i framställningen torde få hänvisas till IX ht 1954 s. 45, 1 e) och 1 f).

2 j) och 2 q). Högskolestyrelsen har vid flera tidigare tillfällen framhållit att löneställningen för den tekniska personalen vid institutionerna är otillfredsställande. Arbetsuppgifternas art och omfattning nödvändiggör att varje institution erhåller minst 1 laboratoriebiträde i lönegrad 7. Därest institutionen har flera laboratoriebiträden bör minst ett av dessa placeras i lägst lönegrad 9.

2 l). Beträffande motiveringen för detta yrkande torde få hänvisas till IX ht 1956 s. 56 under 1 f).

2 m)—2 p). Av kontorspersonalen vid institutionerna måste krävas goda språkkunskaper och förmåga att självständigt sköta kvalificerat kontorsarbete.

2 r) och 2 s). Den 28 juli 1958 har ändrade bestämmelser utfärdats i fråga

om avlönande av viss assistent- och amanuenspersonal vid lantbrukshögskolan. Vid beräkningen av kostnaderna för löne regleringen har styrelsen räknat med en placering i löneklass 19 för samtliga assistenter. Beträffande assistenterna vidhåller styrelsen sin tidigare uppfattning, att dessa bör inplaceras i en reglerad befordringsgång, som avslutas i lönegrad Ae 19. Styrelsen erinrar om att den omständigheten att högskolans assistenter placerats i en sämre befordringsgång än övriga från högskolan utexaminerade agronomer, som övergått i statstjänst eller i tjänst hos hushållningssällskap och lägre lantbruksundervisningsanstalter, medfört försvårad rekrytering och alltför täta ombyten av innehavare av tjänsten. Då det tar en avsevärd tid, innan en nyutexaminerad agronom hunnit bli fullt förtrogen med assistents arbetsuppgifter, medför täta ombyten av innehavare på befattningen betydande svårigheter för institutionen.

3 a) och 3 b). Beträffande dessa yrkanden torde få hänvisas till IX ht 1957 s. 76 under 4 resp. IX ht 1958 s. 218 under 3 b).

4 a). Förste bibliotekarien, som är chef för högskolans bibliotek, är nu placerad i samma eller lägre lönegrad än förste bibliotekarierna (avdelningsföreståndarna) vid Kungl. biblioteket, universitetsbiblioteken och de tekniska högskolornas bibliotek. Vid ledigförklaring av tjänsten år 1957 anmälde sig 3 sökande. Samtliga återkallade emellertid sina ansökningar. Kungl. Maj:t har därefter beviljat anstånd med tjänstens ledigförklarande tills vidare, dock längst till den 1 juli 1959. Utgången av tillsättningsärendet synes klart påvisa, att lönegradsplaceringen ej är tillräckligt hög för att locka lämpliga sökande till en chefstjänst vid ett högskolebibliotek med därtill hörande administrativa arbetsuppgifter och ekonomiskt ansvar. Bibliotekets omfattning och den synnerligen ansvarsfulla verksamhet det här är fråga om gör det angeläget att tjänsten erhåller den föreslagna löneställningen.

4 b). Stadigvarande behov föreligger av tjänsten. Denna innehas av ett extra ordinarie kanslibiträde, vars tjänst uppehålls av ett extra ordinarie kontorsbiträde från en av högskolans institutioner. För sistnämnda institution har uppstått stora svårigheter att skaffa vikarie på tjänsten.

4 c). Motiveringen för detta yrkande återfinnes i IX ht 1956 s. 60 under 3 b).

5. Med hänsyn till arbetsuppgifternas art och omfattning samt till kravet på trädgårdsmästarutbildning bör tjänsten uppflyttas i högre lönegrad.

6 a), 6 b), 7 och 8 a). Beträffande motiveringarna för dessa yrkanden torde få hänvisas till resp. IX ht 1958 s. 218 under 7 a), IX ht 1957 s. 77 under 6 c), IX ht 1956 s. 63 under 9 c) och IX ht 1957 s. 78 under 8 c).

8 b). Tjänsten föreslås uppflyttad med hänsyn till arbetsuppgifternas art.

9 a). Motiveringen för detta yrkande återfinnes i IX ht 1956 s. 63 under 11 d).

9 b)—d) och 10. I fråga om dessa förslag hänvisas till Röbäcksdalsutredningens slutbetänkande av den 26 januari 1954 med förslag rörande utbyggnaden av en central forskningsinstitution för norrländska jordbruksfrågor m. m. Med hänsyn till de arbetsuppgifter, som angivits av statsagro-

nomen vid Röbbäcksdalen, bör för kontorsarbetena anställas 1 kanslibiträde samt i stället för en i betänkandet föreslagen tjänst såsom gårdskar i lönegrad Ae 7 1 institutionsvaktmästare i lönegrad Ae 8.

11 a). Medel för anställande av mera tillfällig personal föreslås överförda från anslagsposten till arvoden till viss tillfällig personal vid institutionerna och försöksanstalterna till materielanslaget. Kvar under nämnda anslagspost skulle sålunda stå arvoden till mera stadigvarande anställd personal vid institutionerna och vid de undersökningar som bedrivits med hjälp av medel som anvisats till särskilda undersökningar. I samband härmed bör överföras dels 10 700 kr. avsedda för undersökningar rörande kalkningens betydelse från omkostnader till materiel, dels 8 000 kr. avsedda för särskilda undersökningar från anslaget till nyanskaffning och underhåll av utrustning till materielanslaget, dels ock 87 000 kr. från anslaget till nyanskaffning och underhåll av utrustning till materielanslaget. Till motivering av förslaget framhåller högskolestyrelsen att fr. o. m. budgetåret 1956/57 avskildes från materielanslaget avlöningskostnader och överfördes till avlöningsanslaget. Fr. o. m. budgetåret 1957/58 har överförts jämväl kostnader för utrustning från denna anslagspost till ett särskilt anslag benämnt Nyanskaffning och underhåll av utrustning. Under anslaget Materiel skulle bli kvar enbart medel till kostnader för materiel i egentlig mening. Högskolans lärarkollegium har anfört bl. a., att dessa uppdelningar av materielanslaget medför synnerligen stora olägenheter för institutionernas verksamhet. Olika forskningsarbeten kräver nämligen olikartade resurser. För vissa arbeten kräves förhållandevis mera arbetskraft och mindre apparatur, under det att för andra åter kräves apparatur i större utsträckning, vilken måhända behöver nyanskaffas. Genom uppdelningen av materielanslaget fastsläses institutionernas verksamhet på ett olyckligt sätt och deras möjlighet att i sin forskningsverksamhet följa den ofta mycket snabba utvecklingen på olika områden blir i hög grad hämmad. Högskolestyrelsen framhåller slutligen, att det framlagda förslaget bygger på hur det ordnats vid universiteten (VIII ht 1958, p. 76).

11 b) och 11 c). Ökningen är av automatisk karaktär.

Y t t r a n d e. *Jordbrukshögskoleutredningen* har i en och samma skrivelse avgivit utlåtande över de av styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök samt styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut gjorda anslagsäskandena. Utredningen framhåller, att den icke anser sig ha anledning att yttra sig över de under högskolans och institutets avlöningsanslag upptagna förslagen till löneregleringar. Beträffande de under nämnda anslag äskade personalförstärkningarna anför utredningen, att med inrättandet av följande tjänster vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök bör anstå i avvaktan på utredningens förslag, nämligen de under punkterna 9 a)—d) föreslagna tjänsterna vid statens försöksgårdar och Norrlands lantbruksförsöksanstalt. I fråga om äskade personalförstärkingar vid Alnarpsinstitutet berör utredningen endast den under punkt 1 a) föreslagna tjänsten som sekreterare i lönegrad Ae 23. Utredningen anför beträffande denna tjänst, att utredningen avser att framlägga för-

slag om inrättandet av en tjänst som sekreterare men att utredningen ännu icke tagit ställning till nämnda tjänsts lönegradsplacering. Beträffande övriga i högskolans och institutets äskanden föreslagna tjänster, vilka eventuellt kan komma att inrättas bör såvitt möjligt undvikas att de bindes till viss institution. I övrigt föranleder nämnda äskanden intet yttrande från utredningens sida. Utredningen framhåller, att detta givetvis icke innebär, att utredningen skulle ha anledning att motsätta sig en skälig förstärkning av resurserna. Det bör nämligen enligt utredningens mening undvikas att utredningsarbetet i onödan medför avbräck i verksamhetens omfattning.

Departementschefen

I anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör dels 2 assistenttjänster i lönegrad Ae 16 vid analyslaboratoriet uppflyttas till lönegrad Ae 17, dels 1 aspiranttjänst i lönegrad Ag 13 vid statens husdjursförsök utbytas mot 1 assistenttjänst i för agronomer gällande reglerad befordringsgång, dels ock 5 kontorsbiträdestjänster vid respektive institutionen för lantbrukets driftsekonomi, institutionen för växternas anatomi och fysiologi, institutionen för marklära, maskintekniska institutionen samt statens husdjursförsök utbytas mot 5 kanslibiträdestjänster i lönegrad Ae 7. Kostnaderna för ifrågakörande lönegradsuppflyttningar och tjänsteförändringar kan beräknas till 18 100 kronor. Övriga av högskolestyrelsen föreslagna lönegradsuppflyttningar kan jag däremot icke biträda.

För innevarande budgetår har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande medgivit, att medel, som kan bli disponibla genom att en docenttjänst i lönegrad Ae 24 hålles obesatt, må utnyttjas för avlönande av en forskardocent i samma lönegrad. Under hänvisning till att man i fortsättningen icke torde kunna räkna med att någon docenttjänst kan utnyttjas för ändamålet har högskolestyrelsen i sina anslagsäskanden föreslagit, att en forskardocenttjänst skall inrättas. Detta förslag anser jag mig likväl icke kunna tillstyrka. Enligt vad jag under hand inhämtat finnes för närvarande icke någon vakant docenttjänst vid högskolan. Av denna anledning saknas nu möjlighet att av inbesparade lönemedel för en docenttjänst bestrida avlöningskostnaderna för en forskardocent. Samtidigt har emellertid upplysts, att den befattningshavare vid högskolan, vilken tidigare varit förordnad såsom forskardocent, för närvarande innehar vikariatslöneförordnande å en laboratorstjänst, vars innehavare i sin tur uppehåller en professorstjänst, vilken hålles vakant i avvaktan på resultatet av jordbrukshögskoleutredningens arbete. Såvitt nu kan bedömas torde denna anordning komma att bestå även under nästa budgetår. För den händelse så icke skulle bli fallet torde emellertid riksdagens bemyndigande bära inhämtas att, därest lönemedel för en vakant docenttjänst ej finnes att tillgå, av andra eventuellt inbesparade lönemedel under icke-ordinarieposten få disponera erforderligt belopp för avlönande av en forskardocent i lönegrad Ae 24.

Ikke heller i övrigt anser jag mig kunna tillstyrka inrättandet av nya tjänster vid lantbrukshögskolan och försöksanstalterna. Beträffande övriga av högskolestyrelsen framlagda förslag till personalförstärkningar och tjänsteförändringar föreslår jag, att under anslaget beräknas det av högskolestyrelsen föreslagna beloppet å 5 500 kronor till assistenthjälp m. m. för utökad undervisning i pedagogik. Vidare anser jag angeläget att medel finnes att tillgå för den planerade kursen i jordbrukets strukturförändringar. För sistnämnda ändamål bör anslaget uppräknas med 2 000 kronor. Jag har ikke heller något att erinra mot att tjänsten som biblioteksassistent i lönegrad Ag 10 överföres å extra ordinarie stat.

Högskolestyrelsens förslag, att ett belopp å 125 000 kronor av den i avlöningsstaten upptagna posten Arvoden till viss tillfällig personal vid institutionerna och försöksanstalterna skall återföras till högskolans materielanslag, är jag ikke beredd tillstyrka. Däremot bör sistnämnda anslagspost minskas med ett belopp av 14 600 kronor, vilket hänför sig till vissa arbetsuppgifter för samarbetskommittén för potatisförsöksverksamheten. Beloppet bör, såsom jag i proposition den 30 december 1958 angående åtgärder för kvalitetsförbättring av matpotatis anfört, sammanföras med andra, till förbättring av matpotatisens kvalitet anvisade medel.

Vid bifall till vad jag föreslagit i det föregående bör förevarande anslag uppräknas med $(18\,100 + 5\,500 + 2\,000 - 14\,600 =)$ 11 000 kronor. Vidare torde anslaget på grund av den av 1958 års riksdag beslutade löneregleringen för assistenter och amanuenser samt beräknade löneklassförändringar uppräknas med sammanlagt i runt tal 80 000 kronor. Därutöver torde under en ny post i avlöningsstaten böra upptagas ett belopp av 35 300 kronor till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Anslaget beräknas sålunda:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 762 600 (— 11 800) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 83 500 (+ 2 000) kronor;

arvoden till viss tillfällig personal vid institutionerna och försöksanstalterna 353 200 (— 14 600) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 3 281 900 (+ 103 600) kronor;

särskilda löneförmåner till viss tjänsteman 1 800 (oförändrat) kronor;

rörligt tillägg 784 500 (+ 11 800) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 35 300 (ny post) kronor.

Anslaget uppföres alltså med $(1\,762\,600 + 83\,500 + 353\,200 + 3\,281\,900 + 1\,800 + 784\,500 + 35\,300 =)$ 6 302 800 (+ 126 300) kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 762 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	83 500
3. Arvoden till viss tillfällig personal vid institutionerna och försöksanstalterna	353 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	3 281 900
5. Särskilda löneförmåner till viss tjänsteman	1 800
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	784 500
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	35 300
Summa kronor	6 302 800

b) till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök*:
Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag
av 6 302 800 kronor.

[51] 2. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	646 600	687 895
1957/58	714 200	801 912
1958/59 (statsliggaren s. 838)	775 900	
1959/60 (förslag)	804 400	

Y r k a n d e. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 27/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 94 600 kr. i enlighet med följande sammanställning.

	Utgifter		Anslag	Ökning eller minskning
	1956/57	1957/58	1958/59	
<i>Kansli, undervisningsinstitutioner</i>				
<i>m. m.</i>				
1. Reseersättningar	37 132	41 124	50 700	+ 2 000
2. Bränsle, lyse och vatten	238 780	274 704	241 500	+ 20 000
3. Övriga expenser	34 983	34 971	37 200	+ 2 700
4. Publikationstryck	22 000	27 823	27 600	+ 8 400
5. Exkursioner	—	9 500	9 500	+ 8 500
6. Ersättning åt Wiads egendom .	45 800	45 800	45 800	+ 2 600
7. Ersättning till Ultuna egendom	—	—	—	+ 15 100
8. Väg- och parkunderhåll m. m. .	—	9 545	10 000	+ 1 000

	Utgifter		Anslag	Ökning eller minskning
	1956/57	1957/58	1958/59	
<i>Statens jordbruksförsök</i>				
9. Reseersättningar	59 440	63 202	69 000	+ 2 000
10. Bränsle, lyse och vatten	32 912	48 174	44 100	+ 2 000
11. Publikationstryck	29 999	30 000	31 800	+ 8 000
12. Undersökningar rörande kalk- ningens betydelse	—	—	10 700	— 10 700
<i>Statens husdjursförsök</i>				
13. Reseersättningar	10 930	11 620	12 300	+ 500
14. Bränsle, lyse och vatten	33 683	40 069	35 000	+ 3 000
15. Övriga expenser	10 200	10 194	10 800	+ 500
16. Övriga utgifter	61 800	61 800	61 800	+ 29 000
				+ 94 600

Motiv. 1. Under avlöningsanslaget (p. 1 c)) har redovisats en av högskolestyrelsen lämnad redogörelse för behovet av provisorisk tilläggsundervisning i pedagogik för att ge studenterna tillfälle ta ett betyg i ämnet. För genomförandet av undervisningen fordras resor till vissa lantmannaskolor i högskolans närhet. Kostnaderna beräknas till 500 kr. Slutligen äskas 1 500 kr. för att täcka den ökning av resekostnaderna med 5 procent, som skett under år 1958. Då samarbete sker med de nordiska länderna dels rörande lantbruksbiblioteken dels ock rörande vissa vetenskapliga undersökningar föreslås att ett belopp av högst 2 000 kr. från posten får användas till inter-nordiska tjänsteresor.

2. Uppräkningen motiveras med belastningen under de senaste åren.

3. Av den begärda ökningen faller 1 500 kr. på biblioteket, 200 kr. på över-inspektörens kansli samt 1 000 kr. på högskolans kansli, kamrerarexpedition, park, pannrum, mekanisk verkstad, snickeriverkstad m. m. Anslags-posten har ej höjts tillräckligt under de senaste åren för att täcka prishöjningarna. Den begärda anslagsökningen är avsedd att täcka höjda telefon-avgifter, höjda priser för papper, lånekort m. m. samt kostnader för maskin-underrhåll.

4. Publiceringsbehovet för högskolans forskare har under de senare åren varit mycket stort. Med hänsyn till tillströmningen av manuskript skulle ett omfång av annalerna på 500 sidor vara motiverat. Det är samma omfång som annalerna haft under senare år. Tryckningskostnaderna för 500 sidor beräknas till 34 000 kr. Härutöver erfordras 4 000 kr. för högskolans katalog och studiehandbok.

5. Exkursionerna utgör ett viktigt led i undervisningen. Nuvarande anslagspost möjliggör ej exkursioner i den omfattning, som är önskvärd ur undervisningssynpunkt, vilket bl. a. beror på att kompensation för ökade kostnader icke utgått sedan budgetåret 1952/53.

6. Av beloppet, som nu utgår, torde ca 40 000 kr. utgöras av löner. Høj-

ningen av lantarbetarlönerna fr. o. m. den 1 januari 1957 föranleder ett ökat medelsbehov med 2 600 kr.

7. Ultuna egendom upplåter försöksjord till olika institutioner inom högskolan och till statens jordbruksförsök. Till fältförsöksanläggningar var under år 1958 avskild en areal av sammanlagt 33 ha, fördelad på 53 olika platser. På grund av den minskade marginalen mellan inkomster och utgifter under de sista åren, förorsakad företrädesvis av skördeskador och av att arbetsstyrkan måste hållas konstant (fullt antal elever), är det angeläget att egendomen kompenseras för intrång genom försöksverksamheten.

8. Innan byggnadsstyrelsen övertog underhållet av högskolans byggnader bestreds kostnaderna för rengöring och omboning av parkettgolv, underhåll av centraluranläggning och lokaltelefonanläggning samt besiktning och underhåll av autoklaver från högskolans anslag till underhåll av byggnader. Kostnaderna brukar uppgå till omkring 1 000 kr.

9. Uppräkningen har föranletts av de ökade resekostnaderna. Statens jordbruksförsök har för sitt arbete stort behov av att underhålla och vidareutveckla internordiska kontakter. Sålunda har samarbete igångsatts för samordning av försöksverksamheten i nordligaste delarna av Skandinavien. Ett belopp av högst 4 000 kr. bör få användas till internordiska tjänsteresor.

10. Uppräkningen motiveras med belastningen under de senaste åren.

11. Nuvarande anslagsbelopp torde vara tillfyllest för den ordinarie publiceringsverksamheten. För nästa budgetår tillkommer extra behov av medel för publicering av resultaten av omprövningen av metoderna för markkarteringen. Arbetet har bedrivits i samarbete med institutionen för allmän och oorganisk kemi och med stöd av anslag från fonden för främjande av forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område. Omprövningen skall planenligt vara avslutad den 31 december 1959. Då omprövningen torde leda till förslag om ändringar i markkarteringsmetodiken, är det angeläget, att undersökningens samlade resultat utan dröjsmål publiceras.

12. Under avlöningsanslaget har bl. a. föreslagits att detta belopp skall överföras till materielanslaget.

13. Uppräkningen har föranletts av de ökade resekostnaderna. Då samarbete sker med de nordiska länderna rörande husdjursförsöksverksamheten, vilket samarbete nödvändiggör deltagande i konferenser, bör ett belopp av högst 2 000 kr. från posten få användas till internordiska tjänsteresor.

14. Uppräkningen motiveras med belastningen under de senaste åren.

15. Höjningen begäres för att täcka kostnadsökningar, vilka endast delvis täcktes genom anslagsökningen för budgetåret 1958/59.

16. Ersättningarna till Ultuna och Alnarps egendomar för de merkostnader, som uppstår genom husdjursförsöken, fastställdes år 1939 och har icke höjts sedan dess. Under posten begäres, att ifrågavarande ersättningar till Ultuna och Alnarps egendomar samt till Öjebyns försöksgård ökas med 10 000 kr. till 20 000 kr. för Ultuna egendom, med 7 000 kr. till 10 000 kr. för Alnarps egendom samt med 12 000 kr. till 15 000 kr. för Öjebyns försöksgård. För Ultuna och Alnarps egendomar skulle de föreslagna belop-

pen täcka kostnaderna för pågående försök. Beträffande Öjebyn är det angeläget att personal, som finnes anställd för husdjursförsöken, och anordningar för desamma, som iordningställts, kan utnyttjas.

Yttrande. Över högskolestyrelsens anslagsaskanden har yttrande avgivits av *jordbrukshögskoleutredningen*. Redogörelse för detta yttrande har lämnats under lantbrukshögskolans avlöningsanslag.

Departementschefen

Beträffande kansliet och undervisningsinstitutionerna har jag icke något att erinra mot högskolestyrelsens förslag att ett belopp av högst 2 000 kronor av anslagsposten till reseersättningar skall få disponeras för bestridande av kostnader för internordiska tjänsteresor. Någon uppräknings av nämnda anslagspost anser jag mig däremot icke kunna förorda. I fråga om högskolestyrelsens övriga framställningar rörande medelsanvisningen till kansliet och undervisningsinstitutionerna kan jag allenast biträda förslaget, att delposten till bränsle, lyse och vatten uppräknas med 20 000 kronor.

Vad härefter angår statens jordbruksförsök kan jag i fråga om delposten till reseersättningar endast tillstyrka att i enlighet med högskolestyrelsens förslag ett belopp av högst 4 000 kronor må disponeras för bestridande av kostnader för internordiska tjänsteresor. I övrigt förordar jag, att delposten till bränsle, lyse och vatten på grund av belastningen uppräknas med 2 000 kronor och att delposten till publikationstryck för publicering av resultaten av omprövningen av metoderna för markkarteringen höjes med 3 000 kronor. I överensstämmelse med vad jag föreslagit vid behandlingen av lantbrukshögskolans avlöningsanslag synes icke böra ske någon återföring till materielanslaget av det för undersökningar rörande kalkningens betydelse avsedda beloppet.

Vad slutligen angår statens husdjursförsök synes i enlighet med högskolestyrelsens förslag böra ske en uppräknings av anslagsposterna till reseersättningar samt till bränsle, lyse och vatten med 500 respektive 3 000 kronor. Jag har icke heller något att erinra mot att ett belopp av högst 2 000 kronor av förstnämnda anslagspost må disponeras för bestridande av kostnader för internordiska tjänsteresor. Någon höjning av anslagsposterna till övriga expenser och till övriga utgifter kan jag däremot icke biträda.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat, behöver förevarande anslag för nästa budgetår uppföras med $(775\,900 + 20\,000 + 2\,000 + 3\,000 + 500 + 3\,000 =)$ 804 400 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök:*
Om kostnader för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 804 400 kronor.

[52] 3. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Materiel

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	350 000	333 187	175 632
1957/58	228 000	213 277	190 355
1958/59 (statsliggaren s. 840)	262 600		
1959/60 (förslag)	265 000		

Y r k a n d e. Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök (skr. 27/8 1958) hemställer, att anslaget uppräknas med 340 000 kr. enligt följande sammanställning.

	Anslag 1958/59	Ökning
1. Institutioner och samlingar	162 400	+ 191 260
2. Avdelningen för statistik och försöksteknik	8 000	—
3. Särskilda undersökningar	34 600	+ 82 200
4. Försökskostnader och materiel vid statens jordbruksförsök	57 500	+ 14 000
5. Försökskostnader och materiel vid statens husdjursförsök	100	+ 25 540
6. Instrumentverkstaden m. m.	—	+ 7 000
7. Studieresor	—	+ 20 000
		+ 340 000

M o t i v. Under avlöningsanslaget har högskolestyrelsen föreslagit, dels att 61 800 kr. av de medel, som för budgetåret 1956/57 överfördes till avlöningsanslaget och där upptogs under posten arvoden till viss tillfällig personal vid institutionerna och försöksanstalterna, skall återföras till materielanslaget, dels att 82 200 kr. av de medel, som för budgetåret 1958/59 överfördes från anslaget Särskilda undersökningar och från anslaget Bidrag till markkartering och grundkalkning till avlöningsanslaget, till omkostnadsanslaget och till anslaget Nyanskaffning och underhåll av utrustning, skall överföras till materielanslaget, dels ock att 87 000 kr. av det belopp, som för budgetåret 1957/58 överfördes till anslaget Nyanskaffning och underhåll av utrustning, skall återföras till förevarande anslag. Fördelningen av dessa belopp å de olika delposterna framgår av följande motivering.

1. Förslaget innebär att ett belopp å 48 260 kr. skall återföras från avlöningsanslaget samt ett belopp å 73 000 kr. från anslaget till nyanskaffning och underhåll av utrustning. En större höjning av anslaget härutöver är ett synnerligen angeläget önskemål för högskolan. För höjningen talar dels prisstegringar, dels ock den betydelse anslaget har för den vetenskapliga forskningen och för en effektiv och ändamålsenlig undervisning. Styrelsen framhåller, att prisstegringarna från 1948—1950, då anslagets storlek fastställdes, uppgår till ca 65 procent, vilken prisstegring kompensrats delvis genom ett tillägg på ca 20 procent. Styrelsen räknar med att en anslagsökning på 70 000 kr. för nästa budgetår skulle täcka de mest angelägna behoven.

2. Å ena sidan räknar institutionsföreståndaren med att omkostnaderna kan minskas med 2 000 kr. genom att institutionen kan utnyttja en institutionen för husdjursgenetik tillhörig hålkortsanläggning och sålunda icke i samma utsträckning som tidigare behöver anlita statistiska centralbyråns maskincentral. Å andra sidan föreslås 2 000 kr. överförda till anslagsposten från anslaget till nyanskaffning och underhåll av utrustning.

3. Förslaget innebär att till denna post överföres 63 500 kr. från avlöningsanslaget, 10 700 kr. från omkostnadsanslaget och 8 000 kr. från anslaget till nyanskaffning och underhåll av utrustning.

4. Förslaget innebär att 4 000 kr. återföres från avlöningsanslaget och 3 000 kr. från anslaget till nyanskaffning och underhåll av utrustning. Slutligen uppräknas anslaget med 7 000 kr. för att täcka kostnadsökningar på materiel.

5. Enligt förslaget återföres från avlöningsanslaget 9 540 kr. och från anslaget till nyanskaffning och underhåll av utrustning 9 000 kr. Slutligen bör anslaget uppräknas med 7 000 kr. för att täcka kostnadsökningar på materiel.

6 och 7. Förslagen avser ändamål, för vilka medel begärts jämväl i tidigare anslagsäskanden. Då motiveringarna för förslagen liksom de äskade beloppen i allt väsentligt överensstämmer med vad som då anfördes och yrkades, torde här få hänvisas till IX ht 1956 s. 72—73 under 8 och 9.

Y t t r a n d e. Över högskolestyrelsens anslagsäskanden har yttrande avgivits av *jordbrukshögskoleutredningen*. Redogörelse för detta yttrande har lämnats under lantbrukshögskolans avlöningsanslag.

Departementschefen

Vid behandlingen av lantbrukshögskolans avlöningsanslag har jag förklarat mig icke heller i år kunna tillstyrka högskolestyrelsens hemställan, att medel till avlöningskostnader för viss tillfällig personal vid institutionerna och försöksanstalterna, såsom skedde före budgetåret 1956/57, skall anvisas under förevarande anslag och icke såsom för närvarande under avlöningsanslaget. En motsvarande framställning under högskolans omkostnadsanslag har jag icke heller kunnat biträda. I överensstämmelse härmed anser jag mig även böra avstyrka den ånyo gjorda framställningen om att vissa belopp för nyanskaffning och underhåll av utrustning, vilka från och med budgetåret 1957/58 beräknats under det för sistnämnda ändamål särskilt uppförda anslaget, skall återföras respektive överföras till förevarande anslag. Beträffande högskolestyrelsens äskanden i övrigt finner jag mig icke kunna tillstyrka att för nästa budgetår medel anvisas till instrumentverkstaden eller till studieresor. Enligt min mening synes nämligen angeläget att i första hand så långt möjligt tillgodose medelsbehovet för den verksamhet, vartill medel redan nu anvisas under anslaget. För detta ändamål förordar jag att anslaget uppräknas med 15 500 kronor. Å andra sidan bör emellertid anslaget minskas med ett belopp av 13 100 kronor, vilket utgått såsom bidrag till samarbetskommittén för potatisförsöksverksamheten. Be-

loppet bör, såsom jag i proposition den 30 december 1958 angående åtgärder för kvalitetsförbättring av matpotatis anført, sammanföras med andra, till förbättring av matpotatisens kvalitet anvisade medel.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits bör förevarande anslag för nästa budgetår uppföras med ett belopp av $(262\,600 + 15\,500 - 13\,100 =)$ 265 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, på högskolestyrelsen att med beaktande av vad nyss sagts bestämma anslagets fördelning på de olika institutionerna och försöksanstalterna.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök:*
Materiel för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 265 000 kronor.

[53] 4. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Nyanskaffning och underhåll av utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	240 000	296 780	193 524
1957/58	352 000	385 900	159 624
1958/59 (statsliggaren s. 840)	333 000		
1959/60 (förslag)	333 000		

Y r k a n d e. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 27/8 1958) hemställer, att anslaget minskas med 33 300 kr. enligt följande sammanställning.

	Anslag	Ökning eller minskning
	1958/59	
1. Institutionerna	165 200	— 23 600
2. Avdelningen för statistik och försöksteknik	2 000	+ 3 000
3. Biblioteket	300	+ 12 300
4. Maskinell utrustning m. m.	25 000	—
5. Statens jordbruksförsök	32 000	— 3 000
6. Statens husdjursförsök	17 000	— 9 000
7. Inventarieanskaffning vid statens försöksgårdar, vilken innebär en höjning av gårdarnas lantbrukskapital ...	48 500	—
8. Inventarier till försöksverksamheten vid statens försöksgårdar	25 000	—
9. Inredning och utrustning till institutionsbyggnaden för Norrlands lantbruksförsöksanstalt	10 000	— 10 000
10. Belopp överfört från anslaget till särskilda undersökningar	8 000	— 8 000
11. Möbler till sessionsrum och gästrum	—	+ 5 000
		— 33 300

Motiv. Under avlöningsanslaget har högskolestyrelsen föreslagit, att av det belopp å 112 000 kr., som budgetåret 1957/58 överförts till förevarande anslag från materielanslaget, 87 000 kr. skall återföras till materielanslaget. Fördelningen av detta belopp å de olika delposterna framgår av följande motivering.

1. Det belopp som under denna post föreslås återfört till materielanslaget är 73 000 kr. Institutionsföreståndarna har beräknat medelsbehovet för nyanskaffning av utrustning till ca 430 000 kr. För innevarande budgetår står ett belopp av 92 200 kr. till förfogande. För att de mest angelägna önskemålen skall kunna tillgodoses erfordras för nästa budgetår ett belopp av 141 600 kr. Det är av största betydelse för såväl den vetenskapliga forskningen som undervisningen att institutionernas utrustning kan kompletteras i snabbare takt än under de senare åren.

2. Beräkningen innebär att 2 000 kr. återföres till materielanslaget samt att 5 000 kr. upptagits för anskaffande av en kalkyleringsmaskin av märket Monroe. Maskinen skall ersätta en äldre maskin, som förslitits.

3. Armatur för bord i övre våningen samt i övriga samlingar beräknas kosta 1 600 kr. Skrivmaskin med bord, skrivbord samt skrivstol till föreslaget nytt biblioteksbiträde beräknas kosta 1 000 kr. Det i februari 1958 fria hyllutrymmet är 175 meter. Bibliotekets årliga accession är ca 80 meter, vilket innebär att en brist på hyllutrymmen inträder under budgetåret 1959/60. Det är möjligt att inom magasinsutrymmen utföra hyllinredning för ca 250 hyllmeter för en beräknad kostnad av 10 000 kr.

4. Under denna punkt har sammanförts krav på utrustning, som kan användas gemensamt av flera intressenter.

5. Ett belopp av 3 000 kr. föreslås återfört till materielanslaget. Av det äskade beloppet avses 3 000 kr. till botaniska laboratoriet, 5 000 kr. till speciallaboratorierna, 1 000 kr. till cereal- och jordlaboratorierna samt 20 000 kr. till nyanskaffning av utrustning för samtliga avdelningar såsom fläktförsett torkskåp, groningsapparat, möbler, kontorsmaskiner, ogrässprika m. m.

6. Ett belopp av 9 000 kr. föreslås återfört till materielanslaget. Det för nästa budgetår äskade beloppet å 8 000 kr. avses till anskaffning av hackelsemaskin, maskinell utrustning vid nötkreatursförsök med ensilage m. m.

7. Försöksgårdsföreståndarna har beräknat medelsbehovet till 116 650 kr. För att tillgodose de mest angelägna önskemålen föreslår högskolestyrelsen ett oförändrat belopp å 48 500 kr.

8. Föreståndaren för statens jordbruksförsök har beräknat medelsbehovet till 26 300 kr. Högskolestyrelsen föreslår ett oförändrat belopp av 25 000 kr.

9. Denna post utgår, då hela det för utrustning av institutionsbyggnaden beräknade beloppet nu anvisats.

10. Under avlöningsanslaget har styrelsen föreslagit att detta belopp överföres till materielanslaget.

11. I förvaltarbostaden har 2 rum kunnat avskiljas till gästrum för hög-

skolans och studentkårens gäster. Kostnaderna för möblering av dessa rum beräknas till 3 000 kr. Till sessionsrummet behöver anskaffas nya bord och stolar dels för utbyte av äldre sådana dels ock för att kunna bereda laboratorerna plats, då de skall ingå i lärarkollegiet.

Yttrande. Över högskolestyrelsens anslagsäskanden har yttrande avgivits av *jordbrukshögskoleutredningen*. Redogörelse för detta yttrande har lämnats under lantbrukshögskolans avlöningsanslag.

Departementschefen

Redan vid behandlingen av lantbrukshögskolans materielanslag har jag avstyrkt högskolestyrelsens hemställan, att vissa i anslagsäskandena angivna belopp, vilka under innevarande budgetår beräknats under här ifrågasvarande anslag, skall återföras respektive överföras till materielanslaget. Vad angår högskolestyrelsens förslag i övrigt är jag icke heller beredd förorda att för nästa budgetår beräknas medel under anslaget för anskaffning av möbler till sessionsrum och gästrum. För övriga i anslagsäskandena angivna ändamål bör enligt min mening anvisas ett oförändrat belopp av 333 000 kronor. Detta förslag innebär i realiteten en ökning av medelsanvisningen med 10 000 kronor, då ett nu under anslaget anvisat engångsbelopp av denna storlek, vilket avsetts för inredning och utrustning till institutionsbyggnaden för Norrlands lantbruksförsöksanstalt, under nästa budgetår kan disponeras för andra ändamål. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, på högskolestyrelsen att med beaktande av vad nyss sagts bestämma den närmare dispositionen av anslaget.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 333 000 kronor.

[54] 5. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Bokinköp och bokbindning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	75 000	68 409	18 925
1957/58	60 000	59 550	19 375
1958/59 (statsliggaren s. 840)	65 000		
1959/60 (förslag)	75 000		

Den vid utgången av budgetåret 1957/58 förefintliga reservationen var i realiteten disponerad.

Yrkande. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 27/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 50 000 kr. till 115 000 kr.

M o t i v. Av höjningen avses 15 000 kr. för årliga löpande utgifter. Återstående belopp, 35 000 kr., skall användas till kompletterande inköp och bokbindning. Denna komplettering är nödvändig, då hittills utgående anslag ej medgivit inköp och bokbindning i erforderlig omfattning. Till stöd för yrkandet åberopas i övrigt vad som anförts i anslagsäskandena för innevarande budgetår (IX ht 1958 s. 231).

Y t t r a n d e. Över högskolestyrelsens anslagsäskanden har yttrande avgivits av *jordbrukshögskoleutredningen*. Redogörelse för detta yttrande har lämnats under lantbrukshögskolans avlöningsanslag.

Departementschefen

Då tillgången på medel för bokinköp och bokbindning är en väsentlig förutsättning för bibliotekets möjligheter att betjäna eleverna samt de olika institutionerna och avdelningarna vid högskolan och försöksanstalterna, förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 10 000 kronor till 75 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

[55] 6. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Stipendier

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	89 400	76 567	17 797
1957/58	94 800	87 133	25 464
1958/59 (statsliggaren s. 840)	127 300		
1959/60 (förslag)	132 800		

Reservationen vid utgången av budgetåret 1957/58 var i sin helhet disponerad.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget avses 38 500 kr. för 7 licentiandstipendier å 5 500 kr., 24 000 kr. för 3 doktorandstipendier å 8 000 kr. samt 64 800 kr. för 27 elevstipendier å 2 400 kr.

Y r k a n d e. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 27/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 5 500 kr. till 132 800 kr.

M o t i v. 1955 års universitetsutredning har i betänkandet nr I (SOU 1957: 24) föreslagit att licentiand- och doktorandstipendiernas belopp höjes till 5 500 kr. resp. 8 000 kr. samt att antalet sådana stipendier ökas till 8 resp. 3. I prop. 1958: 104 (statsverksprop. B 1958, VIII ht) angående vissa åtgärder för upprustning av universitet och högskolor har departementschefen funnit det lämpligt att uppdelat den föreslagna utökningen på 2 etapper med i stort sett lika fördelning på budgetåren 1958/59 och 1959/60. Sålunda erfordras

ytterligare 5 500 kr. till 1 licentandstipendium för att helt genomföra universitetsutredningens förslag, vilket styrelsen finner synnerligen angeläget.

Y t t r a n d e. Över högskolestyrelsens anslagsäskanden har yttrande afgivits av *jordbrukshögskoleutredningen*. Redogörelse för detta yttrande har lämnats under lantbrukshögskolans avlöningsanslag.

Departementschefen

För genomförande av 1955 års universitetsutrednings nyssnämnda förslag tillstyrker jag en uppräknig av anslaget med 5 500 kronor. Anslaget torde från och med nästa budgetår böra uppföras såsom ett obetecknat anslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Stipendier* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 132 800 kronor.

[56] 7. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Lokal och fast försöksverksamhet

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	683 500	741 653	30 153
1957/58	781 000	792 561	18 592
1958/59 (statsliggaren s. 840)	840 500		
1959/60 (förslag)	931 500		

Y r k a n d e. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 27/8 1958) hemställer, att anslaget ökas med 57 900 kr. enligt följande sammanställning.

	Anslag 1958/59	Ökning
1. Bidrag till lokal försöksverksamhet	303 200	+ 15 000
2. Fasta försöksstationer och fasta försöksfält	65 900	+ 3 300
3. Annan egen försöksverksamhet	175 800	+ 19 800
4. Försöksgårdarnas kostnader för försöksverksamheten m. m.	250 100	+ 12 500
5. Betesförsök i Norrland	42 000	+ 7 100
6. Skånes fröodlarförening	3 500	+ 200
		+ 57 900

M o t i v. 1, 2, 4 och 6. Föreståndaren för statens jordbruksförsök har begärt avsevärda belopp för utökning av försöksverksamheten. Högskolestyrelsen anser sig med hänsyn till pågående utredning icke nu böra begära några medel för utökad verksamhet utan begränsar sig till att begära medel för att täcka de ökade kostnader som uppstått genom 1958 års löneförhöjningar.

3. Under denna post har beräknats dels 8 800 kr. för täckning av de ökade kostnader, som uppstått genom 1958 års löneförhöjningar, dels ock 11 000 kr. för prövning av vallväxtstammar. Till motivering av sistnämnda förslag framhåller högskolestyrelsen, att sedan år 1954 pågår en ganska omfattande försöksverksamhet med foderväxter. Särskilt omfattande är prövningen av vallväxtstammarna, vilken prövning startats i samarbete med växtförädlarna. Eftersom statens jordbruksförsök måste få avgöra, vilka stammar som skall ingå i försöken, måste det betraktas som ett minimikrav, att förädlarnas kostnader i vad avser för dem främmande stammar betalas av statens jordbruksförsök. Dessa kostnader beräknas till 8 000 kr., vartill kommer analyskostnader för 3 000 kr. Från växtförädlarnas sida har nu framhållits, att de i fortsättningen icke kan stå för dessa kostnader.

5. Löneförhöjningarna fr. o. m. den 1 januari 1958 ökar medelsbehovet under anslaget med 2 100 kr. De i undersökningen ingående försöken är nu samtliga utlagda. Kostnaderna för skötseln och skörden av försöken samt bearbetningen av försöksresultaten har nu ökat. Till bestridande av dessa ökade kostnader skulle den reservation å 15 000 kr. på anslaget användas, vilken avräknades ett tidigare år. Till täckande av dessa ökade kostnader har för innevarande budgetår anvisats 5 000 kr. För nästa budgetår skulle erfordras resterande del av reservationen eller 10 000 kr., vilket ökar anslagsanvisningen med 5 000 kr.

Y t t r a n d e. Över högskolestyrelsens anslagsäskanden har yttrande avgivits av *jordbrukshögskoleutredningen*. Redogörelse för detta yttrande har lämnats under lantbrukshögskolans avlöningsanslag.

Departementschefen

Såsom framgår av vad jag anfört i det föregående vid behandlingen av anslaget till bekämpande av växtsjukdomar har jag i likhet med jordbruksanslagsutredningen funnit det ur budgettekniska synpunkter riktigast, att medel för viss försöks- och forskningsverksamhet rörande den s. k. bollnässjukan anvisas under till lantbrukshögskolans förfogande stående anslag. Jag föreslår, att denna medelsanvisning sker under förevarande anslag, vilket sålunda för ändamålet bör uppräknas med 46 000 kronor. En ytterligare höjning av anslaget synes i enlighet med styrelsens förslag motiverad med hänsyn dels till automatiska kostnadsökningar för den lokala, fasta eller eljest av högskolan i egen regi bedrivna försöksverksamheten, dels till att en vid ingången av budgetåret 1956/57 förefintlig reservation av de för betesförsöken i Norrland anvisade medlen, vilken i realiteten redan var disponerad, under sistnämnda budgetår tagits i anspråk för nämnda försök. Den av sistnämnda båda skäl motiverade höjningen torde emellertid böra begränsas till 45 000 kronor. Någon uppräkning av anslaget för bestridande av kostnader för prövning av vallväxtstammar anser jag mig däremot icke kunna biträda. Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör anslaget för nästa budgetår uppföras med $(840\,500 + 46\,000 + 45\,000 =) 931\,500$ kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Lokal och fast försöksverksamhet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 931 500 kronor.

[57] 8. Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Jordbruksdriften vid statens försöksgårdar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	200 000	202 622
1957/58	100	68 687
1958/59 (statsliggaren s. 841)	100	
1959/60 (förslag)	100	

Y r k a n d e. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 27/8 1958) hemställer, att för nästa budgetår anvisas ett anslag av 34 100 kr. i enlighet med följande beräkning.

	Beräknat 1958/59	Ökning eller minskning
1. Vidmakthållande och normal förnyelse av inventariebeståndet	30 000	—
2. Lantbruksbokföringen	13 000	+ 2 000
3. Oförutsedda utgiftsökningar eller inkomstminskningar ..	35 000	—
		+ 2 000
4. Driftsöverskott	77 900	— 32 000
	Anslagsökning + 34 000	

M o t i v. 1 och 3. Posterna har upptagits till oförändrade belopp. Högskolestyrelsen framhåller, att om skördeskador i större omfattning uppstår erfordras ett avsevärt högre belopp än 35 000 kr. till oförutsedda utgiftsökningar eller inkomstminskningar.

2. Uppräkningen har skett för att täcka ökade löner och för att möjliggöra inköp av erforderlig materiel till verksamheten.

4. Vid samtliga gårdar spelar inkomsterna av animalieprodukterna en stor roll. Då priserna på dessa produkter sjunkit men omkostnaderna icke torde kunna pressas, har driftsöverskottet beräknats minska med 32 000 kr.

Y t t r a n d e. Över högskolestyrelsens anslagsäskanden har yttrande avgivits av *jordbrukshögskoleutredningen*. Redogörelse för detta yttrande har lämnats under lantbrukshögskolans avlöningsanslag.

Departementschefen

Enligt min mening torde förevarande anslag även för nästa budgetår böra uppföras med ett formellt belopp av 100 kronor. Liksom för innevarande budgetår torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa särskilda stater för jordbruksdriften vid de olika gårdarna.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Jordbruksdriften vid statens försöksgårdar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

[58] 9. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	1 429 900	1 484 164
1957/58	1 515 200	1 573 745
1958/59 (statsliggaren s. 841)	1 721 700	
1959/60 (förslag)	1 749 300	

Y r k a n d e. *Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* (skr. 28/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 143 900 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

	Ökning eller minskning
1. <i>Personalförstärkningar m. m.</i>	
a) 1 sekreterare Ae 23	+ 23 330
b) 1 biblioteksassistent Ae 13	+ 12 918
c) 1 bokhållare Ae 13	+ 12 918
d) 1 kanslibitråde Ae 7 (lantbruksavd.)	+ 9 340
e) 1 laboratoriebitråde Ae 7 (statens mejeriförsök)	+ 9 340
f) 1 gårdskarlar Ae 7	+ 9 340
g) 1 tekniskt bitråde Ae 5 (inst. för mjölkprodukternas teknologi)	+ 8 408
h) 1 tekniskt bitråde Ae 5 (statens mejeriförsök)	+ 8 408
i) 1 tekniskt bitråde Ae 5 (statens trädgårdsförsök)	+ 8 408
j) 1 assistent (arvode; statens trädgårdsförsök)	+ 12 500
k) extra arbetshjälp (statens mejeriförsök)	+ 10 000
l) gästföreläsningar	+ 500
m) ersättning till representation	+ 1 200
n) ersättning till ciceroner	+ 3 000
2. <i>Personalminskningar m. m.</i>	
a) ersättning till sekreterarhjälp	— 5 000
b) arvode till bibliotekarie	— 6 000
c) 1 kansliskrivare Ae 10	— 12 918

	Ökning eller minskning
3. Löneregleringar m. m.	
a) 2 föreståndare för lantbruks- och trädgårdsavdelningarna Bo 1 i st. f. Ae 26	+ 6 431
b) 1 föreståndare för trädgårdsekonomiska byrån Ao 23 i st. f. Ae 23	—
c) 1 försöksmejerist Ae 12 i st. f. Ae 11 (statens mejeriförsök) ..	+ 738
d) 1 kontorist Ae 9 i st. f. kanslibitråde Ae 7 (kamrerarkontoret)	+ 529
e) 1 kontorist Ae 9 i st. f. kanslibitråde Ae 7 (statens mejeriförsök)	+ 557
f) 1 institutionsvaktmästare Ao 9 i st. f. förste vaktmästare Ao 8	+ 560
g) 1 institutionsvaktmästare Ao 8 i st. f. vaktmästare Ao 7 (mejeri- avdelningen)	+ 571
h) 1 kanslibitråde Ae 7 i st. f. kontorsbiträde Ae 5 (statens träd- gårdsförsök)	+ 933
i) extra skrivhjälp (kamrerarkontoret)	+ 500
j) extra skrivhjälp (mejeriekonomiska institutionen)	+ 600
k) extra skrivhjälp (statens trädgårdsförsök)	+ 3 000
l) ersättning till vaktmästarhjälp (inst. för mjölkprodukternas teknologi)	+ 500
4. Omräkning	
a) löneklassförändringar och reglerad befordringsgång	+ 7 881
b) tjänstetidsbefordran	+ 3 424
c) obekvämhetsstillägg	+ 700
d) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 11 200
	+ 143 816

5. Institutsstyrelsen förutsätter att kurser i enbart maskinreparation skall kunna komma till stånd och att institutets avlöningsanslag resp. omkostnadsanslag skall få överskridas med för ändamålet erforderliga belopp.

M o t i v. Institutsstyrelsen framhåller inledningsvis, att den i sina anslags-
äskanden liksom föregående år iakttagit största möjliga återhållsamhet
med hänsyn till pågående utredningar. Vissa kostnadsökningar har emeller-
tid visat sig oundvikliga, om verksamheten vid institutet skall kunna upp-
rätthållas i nuvarande omfattning. Ett flertal anslagsposter har kvarstått
oförändrade under lång tid och inträffade förändringar i penningvärdet har
medfört, att anslagen icke täcker ursprungligen avsedda ändamål. Utveck-
lingen inom näringslivet har under senare år fortgått i allt snabbare takt
och inom en snar framtid erfordras en betydande utökning av institutets
personella och materiella resurser, om verksamheten någorlunda skall kunna
fylla sin uppgift. En omedelbar utökning av biträdespersonalen anses ofrån-
komlig, oavsett vilka förändringar i institutets framtida organisation som
kan komma att genomföras. Om styrelsens förslag om inrättande av fasta

biträdestjänster på grund av de pågående utredningarna icke i sin helhet kan bifallas, anser styrelsen det vara erforderligt, att motsvarande anslagsbelopp anvisas för tillfällig personal. Ämneslärarna har ännu icke erhållit förbättrad lönegradsplacering och styrelsen framhåller ånyo önskvärdheten av att så sker snarast möjligt. Tidigare arvodesanställd personal vid institutets affärsdrivande verksamhetsgrenar har fått sin pensionsfråga löst genom beslut av 1958 års riksdag. Styrelsen anser emellertid, att större delen av dessa tjänster bör uppföras på extra ordinarie stat. Den tidigare verkställda utredningen bör enligt styrelsen läggas till grund för löneregleringen. Medel för ändamålet har därför icke upptagits i anslagsäskandena. Genom 1957 års löneplansrevision har löneförmånerna för flertalet statliga tjänster förbättrats. Kanslibitträdestjänsterna har emellertid icke kommit i åtnjutande av nämnvärd förbättring och styrelsen anser en lönegradsuppflyttning för dessa befattningshavare befogad, om personal med tillräckliga kvalifikationer skall kunna erhållas. Vid Alnarpsinstitutet erfordras viss biträdespersonal med goda språkkunskaper och med kunskaper i övrigt, som motsvarar examen från handelsgymnasium. Det synes därför önskvärt att kanslibitträdestjänsterna utbytes mot kontoristtjänster. I avvaktan på eventuell lönereglering för kanslibitträdestjänsterna samt med hänsyn till pågående utredningar föreslås dock endast 2 dylika tjänster uppflyttade till kontoristtjänster.

I fråga om motiveringarna för de i det föregående redovisade särskilda framställningarna må här återges följande.

1 a) och 2 a). Institutsstyrelsen har upprepade gånger gjort framställning om inrättandet av en lönegradsplacerad sekreterartjänst (IX ht 1958, s. 238 under 1 a) och 2 a)). Lantbruksstyrelsen har i yttrande över anslagsäskandena för budgetåret 1958/59 framhållit angelägenheten av att en tjänst såsom sekreterare inrättas och tillstyrkt en placering i lönegrad Ae 23. Behovet av en heltidsanställd sekreterare har efter hand blivit allt mera framträdande och utöver de motiv styrelsen vid olika tillfällen framfört, har nu tillkommit ett ökat antal remisser och allt fler besökande från in- och utlandet. En samordning är nödvändig och även i dessa hänseenden skulle en heltidsanställd sekreterare kunna avlasta rektor och avdelningsföreståndare betydande arbetsuppgifter.

1 b) och 2 b). Inrättandet av en tjänst som biblioteksassistent har föreslagits i anslagsäskandena för de 3 senaste budgetåren (IX ht 1956, s. 94 under 2 e), IX ht 1957, s. 103 under 2 a) och IX ht 1958, s. 239 under 1 b) och 2 b)). Även i detta fall åberopas yttrande av lantbruksstyrelsen rörande anslagsäskandena för budgetåret 1958/59, vari lantbruksstyrelsen framhåller det stora behovet av en tjänst såsom biblioteksassistent och tillstyrker institutsstyrelsens förslag om inrättande av en sådan tjänst i lönegrad Ae 13. Utöver vad som tidigare anförts i olika sammanhang, framhålles att behovet av en befattningshavare såsom biblioteksassistent blir allt mer trängande för varje år.

1 c) och 2 c). Förslaget har återkommit i anslagsäskandena under en lång följd av år (IX ht 1958, s. 239 under 1 c) och 2 c)). Beträffande den närmare motiveringen hänvisas till IX ht 1953, s. 55 under 1 b). Arbetsuppgifterna

vid kamrerarkontoret har sedan dess ökat ytterligare och behovet av en bokhållare är nu än mera framträdande.

1 d). Enahanda förslag har framställts i anslagsäskandena för de 2 senaste åren (IX ht 1957, s. 104 under 2 c) och IX ht 1958, s. 239 under 1 e)). Då en kanslibiträdesbefattning vid lantbruksavdelningen är behövlig, anser sig styrelsen nödsakad att ånyo göra framställning om inrättandet av en sådan befattning.

1 e). Förslaget under denna punkt, vilket framförts under en följd av år (IX ht 1957, s. 104 under 2 d) och 2 e) samt IX ht 1958, s. 239 under 1 f) och 1 i)), har motiverats med att den vetenskapligt skolade personalens kapacitet icke kan utnyttjas helt med nuvarande personaluppsättning.

1 f). Allt sedan byggnadsstyrelsen övertagit underhåll och förvaltning av institutets byggnader har en av byggnadsstyrelsen avlönad gårdskarl tjänstgjort vid institutet och styrelsen har i anslagsäskandena för innevarande budgetår föreslagit inrättandet av en tjänst såsom gårdskarl (IX ht 1958, s. 239 under 1 g)). Såväl ur administrativ synpunkt som för ett effektivt utnyttjande av arbetskraften anses det fördelaktigare, om denne befattningshavare kunde knytas direkt till institutet, och då statsverkets kostnader för ifrågavarande ändamål icke påverkas därav, föreslås ånyo inrättandet av en sådan tjänst.

1 g). Vid institutionen för mjölkprodukternas teknologi utgöres den tekniska personalen av 1 förste assistent, 1 assistent och 1 laboratoriebiträde. Denna personal är nästan uteslutande sysselsatt med forskningsarbete. För bättre utnyttjande av förste assistentens arbetskapacitet, bör ytterligare en befattning som tekniskt biträde inrättas.

1 h). Vid mejeriförsöken föreligger behov av 1 tekniskt biträde och beträffande den närmare motiveringen hänvisas till vad som anförts under 1 e).

1 i). Vid trädgårdsförsöken har laboratoriearbeten i stor utsträckning fått fullgöras av tillfällig personal, vilket medfört bristande kontinuitet och effektivitet. Genom inrättandet av en tjänst såsom tekniskt biträde skulle vissa betydelsefulla arbetsuppgifter snabbare kunna fullföljas. Många analysarbeten blir eljest fördröjda och fältförsökens resultat kan icke fullt utnyttjas.

1 j). Under de närmast föregående åren har föreslagits arvode åt 1 assistent (IX ht 1957, s. 104 under 2 f) och IX ht 1958, s. 239 under 1 j)). Förslaget framföres på nytt med särskilt understrykande av att assistentfrågan icke är löst på ett tillfredsställande sätt. Mycket material, som icke kunnat bearbetas, har hopats. Ifrågavarande assistent skulle vara föreståndaren behjälplig i första hand med den lokala försöksverksamheten. Ett arvodesbelopp för detta ändamål bör utgå fr. o. m. budgetåret 1959/60.

1 k). Enahanda förslag har framförts under en följd av år (IX ht 1957, s. 104 under 2 b)). Nuvarande avsättningssvårigheter för mejeriprodukterna framtvingar täta omläggningar av tillverkningen vid mejerierna och detta ökar än mera behovet att utöka mejeriförsökens praktiska rådgivnings-

arbete. Anställandet av en mejeriarbetare för rutingöromålen skulle möjliggöra för den tekniskt eller vetenskapligt utbildade personalen att helt ägna sig åt mera kvalificerade arbetsuppgifter.

1 l). Anslaget till gästföreläsningar har visat sig otillräckligt och styrelsen anser sig därför nödsakad att ånyo hemställa om höjning av detsamma (IX ht 1958, s. 240 under 1 n)).

1 m). Detta förslag har framförts under en följd av år (IX ht 1956, s. 96 under 2 q)). Antalet besökande från in- och utlandet har ökat betydligt under senare år och styrelsen anser det därför angeläget att institutet i likhet med flertalet andra statliga myndigheter får möjlighet att utöva en viss representation.

1 n). Enahanda förslag har framförts i anslagsäskandena för de 3 senaste budgetåren. Beträffande motiveringen hänvisas till IX ht 1956, s. 96 under 2 u). Det stora antalet besökande särskilt under ferie- och semester-tid medför ett alltmer framträdande behov att anställa särskilda ciceroner.

3 a). Uppflyttningen av ifrågavarande tjänster har föreslagits i anslagsäskandena under en följd av år. Beträffande den närmare motiveringen hänvisas till IX ht 1953, s. 55 under 1 a) och IX ht 1954, s. 67 under 1 a).

3 b). Enahanda förslag har framförts i anslagsäskandena under en följd av år (IX ht 1956, s. 92 under 1 b), IX ht 1957, s. 103 under 1 b) och IX ht 1958, s. 240 under 3 b)).

3 c). Förslag om förbättring av försöksmejeristens lönegradsplacering har framförts under en följd av år (IX ht 1956, s. 93 under 1 f) och IX ht 1958, s. 240 under 3 d)). Därutöver framhålles att det relativa löneläget för försöksmejeristen i jämförelse med lönerna i fria marknaden har försämrats än mer under det senaste året.

3 d). Enahanda förslag har framförts i anslagsäskandena för de 2 senaste budgetåren (IX ht 1957, s. 103 under 1 g) och IX ht 1958, s. 240 under 3 e)).

3 e). Under åberopande av vad som inledningsvis anförts beträffande kanslibiträdestjänsterna hemställer styrelsen, att en kanslibiträdestjänst vid mejeriförsöken utbytes mot en kontoristtjänst.

3 f). Förslag om ändring av tjänsten såsom förste vaktmästare vid institutet till en institutionsvaktmästartjänst i lönegrad Ao 9 framfördes redan i fjol (IX ht 1958, s. 240 under 3 f)).

3 g). Förslaget har återkommit i anslagsäskandena under de senaste 3 åren (IX ht 1956, s. 93 under 1 h) och IX ht 1958, s. 241 under 3 g)). Tjänsten har tidigare varit placerad vid institutionen för mejerikemi och mejeribakteriologi men har nu ändrats, så att befattningshavaren tjänstgör vid mejeriavdelningen i sin helhet. Detta utgör ytterligare en stark motivering för uppflyttning av tjänsten till en institutionsvaktmästartjänst.

3 h). Vid trädgårdsförsökens köksväxtavdelning finnes f. n. 3 kontorsbiträden varav 1 tjänstgör såsom sekreterare åt statshortonom. För handhavande av korrespondensen, som i rätt stor utsträckning avser utländska försöksinstitutioner, fordras större språkkunskaper än som i regel kan

förväntas hos kontorsbiträden. Här föreligger stort behov av 1 kanslibiträde. En av kontorsbiträdestjänsterna föreslås därför omändrad till en kanslibiträdestjänst.

3 i). Arbetsbelastningen vid kamrerarkontoret motiverar en uppräknig av anslaget för extra skrivhjälp med 500 kr.

3 j). Biträdespersonalen vid mejeriekonomiska institutionen är otillräcklig och en uppräknig av anslaget för extra skrivhjälp med 600 kr. är behövlig.

3 k). Anslaget till extra skrivhjälp vid trädgårdsförsöken har icke blivit höjt i samma grad som lönerna stigit för lönegradsplacerad personal. Svårigheter har därför uppstått att ordna skrivhjälpsfrågan på ett tillfredsställande sätt. Av den begärda höjningen för budgetåret 1958/59 anvisades ett belopp av 1 000 kr. i stället för 3 700 kr. Ytterligare uppräknig med 3 000 kr. är därför erforderlig.

3 l). Under en följd av år har styrelsen framställt förslag om inrättandet av en tjänst såsom vaktmästare vid institutionen för mjölkprodukternas teknologi. Detta förslag har icke bifallits och i syfte att i möjligaste mån begränsa kostnaderna har såsom framgår av p. 3 g) vaktmästaren vid institutionen för mejerikemi och mejeribakteriologi fått övertaga en institutionsvaktmästares arbetsuppgifter vid mejeriavdelningen i sin helhet varigenom en vaktmästarbefattning kan inbesparas. En uppräknig av anslaget till extra vaktmästarhjälp med 500 kr. blir dock nödvändig.

4 a)—4 d). Dessa utgiftsökningar är av automatisk karaktär.

5. Med anledning av departementschefens uttalande i 1958 års statsverksproposition (IX ht s. 243) har något anslagsbelopp icke äskats för kurser i hovbeslag och maskinreparation.

Yttranden. Över institutsstyrelsens anslagsäskanden har yttranden avgivits av styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök såvitt angår statens trädgårdsförsök och av lantbruksstyrelsen såvitt angår institutets verksamhet i övrigt ävensom av jordbrukshögskoleutredningen.

Redogörelse för det av *jordbrukshögskoleutredningen* avgivna yttrandet har lämnats under lantbrukshögskolans avlöningsanslag.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök tillstyrker institutsstyrelsens äskanden såvitt desamma avser statens trädgårdsförsök.

Lantbruksstyrelsen tillstyrker en höjning med 117 300 kr. Därvid har de anslagsposter som berör statens trädgårdsförsök upptagits med de belopp, som föreslagits av institutets styrelse. Beträffande de olika punkterna i den i det föregående redovisade sammanställningen över institutsstyrelsens anslagsäskanden anför lantbruksstyrelsen följande.

1 a). Lantbruksstyrelsen tillstyrker att en befattning som sekreterare i Ae 23 inrättas.

1 b). Lantbruksstyrelsen vill starkt framhålla behovet av en befattning som biblioteksassistent och tillstyrker sålunda inrättandet av en sådan befattning i Ae 13. En jämförelse mellan Alnarpsinstitutets bibliotek och övriga vetenskapliga bibliotek i landet styrker de motiveringar institutsstyrelsen framfört rörande behovet av ifrågavarande befattning. Personalen

vid nämnda vetenskapliga bibliotek består av bibliotekarier och biblioteksassistenter samt biträdespersonal. Antalet kvalificerade befattningshavare, bibliotekarier och assistenter, uppgår i medeltal till 1 per 5 000—8 000 utlåningar per år. Motsvarande siffra för Alnarpsinstitutets vidkommande är 1 per ca 10 000 utlåningar. Till detta kommer en omfattande tidskriftscirkulation. Antalet vetenskapliga tidskrifter vid Alnarpsbiblioteket uppgår till ca 300. Dessa förhållanden understryker enligt lantbruksstyrelsens mening det berättigade i att en befattning som biblioteksassistent inrättas vid Alnarps bibliotek.

1 c). Arbetsuppgifterna på kamrerarkontoret är av sådan art att de motiverar en högre tjänst. Lantbruksstyrelsen tillstyrker därför för sin del inrättandet av en bokhållarbefattning i Ae 13.

1 d). Lantbruksstyrelsen tillstyrker inrättandet av en befattning som kanslibitråde vid lantbruksavdelningen i Ae 7.

1 e). En utökning av biträdespersonalen vid statens mejeriförsök är nödvändig för att den vetenskapligt skolade personalen skall bättre kunna utnyttjas. Lantbruksstyrelsen tillstyrker därför att en befattning som laboratoriebiträde i Ae 7 inrättas.

1 f). Vid institutet måste finnas en gårdskarl, som har tillsynen över byggnader m. m. Lantbruksstyrelsen biträder institutsstyrelsens uppfattning att denne befattningshavare bör vara knuten till institutet och tillstyrker sålunda inrättandet av befattningen.

1 g). Detta förslag är nytt för året. Under hänvisning till att så många äldre förslag till personalförstärkningar ännu icke förverkligats får lantbruksstyrelsen avstyrka inrättandet av en befattning som tekniskt biträde vid institutionen för mjölkprodukternas teknologi budgetåret 1959/60.

1 h). Under hänvisning till punkt 1 e) kan lantbruksstyrelsen icke tillstyrka att en befattning som tekniskt biträde inrättas vid statens mejeriförsök.

1 k). Lantbruksstyrelsen tillstyrker för detta ändamål en höjning av anslaget med 4 300 kr. till 9 000 kr.

1 l). Lantbruksstyrelsen tillstyrker en höjning av anslaget till gästföreläsningar med 500 kr. till 1 000 kr.

1 m). Lantbruksstyrelsen tillstyrker att för representation anvisas ett belopp av 600 kr.

1 n). Lantbruksstyrelsen tillstyrker att för ersättning till ciceroner anvisas ett belopp av 1 000 kr.

3 a). Föreståndarna vid lantbruks- och trädgårdsavdelningarna deltagar i och svarar för en högre undervisning än rektorerna vid lantbruks- och lantmannaskolorna. Lantbruksstyrelsen anser det därför skäligt att de uppflyttas i högre lönegrad än dessa rektorer och tillstyrker institutsstyrelsens förslag.

3 b). Lantbruksstyrelsen tillstyrker att befattningen som föreståndare vid trädgårdsekonomiska byrån uppföres å ordinarie stat.

3 c). Lantbruksstyrelsen tillstyrker att befattningen som försöksmejerist uppflyttas från Ae 11 till Ae 12.

3 d). Under hänvisning till de skäl institutets styrelse anfört tillstyrker lantbruksstyrelsen att en befattning som kanslibitråde på kamrerarkontoret omändras till en kontoristbefattning.

3 e). Detta förslag är nytt för året. Lantbruksstyrelsen, som under föregående punkt tillstyrkt uppflyttningen av en kanslibiträdesbefattning till kontoristbefattning, kan för budgetåret 1959/60 icke tillstyrka att en kanslibiträdesbefattning även vid statens mejeriförsök omändras till en kontoristbefattning.

3 f). Lantbruksstyrelsen tillstyrker att en befattning som förste vaktmästare omändras till en befattning som institutionsvaktmästare i Ao 9.

3 g). Lantbruksstyrelsen tillstyrker att den vaktmästartjänst, som numera är överflyttad från institutionen för mejerikemi och bakteriologi till mejeriavdelningen, omändras till institutionsvaktmästare i Ao 8.

3 i). Lantbruksstyrelsen föreslår att för detta ändamål anvisas oförändrat 2 000 kr.

3 j). Lantbruksstyrelsen tillstyrker att för detta ändamål anvisas 2 500 kr., vilket innebär en höjning med 100 kr.

3 l). Lantbruksstyrelsen föreslår att för detta ändamål anvisas oförändrat 4 000 kr.

Mot förslagen under punkterna 2. och 4. har lantbruksstyrelsen icke framställt några erinringar.

Departementschefen

De av institutsstyrelsen framställda yrkandena om inrättande av nya tjänster anser jag mig icke kunna biträda. Med hänsyn till behovet av sekreterarhjälp vid institutet är jag däremot beredd förorda, att det för ändamålet avsedda beloppet uppräknas med 3 000 kronor till 8 000 kronor. Institutsstyrelsens övriga förslag till personalförstärkningar m. m. kan jag endast tillstyrka i så måtto, att jag förordar att till rektor vid institutet skall utgå ett representationsbidrag å 1 200 kronor. Detta bidrag bör uppföras under en ny anslagspost i avlöningsstaten, benämnd särskilda löneförmåner till viss tjänsteman.

I anslutning till vad chefen för civildepartementet anført vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör tjänsten som försöksmejerist i lönegrad Ae 11 vid statens mejeriförsök uppflyttas till lönegrad Ae 12. För denna uppflyttning bör anslaget uppräknas med 800 kronor. Institutsstyrelsens övriga förslag i fråga om lönegradsuppflyttningar och tjänsteförändringar samt i fråga om ökad medelsanvisning till extra arbetskraft för skriv- eller vaktmästargöromål är jag däremot icke beredd tillstyrka.

Enligt år 1945 utfärdade författningsbestämmelser kan vid Alnarpsinstitutet årligen anordnas 2 kurser om vardera 4 månader för beredande av erforderlig praktisk och teoretisk undervisning åt dem, som önskar erhålla utbildning i hovbeslag och maskinreparation. Förutsättning för anordnande av sådan kurs är att minst 10 sökande antagits såsom elever vid kursen. Efter ett uppehåll i kursverksamheten under några år anordnades under budgetåret 1957/58 med stöd av riksdagens medgivande en 3 månaders kurs i enbart maskinreparation. Anledningen härtill var det otillräckliga antalet sökande till de ursprungliga kurserna i hovbeslag och maskinreparation. För innevarande budgetår har av Kungl. Maj:t lämnats medgivande att anordna 2 dylika kurser i enbart maskinreparation. Enligt vad jag under hand inhämtat har emellertid tillräckligt antal elever icke erhållits till den först utannonserade av dessa båda kurser. Institutsstyrelsen har i sina anslagsäskanden förutsatt, att kurser i enbart maskinreparation skall kunna komma till stånd även under nästa budgetår samt att institutets av-

lönings- och omkostnadsanslag, liksom för innevarande budgetår, skall få överskridas med för ändamålet erforderliga belopp. Enligt min mening synes framför allt med hänsyn till den ringa elevtillströmningen icke längre föreligga tillräckliga skäl att i fortsättningen vid Alnarpsinstitutet upprätthålla en kursverksamhet av detta slag, även om verksamheten numera helt inriktats på undervisning i enbart maskinreparation. Jag föreslår därför, att ifrågavarande kursverksamhet helt avvecklas från och med nästa budgetår. Det torde därvid få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder för upphävande av de nu gällande bestämmelserna på området.

Vid bifall till mina förslag i det föregående behöver anslaget uppräknas med $(3\,000 + 1\,200 + 800 =) 5\,000$ kronor. På grund av beräknade löneklassförändringar, reglerad befordringsgång och tjänstetidsbefordran samt för utbetalning av obekvämlighetsstillägg bör anslaget vidare höjas med i runt tal 12 100 kronor. Därutöver torde till kompensation för höjda folkpensionsavgifter under en ny post i avlöningsstaten böra anvisas 10 500 kronor. Sammanlagt behöver således förevarande anslag höjas med 27 600 kronor.

Anslaget beräknas på följande sätt:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän 629 000 (+ 1 800) kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 23 800 (+ 3 000) kronor;
avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 870 900 (+ 9 400) kronor;
särskilda löneförmåner till viss tjänsteman 1 200 (ny post) kronor;
rörligt tillägg 213 900 (+ 1 700) kronor;
kompensation för höjda folkpensionsavgifter 10 500 (ny post) kronor.
Anslaget uppföres alltså med $(629\,000 + 23\,800 + 870\,900 + 1\,200 + 213\,900 + 10\,500 =) 1\,749\,300$ kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	629 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	23 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	870 900
4. Särskilda löneförmåner till viss tjänsteman ..	1 200
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	213 900
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	10 500

Summa kronor 1 749 300

b) till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut*:
Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag
 av 1 749 300 kronor.

[59] 10. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	553 500	809 822
1957/58	1 136 100	1 289 884
1958/59 (statsliggaren s. 843)	711 300	
1959/60 (förslag)	716 000	

Y r k a n d e. *Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* (skr. 28/8 1958) hemställer, att för ändamålet anvisas 771 800 kr. Av nämnda belopp belöper 361 400 kr. på statens trädgårdsförsök och 410 400 kr. på institutets övriga verksamhet.

Institutsstyrelsens beräkning av medelsbehovet framgår närmare av följande sammanställningar.

	Utgifter resp. inkomster		Staten för 1958/59	Ökning eller minskning
	1956/57	1957/58		
<i>A. Institutet med undantag för statens trädgårdsförsök</i>				
U t g i f t e r				
1. Sjukvård m. m.	2 805	5 174	2 000	—
2. Reseersättningar	14 487	16 065	16 200	+ 2 500
3. Expenser				
a) bränsle, lyse och vatten .	91 856	100 354	80 000	—
b) övriga expenser	27 100	28 800	28 800	+ 6 200
4. Publikationstryck	8 022	8 381	10 400	—
5. Övriga utgifter				
a) kosthåll för elever	232 685	245 792	260 000	+ 10 000
b) utställningsmateriel m. m.	1 006	991	1 000	+ 500
c) ersättning till Alnarps egendom för dagsverken och körslor	6 000	6 000	6 000	—
d) underhåll av institutets park och prydnadsanlägg- ningar	7 000	7 000	25 000	+ 5 000
e) ersättning till Alnarps trädgårdar för visst biträ- de av förmanspersonal ..	6 000	6 000	6 000	—
f) täckande av möjligen upp- kommande förlust å rörel- sen vid Alnarps mejeri ..	30 000	70 000	30 000	+ 20 000

	Utgifter resp. inkomster		Staten för	Ökning eller minskning
	1956/57	1957/58	1958/59	
g) inköp av mjölk för mejeri- försöken efter avdrag för försålda produkter	9 994	10 277	10 000	—
h) förbrukningsartiklar för mejeriförsöken	17 884	19 360	16 000	+ 4 000
i) förbrukningsartiklar för inst. för mjölkprodukter- nas teknologi	12 727	11 934	12 000	+ 1 500
j) förbrukningsartiklar för inst. för mejerikemi och mejeribakteriologi	3 998	5 419	4 500	+ 4 500
k) förbrukningsartiklar för lantbruksavdelningen . . .	—	—	—	+ 2 000
l) förbrukningsartiklar för trädgårdsavdelningen . . .	—	—	—	+ 2 000
m) driftkostnader vid en la- dugårdsförmanskurs	4 200	4 200	4 200	+ 1 800
n) städning och renhållning	91 784	101 307	101 200	+ 2 700
o) diverse utgifter	1 645	2 517	1 500	+ 1 500
Summa utgifter	1629 217	1 233 071	614 800	+ 64 200

Särskilda uppbörds-
medel

6. Undervisnings- och kostav- gifter för elever	161 155	174 382	175 000	+ 10 000
7. Ersättning av Alnarps egen- dom för arbete av elever . .	83 600	83 600	83 600	—
Summa uppbördsmedel	294 481	257 982	258 600	+ 10 000

S a m m a n d r a g

Utgifter	629 217	1 233 071	614 800	+ 64 200
Särskilda uppbördsmedel	294 481	257 982	258 600	— 10 000
Nettoutgift	334 736	975 089	356 200	+ 54 200

B. Statens trädgårdsförsök

U t g i f t e r

1. Sjukvård m. m.	—	—	400	—
2. Reseersättningar	8 922	9 379	10 000	+ 1 000
3. Expenser				
a) bränsle, lyse och vatten .	27 417	32 710	27 000	—
b) övriga expenser	11 055	11 991	12 500	+ 500

¹ Inkl. numera utgångna poster.

	Utgifter resp. inkomster		Staten för 1958/59	Ökning eller minskning
	1956/57	1957/58	1958/59	
4. Publikationstryck	12 889	12 895	13 800	—
5. Övriga utgifter				
a) utställningsmateriel m. m.	414	302	1 000	—
b) ersättning till Skaraborgs läns hushållningssällskap för lokalhyra	7 000	14 000	14 000	—
c) försök med körsbärsträd vid Rånna försöksstation	—	1 000	1 000	—
d) ersättning till Norrlands trädgårdsskola i Söråker för personalkostnader m. m.	14 700	15 200	16 000	—
e) driftkostnader vid Öje- byns försöksstation	11 899	12 173	12 500	+ 1 000
f) driftkostnader vid Eke- rums och Tosemarkens försöksstationer	10 000	10 000	15 000	—
g) förbrukningsartiklar och gödslingsmedel	42 369	38 052	40 000	—
h) inköp av inventarier . . .	9 870	10 000	10 000	+ 2 000
i) inköp av levande växter och frö	4 088	5 152	4 500	+ 500
j) dagsverken m. m.	246 116	243 417	260 000	+ 20 000
k) bokinköp och bokbindning	895	1 019	1 200	—
l) städning och renhållning.	5 604	6 420	6 000	—
m) underhåll av byggnader m. m. vid Nyckelby och Öjebyns försöksstationer	—	—	5 000	—
n) uppförande av barack vid Nyckelby försöksstation .	—	—	20 000	— 20 000
o) diverse utgifter	44	1 649	700	+ 1 300
Summa utgifter	¹ 421 532	¹ 425 359	470 600	+ 6 300

Särskilda uppbörds-
medel

6. Försäljning av köksväxter, bär och frukt	51 730	114 424	73 000	—
7. Försäljning av jordbrukspro- dukter	27 738	34 042	32 000	—
8. Ersättningar för kontrollod- lingar för statens centrala frö- kontrollanstalt	—	1 588	500	—

¹ Inkl. numera utgångna poster.

	Utgifter resp. inkomster		Staten för 1958/59	Ökning eller minskning
	1956/57	1957/58	1958/59	
9. Ersättningar för stamförsök för enskilda firmors räkning	9 345	10 080	10 000	—
Summa uppbördsmedel ¹	95 924	160 134	115 500	—
S a m m a n d r a g				
Utgifter	421 532	425 359	470 600	+ 6 300
Särskilda uppbördsmedel	95 924	160 134	115 500	—
Nettoutgift	325 608	265 225	355 100	+ 6 300

¹ Inkl. numera utgångna poster.

M o t i v. A 2. Anslagsposten till reseersättningar har visat sig otillräcklig och föreslås höjd med 2 500 kr. Vissa internordiska tjänsteresor förekommer ganska regelbundet och som ett led i det allt mer utvecklade nordiska samarbetet anser styrelsen att ett särskilt belopp bör stå till förfogande för sådana resor. En uppdelning har därför skett av kostnaderna dels för tjänsteresor inom landet (16 200 kr.), dels för internordiska tjänsteresor (2 500 kr.). Höjda järnvägstaxor och bilersättningar utgör ytterligare skäl för uppräkning av anslaget.

A 3 b). Höjning av denna delpost har begärts under en följd av år (IX ht 1958, s. 247 under A 3 b)). Den av 1958 års riksdag beslutade höjningen med 1 800 kr. är otillräcklig. Styrelsen anser sig därför nödsakad att hemställa om en höjning av denna delpost med ytterligare 6 200 kr.

A 5 a). Antalet elever vid institutet beräknas komma att öka och en uppräkning av anslagsposten anses erforderlig. Kostnadsökningen beräknas komma att uppvägas genom ökade inkomster av kostavgifter.

A 5 b). Förslag om höjning av denna delpost har framförts under en följd av år (IX ht 1958, s. 247 under A 5 b)).

A 5 d). Skötseln av institutets park- och prydnadsanläggningar har handhafts av Alnarps trädgårdar och de verkliga kostnaderna har vissa år överstigit 40 000 kr. Under de senaste åren har kostnaderna på grund av besparingsåtgärder nedbringats till ungefär 30 000 kr. Ytterligare nedskärningar anses icke kunna ske, om anläggningarna skall kunna hållas i tillfredsställande skick. Styrelsen anser sig därför nödsakad att hemställa om en höjning av anslaget med 5 000 kr.

A 5 f). Institutsstyrelsen anför i sina äskanden, att enligt upprättat förslag till överenskommelse mellan statsverket och mejeriorganisationerna för år 1958/59 statsverket skall täcka möjligen uppkommande förlust å rörelsen vid Alnarps mejeri med upp till 50 000 kr. och mejeriorganisationerna svara för eventuellt ytterligare underskott. Då något annat förslag icke föreligger för budgetåret 1959/60 har samma belopp beräknats för sistnämnda år.

A 5 h). En höjning av detta anslag har begärts under flera år. Beträffande den närmare motiveringen hänvisas till IX ht 1957, s. 121.

A 5 i). Detta anslag har kvarstått oförändrat sedan år 1952 och på grund av inträffade prisstegringar är en uppräknings med 1 500 kr. nödvändig.

A 5 j). Till stöd för den begärda anslagshöjningen åberopas i första hand vad som anförts i anslagsäskandena för budgetåret 1954/55 (IX ht 1954, s. 84). En uppräknings av anslagsposten har vidare begärts under de senaste åren (IX ht 1958, s. 248 under A 5 k)). Anslaget har visat sig helt otillräckligt för den forskningsverksamhet, som bedrivs vid institutionen, och en uppräknings med 4 500 kr. är erforderlig.

A 5 k) och l). Enahanda förslag har framställts i anslagsäskandena för innevarande budgetår (IX ht 1958, s. 248 under A 5 l)).

A 5 m). Liksom för föregående budgetår hemställas om uppräknings av denna anslagspost med 1 800 kr. under åberopande av inträffade kostnadsstegringar (IX ht 1958, s. 248 under A 5 n)).

A 5 n). Denna utgiftsökning grundar sig helt på avtalsförändringar och är av automatisk karaktär.

A 5 o). Denna delpost har visat sig otillräcklig och med hänsyn till belastningen under budgetåret 1957/58 föreslås en höjning med 1 500 kr.

A 6. Den under A 5 a) upptagna höjningen av posten kosthåll för elever beräknas komma att öka inkomsterna med samma belopp eller med 10 000 kr.

B 2. Anslagsbeloppet 10 000 kr. har varit oförändrat under budgetåren 1957/58 och 1958/59. Under förstnämnda budgetår kunde en viss inbesparing göras bl. a. med hänsyn till den sena våren. För budgetåret 1959/60 är en uppräknings erforderlig med hänsyn till höjda biljettpriser. Beloppet föreslås därför höjt till 11 000 kr. I fråga om internordiska resor hänvisas till vad som anförts under A 2 rörande institutet. För tjänsteresor inom landet beräknas 9 500 kr. och för internordiska tjänsteresor 1 500 kr.

B 3 b). För budgetåret 1958/59 höjdes denna delpost med 500 kr. En uppräknings med ytterligare 500 kr. är nödvändig för täckande av telefon- och papperskostnader m. m. Anslaget föreslås därför höjt till 13 000 kr.

B 5 b). I sina anslagsäskanden har institutsstyrelsen föreslagit oförändrat belopp för nästa budgetår. I särskild skrivelse har emellertid anmälts, att Skaraborgs läns hushållningssällskap uppsagt nu gällande avtal fr. o. m. nästa budgetår. Från sällskapets sida har därvid framhållits, att en viss ökning av ersättningsbeloppet är erforderlig med hänsyn till inträffade prisstegringar under de två senaste budgetåren.

B 5 e). Verksamheten vid Öjebyn har fått stor betydelse för trädgårdsodlingen i övre Norrland. För att i möjligaste mån tillmötesgå önskemålen om utvidgad försöksverksamhet har en intensifiering planerats och i viss mån redan igångsatts. Särskilt försöken med prydnadsväxter har dragit ökade kostnader utan att medföra nämnvärda inkomster. För verksamhetens fullföljande enligt uppgjorda planer är en uppräknings med 1 000 kr. erforder-

lig, vilket även motiveras av avtalsmässiga lönestegringar och således är av automatisk karaktär.

B 5 h). Delposten har stått oförändrad i åtskilliga år utan uppräknings med hänsyn till penningvärdets förändringar. Då det är nödvändigt att mekanisera försöksarbetena i största möjliga utsträckning, erfordras ständigt nya försöksinventarier, delvis till ersättning för förslitna. Som exempel nämnes behovet av successiv förnyelse i fråga om traktorer och sprutor m. m. Denna delpost föreslås därför uppräknad med 2 000 kr.

B 5 i). Delposten har varit oförändrad under en följd av år. Under senare tid har svårigheter uppstått att anskaffa tillräckligt med nytt material utifrån. En uppräknings med 500 kr. torde vara ofrånkomlig för att försöksmaterialet skall kunna hållas à jour.

B 5 j). Denna delpost underkastas automatisk stegring i enlighet med ändringar i gällande kollektivavtal. Den automatiska ökningen enligt kollektivavtalet beräknas till 20 000 kr., varför anslagsposten beräknas till 280 000 kr. vid oförändrad arbetsstyrka. Under budgetåret 1957/58 kunde en viss inbesparing göras dels på grund av svag fruktskörd hösten 1957, dels på grund av den sena våren 1958. Belastningen beräknas bli betydligt större under budgetåret 1958/59.

B 5 n). Anslaget för budgetåret 1958/59 är av engångsnatur.

B 5 o). Denna delpost inkluderar skatter. Med hänsyn till belastningen under budgetåret 1957/58 föreslås en uppräknings till 2 000 kr.

Y t t r a n d e n. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök*, som avgivit yttrande såvitt angår omkostnadsstaten för statens trädgårdsförsök, tillstyrker institutsstyrelsens förslag i denna del.

Lantbruksstyrelsen, som yttrat sig över institutsstyrelsens framställning i vad denna rör institutets verksamhet med undantag för statens trädgårdsförsök, tillstyrker att anslaget höjes med 39 000 kr. I förhållande till institutsstyrelsens framställning innebär lantbruksstyrelsens förslag ändringar beträffande följande punkter.

A 2. Lantbruksstyrelsen tillstyrker en höjning med 1 800 kr. till 18 000 kr.

A 3 b). Med hänsyn till ökade utgifter för telefon och kontorsmaterial tillstyrker lantbruksstyrelsen en uppräknings av denna anslagspost med 3 200 kr. till 32 000 kr.

A 5 d). Anslaget under denna punkt höjdes för innevarande budgetår från 7 000 kr. till 25 000 kr. Lantbruksstyrelsen kan för sin del icke tillstyrka någon ytterligare höjning för budgetåret 1959/60.

A 5 j). Lantbruksstyrelsen tillstyrker att anslaget för detta ändamål uppräknas med 1 500 kr. till 6 000 kr.

A 5 k). Till kostnaderna för vissa vid lantbruksavdelningen nödvändiga förbrukningsartiklar föreslår lantbruksstyrelsen ett belopp av 1 000 kr.

A 5 l). Till kostnaderna för vissa vid trädgårdsavdelningen nödvändiga förbrukningsartiklar föreslår lantbruksstyrelsen ett belopp av 1 000 kr.

A 5 m). Lantbruksstyrelsen tillstyrker för detta ändamål en höjning av anslaget med 800 kr. till 5 000 kr.

A 5 o). Lantbruksstyrelsen tillstyrker att anslaget uppräknas med 1 000 kr. till 2 500 kr.

Över institutsstyrelsens anslagsäskanden har vidare yttrande avgivits av *jordbrukshögskoleutredningen*. Angående innehållet i detta yttrande torde få hänvisas till redogörelse under lantbrukshögskolans avlöningsanslag.

I detta sammanhang torde i anslutning till institutsstyrelsens under punkt A 5 f) gjorda framställning få anmälas en den 2 september 1958 mellan å ena sidan representanter för staten och å andra sidan representanter för Svenska mejeriernas riksförening (SMR) samt Sydvästra Skånes mejeriförbund träffad överenskommelse rörande täckande av förlust vid Alnarps mejeri. Överenskommelsen, vilken träffats under förutsättning av vederbörligt godkännande av resp. huvudmän innebär, att staten skall bidra till driftkostnaderna vid Alnarps mejeri med 50 000 kr. för verksamhetsår (den 1 juli—30 juni därpå följande år). Den årsförlust, som kan uppstå vid Alnarps mejeri enligt bokslut upprättat efter gängse inom mejerinäringen tillämpade principer dock utan att ränta skall beräknas å det av staten tillskjutna kapitalet, skall, sedan parterna granskat och godkänt bokslutet och statens bidrag utnyttjats, täckas av riksföreningen och mejeriförbundet gemensamt. Överenskommelsen har träffats under förbehåll att investeringar och ändringar i verksamheten, som kan föranleda ökad driftförlust och som icke avser förnyelse och underhåll av förefintliga maskiner, inventarier och byggnader, icke må vidtagas utan att riksföreningen och förbundet lämnar medgivande därtill, att överenskommelse skall träffas med mjölkleverantörerna till Alnarps mejeri om ett i förhållande till Lundaortens mejeriförening ett halvt öre lägre pris per kg invägd helmjölk eller om annan form av reducering av inköpspriset för mjölk på för alla parter godtagbara grunder samt att försäljningen av den vid Alnarps mejeri tillverkade osten skall överlåtas på Riksst, Svenska mejeriernas riksförenings ostlagerförening, enligt de riktlinjer, som kan närmare framgå av träffad överenskommelse mellan styrelsen för Alnarpsinstitutet och riksföreningen.

Överenskommelsen, som träffats i avvaktan på att de pågående utredningarna beträffande undervisning och forskning vid Alnarp slutföres och beslut träffas rörande Alnarps mejeris framtida förhållanden, skall gälla tills vidare räknat fr. o. m. den 1 juli 1958 med rätt för endera parten att senast varje därpå följande den 1 januari uppsäga överenskommelsen att upphöra fr. o. m. därefter följande den 1 juli. Uppsäges överenskommelsen, skall även överenskommelsen om överlåtelsen av ostförsäljningen till riksföreningen vara uppsagd att upphöra vid samma tidpunkt som den förstnämnda. Därest Alnarps mejeri därefter fortsätter med osttillverkning skall riksföreningen i enlighet med vad som närmare kan anges i överenskommelsen rörande ostförsäljningen gottgöra mejeriet för de kostnader detta visar sig ha fått vidkännas för återförvärv av sin tidigare marknad.

I de förhandlingar, som föregått den sålunda träffade överenskommelsen, har såsom representanter för staten deltagit föreståndaren för mejeriavdelningen vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, professorn K.

E. Thomé samt förste revisorn i riksräkenskapsverket N. O. Svedberg, vilka med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 maj 1958 tillkallats såsom sakkunniga för att verkställa utredning och avgiva förslag angående ytterligare besparingsåtgärder beträffande Alnarps mejeri ävensom, i anslutning till denna utredning, upptaga förhandlingar om täckande av eventuellt uppkommande förlust å rörelsen vid mejeriet efter budgetåret 1957/58. I skrivelse den 30 juli 1958 har nyssnämnda *sakkunniga* anfört, att förhandlingarna upptagits med utgångspunkt från det av Svenska mejeriernas riksförening den 27 augusti 1957 framlagda förslaget (IX ht 1958, s. 251—257) om täckande av eventuell förlust vid Alnarps mejeri för budgetåret 1957/58 samt från vad departementschefen (IX ht 1958, s. 258) och jordbruksutskottet (JoU 1958: 1, s. 82) anfört i ärendet. I övrigt har de sakkunniga anfört i huvudsak följande.

De sakkunniga har godtagit uppfattningen att, då såväl den högre som den lägre mejeriundervisningen är under utredning, några genomgripande driftomläggningar icke bör vidtagas vid mejeriet.

De sakkunniga har även, intill dess nyssnämnda utredningars kommande förslag realiserats, icke haft något att erinra mot att staten anses böra bära den del av förlusten, vilken antagits vara hänförlig till den undervisning och forskning, som pågår vid mejeriet.

Riksföreningen har i sitt den 27 augusti 1957 avgivna förslag grundat sin beräkning av den statliga delen av den driftförlust, som kan uppstå vid Alnarps mejeri, på följande förhållanden.

1) Genom undervisningens och forskningens menliga inverkan på mejeridriften antages, att driftkostnaderna vid mejeridriften blir större än motsvarande kostnader vid det jämförliga, helt kommersiella mejeriet (jämförelsemejeriet).

2) Alnarps mejeri, som är ett produktmejeri, är beläget i ett område där all den producerade mjölken kan avsättas som konsumtionsmjölk. Konsumtionsmjölkstillverkning är mera lönsam än s. k. produktstillverkning. Den mjölk, som Alnarps mejeri inköper från leverantörer i området och använder till produktstillverkning, måste ersättas med mjölk från leverantörer utanför området, benämnd supplementärmjölk. Transportkostnaden för denna mjölk är hänförlig till mejeriets undervisning och forskning. Kvantiteten har satts lika med ystmjölkskvantiteten vid mejeriet.

Härutöver har ansetts, att kapitalkostnaderna vid mejeriet under de senare budgetåren, vilka lagts till grund för driftkostnadsjämförelsen enligt punkt 2 ovan, hållits så nere, att det icke vore möjligt att fortsätta härmed utan ogynnsamma verkningar för mejeridriften och därmed undervisningen och forskningen vid mejeriet. En uppräknig härav ansågs nödvändig.

De sakkunniga har icke haft något att erinra i princip mot det beräkningsätt riksföreningen tillämpat för att bestämma den statliga delen av förlusten vid mejeriet.

Vid förhandlingarna har från såväl riksföreningens som förbundets sida vidhållits de principer för beräkning av den statliga delen av förlusten, som angivits i det föregående.

De sakkunniga har emellertid riktat viss kritik mot beräkningen av förlustens storlek vad rör de belopp, som lagts till grund härför, och därvid framhållit följande.

Inköpspriset för mjölk vid Alnarps mejeri har bundits till det pris, som leverantörerna vid Lundaortens mejeri erhåller. Emellertid bör därvid be-

aktas, att vid Lundaortens mejeri såväl som vid andelsmejerier över huvud har mjölkleverantörerna inbetalt rörelsekapitalet (andelskapitalet) vid mejeriet. Så har ej varit fallet vid Alnarps mejeri, där staten tillskjutit rörelsekapitalet. Särskild räntegottgörelse, som skulle ha belastat driftkostnaderna vid mejeriet, utgår ej till leverantörerna vid andelsmejeriet. Med hänsyn till uppläggningsen av verksamheten vid andelsmejeriet torde dock få anses, att det mjölkpris, som utgår till leverantörerna till viss del innefattar räntegottgörelse. Detta innebär, att leverantörerna till Alnarps mejeri genom att mjölkpriset är bundet till ett andelsmejeri i realiteten erhåller en oberättigad räntegottgörelse för åtminstone viss del av det rörelsekapital vid Alnarps mejeri, som staten tillskjutit. Förhållandet kunde även framläggas så att där-
est räntegottgörelsen för det av leverantörerna tillskjutna rörelsekapitalet i stället för att upptagas i mejeriets bokföring som en direkt inköpskostnad bokfördes bland driftkostnaderna som en räntekostnad, skulle jämförelsemejeriets driftkostnader ökas med detta belopp. I detta senare fall skulle skillnaden mellan driftkostnaderna för Alnarps mejeri och jämförelsemejeriet minskas med beloppet för räntekostnaden. Emellertid bör beaktas, att vissa av leverantörerna till Alnarps mejeri, de s. k. kävlingeleverantörerna, själva erlagt insatser till mejeriförbundet. Vid andelsmejeriet erlägger mejeriet dessa insatser för sina leverantörer. Hänsyn härtill bör tagas vid beräkning av tidigare angiven räntekostnad. Nämnas bör, att belopp för nämnda av leverantörerna själva erlagda insatser väsentligt understiger belopp för det beräknade rörelsekapitalet (andelskapitalet) vid Alnarps mejeri.

I sitt förslag till fördelning av förlust vid Alnarps mejeri har riksföreningen icke medtagit några förhållanden hänförliga till dels intäktssidan, dels de direkta inköpskostnaderna för mjölken. Allenast driftkostnadssidan har sålunda medtagits vid beräkningarna. De sakkunniga har hävdad, att därest intäkter inflyter till Alnarps mejeri på sätt, som avviker från vad som sker vid jämförelsemejeriet, hänsyn skall tagas till de merkostnader på driftkostnadssidan, som härigenom kan uppstå. Vid Alnarps mejeri förekommer ostlagring och ostförsäljning i en omfattning, som avviker från förhållandena vid jämförelsemejeriet. Härigenom uppkommer merintäkter men givetvis även merkostnader på driftkostnadssidan. Med hänsyn till resultatet av förhandlingarna har allenast frågor, som är hänförliga till ostlagringen, upptagits till diskussion i härvarande hänseende.

Den vid Alnarps mejeri tillverkade osten lagras vid mejeriet en tid, som är i stort sett dubbelt så lång som vid jämförelsemejeriet. Ostens bättre kvalitet härigenom ger större försäljningsintäkter. Den längre lagringstiden medför emellertid även större kostnader för mejeriet. De sakkunniga har ansett sig böra taga upp två olika kostnadsfrågor i detta hänseende, nämligen kostnaden för det större rörelsekapital, som bindes i lagret genom den längre lagringstiden, samt kostnaden för investering i större lagerlokaler.

Mot vad sålunda anförts av de sakkunniga rörande de beloppsmässiga värderingar, som lagts till grund för riksföreningens förslag, har representanterna från riksföreningen och mejeriförbundet icke haft något att erinra i sak.

Vissa svårigheter har uppstått för beräkning av de räntebelopp, som skulle kunna anses vara hänförliga till dels rörelsekapitalet i allmänhet vid Alnarps mejeri, dels det rörelsekapital, som erfordras för den särskilda ostlagringen. Med de olika utgångspunkter, som i detta hänseende framlagts under förhandlingarna, har de sammanlagda räntekostnader härvidlag, för vilka staten borde erhålla ersättning, beräknats till belopp mellan 15 000 och 30 000 kr. Med hänsyn till dels att ostförsäljningen vid Alnarp avses

överlåtas till Riksost, dels att Alnarps egendom utgör en av de större leverantörerna till mejeriet, varigenom staten redan erhållit viss del av räntegottgörelsen, har vid förhandlingarna ansetts, att staten på angivna grunder skulle tillgodoföras ett belopp av 20 000 kr. Den statliga delen av kommande förluster vid Alnarps mejeri skall sålunda begränsas till 50 000 kr. för år.

I samband med att den i det föregående redovisade överenskommelsen överlämnades för godkännande (skr. 10/9 1958) anmälde de sakkunniga, att styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut avsåg att behandla frågan om överlåtelse av ostförsäljningsrätten till Riksost vid sammanträde den 17 september 1958. Av en vid sistnämnda skrivelse fogad avskrift av protokoll fört vid styrelsesammanträde med Kävlingeortens mjölkleverantörsförening u. p. a. den 5 juli 1958 framgår vidare, att föreningens styrelse beslutat att för tiden den 1 augusti 1958 t. o. m. den 31 juli 1959 antaga ett pris som ligger ett halvt öre under Lunds andelsmejeris pris. De sakkunniga har framhållit, att samma prisreducering kommer att tillämpas för samtliga mjölkleverantörer vid Alnarps mejeri.

I en i november 1958 överlämnad promemoria rörande driften vid Alnarps mejeri har förenämnda den 9 maj 1958 tillkallade *sakkunniga* lämnat en redogörelse för sina undersökningar angående möjligheterna att vidtaga ytterligare besparingsåtgärder vid Alnarps mejeri. Vid promemorian har för kännedom såsom bilaga fogats bl. a. avskrift av ett den 16 oktober 1958 träffat avtal mellan Alnarps mejeri samt Svenska mejeriernas riksförening enligt vilket mejeriet fr. o. m. den 1 november 1958 överlåter åt Riksost att försälja all den ost — även nya ostsorter — som tillverkas vid Alnarps mejeri med undantag av dels den ost, som mot kontant betalning försäljes i minut i Alnarps mejeris mejeributik i Alnarp, dels ock den ost som försäljes till Alnarps mejeris mjölkleverantörer för förbrukning i deras hushåll. Avtalet, som bl. a. innefattar bestämmelser angående lagringen och omhändertagandet m. m. av den ost, vars försäljning överlåtits å Riksost, angående betalningsgrunder samt angående rätten för Alnarps mejeri att själv bestämma omfattningen m. m. av sin osttillverkning, skall gälla för samma tid som den överenskommelse, vilken den 2 september 1958 träffades rörande täckande av förlust vid Alnarps mejeri.

Av promemorian framgår, att de sakkunniga undersökt besparingsmöjligheterna vid Alnarps mejeri med den förutsättningen, att några genomgripande åtgärder icke skall vidtagas i verksamheten, vilka kunde befaras föregripa resultaten av nu pågående utredningar angående såväl den högre som den lägre mejeriundervisningen. Beträffande produktionsinriktningen har de sakkunniga dessutom förutsatt, att någon väsentlig ändring däri icke kan ske utan menlig inverkan på syftet med verksamheten vid mejeriet, nämligen att det skall stå till tjänst för undervisning samt forsknings- och försöksverksamhet. Som en följd härav har de sakkunniga i huvudsak undersökt, hur mejeriet med nu gällande produktionsinriktning bedriver sin verksamhet.

I en i promemorian lämnad sammanfattning av de sakkunnigas ställningstagande uttalar de sakkunniga, att det kan anses ha konstaterats, att mejeriet med nuvarande förutsättningar drives fullt rationellt i den mån mejeriledningen kunnat inverka på produktionsinriktningen och därigenom på lönsamheten. I avseende på produktionsinriktningen och produktvalet har lönsamhetssträvandena motverkats av att mejeriet i dessa hänseenden varit bundet till verksamhetens egentliga syfte, nämligen att stå till tjänst för undervisning samt forsknings- och försöksverksamhet. Mot driftens effektivitet över huvud kan ej heller några anmärkningar riktas. Beträffande investeringsverksamheten för att i önskvärd omfattning rationalisera driften har mejeriet varit bundet till de anvisade medlens storleksordning samt till den begränsning av dispositionsrätten härav, som direkt eller indirekt gällt. Det torde kunna antagas, att av de sakkunniga berörda åtgärder, vilka skulle kunna vidtagas inom verksamheten i vissa hänseenden kan vara av betydelse för erhållandet av ett bättre utfall. Det är enligt de sakkunniga emellertid ej möjligt att nu beloppsmässigt värdera dessa åtgärders betydelse. Den träffade överenskommelsen angående överlåtelsen av försäljningsrätten till den vid mejeriet tillverkade osten kan dock beräknas försämra utfallet av osttillverkningen vad rör försäljningspriser i sådan omfattning, att de sakkunniga anser sig kunna uttala, att driftförlusterna i framtiden kommer att öka vid mejeriet. I detta sammanhang framhåller emellertid de sakkunniga att det befarade sämre utfallet i sin helhet kommer att hänföras till mejeriororganisationerna för den tid avtalet mellan staten och dessa organisationer rörande täckandet av driftförlusterna vid mejeriet gäller. Skulle detta avtal upphöra att gälla, skall även avtalet rörande överlåtelsen av ostförsäljningsrätten upphöra att gälla. Därvid skall Alnarps mejeri i detta avseende återfå det lönsamhetsläge för den tillverkade osten, som gällde vid tiden för överlåtelsen.

Beträffande den undersökning av verksamheten vid Alnarps mejeri, vilken legat till grund för nämnda ställningstagande från de sakkunnigas sida och vilken redovisats i den avgivna promemorian, torde sammanfattningsvis få lämnas följande redogörelse.

De sakkunniga framhåller inledningsvis, att uppläggningsen av verksamheten vid Alnarps mejeri, som är att betrakta som ett ostmejeri, i huvudsak följer de principer, som gäller vid ett mejeri i allmänhet med affärsmässig drift.

Beträffande *inköpsverksamheten* erinras om att denna, vad rör inköp av helmjölk, bestäms av det s. k. Kävlingeavtalet. Enligt detta betalar mejeriet samma pris för den invägda mjölken som Lundaortens mejeri. Som följd av förhandlingarna rörande driftförlustens vid mejeriet uppdelning å mejeriororganisationerna och staten har dock överenskommelse träffats med mjölkleverantörerna om viss reducering av det avtalsenliga mjölkpriset. De sakkunniga anser, att med nuvarande förutsättningar och bibehållande av nämnda inköpsavtal andra förändringar, som skulle ge en lägre inköpskostnad för mjölken, icke torde kunna åstadkommas. I detta sammanhang beröres möjligheterna att med uppsägning av avtalet med mjölkleverantörerna få till stånd andra former för inköp av helmjölk, vilka skulle kunna anta-

gas ge en lägre inköpskostnad. I denna fråga hänvisas till de förslag till organisatoriska åtgärder för att minska driftunderskottet vid Alnarps mejeri, som i december 1956 framlades av en särskild kommitté bestående av representanter för Svenska mejeriernas riksförening, Sydvästra Skånes mejeriförbund och Alnarpsinstitutet (IX ht 1958 s. 251—253). De där föreslagna ändringarna är enligt de sakkunniga av så genomgripande natur, att med hänsyn till nu pågående utredningar angående mejeriundervisningen m. m. det vore olämpligt genomföra desamma. De sakkunniga räknar nämligen med att risk föreligger att sådana ändringar finge en mycket kort varaktighet och kunde föregripa utredningsresultaten. I de avslutade förhandlingarna med mejeriorganisationerna angående driftförlustens fördelning har dessutom förutsatts, att ändringar av driften av så genomgripande art, som den nyssnämnda s. k. Alnarpskommittén föreslagit, icke skulle genomföras åtminstone f. n. I fråga om övrig inköpsverksamhet för mejeriet, vilken i stor omfattning är samordnad med institutets inköpsverksamhet, utgår de sakkunniga från att denna är organiserad på det för statsverket mest förmånliga sättet i överensstämmelse med gällande bestämmelser för upphandling för statliga inrättningars räkning.

Rörande *försäljningsverksamheten* anføres i promemorian bl. a., att mejeriets möjligheter att erhålla högsta möjliga pris för sina produkter beror liksom för annan affärsverksamhet av produktslag och avsättningsmöjligheter med hänsyn till konkurrensen samt till branschorganisationernas m. m. inverkan på tillverkning och varuhandel (marknadsuppdelning). Mejeriets val av produktslag är i sin tur beroende även av undervisningens krav. De sakkunniga, som undersökt de olika driftgrenarnas (konsumtionsmjölk och grädde, smör, ost samt skummjölk och vassle) avsättningsförhållanden, har funnit, att med angivna förutsättningar de priser, som mejeriet lyckats erhålla för sina produkter, varit gynnsamma och för vissa av produkterna synnerligen gynnsamma. De sakkunniga har följaktligen icke funnit anledning föreslå någon ändring i detta hänseende.

I fråga om de vid mejeriet bedrivna *speciella verksamhetsgrenarna* (mjölkbutik, förmedling, smörinköp, kontant ostförsäljning samt egentlig tillverkning) har undersökning verkställts i avsikt att konstatera, om mindre lönsamma verksamhetsgrenar skulle kunna nedläggas, om mera lönsamma verksamhetsgrenar skulle kunna upptagas eller om förändringar skulle kunna vidtagas i nu förefintliga verksamhetsgrenar för att erhålla bättre lönsamhet. De sakkunniga har icke funnit anledning föreslå nedläggandet av någon verksamhetsgren f. n. Mejeriet har dock för avsikt att i samband med att ostförsäljningsrätten överlåtes å Riksst slutligt upphöra med smörinköp, som är en serviceverksamhet. Såväl mjölkbutiken som ostförsäljningen står till tjänst för de boende i alnarpsområdet, vilka ej har andra inköpsmöjligheter. Dessa verksamhetsgrenar är ej förlustbringande. Förmedlingen står till mjölkleverantörernas tjänst och är en branschlig verksamhet. Den är i stort sett självbärande. De sakkunniga har ej funnit anledning föreslå upptagandet av någon ny verksamhetsgren på mejeriets arbetsprogram. Rörande ändringar i nu bestående verksamhetsgrenar har de sakkunniga föreslagit, att tiden för den kontanta ostförsäljningen skulle inskränkas. I övrigt har icke funnits något att erinra i detta hänseende.

Av promemorian framgår vidare att särskilda undersökningar verkställts beträffande *den egentliga tillverkningen*. Denna omfattar följande driftgrenar, nämligen konsumtionsmjölk och grädde m. m., smör, ost samt skummjölk. Inom de olika driftgrenarna tillverkas olika slag av produkter med varierande lönsamhet. I promemorian lämnas bl. a. en redovisning för driftgrenarnas procentuella andelar under åren 1952/53—1957/58 i den invägda

helmjölken. Av denna redovisning framgår, att ifrågavarande andelar under budgetåret 1957/58, uttryckt i procent av fett, uppgick till 18,1 procent för konsumtionsmjölk och grädde, 57,8 procent för smörtlillverkningen och 24,1 procent för osttillverkningen. Några större variationer av procenttalen har icke förekommit under de redovisade åren. Leverantörernas återtag av skummjölk uppgick under samma år till 43,8 procent av den invägda kvantiteten å 7,9 miljoner kg. De sakkunniga framhåller i detta sammanhang, att därest mejeriet vore obundet av bl. a. marknadsmässiga förhållanden, skulle givetvis den mest lönande driftgrenen ha fått den ojämförligt största andelen av invägningen. Mejeriet skulle därvid med hänsyn till graden av lönsamhet för de olika produkterna i första hand ha inriktat sin tillverkning på konsumtionsmjölk och grädde, därefter på ost och i sista hand på smör.

Det bör emellertid beaktas, att mejeriet, som tillkommit för att betjäna undervisning, forskning och försök vid olika institutioner vid Alnarpsinstitutet, ej är att anse som en kommersiellt driven verksamhet med bästa ekonomiska utbyte som mål vad rör produktvalet. Detta bestämmes dessutom av vilket avsättningsområde, som anvisats för mejeriets produkter, samt konsumtionens inriktning i detta område.

För att bedöma tillverkningens *effektivitet* har de sakkunniga gjort jämförelser med av mejeriindustrien utarbetade normvärden. Det har därvid icke framkommit något som kunnat föranleda erinran mot effektiviteten vid Alnarps mejeri.

Med utgångspunkt från mejeriets maskinella och personella resurser samt säsongvariationerna har även vissa frågor om mejeriets *kapacitet* studerats. Det har därvid konstaterats, att säsongvariationerna vid mejeriet är märkbara vad rör mjölkinvägningen men att de ej skiljer sig från dylika variationer vid mejerier i allmänhet. Att genom prisdifferentiering utjämna säsongvariationerna anser de sakkunniga ej vara mer befogat vid Alnarps mejeri än vid andra mejerier, där ett sådant förfarande ej ansetts vara gångse. Dessutom är Alnarps mejeri vad rör mjölkpriset bundet vid Lundaortens mejeri. Kapaciteten för de maskinella resurserna vid mejeriet torde i vissa fall ej ens vid tid för största invägning vara till fullo utnyttjad. Detta torde emellertid i huvudsak vara beroende av undervisningens krav rörande maskinell utrustning. Det bör emellertid enligt de sakkunniga påpekas, att även ett helt kommersiellt drivet mejeri ofta befinner sig i ett liknande läge. De sakkunniga har med hänsyn till verksamhetens syfte ej funnit anledning rikta anmärkning häremot. Kapaciteten för de personella resurserna torde enligt vad som framkommit ha utnyttjats till fullo, då arbetsuppgifterna inom mejeriet har planerats på sätt som avsetts motverka följderna av säsongvariationerna. Personalens antal är i stor omfattning beroende av antalet elever i mejeriskolan samt av undervisningens krav. Förutom mejeriskoleelever och extra anställda bestod personalen i september 1958 av 1 mejeriföreståndare, 5 instruktionsmejerister, 1 laboratoriebiträde, 1 heltids- och 1 halvtidsanställt kontorsbiträde, 1 maskinist, 1 deltidсанställd butiksförestånderska, 2 chaufförer, 2 mejeriarbetare, 1 diversearbetare samt 2 för glasdisk och tvätt deltidсанställda kvinnliga tjänstemän. Under år 1950 var antalet elever i mejeriskolan 20, varvid betalda elever (praktikanter) ej behövde anställas. För år 1958 var motsvarande siffror 6 resp. 7. Denna nedgång i antalet elever i mejeriskolan har medfört väsentligt högre lönekostnader under senare år. Den 1 januari 1958 har en tjänst, som instruktionsmejerist indragits och den 1 juli 1958 har 1 heltidsanställt kontorsbiträde övergått till deltidсанställning. De sakkunniga har jämfört de procentuella förändringarna i lönekostnaderna under åren 1950

—1958 vid mejeriet med motsvarande förändringar inom mejeriindustrien och funnit, att förändringarna vid Alnarps mejeri överensstämmer i stort med förändringarna inom mejeriindustrien, därest reducering sker med hänsyn till förändringarna i antalet elever i mejeriskolan contra betalda elever (praktikanter). Med hänsyn till de givna förutsättningarna har utredningen funnit arbetskraften vara rationellt utnyttjad.

Beträffande de olika driftgrenarna har diskuterats möjligheten att *nedlägga någon driftgren*, vilken varit mindre lönsam. Den minst lönsamma driftgrenen torde vara smörtillverkningen. Konsumtionsmjölkstillverkningen och, i fråga om Alnarps mejeri, osttillverkningen torde däremot vara nödvändiga driftgrenar, därest mejeridrift över huvud skall finnas. De sakkunniga upplyser, att det f. n. inom mejeriförbundet pågår en utredning angående möjligheterna att sammanföra all smörtillverkning inom förbundet till en gemensam kärningscentral. Därest ett sådant förslag skulle realiseras, bortfaller smörtillverkningen vid Alnarps mejeri. Undervisningens m. m. behov av studier av smörtillverkning finge i sådant fall tillgodoses vid kärningscentralen. Anledning att närmare undersöka möjligheterna att lägga ner ytterligare driftgrenar torde enligt de sakkunniga ej förefinnas.

Vidare har undersökts om *förändring av produktvalet* inom driftgrenarna kunnat ske för att uppnå bättre lönsamhet. I detta avseende anför de sakkunniga, att driftgrenen för tillverkning av konsumtionsmjölkprodukter (konsumtionsmjölk, grädde, kulturmjölk, kärnmjölk och skummjölk för konsumtion) är särskilt lönsam. Det finns därför anledning utöka denna driftgrens andel av den totala verksamheten. En utökning av kapaciteten skulle emellertid kräva investeringar av sådan omfattning att det ej vore lämpligt genomföra dessa med hänsyn till ovissheten rörande mejeriets existens. Andra hinder ligger i avsättningsmöjligheterna, då mejeriet har fått sig tilldelat ett bestämt avsättningsområde. Det vore även tänkbart att förändra produktvalet inom driftgrenen. Mejeriet strävar redan nu efter att utöka tillverkningen av speciella produkter såsom gräddfil i samband med intensifierad reklam. Vid en utökning av konsumtionsmjölkstillverkningen kommer osttillverkningen att inskränkas. Även här kan produktvalet ha en mer eller mindre lönsam inriktning. Vid val av ostsorter har mejeriet dock måst beakta undervisningskraven, men i avsikt att reducera driftförlusten har de tillverkade ostsorterna bestämts med hänsyn till deras lönsamhet i sådan omfattning att undervisningskraven måhända i någon mån eftersatts.

De sakkunniga har även låtit undersöka de *förbättringar av teknisk natur*, som dels utförts under senare år, dels planerats för att en fullgod rationell drift skall kunna erhållas. Av promemorian framgår, att avsevärda investeringar gjorts vid Alnarps mejeri under de senaste 5, 6 åren i fråga om såväl maskiner som byggnader för att rationalisera driften. Dessa åtgärder har resulterat i att arbetskraftbehovet minskat. Elevantalet i mejeriskolan har emellertid sjunkit i ännu snabbare takt varför antalet anställda ökat. Alla tekniska förbättringar leder ej heller till minskning av behovet av arbetskraft, men ger sig till känna genom att arbetet blir lättare att utföra och att produktkvaliteten blir bättre. Den tekniska utrustningen måste dessutom förbättras i takt med ökade hygieniska och tekniska krav. Det har således varit motiverat och ofta nödvändigt att anskaffa relativt dyrbara och komplicerade maskiner för att minska arbetskraftbehovet och förbättra produktkvaliteten även om maskinkapaciteten som tidigare framgått icke alltid kunnat utnyttjas till fullo. Av utförda förbättringar av större betydelse kan nämnas ny diskmaskin för mjölktransportflaskor, helautomatisk smörförpackningsmaskin, pastöriseringsapparat,

maskinutrustning för konsumtionsmjölktilverkningen samt övergång till oljeeldning. Trots dessa omfattande förbättringar finns det enligt de sakkunniga fortfarande många aktuella investeringsbehov, som borde komma till utförande. Med hänsyn till pågående utredningar angående omorganisation av verksamheten vid mejeriavdelningen kan emellertid endast en del av dessa behov tillgodoses inom den närmaste framtiden. Bland planerade förbättringar kan nämnas tillbyggnad av kylrummet för glasmjölken samt transportanordning för backarna med fyllda glasflaskor. Dessa förbättringar ingår i planerad tillbyggnad för en separat konsumtionsmjölkavdelning. I ysteriet skulle erfordras en pumpanordning för ostmassan. Mer rationella diskningsanläggningar vore även önskvärda. Ett genomförande av förbättringarna skulle i stor omfattning medföra utbyte av arbetstimmar mot maskintimmar samt därmed minskade kostnader åtminstone på lång sikt. Härfor erfordras dock ytterligare investeringar av kapital, vilket de sakkunniga i nuläget ej anser sig kunna förorda.

De sakkunniga har slutligen undersökt *driftkostnadseffektiviteten* vid mejeriet genom jämförelse med medelvärden inom mejeridrift. Det har därvid framkommit, att vissa kostnadsslag liksom den totala driftkostnaden normalt är något högre än motsvarande medelvärden. Man har dock enligt de sakkunniga skäl att antaga, att efter överlåtelsen av ostförsäljningsrätten till Riksst mejeriets driftkostnader kommer att ligga i omedelbar närhet av medelvärdena utom vad rör mejerilöner, som fortfarande kan komma att ligga högre genom undervisningens inverkan.

Över de sakkunnigas skrivelse den 30 juli 1958, överenskommelsen den 2 september 1958 samt promemorian angående ytterligare besparingsåtgärder vid Alnarps mejeri har yttranden avgivits av statskontoret, lantbruksstyrelsen samt styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut. Över promemorian angående besparingsåtgärder har yttranden avgivits även av riksräkenskapsverket, jordbrukshögskoleutredningen, utredningen rörande den lägre mejeriundervisningen vid Alnarpsinstitutet, Svenska mejeriernas riksförening samt Sydvästra Skånes mejeriförbund.

Statskontoret erinrar inledningsvis om att ämbetsverket tidigare haft att taga ställning till olika utredningar och förslag rörande de ekonomiska förhållandena vid Alnarps mejeri. Sålunda yttrade sig ämbetsverket den 19 mars 1956 över en av särskilt tillkallad utredningsman avgiven promemoria med viss utredning rörande Alnarps mejeri. Vidare avgav statskontoret den 16 oktober 1957 utlåtande över det då av Svenska mejeriernas riksförening framförda förslaget avseende organisatoriska åtgärder vid mejeriet. Med hänsyn till statskontorets tidigare ställningstagande i förevarande fråga finner ämbetsverket det beklagligt, att förhandlingarna ej lett fram till ett resultat, som bättre kunnat tillgodose strävandena att minska statens utgifter. Utredningen torde emellertid haft att beakta föredragande departementschefens uttalande vid prövningen av medelsäskandena för innevarande budgetår för Alnarpsinstitutet, att några större förändringar av tillförsel- och avsättningsförhållandena inom det aktuella området icke borde vidtagas i avvaktan på resultatet av pågående utredningar angående den högre och lägre mejeriundervisningen, vilka utredningar även berörde forsknings- och försöksverksamheten på mejerinäringens område.

Vid sådant förhållande vill statskontoret ej motsätta sig, att föreliggande förslag till täckandet av förlust vid Alnarps mejeri lägges till grund för en reglering av driftförlusterna vid mejeriet, dock längst under den tid utredningsarbetet pågår.

Utöver dessa principiella synpunkter anför statskontoret i huvudsak följande.

I överenskommelsen rörande täckandet av förlust vid Alnarps mejeri föreskrives, att investeringar och ändringar i verksamheten, som kan föranleda ökad driftförlust och som icke avser förnyelse och underhåll av förefintliga maskiner etc., icke må vidtagas utan att Svenska mejeriernas riksförening och förbundet lämnar medgivande härtill. Statskontoret anser, att sådana investeringar överhuvud ej bör komma i fråga under nuvarande förhållanden. Vad angår den föreslagna överlåtelsen av ostförsäljningen har statskontoret uppmärksammat, att de sakkunniga i utredningen angående ytterligare besparingsåtgärder vid mejeriet uttalat, att de större förluster, som i fortsättningen sannolikt skulle komma att uppstå till följd av lägre utförsäljningspriser, skulle komma att bäras av mejeriorganisationerna. Den sämre lönsamheten av osttillverkningen komme följaktligen att helt hänförras till dessa organisationer och skulle icke inverka på det bidrag till driftkostnaderna å 50 000 kr., som staten avtalsenligt föreslås skola tillskjuta enligt förenämnda avtal. Enligt statskontorets mening bör detta åtagande från mejeriorganisationernas sida direkt angivas i avtalen. Beträffande kostnaderna för transporten av osten från Alnarps mejeri till Riksstas lager i Malmö, förutsätter ämbetsverket, att Riksstas skall svara för desamma. Vidare bör beaktas de sakkunnigas uttalande, att efter den planerade överlåtelsen av ostförsäljningsrätten vissa inskränkningar kan göras i den personal, som f. n. är sysselsatt med det direkta försäljningsarbetet.

Slutligen anser sig statskontoret böra framhålla vikten av att förenämnda utredningar angående mejeriundervisningen håller fortlöpande kontakter med 1957 års mjölkutredning samt med den av sistnämnda utredning i samarbete med lantbrukshögskolans ekonomiska institutioner tillsatta arbetsgruppen med uppgift att undersöka utvecklingen av mjölkproduktionen på längre sikt. Vidare torde utredningarna böra hålla kontakt med det av Svenska mejeriernas riksförening tillsatta vetenskapliga råd, som arbetar med bl. a. problem rörande mjölken och mjölkprodukterna som näringsmedel.

Lantbruksstyrelsen erinrar om de utredningar som f. n. pågår om ordnandet av såväl den högre som den lägre mejeriundervisningen. I avvaktan på resultatet av dessa utredningar bör enligt styrelsens mening några mera genomgripande omläggningar av driften vid mejeriet icke vidtagas. Då styrelsen icke har något att erinra mot de beräkningar, som ligger till grund för det nu framlagda förhandlingsresultatet, tillstyrker styrelsen, att överenskommelse träffas i enlighet med de principer, som däri angivits. Styrelsen anför vidare, att den icke heller funnit anledning till erinran mot utredningen angående ytterligare besparingsåtgärder.

Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut har intet att erinra mot det av de sakkunniga framlagda förslaget till överenskommelse. Styrelsen anser dock erforderligt, att vissa riktlinjer uppdrages för värdering av inneliggande lager av mejeriprodukter m. m., när denna vär-

dering i hög grad kan komma att påverka det bokföringsmässiga årsresultatet. Beträffande utredningen angående ytterligare besparingsåtgärder anför institutsstyrelsen, att den delar de sakkunnigas uppfattning att rörelsen vid Alnarps mejeri skall tjäna undervisningen samt forsknings- och försöksverksamheten. Någon mera väsentlig ändring av driftinriktningen bör därför icke genomföras nu utan bör övervägas först i samband med att statsmakterna tar ställning till nu pågående utredningar angående den högre och lägre mejeriundervisningen. Styrelsen förklarar sig sålunda icke ha något att erinra mot vad som anförts i den verkställda utredningen.

Riksräkenskapsverket anser, att den framlagda preliminära överenskommelsen angående täckande av förlust vid Alnarps mejeri kan godtagas i avvaktan på resultatet av pågående utredningar beträffande den högre och lägre undervisningen ävensom forsknings- och försöksverksamheten på mejerinäringens område. Utredningen beträffande möjligheterna av att f. n. vidtaga ytterligare besparingsåtgärder vid Alnarps mejeri har ur de synpunkter riksräkenskapsverket har att företräda icke givit ämbetsverket anledning till uttalande.

Jordbrukshögskoleutredningen anför, att den, utifrån de förutsättningar, som de sakkunniga utgått ifrån, icke har något att erinra mot vad som anföres och föreslås i utredningen angående ytterligare besparingsåtgärder vid Alnarps mejeri. Jordbrukshögskoleutredningen understryker dock, att slutligt ställningstagande till hela frågan om mejeriets framtida organisation och verksamhet först kan ske när jordbrukshögskole- och mejeriutredningarna avlämnat sina förslag.

Utredningen rörande den lägre mejeriundervisningen vid Alnarpsinstitutet erinrar om, att de sakkunniga i olika sammanhang framhållit, att en av orsakerna till underskotten vid mejeriet varit att undervisning och forskning belastat driften. Några siffror, som utvisar mejeriskolans andel i denna förlust, har emellertid icke framlagts. Det bör dock enligt utredningen i detta sammanhang erinras om att mejeriskolan icke enbart medfört utgifter för mejeriet utan även vissa inkomster, i det att i mejeriet kunnat utnyttjas mejeriskolans elever, vilka varit oavlönade. Såsom också framgår av undersökningen har mejeriet vid en minskning av antalet elever i mejeriskolan måst anställa ytterligare avlönad arbetskraft. Vidare må enligt utredningen nämnas, att såsom de sakkunniga anført ytterligare förluster torde kunna förväntas uppstå, sedan mejeriet överlätit försäljningsrätten till mejeriets osttillverkning, då denna driftgren torde komma att uppvisa sämre lönsamhet genom lägre försäljningspriser. I likhet med de sakkunniga anser utredningen, att några mera genomgripande åtgärder avseende mejeridriften icke bör genomföras, utan torde sådana böra anstå i avvaktan på resultaten av nu pågående utredningar om ordnandet av den högre och den lägre mejeriundervisningen.

Svenska mejeriernas riksförening tillstyrker det av de sakkunniga framlagda förslaget beträffande ytterligare besparingsåtgärder vid Alnarps mejeri m. m. och förutsätter, att dessa frågor ånyo kommer att ingående prö-

vas, när de pågående utredningarna beträffande undervisning, forskning och försöksverksamhet på bl. a. mejeriområdet avslutats. Från mejeriororganisationens sida har man funnit det vara av största betydelse, att Alnarps mejeri kan fortsätta sin verksamhet i undervisningens samt forsknings- och försöksverksamhetens tjänst och icke av ekonomiska skäl tvingas att inskränka sin drift, innan utredningarna framlagt sina förslag. Den utredning, som nu framlagts rörande ytterligare besparingsåtgärder vid Alnarps mejeri, får ses mot denna bakgrund. I övrigt anför riksföreningen i huvudsak följande.

Under förhandlingarna i samband med den s. k. Alnarpskommitténs förslag till organisatoriska åtgärder för att minska driftunderskottet vid mejeriet framgick, att några förändringar av mejeriets tillförsel- och försäljningsområden icke var möjliga, utan att man riskerade att föregripa utredningsarbetet. I detta avseende liksom beträffande försäljningen av övriga mejeriprodukter påverkas mejeriet av de inom branschen gällande förhållandena. Enligt riksföreningens uppfattning är det av största vikt, att ett skolmejeri i så stor utsträckning som möjligt arbetar under likartade förhållanden som övriga mejerier. Genom de i utredningen framlagda förslagen har detta kunnat genomföras, utan att statens kostnader ökar utöver 50 000 kr. per år, vilket belopp måste tillskjutas för att täcka de särskilda kostnader, som sammanhänger med undervisning och forskning.

Alnarpsmejeriet ställes i dag inför vissa problem till följd av att mejerindustriens tekniska utveckling fortskridit i snabb takt under senare år, vilket blivit märkbart särskilt beträffande smörtillverkningen. Det torde vara värdefullt, om mejeriet undersökte möjligheterna att förlägga viss del av undervisningen beträffande smörtillverkningen till annat mejeri, där denna tillverkning kan bedrivas i full utsträckning. När vissa inom mejeriförbundet pågående utredningar beträffande centraliserad smörtillverkning slutförts, bör denna fråga tagas upp till prövning. För att ge en allsidig undervisning och för att kunna betjäna forskning och försök vid olika institutioner vid institutet synes i övrigt icke några nedläggningar av driftgrenar vid mejeriet möjliga.

I avsnittet beträffande de personella resurserna och redogörelsen för personalens arbetsuppgifter har det minskade antalet elever bidragit till att skapa vissa svårigheter. Av utredningen framgår bl. a. att antalet elever endast varit 6 under åren 1957 och 1958. I detta sammanhang bör emellertid framhållas att elevantalet alltid har varit underkastat växlingar mellan olika år, och att en så ringa rekrytering som 6 elever per år är helt otillräcklig för att tillgodose mejeriindustriens framtida behov av skolad mejeripersonal. Med hänsyn härtill och till de delvis förändrade sysselsättningsförhållandena på arbetsmarknaden finnes anledning antaga, att elevantalet åter kommer att öka väsentligt. Det är därför synnerligen angeläget, att mejeriets resurser för undervisning icke beskäres.

Sydvästra Skånes mejeriförbund anför, att förbundet är införstått med, att Alnarps mejeri tills vidare bör drivas i ungefär nuvarande omfattning i avvaktan på resultaten av de nu pågående utredningarna. Det är bl. a. för att möjliggöra detta, som överenskommelsen träffats. Mejeriförbundet utreder f. n. förutsättningarna för inrättandet av en eller flera kärnings- eller smörcentraler inom förbundet. Därest smörtillverkningen sålunda utan olägenhet för undervisningen kan nedläggas vid Alnarps mejeri, kan kärn-

grädden överförs till och undervisningen i smörtillverkningen förläggas till en dylik central. Mejeriförbundet framhåller även, att mjölkleverantörerna till mejeriet numera bidrager till en minskning av driftunderskottet vid mejeriet med nära 40 000 kr. för år, sedan de accepterat ett mjölklikvidpris, som med 0,5 öre/kg mjölk understiger det, som leverantörerna till Lunda-ortens mejeriförening erhåller för sin mjölk. Förbundet understryker även, att den skärpning av den interna clearingen, som mejeriförbundet genomfört fr. o. m. den 1 juli 1957 medfört en ytterligare utjämning av likvidpriserna för leverantörerna till Alnarps och Lunds mejerier med 0,65 öre per kg mjölk eller för Alnarps del ca 51 000 kr. Genom dessa båda åtgärder från mjölkproducenternas sida har sålunda driftförlusten vid Alnarps mejeri nedbringats med i runt tal 90 000 kr. för år. I övrigt anför förbundet, att det icke har något att erinra mot utredningen och att förbundet förutsätter, att under den tid utredningen om mejeriets framtida uppgifter pågår, investeringar eller ändringar i verksamheten, som kan föranleda ökad driftförlust och som icke avser förnyelse och underhåll av förefintliga maskiner, inventarier och byggnader, icke må vidtagas utan förbundets medgivande.

Departementschefen

Vad först angår medelsbehovet till *institutets verksamhet utom trädgårdsförsöken* kan jag med hänsyn till höjda järnvägstaxor och bilersättningar tillstyrka en uppräkningsanslagsposten till reseersättningar. Denna uppräkningsanslagstörde dock böra begränsas till 700 kronor. I enlighet med institutstyrelsens förslag synes ett belopp av högst 2 500 kronor av sistnämnda anslagspost få disponeras för bestridande av kostnader för internordiska tjänsteresor. Jag har icke heller något att erinra mot att delposten till städning och renhållning höjes med 2 700 kronor.

I fjolårets statsverksproposition föreslogs, att en mellan representanter för Alnarpsinstitutet, å ena sidan, samt Svenska mejeriernas riksförening och Sydvästra Skånes mejeriförbund, å andra sidan, träffad överenskommelse angående täckande av eventuellt uppkommande förlust å rörelsen vid Alnarps mejeri under budgetåret 1957/58 skulle godkännas. Överenskommelsen innebar, att riksföreningen och mejeriförbundet åtog sig att täcka den del av driftförlusten under budgetåret, som kunde uppkomma utöver ett belopp av 70 000 kronor. En driftförlust intill detta belopp skulle, med hänsyn till de extra kostnader, som föranleddes av undervisnings- och forskningsverksamheten vid mejeriet, täckas av statsmedel. Vid min anmälan av denna fråga anförde jag, bland annat, att jag i princip delade den av parterna uttalade uppfattningen, att några större förändringar av tillförsel- och avsättningsförhållandena inom det aktuella området icke borde vidtagas i avvaktan på resultatet av de nu pågående utredningarna, vilka berörde icke endast den högre och den lägre undervisningen utan även forsknings- och försöksverksamheten på mejerinäringens område. Vidare hemställde jag, att riksdagens medgivande måtte inhämtas, att av institutets omkostnadsanslag för budgetåret 1957/58 skulle få tagas i anspråk

erforderligt belopp för att statens andel av eventuellt uppkommande förlust skulle kunna täckas. Däremot kunde jag icke tillstyrka det av institutstyrelsen i anslagsäskandena framförda förslaget, att staten jämväl under budgetåret 1958/59 skulle vara beredd tillskjuta ett belopp av högst 70 000 kronor, vilket förslag föranletts av att riksföreningen och mejeriförbundet förklarat sig beredda att förhandla om en förlängning av den för budgetåret 1957/58 träffade överenskommelsen, intill dess riktlinjerna för den framtida verksamheten vid Alnarps mejeri fastställts. Med hänsyn till angelägenheten av att ytterligare minska statens utgifter för den här ifrågavarande verksamhetsgrenen ansåg jag mig nämligen icke beredd att på det då föreliggande materialet förorda en dylik förlängning. Enligt min mening syntes först böra undersökas, vilka ytterligare besparingsåtgärder som kunde stå till buds för att nå det nyss angivna syftet. Jag anförde vidare, att nya förhandlingar i ämnet borde upptagas i anslutning till sistnämnda undersökning. Med utgångspunkt från det anförda föreslog jag, att för innevarande budgetår under anslaget skulle beräknas ett oförändrat belopp av 30 000 kronor för täckande av då eventuellt uppkommande förlust. Förslagen tillstyrktes av jordbruksutskottet, som anförde, att den sålunda träffade överenskommelsen enligt utskottets förmenande utgjorde ett steg i rätt riktning. Utskottet utgick därvid från att undersökningar i syfte att ytterligare nedbringa ifrågavarande statsutgifter och förhandlingar härom mellan berörda parter fortsattes. Icke heller från riksdagens sida framställdes någon erinran mot förslagen.

Vad nu anförts har, bland annat, legat till grund för den undersökning angående besparingsmöjligheterna vid Alnarps mejeri, vilken anmälts i det föregående, och för den preliminära överenskommelse som träffats angående täckande av eventuella förluster från och med innevarande budgetår. Vid sin undersökning har de sakkunniga i enlighet med uttalandet i förra årets statsverksproposition utgått från att i stort sett oförändrade tillförsel- och avsättningsförhållanden skall gälla vid mejeriet i avvaktan på slutförandet av de i det föregående angivna utredningarna. Vidare har förutsatts att produktionsinriktningen vid mejeriet även i fortsättningen bör vara sådan, att den i första hand tillgodoser undervisningen samt forsknings- och försöksverksamheten. Med utgångspunkt från dessa förutsättningar, mot vilka sålunda icke torde vara något att erinra, anser sig de sakkunniga ha konstaterat, att mejeriet drives fullt rationellt. Att åstadkomma någon mera väsentlig förbättring av det ekonomiska resultatet av förevarande rörelsegren genom att vidtaga någon ändring i fråga om inköps-, produktions- eller försäljningsverksamheten torde sålunda icke vara möjligt. Den verkställda utredningen föranleder med hänsyn härtill icke annat uttalande från min sida, än att alla möjligheter även i fortsättningen givetvis bör tillvaratagas för att minska statens utgifter för mejeriet. Enligt min mening synes icke heller vara något att erinra mot den nu träffade överenskommelsen, vilken i huvudsak innebär, att det belopp, som staten skulle tillskjuta för täckande av eventuell förlust, begränsats till högst 50 000 kro-

nor för år. Detta belopp, vilket i princip torde kunna betraktas som en intrångsersättning, torde få anses vara en rimlig kostnad med hänsyn till nödvändigheten av att för den nuvarande mejeriundervisningen samt forsknings- och försöksverksamheten vid Alnarp där ha tillgång till ett mejeri. Jag anser mig sålunda böra föreslå, att ifrågavarande överenskommelse, vilken avsetts skola gälla för ett år i taget från och med den 1 juli 1958, i huvudsak godkännes för giltighet tills vidare intill den 1 juli 1960. För att statens andel av eventuellt uppkommande förlust under innevarande budgetår skall kunna täckas, torde därjämte riksdagens medgivande böra inhämtas, att av institutets omkostnadsanslag för innevarande budgetår får tagas i anspråk ett belopp av ytterligare högst 20 000 kronor utöver det i nu gällande omkostnadsstat för ändamålet upptagna beloppet å 30 000 kronor.

Med utgångspunkt från vad jag sålunda anfört föreslår jag, att för nästa budgetår under förevarande anslag beräknas ett belopp av 50 000 kronor till täckande av möjligen uppkommande förlust å rörelsen vid Alnarps mejeri. Slutligen vill jag i fråga om mejeriet tillägga, att frågan om dess framtida organisation och verksamhet givetvis bör upptagas till förnyad prövning så snart de nu pågående utredningarna på området avslutats, vilket torde komma att ske under innevarande år.

Övriga nu icke särskilt nämnda utgiftsposter bör för nästa budgetår upptagas med samma belopp som i nu gällande omkostnadsstat. Jag anser mig icke heller i år kunna tillstyrka att under anslaget beräknas särskilda medel till anskaffning av förbrukningsartiklar för lantbruksavdelningen och trädgårdsavdelningen. I detta sammanhang torde jag få erinra om mitt under institutets avlöningsanslag framlagda förslag om avveckling av kursverksamheten för utbildning i hovbeslag och maskinreparation.

I enlighet med det anförda och då de särskilda uppbördsmedlen enligt min mening torde böra beräknas till oförändrade belopp, bör omkostnaderna för institutets verksamhet utom trädgårdsförsöken under nästa budgetår beräknas till $(356\,200 + 700 + 2\,700 + 20\,000 =)$ 379 600 kronor.

Vad härefter angår omkostnaderna för *statens trädgårdsförsök* kan jag på grund av höjda järnvägstaxor och bilersättningar tillstyrka, att anslagsposten till reseersättningar uppräknas med 400 kronor. Av anslagsposten torde i enlighet med institutsstyrelsens förslag ett belopp av högst 1 500 kronor få disponeras för bestridande av kostnader för internordiska tjänsteresor. Med hänsyn till ökade lönekostnader föreslår jag vidare en uppräkning med 900 kronor av delposten till driftkostnader vid Öjebyns försöksstation. Övriga utgiftsposter i den nu gällande omkostnadsstaten med undantag av den för uppförande av en barack vid Nyckelby försöksstation upptagna delposten å 20 000 kronor, vilken bör utgå ur staten, torde böra bibehållas vid oförändrade belopp. Jag förutsätter därvid, att under delposten till ersättning till Skaraborgs läns hushållningssällskap för lokalhyra skall få disponeras så stort belopp som erfordras för utbetalning av den ersättning för dylik hyra, varom överenskommelse kan komma att träffas genom nytt avtal med sällskapet. Med hänsyn till att även de sär-

skilda uppbördsmedlen torde böra beräknas till oförändrade belopp, torde medelsbehovet för trädgårdsförsöken under nästa budgetår böra uppskattas till $(355\,100 + 400 + 900 - 20\,000 =) 336\,400$ kronor.

Vid bifall till vad jag föreslagit i det föregående skulle Alnarpsinstitutets omkostnadsanslag för budgetåret 1959/60 behöva uppföras med 716 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 716 000 kronor.

[60] 11. *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Materiel*

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	34 000	34 001	1 526
1957/58	34 000	35 500	26
1958/59 (statsliggaren s. 844)	34 000		
1959/60 (förslag)	40 000		

Y r k a n d e. *Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* (skr. 28/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 16 000 kr.

M o t i v. Institutsstyrelsen anför, att anslaget visat sig helt otillräckligt. Styrelsen har under en följd av år hemställt om uppräknings av detsamma. Brist på medel för inköp av materiel m. m. har varit direkt hämmande för verksamheten vid institutet, såväl beträffande undervisning som i fråga om försök och forskning. På längre sikt är ett betydligt högre anslag erforderligt, men beviljandet av 50 000 kr. skulle ge möjlighet att avhjälpa de mest framträdande bristerna.

Y t t r a n d e n. Över institutsstyrelsens anslagsäskanden har yttrande avgivits av *jordbrukshögskoleutredningen*. Redogörelse för detta yttrande återfinnes under lantbrukshögskolans avlöningsanslag.

Lantbruksstyrelsen anför, att det hittills anvisade anslagsbeloppet varit oförändrat sedan budgetåret 1952/53. Till följd härav har eftersläpning uppstått i fråga om anskaffning av undervisningsmateriel. Lantbruksstyrelsen vill därför framhålla nödvändigheten av att anslaget uppräknas och tillstyrker att för budgetåret 1959/60 anvisas 50 000 kr.

Departementschefen

Förevarande anslag bör enligt min mening för nästa budgetår höjas med 6 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Materiel* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

[61] 12. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Nyanskaffning och underhåll av utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	36 000	35 695	11 642
1957/58	36 000	18 080	29 562
1958/59 (statsliggaren s. 845)	110 000		
1959/60 (förslag)	45 000		

Y r k a n d e. Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut (skr. 28/8 1958) hemställer, att anslaget uppföres med 220 000 kr. Den närmare fördelningen av beloppet å olika ändamål framgår av följande sammanställning.

Institutets gemensamma behov

1. Möblering och inredning i lärosalar i slottet	40 000
2. Möblering och inredning i kårlokaler	20 000

Lantbruksavdelningen

3. Underhåll av museiföremål	4 000

Mejeriavdelningen

4. Centrifug	20 000
5. Laboratorieutrustning å institutionen för mejerikemi och mejeribakteriologi	34 000

Trädgårdsavdelningen

6. Laboratorieutrustning vid botaniska laboratoriet	25 000

Statens mejeriförsök

7. Laboratorieutrustning	45 000

Statens trädgårdsförsök

8. Spektrofotometer	10 000
9. Möbler och utrustning till Alnarps skola	22 000
	220 000

M o t i v. Anslag för nu nämnda ändamål, med undantag för de under punkterna 2. och 3. angivna, begärdes även för innevarande budgetår (IX ht 1958, s. 262). Beträffande punkterna 1, 6 och 8 har institutsstyrelsen hänvisat till vad som då anfördes. I övrigt har styrelsen anfört följande.

2. Möblering och inredning i kårlokalerna i slottet och mejerielevbostaden är så ålderdomlig och försliten att nyanskaffning visat sig nödvändig. Kostnaderna har beräknats till 15 000 kr. för slottet och 5 000 kr. för mejerielevbostaden.

3. Museiföremålen vid Alnarps lantbruksmuseum är starkt angripna av trämask och är även i övrigt i behov av en genomgripande upprustning och

översyn. Det anses mycket angeläget att detta kan ske i samband med en redan påbörjad sanering och upprustning av museibyggnaden.

4. Begäran om anslag till denna väsentliga utrustningsdetalj kvarstår sedan flera år. Den större kostnaden beror på att nya och bättre modeller kommit i marknaden (IX ht 1958, s. 262).

5. Anslag för laboratorietrustning å institutionen har begärts tidigare (IX ht 1958, s. 262). Anslagsbehovet har emellertid ökat och gäller inköp av mikroskop, pH-apparat, termostater, torkskåp samt specialutrustning för laborationer i allmän kemi, allt för undervisningen, snabbgående kylcentrifug (NSV superspeed 25) för forskning samt installation av tryckluftsledning i institutionen. Institutionens utrustning för undervisning och forskning har sedan flera år behövt utökas. Detta behov blir än större med det stigande antal elever som väntas i högre mejerikursen under år 1959. Vidare erfordras viss utrustning för de vid institutionen pågående praktiskt och teoretiskt viktiga undersökningarna över fettspjälkning i mjölk och mejeriprodukter samt över mjölksyrabakteriernas sockerjäsning.

7. Anslag för detta ändamål har tidigare upptagits i anslagsäskandena (IX ht 1958, s. 262). Endast mindre summor har emellertid ställts till mejeriförsökens förfogande och till följd härav har nyanskaffning av laboratoriehjälpmedel icke kunnat ske i den takt, som är erforderlig med hänsyn till den snabba utvecklingen på detta område. Det är därför nödvändigt att medel snarast ställs till förfogande för ändamålet.

9. Under denna punkt hänvisar institutsstyrelsen till vad som anfördes i förra årets anslagsäskanden (IX ht 1958, s. 262) samt tillägger, att en uppräknings av kostnaderna med 2 000 kr. visat sig nödvändig.

Y t t r a n d e n. *Jordbrukshögskoleutredningen* har avgivit yttrande över institutsstyrelsens anslagsäskanden. Redogörelse för detta yttrande har lämnats under lantbrukshögskolans avlöningsanslag.

Lantbruksstyrelsen föreslår att för budgetåret 1959/60 anvisas 147 000 kr. Därvid har de poster, som avser statens trädgårdsförsök, upptagits med de av institutets styrelse föreslagna beloppen. Lantbruksstyrelsen anför, att en upprustning i fråga om möbler m. m. i lärosalar i slottet är nödvändig och att styrelsen därför tillstyrker att för detta ändamål anvisas 40 000 kr. Under hänvisning till denna tillstyrkan anför styrelsen, att den icke anser sig kunna förorda att medel anvisas för möbler m. m. i kårlokaler budgetåret 1959/60. Beträffande yrkandena under punkterna 3—7 anför lantbruksstyrelsen att den upprustning, som institutsstyrelsen föreslagit för de olika institutionerna, bör ske successivt. Styrelsen föreslår därför att för de olika ändamål, som redovisats under dessa punkter, för budgetåret 1959/60 anvisas 75 000 kr.

Departementschefen

Förevarande anslag har för innevarande budgetår uppräknats från 36 000 kronor till 110 000 kronor för att möjliggöra dels den år 1957 beslutade installationen av en automatisk telefonväxel vid institutet, dels anskaffning av

möbler och utrustning till den ombyggda lantbruksskolan. I sina anslags-
äskanden för nästa budgetår har institutsstyrelsen hemställt om en även
i förhållande till innevarande budgetårs medelsanvisning väsentlig höjning
av anslaget, vilken jag icke är beredd förorda. För min del föreslår jag, att
för ändamålet anvisas 45 000 kronor, vilket belopp med 9 000 kronor över-
stiger medelsanvisningen för budgetåret 1957/58. Jag förutsätter därvid, att
beloppet skall användas, förutom till underhåll av utrustning, för anskaff-
ning av apparatur och annan laboratorieutrustning. Enligt min mening bör
sålunda nästa budgetårs anslag icke disponeras varken för möblering och in-
redning i lärosalar i slottet och i kårlokaler eller för anskaffning av möbler
och utrustning till Alnarps skola eller för underhåll av museiföremål. Det
torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande,
på institutsstyrelsen att med beaktande av vad nyss sagts bestämma den när-
mare dispositionen av anslaget.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte
föreslå riksdagen

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut:*
Nyanskaffning och underhåll av utrustning för budgetåret
1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 45 000 kronor.

[62] 13. *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Bokinköp och bokbindning*

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	14 000	13 145	1 300
1957/58	15 000	16 145	156
1958/59 (statsliggaren s. 845)	16 000		
1959/60 (förslag)	16 000		

Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut (skr. 28/8
1958) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Lantbruksstyrelsen tillstyrker ett oförändrat anslagsbelopp.

Redogörelse för av *jordbrukshögskoleutredningen* avgivet yttrande över
institutsstyrelsens anslagsäskanden återfinnes under lantbrukshögskolans
avlöningsanslag.

Departementschefen

I enlighet med institutsstyrelsens förslag torde anslaget böra uppföras
med oförändrat belopp av 16 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl.
Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut:*
Bokinköp och bokbindning för budgetåret 1959/60 anvisa ett
reservationsanslag av 16 000 kronor.

[63] 14. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Stipendier m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	15 800	15 800
1957/58	16 600	14 140
1958/59 (statsliggaren s. 845)	17 000	
1959/60 (förslag)	17 000	

Y r k a n d e. *Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* (skr. 28/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 4 000 kr.

M o t i v. För innevarande budgetår medgavs en höjning av beloppet till studieresor från 7 800 kr. till 8 200 kr. Under återopande av vad som anförts i anslagsäskandena under de 3 senaste budgetåren framhåller styrelsen, att delposten fortfarande är otillräcklig och hemställer om en höjning med 4 000 kr.

Y t t r a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* anför, att den anvisade delposten för studieresor varit otillräcklig. Med hänsyn till stegrade resekostnader tillstyrker styrelsen den av institutsstyrelsen föreslagna uppräknings anslaget.

Yttrande över institutsstyrelsens anslagsäskanden har vidare avgivits av *jordbrukshögskoleutredningen*. Redogörelse härför har lämnats under lantbrukshögskolans avlöningsanslag.

Departementschefen

Någon ytterligare uppräkning av beloppet till studieresor är jag icke beredd tillstyrka för nästa budgetår. Anslaget bör sålunda uppföras med oförändrat belopp av 17 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Stipendier m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 17 000 kronor.

[64] 15. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Trädgårdsekonomisk byrå

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	13 200	12 721
1957/58	13 200	13 198
1958/59 (statsliggaren s. 845)	15 000	
1959/60 (förslag)	15 000	

Under anslaget har för innevarande budgetår beräknats dels utgifter å 62 500 kr. till avlöningar och å 6 500 kr. till omkostnader, dels inkomster av bokföringsavgifter med 54 000 kr.

Y r k a n d e. *Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* (skr. 28/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 6 300 kr. Styrelsen

beräknar därvid utgifterna för avlöningar till 69 500 kr. och för omkostnader till 10 500 kr. Å andra sidan väntas inkomsterna av bokföringsavgifter stiga till 58 700 kr.

M o t i v. Såsom skäl för uppräknings åberopar styrelsen i första hand vad som framförts i anslagsäskandena för budgetåret 1957/58. Vidare framhåller styrelsen, att därefter inträffade löneförhöjningar bidrager till en höjning av anslagsbehovet.

Y t t r a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* anför, att inträffade höjningar av de lönekostnader som skall bestridas av statsmedel medför, att anslaget bör uppräknas med 2 000 kr. till 17 000 kr.

Över institutsstyrelsens anslagsäskanden har yttrande avgivits även av *jordbrukshögskoleutredningen*. Redogörelse härför har lämnats under lantbrukshögskolans avlöningsanslag.

Departementschefen

Anslaget bör enligt min mening för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp av 15 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa ny stat för anslagets användning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Trädgårdsekonomisk byrå* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

[65] 16. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Lokal och fast försöksverksamhet

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	39 000	40 172	216
1957/58	39 000	39 146	70
1958/59 (statsliggaren s. 845)	43 000		
1959/60 (förslag)	43 000		

Y r k a n d e. *Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* (skr. 28/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 2 000 kr.

M o t i v. Institutsstyrelsen framhåller, att försöksverksamheten är av mycket stor betydelse. Den har visat sig värdefull dels för uppnående av allmän-giltiga försöksresultat, dels för effektivisering av trädgårdskonsulenternas upplysningsverksamhet. Försöksvärdarna kräver emellertid skälig ersättning för intrång och gjorda utlägg och även statens försöksgårdar begär full ersättning för de vid dem utlagda trädgårdsförsöken. För fullföljande av programmet och för täckande av försöksvärdarnas kostnader är en ytterligare uppräknings behövlig.

Y t t r a n d e n. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruks-försök* tillstyrker institutsstyrelsens framställning.

Yttrande över institutsstyrelsens anslagsäskanden har vidare avgivits av *jordbrukshögskoleutredningen*. Redogörelse för detta yttrande återfinnes under lantbrukshögskolans avlöningsanslag.

Departementschefen

Jag anser mig icke kunna tillstyrka den av institutsstyrelsen föreslagna uppräknings- och förklaringsanslag. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut:*
Lokal och fast försöksverksamhet för budgetåret 1959/60
anvisa ett reservationsanslag av 43 000 kronor.

[66] 17. Specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	95 900	97 168
1957/58	103 900	104 361
1958/59 (statsliggaren s. 846)	113 500	
1959/60 (förslag)	107 500	

Y r k a n d e. *Skolöverstyrelsen* (skr. 21/8 1958) hemställer — med överlämnande av anslagsframställning från styrelsen för specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande — att anslaget minskas med 5 700 kr. i enlighet med följande sammanställning.

	1958/59	Ökning eller minskning
1. Rektorsarvode	1 200	+ 300
2. Löner i övrigt	77 850	— 5 830
3. Ersättning till folkhögskolan Vilan för undervisning	15 950	— 40
4. Ersättning till garantiföreningen för utgiftsökning	3 000	— 200
		— 5 770

M o t i v. 1. Beträffande detta yrkande, vilket framförts tidigare, erinrar överstyrelsen ånyo om att det föreslagna arvodet är väsentligt lägre än vad som utgår till rektorerna vid de minsta kommunala gymnasier.

2. Vid beräkningen av denna post utgår överstyrelsen från att samma förutsättningar skall gälla som tidigare (IX ht 1958, s. 266—267 under 2).

4. Det synes skolöverstyrelsen skäligt, att ett belopp av 2 800 kr. må utgå till täckande av den redovisade förlusten för räkenskapsåret 1956/57. I övrigt hänvisar överstyrelsen till vad som anförts i IX ht 1957, s. 133 under 4.

Departementschefen

Från och med innevarande budgetår har rektorsarvudet höjts från 900 kronor till 1 200 kronor. Någon ytterligare höjning är jag icke beredd tillstyrka.

Med hänsyn härtill och då jag icke har något att erinra mot skolöverstyrelsens beräkning av förevarande anslag i övrigt bör detta för nästa budgetår uppföras med ett till 107 500 kronor minskat belopp.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 107 500 kronor.

[67] 18. Understöd åt lanthushållningsseminariet å Rimforsa

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	228 200	228 184
1957/58	238 200	277 545
1958/59 (statsliggaren s. 846)	266 900	
1959/60 (förslag)	270 800	

Av anslaget för innevarande budgetår avses 187 600 kr. till avlöningar och 79 300 kr. till omkostnader.

Y r k a n d e. Med överlämnande av en av styrelsen för lanthushållningsseminariet å Rimforsa gjord framställning hemställer *lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958), att anslaget uppräknas med 9 500 kr. enligt följande beräkning.

	Ökning
1. Rektor Ao 26 i st. f. Ag 23	+ 2 150
2. Ersättning åt handledare vid undervisningsövningar	+ 2 800
3. Tjänstetidsbefordran	+ 1 050
4. Driftkostnader	+ 3 500
	+ 9 500

M o t i v. 1. Lantbruksstyrelsen föreslår ånyo (IX ht 1958, s. 268) att seminariets rektor uppflyttas till samma lönegrad, som gäller för rektorer vid övriga seminarier. Om det i avvaktan på resultatet av den nu avslutade utredningen rörande utbildningen av lärarinnor på det husliga området ej skulle anses lämpligt att ordinariebesätta rektorstjänsten i lönegrad Ao 26, torde dock enligt lantbruksstyrelsen den lärare vid seminariet, som tillika innehar rektorstjänsten, böra meddelas vikariatslöneförordnande att bestrida göromål, som ankommer på tjänsteman i lönegrad Ao 26.

2. I beräkningen har upptagits en ny post på 2 800 kr., utgörande ersättning åt handledare vid undervisningsövningar. För att kunna tillgodose elevernas undervisningsövningar inom de olika skolformer, som anställer från seminariet utexaminerade elever, samarbetar seminariet med andra skolor, bl. a. i Linköping. Till de lärare vid dessa skolor, som handleder seminariets

elever, har seminariet att utbetala arvoden. Handledararvodena har beräknats enligt de normer, som tillämpas vid skolköksseminarierna, och beräknas för budgetåret 1959/60 uppgå till en summa av 2 800 kr.

3. Ökningen är av automatisk karaktär.

4. På grund av de stegrade driftkostnaderna för seminariets verksamhet föreslår lantbruksstyrelsen, att — såsom styrelsen också föreslagit i fråga om statsbidrag till driftkostnaderna vid lantbruksundervisningsanstalterna — grundbidraget höjes med 2 kr. till 28 kr. per undervisningsdag och tilläggsbidraget med 20 öre till 1 kr. 60 öre per elev och dag. Förutom hittills utgående extra driftkostnadsbidrag på 50 300 kr. skulle i statsbidrag till seminariets driftkostnader erfordras 32 500 kr., vilket innebär en höjning jämfört med anslaget för budgetåret 1958/59 på 3 500 kr.

Y t t r a n d e. *Statskontoret* har icke något att erinra mot det av lantbruksstyrelsen äskade beloppet till ersättning åt handledare vid undervisningsövningar.

Departementschefen

Med hänsyn till att frågan om lanthushållningsseminariets framtida verksamhet fortfarande är föremål för överväganden kan jag icke heller i år tillstyrka framställningen om lönegradsuppflyttning för rektorn och om ändrade grunder för beräkningen av bidraget till seminariets driftkostnader. Däremot har jag icke något att erinra mot att medel i enlighet med lantbruksstyrelsens förslag anvisas till ersättning åt handledare vid undervisningsövningar och till kostnader för tjänstetidsbefordran. För dessa ändamål torde anslaget böra uppräknas med sammanlagt 3 900 kronor.

Ifrågavarande anslag bör sålunda för budgetåret 1959/60 uppföras med 270 800 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt lanthushållningsseminariet å Rimforsa* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 270 800 kronor.

[68] 19. Lantbruksskolan vid Ultuna: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	105 200	105 047
1957/58	111 000	121 254
1958/59 (statsliggaren s. 846)	132 300	
1959/60 (förslag)	133 200	

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök (skr. 28/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 200 kr. Förslaget innebär en uppräknning till 700 kr. av ersättningen till befallningsmannen vid Ultuna för teoretisk undervisning av lantbruksskolans elever i arbetslära under 35 tim-

mar. Sådan undervisning åligger enligt högskolestyrelsen ej befallningsmannen å Kungsängen, som i övrigt har samma lön som befallningsmannen å Ultuna.

Departementschefen

Jag anser mig icke heller i år kunna tillstyrka högskolestyrelsens förslag om en höjning av statens andel i befallningsmannens lön. Däremot torde under en ny post i avlöningsstaten för skolan böra upptagas ett belopp av 900 kronor till kompensation för höjda folkpensionsavgifter. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med 133 200 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän 50 100 (oförändrat) kronor;
 avlöningar till icke-ordinarie personal 71 000 (oförändrat) kronor;
 rörligt tillägg 11 200 (oförändrat) kronor;
 kompensation för höjda folkpensionsavgifter 900 (ny post) kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för lantbruksskolan vid Ultuna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	50 100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	71 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	11 200
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	900
	Summa kronor 133 200

b) till *Lantbruksskolan vid Ultuna*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 133 200 kronor.

[69] 20. Lantbruksskolan vid Ultuna: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	14 000	4 690
1957/58	14 100	17 681
1958/59 (statsliggaren s. 847)	20 800	
1959/60 (förslag)	21 900	

Y r k a n d e. *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 28/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 2 300 kr. enligt följande sammanställning.

	Utgifter		Anslag 1958/59	Ökning
	1956/57	1957/58		
1. Bränsle, lyse och vatten	9 700	10 700	9 100	+ 1 100
2. Övriga utgifter				
a) skolinventarier och undervisnings- materiel	977	2 051	1 000	+ 1 000
b) bidrag till Svenska lantmannasko- lornas lärareförening	—	—	—	+ 200
				+ 2 300

Motiv. 1. Ökningen motiveras med belastningen.

2 a). I staten för budgetåret 1938/39 var upptaget 2 000 kr. till skolinventarier och undervisningsmateriel. Detta belopp sänktes för budgetåret 1939/40 till 1 000 kr. och har sedan dess varit oförändrat. Beloppet är otillräckligt för anskaffning av tidsenlig undervisningsmateriel samt för underhåll av skolinventarier.

2 b). Beloppet avser bidrag till Svenska lantmannaskolornas lärareförening för dess verksamhet. I en till anslagsäskandena fogad avskrift av skrivelse från föreningen till styrelserna för samtliga lantbruks- och lantmannaskolor anföres bl. a., att främjandet av lantbruksundervisningen på ett avgörande sätt dominerar bland föreningens uppgifter. Föreningen har ansett som sin plikt att vidga denna del av sin verksamhet. Föreningens utgifter har hittills finansierats genom mindre bidrag från skolorna och genom medlemsavgifter från lärarna. De ökade arbetsuppgifterna kommer enligt föreningen självklart att draga med sig ökade kostnader. Föreningen anser det knappast vara rimligt att öka medlemsavgifterna för att täcka dessa ökade kostnader. Föreningen framhåller att den med hänsyn härtill vågar räkna med att lantbruksundervisningsanstalternas styrelser ställer sig förstående för föreningens strävanden genom att höja bidragen till lärarföreningen. Föreningen anser det lämpligt, att skolornas stöd blir beroende av elevantalet vid resp. skola, samt anhåller, att bidraget från år 1958 måtte utgå med 3 öre per elev och dag för vilka statsbidrag utgår, dock med lägst 75 kr. Bidraget torde för år 1958 beräknas på elevantalet under läsåret 1956/57.

Yttrande. Statskontoret, som yttrat sig över den under punkten 2 b) gjorda framställningen, anför att det såvitt statskontoret kunnat finna endast undantagsvis förekommit att statsbidrag utgått till verksamhet, som bedrivs av personalsammanslutning, även om denna verksamhet bedömes vara av visst gagn för vederbörande verk eller institution. Beslutet om bidragsgivning synes därvid ha grundats på föreliggande särskilda omständigheter. Med hänsyn till konsekvenserna anser sig statskontoret icke kunna tillstyrka att statsverket binder sig för att understödja den av Svenska lantmannaskolornas lärareförening bedrivna verksamheten genom att beräkna medel för ändamålet under omkostnadsanslaget till lantbruksskolan vid Ulltuna. Den gjorda framställningen i sådant syfte bör alltså enligt statskontorets mening ej föranleda någon åtgärd.

Departementschefen

I enlighet med högskolestyrelsens förslag torde delposten till bränsle, lyse och vatten på grund av belastningen böra uppräknas med 1 100 kronor. Övriga av högskolestyrelsen föreslagna anslagshöjningar anser jag mig däremot icke kunna biträda. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med 21 900 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbruksskolan vid Ultuna: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 21 900 kronor.

[70] 21. Bidrag till vissa lantbruksundervisningsanstalter: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	7 114 200	8 118 981
1957/58	7 476 000	7 643 497
1958/59 (statsliggaren s. 848)	8 470 400	
1959/60 (förslag)	8 693 200	

Y r k a n d e. *Lantbrukstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer, att anslaget uppräknas med 303 900 kr. i enlighet med följande sammanställning.

	Anslag 1958/59	Ökning
1. Bidrag till avlöningar, pensionsavgifter, arvoden åt speciallärare, arbetsgivarbidrag till den allm. sjukförsäkringen (med utgångspunkt från föreslaget antal skolor och lärare samt nu gällande löne-, pensions- och statsbidragsgrunder)	8 457 600	+222 800
2. 14 ämneslärare vid lantbruks-, lantmanna-, trädgårds- och fruktodlingsskolorna Ao 23 i st. f. Ao 21	—	+ 21 300
3. Rektorerna vid lanthushållsskolorna Ao 23 i st. f. Ao 21	—	+ 59 800
4. Bidrag till kostnader för trädgårdslärlingskurser vid lantmannaskolor, folkhögskolor m. fl. skolor	7 200	—
5. Bidrag till kostnader för korrespondenskurser för trädgårdslärlingar	5 600	—
	8 470 400	+303 900

De under p. 1—3 äskade beloppens fördelning å de olika slagen av skolor framgår av följande sammanställning.

Skolor	Avlöningar	Pensions- avgifter	Arvoden åt speciallärare	Arbetsgivar- bidrag	Summa
1. Lantbruksskolor	232 700	15 800	29 600	1 700	279 800
2. Lantmannaskolor	4 061 900	289 500	326 000	28 600	4 706 000
3. Lanthushållsskolor	3 202 800	225 900	68 700	28 900	3 526 300
4. Trädgårdsskolor	172 400	11 600	11 800	1 100	196 900
5. Fruktodlingsskola	46 900	3 500	1 800	300	52 500
Summa	7 716 700	546 300	437 900	60 600	8 761 500

Motiv. 1. Vid anslagsberäkningen har lantbruksstyrelsen räknat med följande antal skolor och lärare.

	3 lant- bruks- skolor	50 lant- mannas- skolor	41 lant- hushålls- skolor	2 träd- gårds- skolor	Frukt- odlings- skolan i Urshult	Antal lärare
Rektorer	3	50	41	2	1	97
Ämneslärare	3	74	86	4	1	168
Icke-ordinarie ämneslärare	5	61	61	1	—	128
Antal lärare	11	185	188	7	2	393

Jämfört med motsvarande anslagsberäkning för innevarande budgetår innebär detta en ökning med 2 lärare för lantmannaskolorna samt med 1 skola och 4 lärare för lanthushållsskolorna. Fristads lantmannaskola (2 lärare) upphör med utgången av innevarande läsår. Antalet lantmannaskolor förblir detta oaktat oförändrat, eftersom den nya lantmannaskolan å Sötåsen (3 lärare) beräknas börja sin verksamhet hösten 1958. Då Ryssby lantmannaskola utrustats med nya lokaler, avsedda för ett större antal elever, har lantbruksstyrelsen räknat med 3 lärare vid denna skola mot 2 lärare i tidigare års anslagsaskanden. Ändringen i fråga om antalet skolor och lärare vid lanthushållsskolorna hänför sig helt till den nya lanthushållsskolan i Sötåsen, som avses starta sin verksamhet hösten 1958 med 4 lärare.

Det ökade anslagsbehovet till avlöningar beror främst av löneklassförändringar och lantbruksstyrelsens förslag om inrättandet av sammanlagt 6 nya lärartjänster men även av beräknad tjänstetidsbefordran av 16 ämneslärare i lönegrad Ao 16 till lönegrad Ae 17 vid lanthushållsskolorna samt av kallortstilläggets höjning fr. o. m. den 1 januari 1958.

Det ändrade anslagsbehovet till pensionsavgifter sammanhänger dels med det rörliga tilläggets höjning fr. o. m. den 1 januari 1958, dels det större antalet lärare, dels ock tjänstetidsbefordran av därtill behöriga lärare vid lanthushållsskolorna. Lantbruksstyrelsen erinrar om att 1954 års riksdag medgivit Kungl. Maj:t att — efter närmare utredning i varje särskilt fall — från förevarande anslag utbetala bidrag till engångsavgifter till statens pensionsanstalt i anslutning till de senaste årens pensionsregleringar för lantbruksundervisningsanstalternas lärarpersonal. Då lantbruksstyrelsen f. n.

icke kan förutse i vilken omfattning ansökningar om sådant bidrag kommer att göras, kan lantbruksstyrelsen icke nu lämna någon uppgift om det för ändamålet erforderliga anslagsbehovet. Eftersom vid beräkningen av det för pensionsavgifter erforderliga beloppet hänsyn således endast tagits till förlöpande engångsavgifter men icke till uppkommande engångsbelopp, kan kostnaderna för bidrag till pensionsavgifter komma att överstiga här beräknat belopp å 535 000 kr.

Anslagsökningen för arvoden till speciallärare står i samband med den utvidgade skogs- och maskinundervisningen vid lantbruks- och lantmannaskolorna samt med tillkomsten av ytterligare 1 lanthushållsskola.

Ökningen av medelsbehovet till arbetsgivarbidrag beror av det större antalet lärare vid skolorna.

2 och 3. I sina anslagsäskanden för föregående budgetår hemställde lantbruksstyrelsen om uppflyttning från lönegrad Ao 21 till lönegrad Ao 23 av dels ytterligare 14 ordinarie ämneslärartjänster vid lantbruks-, lantmannas-, trädgårds- och fruktodlingsskolorna, dels ock av lanthushållsskolornas rektorer. Under återopande av tidigare anförda skäl (IX ht 1958, s. 275) förnyar lantbruksstyrelsen sina ifrågavarande framställningar. Den kostnadsökning för statsverket, som betingas av det första förslaget uppgår till i runt tal 21 300 kr. för år, varav 18 400 kr. utgör bidrag till avlöningskostnader och 2 900 kr. bidrag till pensionsavgifter. Den föreslagna löneflyttningen för lanthushållsskolornas rektorer beräknas draga en årlig kostnad för statsverket av i runt tal 59 800 kr., varav 51 400 kr. belöper sig å bidrag till avlöningskostnader och 8 400 kr. å bidrag till pensionsavgifter.

4 och 5. För dessa ändamål föreslås oförändrade belopp.

Departementschefen

Den av lantbruksstyrelsen ånyo föreslagna lönegradsuppflyttningen av 14 ämneslärartjänster vid lantbruks-, lantmannas-, trädgårds- och fruktodlingsskolorna samt av rektorerna vid lanthushållsskolorna är jag icke beredd tillstyrka. Mot beräkningen i övrigt av förevarande anslag har jag däremot icke något att erinra. Med hänsyn härtill föreslår jag, att detta för nästa budgetår uppräknas med 222 800 kronor till 8 693 200 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa lantbruksundervisningsanstalter:*
Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag
av 8 693 200 kronor.

[71] 22. Bidrag till vissa lantbruksundervisningsanstalter: Driftkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	2 011 500	1 968 277
1957/58	1 816 000	1 843 566
1958/59 (statsliggaren s. 850)	2 011 000	
1959/60 (förslag)	2 326 800	

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget avses 1 982 400 kr. till driftkostnader och till arvoden åt skolläkare samt 28 600 kr. för utbetalning till skogs- och lantbruksakademien såsom ersättning för hyra till byggnadsstyrelsen för 4 till akademiens trädgårdsskola upplåtna byggnader å Experimentalfältet.

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 593 500 kr. i enlighet med följande sammanställning.

	Anslag 1958/59	Ökning
1. Bidrag till driftkostnader och arvoden åt skolläkare (med nu gällande bidragsgrunder)	1 982 400	+ 315 800
2. Højning av nu utgående grundbidrag och tilläggsbidrag	—	+ 277 700
3. Hyreskostnader för 4 till akademiens trädgårdsskola upplåtna byggnader å Experimentalfältet	28 600	—
	<u>2 011 000</u>	<u>+ 593 500</u>

M o t i v. 1. Med ledning av till lantbruksstyrelsen inkomna uppgifter rörande den beräknade omfattningen av skolornas kursverksamhet beräknar styrelsen att med nu gällande statsbidragsgrunder det erforderliga medelsbehovet till skolornas driftkostnader och arvoden åt skolläkare uppgår till i runt tal 2 298 200 kr., varav 720 900 kr. avser grundbidrag, 1 553 500 kr. tilläggsbidrag och 23 800 kr. bidrag till arvoden åt skolläkare. Beloppet överstiger med 315 800 kr. det för innevarande budgetår anvisade anslaget till skolornas driftkostnader och skolläkararvoden enligt följande sammanställning.

	Grund- bidrag	Tilläggs- bidrag	Bidrag till skolläkar- arvoden	Summa
Lantbruksskolor	—	— 1 200	+ 300	— 900
Lantmannaskolor	— 12 000	+ 59 400	+ 3 800	+ 51 200
Lanthushållsskolor	+ 3 000	+ 257 400	+ 4 900	+ 265 300
Trädgårdsskolor	—	—	+ 100	+ 100
Fruktodlingsskola	—	—	+ 100	+ 100
Summa	— 9 000	+ 315 600	+ 9 200	+ 315 800

Ändringarna i anslagsbehovet framstår såsom ett resultat av att styrelsen å ena sidan räknar med ett avsevärt ökat antal elever vid lantmanna- och lanthushållsskolorna. Att grundbidragen vid lantmanna- och lanthushållsskolorna — trots intensifierad kursverksamhet — icke stiger i samma utsträckning som tilläggsbidragen beror av statsbidragsbestämmelsernas utformning. Ett stigande elevantal leder alltid till en stegring av tilläggsbidragen, eftersom dessa utgår med 2 kr. 80 öre om dagen för varje elev, som deltagar i maskinskötarkurs, och 1 kr. 40 öre om dagen för elev, som deltagar i annan undervisning. Grundbidraget åter utgår statiskt med 26 kr. för

varje dag, då undervisning pågår. Den omständigheten, att parallella kurser pågår vid en och samma skola, medför därför icke ökat grundbidrag till skolan. Det ökade medelsbehovet till bidrag till skolläkararvoden förklaras av det högre elevantalet.

2. I anslagsäskandena för innevarande budgetår (IX ht 1958, s. 278) hemställde lantbruksstyrelsen om en uppräknig av dels grundbidraget vid lantbruks-, lantmanna- och lanthushållsskolorna med 2 kr. till 28 kr. per undervisningsdag samt med 1 000 kr. till 13 900 kr. för läsår vid trädgårdsskolorna och med 550 kr. till 7 000 kr. för läsår vid fruktodlingsskolan, dels ock av tilläggsbidraget med 40 öre till 3 kr. 20 öre om dagen för varje elev, som deltagar i maskinskötkurs och med 20 öre till 1 kr. 60 öre om dagen för varje annan elev. Styrelsen motiverade sin ifrågavarande hemställan med den betydande stegringen av kostnaderna för skolverksamhet, som skett sedan år 1953, då statsbidragen till skolornas driftkostnader fastställdes till sina nuvarande belopp. Styrelsen erinrade därvid om att statsbidragen till skolornas driftkostnader, då kungörelsen 1951:664 om statsbidrag till lantbruksundervisningsanstalter trädde i kraft den 1 november 1951, avsågs skola täcka 75 procent av kostnaderna för kursverksamheten vid skolorna. Enligt en inom styrelsen företagen undersökning uppgick de statsbidrag, som läsåret 1955/56 utbetalades till lantbruks-, lantmanna- och lanthushållsskolorna endast till 26,2, 36,2 resp. 48 procent av skolornas totala utgifter för kursverksamheten, sedan avdrag gjorts för influtna elevhyror. Det försämrade värdet av driftkostnadsbidragen har sedan läsåret 1955/56 blivit alltmer accentuerat och lantbruksstyrelsen ser sig därför nödsakad att förnya sin hemställan från föregående år. Den kostnadsökning för statsverket, som följer av styrelsens förslag, uppgår till i runt tal 277 700 kr. De i enlighet med förslaget sålunda förhöjda grund- och tilläggsbidragen fördelar sig å de olika slagen av skolor på sätt, som framgår av följande sammanställning i vilken jämväl redovisas det beräknade medelsbehovet till arvoden åt skolläkare.

	Grund- bidrag	Tilläggs- bidrag	Bidrag till skolläkar- arvoden	Summa
Lantbruksskolor	30 700	65 500	600	96 800
Lantmannaskolor	375 800	774 000	11 800	1 161 600
Lanthushållsskolor	335 200	906 400	10 900	1 252 500
Trädgårdsskolor	27 800	26 200	300	54 300
Fruktodlingsskola	7 000	3 500	200	10 700
Summa	776 500	1 775 600	23 800	2 575 900

Departementschefen

Jag är icke heller i år beredd tillstyrka lantbruksstyrelsens förslag om höjning av nu utgående grundbidrag och tilläggsbidrag. Såsom jag anförde i förra årets statsverksproposition synes nämligen enligt min mening någon

ändring av grunderna för beräkningen av statsbidraget till driftkostnaderna vid här ifrågavarande undervisningsanstalter icke böra vidtagas, innan 1955 års lantbruksundervisningskommitté avgivit sina förslag. Däremot har jag icke något att erinra mot den av lantbruksstyrelsen med tillämpning av nu gällande statsbidragsgrunder gjorda beräkningen av medelsbehovet under anslaget. Detta synes sålunda för nästa budgetår behöva upptagas med ett belopp av (2 011 000 + 315 800 =) 2 326 800 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa lantbruksundervisningsanstalter: Driftkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 2 326 800 kronor.

[72] 23. Bidrag till jordbrukets yrkesskolor

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	325 500	351 233
1957/58	319 600	317 978
1958/59 (statsliggaren s. 850)	353 100	
1959/60 (förslag)	354 800	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer, att anslaget uppräknas med 19 900 kr. Den begärda ökningen fördelar sig på följande poster.

	1958/59	Ökning eller minskning
1. Lönekostnader		
a) 2 yrkeslärare A 15 i st. f. A 14	—	+ 1 991
b) höjda kallortstillägg	2 568	+ 2 712
c) sammanlagda beloppet, som avgår för hyra av tjänstebostäder, höjt från 11 200 kr. till 16 369 kr.	—	— 5 169
d) ersättning åt vikarier	4 700	+ 1 000
e) ersättning åt förmanspersonal	42 009	+ 2 951
2. Driftkostnader	80 160	+ 16 230
3. Skillnad mellan beräknat och anvisat belopp för budgetåret 1958/59	—	+ 151
		+ 19 886

Det yrkade anslagets fördelning mellan olika skolor framgår av följande tabell.

Skola	Avlöningar		Driftkostnader		Summa	
	beräknat för 1958/59	beräknat för 1959/60	beräknat för 1958/59	beräknat för 1959/60	beräknat för 1958/59	beräknat för 1959/60
Gålö	89 314	89 670	37 392	43 398	126 706	133 068
Sorselegården	101 298	102 149	23 148	28 512	124 446	130 661
Pålkem	82 579	84 857	19 620	24 480	102 199	109 337
	273 191	276 676	80 160	96 390	353 351	373 066

Motiv. 1 a). Lantbruksstyrelsen föreslår ånyo nppflyttning av yrkeslärarna vid Gålö och Sorselegården från lönegrad 14 till lönegrad 15. Som skäl härför åberopas vad styrelsen anfört i sina anslagsäskanden för budgetåret 1958/59 (IX ht 1958, s. 281).

1 b). De till lärarna vid jordbruksskolorna i Sorselegården och Pålkem utgående kallortstilläggen har höjts i enlighet med 1957 års riksdags beslut angående provisoriskt tillägg till tjänstemän inom kallortsområdet.

1 c). Befattningshavarna vid jordbrukets yrkesskolor har, räknat fr. o. m. den 1 november 1951, erlagt hyror för sina bostäder i enlighet med föreskrifterna i Kungl. Maj:ts beslut den 28 december 1951. Lantbruksstyrelsen har föreslagit en höjning av de hyresbelopp, som lärarpersonalen skall erlagga till skolornas huvudmän under budgetåret 1959/60. Beräkningen av de nya hyresbeloppen har skett med ledning av de bestämmelser, som tillämpas vid de övriga statsunderstödda lantbruksundervisningsanstalterna. Då hyrorna avdrages från lönesummorna vid beräkningen av de nettolöner, vartill statsbidrag skall utgå, har den föreslagna höjningen av hyrorna föranlett en minskning av det beräknade statsbidraget till lärarnas vid jordbrukets yrkesskolor löner med 5 169 kr.

1 d). Då hittills beräknat belopp till ersättning åt vikarier vid Gålö jordbruksskola visat sig otillräckligt, har det härför erforderliga beloppet höjts med 1 000 kr. till 2 000 kr. Statsbidrag till ersättning åt vikarier vid de båda övriga jordbruksskolorna, Sorselegården och Pålkem, beräknas utgå med oförändrat belopp.

1 e). På grund av höjda löner åt förmanspersonalen beroende på dels löneklassuppflyttningar, dels höjda kallortstillägg erfordras en höjning av statsbidraget med 2 951 kr., varav 546 kr. för Gålö, 579 kr. för Sorselegården och 1 826 kr. för Pålkem.

2. Styrelsen för Gålö jordbruksskola liksom skolans huvudman har ånyo föreslagit, att statsbidrag till jordbruksskolornas driftkostnader må utgå efter samma grunder, som gäller för övriga lantbruksundervisningsanstalter. Lantbruksstyrelsen föreslår, i överensstämmelse med styrelsens förslag i anslagsäskandena för budgetåret 1958/59 (IX ht 1958, s. 281), att grundbidraget fr. o. m. budgetåret 1959/60 må utgå med 28 kr. per undervisningsdag och tillägsbidraget med $(30 \times 1,60 =)$ 48 kr. per elev och månad.

Departementschefen

Såsom framgår av mitt uttalande under motsvarande anslag i fjolårets statsverksproposition anser jag mig icke kunna tillstyrka någon ändring av grunderna för beräkningen av statsbidragen till driftkostnader vid jordbrukets yrkesskolor, innan 1955 års lantbruksundervisningskommitté avgivit sina förslag. Jag kan icke heller biträda den av lantbruksstyrelsen föreslagna lönegradsuppflyttningen för yrkeslärarna. Mot lantbruksstyrelsens beräkning i övrigt av medelsbehovet under anslaget har jag däremot icke något att erinra. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppräknas med i runt tal 1 700 kronor till 354 800 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, efter förslag av lantbruksstyrelsen, meddela närmare bestämmelser rörande dispositionen av anslaget.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till jordbrukets yrkesskolor* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 354 800 kronor.

[73] **24. Särskilda utbildningskurser**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	130 500	156 774	65 361
1957/58	122 800	163 313	24 848
1958/59 (statsliggaren s. 851)	141 300		
1959/60 (förslag)	136 700		

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 59 200 kr. till 200 500 kr. Sistnämnda belopp jämte en beräknad reservation av 15 400 kr. den 1 juli 1959 avses till bidrag till följande kursverksamhet.

Mejeriskola

1. Huvudman	5 000
2. Huvudlärare	2 200
3. Timlärare	3 400

Utbildningskurser

4. För ladugårdsskötare	11 000
5. » svinskötare	7 600
6. » fårskötare	2 000
7. » kontrollassistenter	16 500
8. » mjölkbedömare	1 600
9. » köttklassificerare	1 600
10. Trädgårdskurser	12 000
11. Psykologisk-pedagogisk kurs för 9 yj-lärare och instruktörer	30 000

Fortbildningskurser

12. För mejeripersonal	23 000
13. » konsulenter, lärare m. fl.	100 000
	215 900

Motiv. 1. Med hänsyn till huvudmannens kostnader för mejeriskolans drift föreslår lantbruksstyrelsen ånyo, att statsbidraget till skolans driftkostnader höjes med 1 000 kr. till 5 000 kr.

2. För detta ändamål beräknas oförändrat belopp.

3. Timlärararvodet till speciallärare, som är agronom eller folkskollärare, förutsättes liksom hittills utgå efter löneklass TC 17 (CT 12) kungörelsen 1950: 495 angående timarvode till vissa lärare vid civila och militära skolor. Detta innebär en höjning med 100 kr.

4. För budgetåret 1959/60 beräknas ett oförändrat antal kurser för ladugårdsskötare eller 10 st. Det nu utgående statsbidraget till driftkostnaderna, 90 kr. per elev, har varit oförändrat sedan den 1 juli 1942 och är uppenbarligen alldeles för lågt i förhållande till nuvarande kurskostnader. Lantbruksstyrelsen förordar därför en höjning av detta anslag med 30 kr. till 120 kr. per elev. För 10 kurser med vardera 5 elever innebär detta en höjning på sammanlagt 1 500 kr. till 6 000 kr. Det erforderliga statsbidraget per kurs till lärare beräknas till 500 kr. eller för 10 kurser 5 000 kr. För ladugårdsskötarkurser skulle då sammanlagt erfordras ett belopp på 11 000 kr.

5. För svinskötarkurser upptas för budgetåret 1959/60 ett oförändrat belopp av 7 600 kr. I detta belopp ingår ett årligt bidrag å 1 200 kr. till Svenska svinavelsföreningen för undervisning vid teoretisk utbildningskurs för svinskötare.

6. Lantbruksstyrelsen föreslår, att såsom bidrag till av Svenska fåravelsföreningen anordnade kurser på fårskötselns område beräknas oförändrat 2 000 kr.

7. Det bidrag som hittills utgått med 15 kr. per elev till övriga kurskostnader är för lågt i förhållande till nuvarande penningvärde och därmed förändrade kurskostnader. Lantbruksstyrelsen föreslår ånyo, att bidraget höjes till 30 kr. per elev. För 10 kurser med vardera 15 elever innebär detta en höjning av bidraget med 2 200 kr. till 4 500 kr. Statsbidraget för ersättning till lärare beräknas med ledning av kostnaderna under budgetåret 1957/58 till 1 200 kr. per kurs. Det sammanlagda statsbidraget till kontrollassistentkurser uppskattas sålunda till 16 500 kr.

8. Enligt bestämmelserna i reglementet 1930: 329 för statsunderstödda utbildningskurser för mjölkbedömare utgår i statsbidrag till sådan kurs ett grundanslag av 800 kr. och ett bidrag av 15 kr. per elev. På grund av de stegrade kurskostnaderna föreslår lantbruksstyrelsen, att grundanslaget höjes till 1 000 kr. och bidraget per elev till 30 kr. Det innebär för kurs med 20 elever en höjning av statsbidraget till mjölkbedömarkurser med 500 kr. till 1 600 kr.

9. Statsbidraget till kurser i köttklassificering beräknas till 1 600 kr.

10. Till kurser i trädgårdsskötsel vid vissa folkhögskolor beräknas ett statsbidrag om högst 3 000 kr. per kurs. Under budgetåret 1959/60 planeras 4 sådana kurser.

11. Genom beslut den 24 september 1954 uppdrog Kungl. Maj:t åt skolöverstyrelsen att verkställa utredning angående komplettering av lantmäs-
tarutbildningen med en pedagogisk kurs. De sakkunniga anser i sitt efter
fullgjord utredning i juli 1956 avlämnade förslag, att den vid driftsledar-
kursen meddelade fackutbildningen utgör en lämplig teoretisk och praktisk
grund för blivande yrkeslärare i jordbruksämnen på enhetsskolans jord-
brukslinje. Fackutbildningen bör emellertid kompletteras med en 6 veckors
psykologisk-pedagogisk kurs, som anordnas i anslutning till driftsledarkur-
sen i Alnarp tills vidare årligen med början den 15 oktober 1957. För att
nedbringa kostnaderna för en sådan kurs bör den samordnas med den ut-
bildningskurs av liknande slag för jordbruks- och lantbruksinstruktörer, vil-
ka bedriver en omfattande undervisnings- och rådgivningsverksamhet. En
kurs av ifrågavarande slag har avhållits under budgetåret 1957/58. För bud-
getåret 1958/59 har icke någon psykologisk-pedagogisk kurs planerats. Med
hänsyn till de sakkunnigas förslag om en årlig kurs och till det behov av
yrkeslärare i jordbruksämnen inom enhetsskolans ram, som kommer att
uppstå, föreslår lantbruksstyrelsen, efter samråd med skolöverstyrelsen, att
medel ställs till förfogande för en kurs för blivande lärare i jordbruksäm-
nen på enhetsskolans jordbrukslinje i klass 9 y och för blivande instruktö-
rer hos hushållningssällskap och lantbruksnämnder. För detta ändamål tor-
de böra anvisas samma belopp som för budgetåret 1957/58 eller 30 000 kr.

12. Till 4 fortbildningskurser, 2 för ledare av produkttillverkning, 1 för
mejeriarbetare och 1 i apparat- och maskinskötsel erfordras ett belopp av
23 000 kr.

13. Lantbruksstyrelsen har i sina anslagsäskanden de senaste åren (IX ht
1958, s. 284) framhållit vikten av att fortbildningskurser kontinuerligt kan
ordnas för lantbruksnämndernas och hushållningssällskapens konsulenter,
assistenter och instruktörer samt för lärarpersonalen vid lantbruksunder-
visningsanstalterna. Den tekniska utvecklingen går snabbt och den personal,
som i rådgivnings- och undervisningsverksamhet står i direkt kontakt med
jordbrukets yrkesutövare, måste följa med i denna utveckling. Många av ny-
heterna passar icke att förmedla via cirkulärmeddelanden och artiklar utan
måste överbringas muntligen och genom demonstrationer vid fortbildnings-
kurser av olika slag. Med hänsyn till angelägenheten av att fortbildnings-
kurser ordnas för berörda befattningshavare föreslår lantbruksstyrelsen att
till sådana kurser för budgetåret 1959/60 anvisas ett belopp av 100 000 kr.

Departementschefen

Beträffande medelsanvisningen till mejeriskolan kan jag icke tillstyrka
lantbruksstyrelsens förslag om höjning av driftkostnadsbidraget med 1 000
kronor. Mot lantbruksstyrelsens beräkning i övrigt av bidraget till skolan
har jag däremot icke något att erinra. För nästa budgetår bör sålunda för
ändamålet beräknas ett belopp av 9 600 kronor.

Till den med anslaget avsedda kursverksamheten i övrigt har för innevarande budgetår utöver anvisat belopp å 139 400 kronor beräknats stå till förfogande en reservation å 3 100 kronor eller sammanlagt 142 500 kronor. Enligt min mening synes till fyllest, om ett belopp av samma storlek ställes till förfogande för verksamheten även under nästa budgetår. Jag anser mig alltså icke kunna tillstyrka den av lantbruksstyrelsen föreslagna ökningen av medelsanvisningen för här ifrågavarande ändamål, vilket innebär, att jag liksom förra året icke anser mig böra förorda någon höjning av vissa av de nu utgående bidragsbeloppen. Däremot har jag icke något att erinra mot att, liksom under budgetåret 1957/58, inom den nu angivna kostnadsramen medel tages i anspråk för en kurs för blivande lärare på enhetsskolans jordbrukslinje i klass 9 y och för blivande instruktörer vid lantbruksnämnder och hushållningssällskap.

Under återopande av det anförda och med hänsyn till att en reservation å 15 400 kronor beräknas föreligga å anslaget vid utgången av innevarande budgetår, föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med $(9\,600 + 142\,500 - 15\,400 =)$ 136 700 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilda utbildningskurser* för budgetåret 1959/60
anvisa ett reservationsanslag av 136 700 kronor.

[74] 25. Studiehjälp åt elever vid vissa lantbruksundervisningsanstalter m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	1 650 000	1 806 806
1957/58	1 850 000	2 141 574
1958/59 (statsliggaren s. 852)	1 900 000	
1959/60 (förslag)	2 100 000	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 200 000 kr.

M o t i v. 1957 års riksdag beslöt vissa ändringar av studiehjälpen. Med stöd av detta beslut har utfärdats allmänt studiehjälpsreglemente (1958: 326). Andra kapitlet av nämnda studiehjälpsreglemente behandlar de allmänna studiebidragen och gäller även för lantbruksundervisningsanstalterna. Enligt 2 kap. 6 § utgår allmänna studiebidrag enligt bestämmelserna i detta kapitel till elever i sådan skola eller kurs med minst 4 månaders heltidsundervisning, där statlig studiehjälp kan utgå i form av studielån ur allmänna studielånefonden, särskilt studiebidrag eller annat stipendium än till kursavgifter till brevskola. Vad beträffar särskilt studiebidrag, utbildningsbidrag och stipendier gäller kungörelsen 1953:575 angående statlig studiehjälp åt elever vid vissa lantbruksundervisningsanstalter m. m. med däri genom kungörelsen 1957:615 gjorda ändringar. Lantbruksstyrelsens

uppskattning av medelsbehovet för budgetåret 1959/60 framgår av följande sammanställning.

	Studiebidrag		Utbildningsbidrag	Stipendier	Summa	Ökning eller minskning
	särskilt	allmänt				
1. Lantbruksskolor med ladugårdsförmans- och maskinskötkurser						
1958/59	3 000		62 000	25 000	90 000	— 5 500
1959/60	2 500	—	60 000	22 000	84 500	
2. Lantmannaskolor med maskinskötar-, kontrollassistent- och ladugårdsförmanskurser 1958/59	465 000		21 000	404 000	890 000	+ 75 000
1959/60	490 000	40 000	22 000	413 000	965 000	
3. Lanthushållsskolor						
1958/59	400 000		—	360 000	760 000	+ 105 000
1959/60	400 000	35 000	—	430 000	865 000	
4. Trädgårds- och fruktodlingsskolor						
1958/59	26 000		3 600	56 000	85 600	+ 9 400
1959/60	30 000	—	—	65 000	95 000	
5. Driftsledarkursen vid Alnarp						
1958/59	22 000		—	18 000	40 000	+ 10 000
1959/60	23 000	—	—	27 000	50 000	
6. Trädgårdskurser vid folkhögskolor						
1958/59	5 000		—	5 500	10 500	+ 1 500
1959/60	6 000	—	—	6 000	12 000	
7. Hovslagarkurser						
1958/59	1 200		—	3 800	5 000	— 800
1959/60	1 200	—	—	3 000	4 200	
8. Praktiska och teoretiska svinskötkurser						
1958/59	—		3 000	400	3 400	—
1959/60	—	—	3 000	400	3 400	
9. Ladugårdsskötkurser						
1958/59	—		—	5 500	5 500	— 500
1959/60	—	—	—	5 000	5 000	
10. Mejeriskolan vid Alnarp						
1958/59	5 000		—	15 000	20 000	— 8 000
1959/60	3 000	—	—	9 000	12 000	
11. Lägre mejeriskolor						
1958/59	—		2 000	3 000	5 000	—
1959/60	—	—	2 000	3 000	5 000	
Summa						
1958/59	927 200		91 600	896 200	1 915 000	+ 186 100
1959/60	955 700	75 000	87 000	983 400	2 101 100	

Departementschefen

Mot lantbruksstyrelsens beräkning av förevarande anslag har jag icke något att erinra. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med ett till 2 100 000 kronor förhöjt belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Studiehjälp åt elever vid vissa lantbruksundervisningsanstalter m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 2 100 000 kronor.

[75] 26. Bidrag till byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisningsanstalter

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	2 500 000	3 686 678	4 585 439
1957/58	2 500 000	2 879 643	4 205 796
1958/59 (statsliggaren s. 852) ...	1 500 000		
1959/60 (förslag)	1 000 000		

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 5 000 000 kr.

M o t i v. *Lantbruksstyrelsen* erinrar om att styrelsen i sina anslagsäskanden upprepade gånger framhållit behovet av en upprustning av förevarande undervisningsanstalter. Detta behov har emellertid endast i ringa omfattning kunnat tillgodoses med de anslagsmedel, som tidigare ställts till förfogande, och sedan anslaget för budgetåret 1958/59 nedskurits från 2 500 000 kr. till 1 500 000 kr. eller med icke mindre än 40 procent, har situationen blivit synnerligen prekär.

I övrigt anför styrelsen i huvudsak följande.

F. n. finns hos styrelsen ansökningar till ännu ej igångsatta byggnadsarbeten från 30 skolor, varav 14 lanthushållsskolor, representerande en sammanlagd byggnadskostnad av i runt tal 20 000 000 kr. Detta belopp är visserligen 6 000 000 kr. mindre än motsvarande siffra i styrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1958/59, men i stället har kostnaden för färdigställda eller igångsatta byggnadsarbeten stigit med motsvarande belopp eller från 9 000 000 till 15 000 000 kr. Vid icke mindre än 26 skolor har dylika statsbidragsberättigade byggnadsarbeten färdigställts eller igångsatts. Statsbidragsfrågan har i dessa fall ej prövats, utan skolans huvudman har förskottat hela byggnadskostnaden. Huvudman för ifrågavarande skolor är i de flesta fall landstinget, som har ekonomiska möjligheter att förskotta byggnadskostnaderna. Där förening eller stiftelse står såsom huvudman, torde sådan förskottning icke kunna ske med hänsyn till huvudmannens ekonomiska ställning.

Från 2 skolor har ansökningar inkommit om bidrag till gymnastik- och samlingssal och från ytterligare ett antal skolor har underhandsförfrågningar gjorts om möjligheten av att nu få bidrag och byggnadstillstånd för uppförande av gymnastik- och samlingssalar. På grund av det stora nybyggnadsbehovet av framförallt undervisningslokaler och elevbostäder har varken statsbidrag eller byggnadstillstånd under senare år beviljats för uppförande av gymnastik- och samlingssalar. Behovet av dylika lokaler har gjort sig alltmera gällande och enligt styrelsens mening är en ökning av anslaget önskvärd även ur denna synpunkt.

Vid skolor i olika delar av landet finns dessutom uppgjorda planer på byggnadsarbeten, vilka planer ännu ej föranlett någon ansökning om statsbidrag, beroende på att vederbörande med hänsyn till anhopningen av redan inneliggande ansökningar anser det utsiktslöst att nu ingiva ytterligare sådan.

Vid ingången av innevarande budgetår fanns å anslaget disponibelt ett belopp av i runt tal 1 740 000 kr. Härvid är emellertid att märka, att samtidigt — utöver de tidigare omnämnda ansökningarna — förelåg ansökningar från vissa skolor om ytterligare bidrag med i runt tal 2 360 000 kr., vilka redan

utförts, men där kostnaderna blivit högre än vad som ursprungligen beräknats och bidrag följaktligen sökts till täckande av vederbörlig del av den sålunda uppkomna merkostnaden.

Situationen har sålunda markant försämrats sedan föregående år. För att täcka kostnaderna för redan utförda eller påbörjade byggnadsarbeten vid skolorna skulle vid samma låga medelsanvisning som under innevarande budgetår behövas ej mindre än 10 år.

Såsom styrelsen upprepade gånger anfört är det i hög grad angeläget, att den alltmera ökade eftersläpningen i fråga om beviljande av statsbidrag och ytterligare statsbidrag till redan utförda arbeten kan inhämtas inom en någorlunda rimlig tid och likaså att anslaget erhåller en sådan storleksordning som möjliggör en successiv upprustning av skolorna icke blott med skollokaler m. m. utan även med gymnastik- och samlingssalar i en någorlunda tillfredsställande takt.

Departementschefen

Med hänsyn till det budgetära läget föreslår jag, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med ett till 1 000 000 kronor minskat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisningsanstalter* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

[76] 27. Bidrag till undervisningsmateriel för maskinundervisning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	115 000	177 099	115 286
1957/58	165 000	268 013	12 273
1958/59 (statsliggaren s. 852)	165 000		
1959/60 (förslag)	165 000		

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) föreslår, att anslaget uppräknas med 35 000 kr. Lantbruksstyrelsen anför såsom skäl härför, att det som reservation redovisade beloppet helt är disponerat samt att behovet av anslagsmedel är stort med hänsyn till den förskjutning mot ökad maskinundervisning, som sker i takt med jordbrukets fortgående mekanisering. Med hänsyn till höjda priser på maskiner och redskap bör anslaget höjas.

Departementschefen

För ändamålet torde för nästa budgetår böra anvisas ett oförändrat anslag av 165 000 kronor. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till undervisningsmateriel för maskinundervisning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 165 000 kronor.

[77] 28. Bidrag till hushållningssällskapens undervisningsverksamhet m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	1 274 000	1 442 587
1957/58	1 344 000	1 522 297
1958/59 (statsliggaren s. 852)	1 394 000	
1959/60 (förslag)	1 600 000	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) föreslår, att anslaget uppräknas med 216 000 kr. I en vid styrelsens framställning fogad ansökning anhåller Föreningen Skogs- och lantbruksfilm om ett anslag å 100 000 kr. för framställning av undervisningsfilm och bildserier.

Lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehovet under nästa budgetår framgår av följande sammanställning.

	1958/59	Förslag för 1959/60	Ökning
1. Kurser med enbart muntlig och med kombinerad muntlig och skriftlig un- dervisning	1 312 000	1 500 000	+ 188 000
2. Studieresor	32 000	40 000	+ 8 000
3. Undervisningsfilm och bildserier ...	50 000	70 000	+ 20 000
	1 394 000	1 610 000	+ 216 000

M o t i v. 1. Enligt bestämmelserna i 8 § reglementet 1949: 451 för statsunderstödd utbildningsverksamhet på lantbrukets område (ändr. 1955: 151) skall deltagare i muntlig kurs för särskilt antagna elever med längre varaktighet än 5 undervisningsdagar erhålla bl. a. dels traktamentsstipendium med 5 kr. om dagen, om han ej kan under kursen vistas i sitt hem, dels efter behovsprövning av den som anordnar kursen, stipendium för förlorad arbetstid med högst 15 kr. om dagen, om han har försörjningsplikt mot familj, och eljest med högst 10 kr. om dagen. Enär kostnaden för mat och logi uppgår till betydligt mer än 5 kr. om dagen och lönenivån inom jordbruket stigit avsevärt sedan den 1 juli 1955, då nu gällande bestämmelser började tillämpas, föreslår lantbruksstyrelsen sådan ändring av ifrågavarande bestämmelser, att traktamentsstipendium fr. o. m. budgetåret 1959/60 må utgå med 6 kr. om dagen och stipendium för förlorad arbetstid efter behovsprövning med högst 18 kr. om dagen till elev, som har försörjningsplikt mot familj, och eljest med högst 12 kr. om dagen.

Den av hushållningssällskap och vissa lantbruksundervisningsanstalter bedrivna kursverksamheten har under de senare åren utvidgats ganska avsevärt. Detta framgår av följande sammanställning.

	Kurser anordnade av					
	hushållningssällskap		skolor		Summa	
	kurser	deltagare	kurser	deltagare	kurser	deltagare
1952/53	4 288	133 408	25	277	4 313	133 685
1955/56	5 884	194 006	65	969	5 949	194 975
1956/57	6 201	211 883	58	955	6 259	212 838

På grund av den utökade kursverksamheten och de stegrade kostnaderna för densamma, bl. a. genom den föreslagna höjningen av traktamentsstipendierna och stipendierna för förlorad arbetstid samt ökade resekostnader för såväl lärare som kursdeltagare beräknas anslagsbehovet för 1959/60 års kursverksamhet till 1 500 000 kr. eller 188 000 kr. mera än som anvisats för 1958/59 års kursverksamhet. Behovet av ytterligare anslag för budgetåret 1959/60 i förhållande till föregående års anslag har nämligen beräknats till 146 000 kr. för ökat antal kurser samt ökade resekostnader för lärare och deltagare m. m., till 25 000 kr. för höjda traktamentsstipendier samt till 17 000 kr. för höjda stipendier för förlorad arbetstid.

2. På grund av den stora efterfrågan på och behovet av statsbidrag till studieresor och de stegrade resekostnaderna förordar lanthushållningssällskapens och lanthushållningsundervisningsanstaltens undervisningsverksamhet och då föreningen ej förfogar över egna medel för bestridande av de särskilt för undervisningsfilmerna mycket höga framställningskostnaderna, tillstyrker lanthushållningssällskapet en höjning av anslaget med 8 000 kr. till 40 000 kr.

3. Då filmer och bildserier är utmärkta hjälpmedel i hushållningssällskapens och lanthushållningsundervisningsanstaltens undervisningsverksamhet och då föreningen ej förfogar över egna medel för bestridande av de särskilt för undervisningsfilmerna mycket höga framställningskostnaderna, tillstyrker lanthushållningssällskapet en höjning av anslaget med 20 000 kr. till 70 000 kr.

Departementschefen

Den med förevarande anslag avsedda kursverksamheten syftar i första hand till att täcka det genom mekaniseringen och specialiseringen inom jordbruket alltmer ökade behovet av yrkesutbildning och omskolning av den inom näringen sysselsatta arbetskraften. En väl utbyggd kursverksamhet kan emellertid samtidigt även tjäna syftet att motverka den i vissa trakter förefintliga säsongmässiga arbetslösheten bland framför allt lantarbetare. Med hänsyn härtill och till de under senare år ökade nettoutgifterna under anslaget föreslår jag, att det för kurser avsedda beloppet uppräknas med 206 000 kronor till 1 518 000 kronor. Beloppet synes alltså böra anvisas under en post av förslagskaraktär. Enligt min mening torde dock av Kungl. Maj:t böra utfärdas sådana bestämmelser angående beloppets disposition att överskridande av detsamma icke kommer att ske annat än när arbetsmarknadsskäl därtill föreligger. I anslutning till det anförda förutsätter jag, att planeringen av här ifrågakommande kursverksamhet sker i samarbete med arbetsmarknadsmyndigheterna.

Någon uppräknings av beloppen för studieresor samt för undervisningsfilm och bildserier är jag däremot icke beredd föreslå. För dessa ändamål bör beräknas oförändrade belopp av 32 000 respektive 50 000 kronor. Jag kan icke heller tillstyrka framställningen om höjning av traktamentsstipendier och stipendierna för förlorad arbetstid.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit behöver förevarande anslag för nästa budgetår uppföras med $(1\,518\,000 + 32\,000 + 50\,000 =)$ 1 600 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till hushållningssällskapens undervisningsverksamhet m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 600 000 kronor.

[78] **Bidrag till upplysnings- och undervisningsverksamhet rörande biodling.** Med överlämnande av en ansökning från Sveriges biodlares riksförbund hemställer *lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958), att förevarande anslag, som fr. o. m. budgetåret 1950/51 varit uppfört med ett belopp av 15 000 kr., höjes med 10 000 kr.

Motiv. Lantbruksstyrelsen har under senare år med hänsyn till biskötselns svårigheter förordat ett höjt anslag. Antalet bisamhällen hos förbundets medlemmar har dels till följd av biskötselns bristande lönsamhet, dels på grund av förgiftningar i samband med besprutningar nedgått från ca 224 000 till ca 100 000, vilket måste betraktas såsom synnerligen oroväckande med hänsyn till fröodlingen i landet. En intensifierad upplysnings- och undervisningsverksamhet på biskötselns område torde med hänsyn härtill vara oundgängligen nödvändig, varför en höjning av anslaget med 10 000 kr. enligt lantbruksstyrelsens mening är synnerligen väl motiverad.

Jordbruksanslagsutredningen har i sitt tidigare berörda betänkande förordat, att den framtida medelsanvisningen till Sveriges biodlares riksförbund skall ske under samma anslag som det i det föregående behandlade bidraget till Sveriges fröodlareförbund. Det för ändamålet gemensamma anslaget torde enligt utredningen föreslagsvis böra benämnas Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen.

I anslutning till detta förslag har utredningen berört den medelsanvisning, som med anlitande av nionde huvudtitelns kommittéanslag sedan år 1954 årligen skett för bekostande av vissa undersökningar rörande skydd för pollenöverförande insekter. Kostnaderna för dessa undersökningar, vilka på uppdrag av lantbruksstyrelsen utföres av en särskild forskargrupp, främst bestående av vid statens växtskyddsanstalt och statens lantbruksförsök anställd personal, bör enligt utredningen i fortsättningen bestridas med medel inom ramen för de av riksdagen till resp. anstalter och institutioner anvisade avlönings-, omkostnads- och ev. materielanslag.

Utredningen lämnar till en början följande redogörelse angående upplysnings- och undervisningsverksamheten rörande biodling.

Jämlikt kungörelsen 1917: 672 utgick intill den 1 juli 1950 årligen statsbidrag till hushållningssällskapen för främjande av biskötseln. Medel till denna bidragsverksamhet anvisades först under ett särskilt för ändamålet å riksstaten upptaget anslag. Fr. o. m. budgetåret 1943/44 ingick ifrågavarande medel som en särskild post i det nämnda budgetår inrättade anslaget Diverse åtgärder på husdjursavels område. Under 1940-talets senare budgetår var ifrågavarande anslagspost upptagen med 6 000 kr. De årliga anslagsbeloppen utbetalades till de Sveriges biodlares riksförbund underställda länsförbunden. Dessa erhöll och erhåller alltjämt i viss utsträckning bidrag även av hushållningssällskapens övriga medel samt från landsting och hushållningssgillen.

Vid 1950 års riksdag (prop. nr 28) beslöts, att undervisnings- och upplysningsverksamheten i fråga om biodling i stort sett skall handhavas av förenämnda riksförbund mot visst statsbidrag. Med hänsyn till den stora anslutningen till förbundet bland landets biodlare och till sakkunskapen inom förbundet är delsamma enligt uttalande i propositionen den organisation,

som är bäst lämpad för berörda uppgift. Riksförbundets tilldelande av statsbidrag motiverades med verksamhetens betydelse ur det allmännas synpunkt. Den del av förbundets verksamhet, som stödjes med statsbidrag, avser dels undervisnings- och upplysningsverksamhet, vilken riktas direkt till biodlarna, dels utbildandet av tillsyningsmän för bekämpande av bisjukdomar. Vissa föreskrifter rörande omfattningen av förbundets statsunderstödda verksamhet ävensom i fråga om kontrollen av att villkoren för bidraget uppfylls har utfärdats av lantbruksstyrelsen.

I omförmälda proposition år 1950 anmärktes, att uttalandet om att undervisnings- och upplysningsverksamheten på biodlingens område i stort sett borde åvila förut omförmälda riksförbund givetvis ej utesluter att sådan verksamhet kan bedrivas av andra, exempelvis av vissa hushållningssällskap inom ramen för deras allmänna verksamhet. Hushållningssällskapens medverkan, som varit av begränsad omfattning, har huvudsakligen skett i den formen att sällskapen tillskjutit medel till länsförbundens kursverksamhet.

För budgetåret 1950/51 anvisades som bidrag till riksförbundet ett belopp av 15 000 kr. under ett nytt anslag å riksstaten, benämnt Bidrag till upplysnings- och undervisningsverksamhet rörande biodling. Efterföljande budgetår 1951/59 har anslagsbeloppet hållits oförändrat.

Av riksförbundets totala årliga utgifter utgör undervisningskostnaderna något mindre än 10 procent. År 1957 var sistnämnda kostnader ca 16 350 kr. Övriga större utgiftsposter var nämnda år kostnaden för förbundets tidskrift, ca 54 600 kr., löner och arvoden till förbundets personal, ca 32 150 kr., samt organisationskostnader, ca 12 000 kr. Sammanlagt uppgick utgifterna till ca 171 600 kr. Bland större inkomstposter i förbundets räkenskaper år 1957 må förutom statsbidragsmedel nämnas posterna till medlemsavgifter, ca 72 600 kr., emballageförmedlingen, ca 38 500 kr., samt ränteintäkter, ca 12 600 kr. Förbundets inkomster uppgick nyssberörda år till ungefär samma belopp som dess utgifter.

Riksförbundet bedriver undervisningsverksamheten genom att årligen anordna 1 biodlarskola samt 2 drottningodlingskurser. Härtill kommer de tillsyningsmänna- och instruktörskurser, som anordnas av de riksförbundet underställda länsförbunden.

Antalet organiserade biodlare var år 1949 ca 33 000 med i runt tal 224 000 samhällen. Motsvarande siffror för år 1957 var ca 18 000 resp. ca 100 000.

Utredningen anför för egen del följande synpunkter och förslag beträffande upplysnings- och undervisningsverksamheten rörande biodling.

Det är ett vetenskapligt konstaterat förhållande att biodling har stor betydelse för pollineringen av odlade växter. 80 å 90 procent av all insektspollinering sker av bin. Den minskning av antalet bin, som skett under senare år, är därför synnerligen otillfredsställande. Det är på grund därav angeläget att fortsätta den verksamhet för främjande av biodlingen som f. n. bedrives. Likaså är det enligt utredningens uppfattning betydelsefullt att det sedan länge utgående statliga stödet till nämnda verksamhet består.

Alltsedan år 1950 har statsstödet åt biodlingen haft formen av bidrag till Sveriges biodlares riksförbund för dess upplysnings- och undervisningsverksamhet, vilken dels riktar sig till biodlarna, dels avser utbildning av tillsyningsmän och instruktörer. Bidraget har uppgått till 15 000 kr. årligen. Av bidragsmedlen disponerar förbundet självt ca 2 000 kr. för drivande av 1 biodlarskola samt ca 4 000 kr. för anordnande av 2 drottningodlingskurser. Återstoden av statsbidragsbeloppet utnyttjas för att delvis täcka kost-

nader för i länsförbundens regi bedriven tillsyningsmänna- och instruktörsutbildning.

I sammanhanget skall nämnas, att viss kursverksamhet rörande biskötsel stödes av hushållningssällskapen, därigenom att sällskapen med medel under anslaget Bidrag till hushållningssällskapens undervisningsverksamhet m. m. bidrager till bestridandet av kostnader i samband med de av länsförbunden anordnade kurserna.

Utredningen anser de båda nuvarande formerna för stöd åt biodlingen vara ändamålsenliga och föreslår, att de skall tillämpas även i fortsättningen. Vad särskilt gäller statsbidraget till riksförbundet är detta redan nu förbundet med sådana villkor, som överensstämmer med den av utredningen i sitt delbetänkande I uttalade, av Kungl. Maj:t och riksdagen sedermera godtagna normer, för dylik bidragsgivning, nämligen att densamma endast skall avse sådana utgifter, som är en följd av att statliga uppgifter ålagts bidragstagaren eller att den statliga eller statsunderstödda rådgivnings- och upplysningsverksamheten på grund av bristande resurser tills vidare måste kompletteras med bidragstagarens verksamhet i samma syfte. Utredningen förutsätter, att omförmälda norm skall följas även framgent vid prövningen av riksförbundets ansökningar om statsbidrag.

Utredningen vill vidare förorda, att den framtida medelsanvisningen till riksförbundet sker under samma anslag som anvisningen av det i det föregående behandlade bidraget till Sveriges fröodlareförbund. Det för ändamålet gemensamma anslaget torde förslagsvis böra benämnas Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen.

Beträffande medelsanvisningen för bekostande av vissa undersökningar rörande skydd för pollenöverförande insekter anför *utredningen* följande.

Jämlikt kungörelsen 1953: 718 har lantbruksstyrelsen att utfärda föreskrifter angående kemiska medel, som är att anse som giftiga för bin och humlor. För att införskaffa erforderligt material och nödiga erfarenheter att läggas till grund för nya eller förändrade föreskrifter på området anlitar styrelsen en särskild forskargrupp, främst bestående av vid statens växtskyddsanstalt och statens lantbruksförsök anställd personal. Forskargruppens arbetsuppgifter avser, bl. a., prövning av olika växtskyddsmedels giftighet för bin och humlor, biologisk prövning av olika metoder för konstaterande av bladdödningsmedels giftighet för dylika insekter, observationer beträffande bifrekvensen i olika växtbestånd samt insamling och analys av pollen. För år 1954 ställdes för angivna ändamål 10 000 kr. till lantbruksstyrelsens förfogande. Därefter har medelsanvisningarna uppgått till 7 500 kr. årligen. Sistnämnda belopp har till helt övervägande del använts för avlönande av 1 biträde, stationerat vid statens lantbruksförsök i Ultuna. Enligt utredningens mening bör i fortsättningen ej ske någon särskild medelsanvisning för berörda undersökningar, vilka måste antagas vara av bestående karaktär. Av principiella skäl bör — med hänsyn till att ifrågakarande undersökningar får anses vara hänförliga till vederbörande statliga anstalters och institutioners ordinarie verksamhet — undersökningskostnaderna i stället bestridas med medel inom ramen för de av riksdagen till resp. anstalter och institutioner anvisade avlönings-, omkostnads- och, eventuellt, materielanslag.

I y t t r a n d e n över jordbruksanslagsutredningens betänkande har framförts i huvudsak följande synpunkter.

Lantbruksstyrelsen har icke något att erinra mot att den framtida medelsanvisningen till Sveriges biodlares riksförbund sammanföres med medelstildelningen till Sveriges fröodlares riksförbund. Vad gäller jordbruksanslagsutredningens förslag att slopa den medelsanvisning, som sedan år 1954 skett från nionde huvudtitelns kommittéanslag för bekostande av vissa undersökningar rörande skydd för pollenöverförande insekter, anför *lantbruksstyrelsen* vidare, att av utgående bidrag t. o. m. år 1957 statens växtskyddsanstalts filial i Linköping erhållit drygt 8 000 kr., statens jordbruksförsök 5 200 kr. och statens husdjursförsök drygt 11 500 kr. Behovet av tjänster från den ena eller andra institutionen har växlat, beroende på de aktuella problemställningarnas art. *Lantbruksstyrelsen* erinrar om att det enligt bestämmelserna i biskyddskungörelsen (1953: 718) ankommer på *styrelsen* att bl. a. utfärda föreskrifter angående kemiska medel, som är att anse såsom giftiga för bin eller humlor. Med hänsyn till utvecklingen inom bekämpningsmedelsindustrien kräver detta åläggande att *styrelsen* fortlopande håller sig orienterad om olika bekämpningsmedels giftighet under fältförhållanden. Enligt *styrelsens* mening synes det icke möjligt att med någon annan organisationsform få de särskilda utredningar genomförda, som *styrelsens* befattning med biskyddsbestämmelserna nödvändiggör. *Styrelsen* kan uppenbarligen icke räkna med att utan att lämna ersättning därför få specialuppdrag utförda vare sig vid statens växtskyddsanstalt, statens husdjursförsök eller statens jordbruksförsök. *Lantbruksstyrelsen* motsätter sig därför bestämt utredningens förslag att medel icke längre bör ställas till *styrelsens* förfogande för forskning rörande skydd för pollinerande insekter. Då sådana undersökningar måste anses vara behövliga även i fortsättningen, torde medel härför lämpligen böra anvisas å riksstaten. I sina anslagsäskanden för budgetåret 1959/60 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om ett belopp av 10 000 kr. för ändamålet. Om något särskilt anslag i enlighet med jordbruksanslagsutredningens förslag ej vidare kommer att upptagas i riksstaten, bör beloppet anvisas under det av utredningen föreslagna anslaget Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen.

Jordbruksanslagsutredningens förslag i fråga om förevarande anslag föranleder ingen erinran från *styrelsens för statens växtskyddsanstalt* sida. Av de medel, som under en följd av år utgått för bekostande av vissa undersökningar rörande skydd för pollenöverförande växter, har under år 1957 disponerats ca 5 760 kr. för avlönande av i utredningens betänkande omnämnd biträdeshjälp. Då ifrågavarande undersökningar emellertid kan komma att år från år förläggas till olika institutioner, anser *anstaltsstyrelsen* det lämpligast, att nämnda medel i stället upptages som en särskild post under det föreslagna anslaget till särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen.

Ej heller *styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt* har något att anföra emot utredningens förslag rörande nu behandlade anslag. Rörande de särskilda undersökningarna till skydd för pollenöverförande insekter framhåller *styrelsen* bl. a., att utredningen, som förordat att dessa undersökningar borde bekostas med medel från anslag, ställde till förfogande för

de institutioner, vid vilka undersökningarna utföres, jämväl borde ha föreslagit att dessa anslag uppräknades med erforderliga belopp.

Riksräkenskapsverket förordar, i anslutning till vad ämbetsverket anfört i fråga om anslaget Befordrande av inhemsk fröodling, att förevarande anslag bibehålles å riksstaten.

Departementschefen

De förslag som jordbruksanslagsutredningen framfört rörande bidragsverksamheten till upplysnings- och undervisningsverksamhet rörande bi-odling ansluter jag mig till. Även vad utredningen uttalat beträffande medelsanvisning till undersökningar rörande skydd för pollenöverförande växter kan jag biträda. Jag förordar sålunda, dels att de i det föregående angivna bidragen till Sveriges biodlares riksförbund och till Sveriges fröodlareförbund från och med nästa budgetår anvisas under ett nytt anslag, förslagsvis benämnt Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen, dels att kostnaderna för nyssnämnda undersökningar i fortsättningen skall bestridas med medel inom ramen för de avlönings-, omkostnads- och eventuellt materielanslag, som av riksdagen anvisats de institutioner, vid vilka undersökningarna bedrives. Därest riksdagen icke har något att erinra mot vad jag sålunda föreslagit skall något anslag med benämningen Bidrag till upplysnings- och undervisningsverksamhet rörande bi-odling icke upptagas å riksstaten för nästa budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna de förslag, som framlagts i det föregående.

[79] 29. Reseunderstöd för studier på jordbrukets område

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	20 000	26 465	14 956
1957/58	20 000	22 263	12 693
1958/59 (statsliggaren s. 853)	26 000		
1959/60 (förslag)	30 000		

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) föreslår, att anslaget uppräknas med 14 000 kr. Styrelsen upplyser att någon reservation å anslaget den 1 juli 1959 ej torde vara att påräkna.

M o t i v. Inom alla grenar av näringslivet har det under senare år klart framstått, hur viktigt det är, att forskare, försöksmän, konsulenter och lärare m. fl. bereds tillfälle att ta del av nya rön och erfarenheter både inom och utom landet. Detta gäller också i hög grad både den tekniska utvecklingen på jordbrukets område och frågor som rör rådgivningen och undervis-

ningens genomförande. De hittills för detta ändamål anslagna medlen har varit otillräckliga och lantbruksstyrelsen anser att anslaget bör höjas. Kostnaderna för resor och uppehälle har starkt stegrats under senare år.

Departementschefen

I anslutning till vad jag i det följande vid behandlingen av anslaget till förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar ämnar föreslå angående bestridande i fortsättningen av kostnaderna för resestipendier åt veterinärer bör förevarande anslag uppräknas med 4 000 kronor. I övrigt anser jag mig icke kunna förorda någon höjning av anslaget, vilket sålunda för nästa budgetår bör uppföras med 30 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reseunderstöd för studier på jordbrukets område* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

G. Övrig forsknings- och försöksverksamhet på jordbrukets område

[80] 1. Främjande av forskning på jordbrukets område m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1956/57	750 000	615 530	367 901
1957/58	950 000	904 222	413 679
1958/59 (statsliggaren s. 853)	1 100 000		
1959/60 (förslag)	1 300 000		

Y r k a n d e. *Jordbrukets forskningsråd* (skr. 27/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med 700 000 kr. till 1 800 000 kr.

M o t i v. Forskningsrådet anför, att problemen inom jordbruksforskningen i mycket stor utsträckning är föranledda av de betydande förändringar, som under senare år skett inom jordbruksdriften. Dessa har i första hand förorsakats av den tilltagande knappheten på mänsklig arbetskraft, som nödvändiggjort en starkt ökad mekanisering, samt över huvud taget av förenklade och snabbare metoder såväl inom växtodling som inom djurskötsel. Den fortgående minskningen av kreaturshållningen, som illustreras av att koantalet sedan 1946 nedgått med 434 000, har medfört försämrade växtföljder genom minskad vallodling. Detta har lett till mera ensidiga växtföljder med tilltagande växtsjukdomar och försämrad markstruktur som följd. Samtidigt har tillgången på kreatursgödsel minskats och den naturliga gödseln dessutom bl. a. genom förenklad lagring och behandling kvalitativt försämrats. De förändringar, som på så sätt ägt rum, är av den omfattning och art att man med skäl kan tala om ett jordbrukets markvårdsproblem. Det rör sig här i själva verket om ett mycket stort problemkomplex, som fordrar undersökningar beträffande markfysik inklusive jordbearbetning, hydrologi, främst med hänsyn till grödans vattenförsörjning, växtnärlingsfrågor samt problem rörande skador och växtsjukdomar, som har samband med växtföljden. På motsvarande sätt har förändringar inom djurskötseln medfört problem, sammanhängande med önskvärda eller inträdda förändringar i produktionsinriktningen, förenklade metoder för utfodring och övrig skötsel samt nya avelsmetoder. Även på andra områden föreligger betydande forskningsuppgifter. I det läge, som jordbruksnäringen f. n. befinner sig, blir det givetvis av stor betydelse att säkra ekonomiska bedömanden kan göras i olika avseenden. Detta torde icke kunna ske utan medverkan från den lantbruksekonomiska forskningens sida. Det gäller här

å ena sidan att få närmare inblick i de tekniska och ekonomiska produktionsbetingelserna samt produktionsutvecklingen och å andra sidan marknadsutvecklingen såväl inom som utom landet. På basis av sådana klarlägganden bör man söka finna för jordbruksproduktionen lämpliga utvecklingslinjer på längre sikt. Av ekonomiska förhållanden föranledda omläggningar inom jordbruket i fråga om driftsinriktning eller intensitetsgrad kan medföra förflyttningar av arbetskraft, som regel från jordbruket. I samband härmed aktualiseras en hel del sociologiska problem, som även måste uppmärksammas av forskningen. Denna gren av jordbruksforskningen har hittills endast i ringa omfattning kunnat understödjas av rådet. Med det anförda har forskningsrådet fäst uppmärksamheten på några av de uppgifter inom jordbruksforskningen, som särskilt föranletts av förändringarna inom jordbruket under senare år. Givetvis föreligger, framhåller forskningsrådet, även viktiga forskningsuppgifter av mera allmän natur, vilka icke minst på längre sikt är av stor betydelse.

Till forskningsrådets förfogande har för innevarande budgetår inklusive disponibel reservation stått sammanlagt ca 1 114 000 kr. För planenlig fortsättning av undersökningar, vartill anslag tidigare utgått från rådet, samt för angelägna forskningsuppgifter hade emellertid redan före nämnda budgetårs ingång avsatts ca 979 000 kr. Vid ingången av budgetåret förfogade forskningsrådet sålunda endast över ca 135 000 kr. för tillgodoseende av under budgetåret uppkommande anslagsbehov. De belopp som sökts har väsentligt överskridit de disponibla anslagen. Därjämte har många förfrågningar om anslag gjorts hos rådets sekretariat, vilka, sedan därifrån upplysning lämnats om medelstillgången, icke fullföljts i form av skriftliga ansökningar. Vidare har inom forskningsrådet skisserats större grupparbeten för lösande av mera komplicerade frågor. Då emellertid erforderliga medel icke kunnat ställas till förfogande, har rådet måst avstå från att taga initiativ till arbetenas igångsättande. I förhållande till föreliggande verkliga behov har således det till rådet hittills utgående anslaget för främjande av forskning varit otillräckligt. Genom reservationsanslagets höjning under senare år har rådets resurser givetvis förbättrats. Sedan mutations- och lagringsforskning ur anslagsökningen för innevarande budgetår (150 000 kr.) tillgodosetts med för ändamålen beräknade anslagshöjningar (20 000 kr. + 15 000 kr.), kvarstår emellertid i anslagsförstärkning för all annan jordbruksforskning endast 115 000 kr. Forskningsrådet finner därför en höjning av anslaget med 700 000 kr. till 1 800 000 kr. ofrånkomlig. Av sist-nämnda belopp har beräknats 380 000 kr. för mutationsforskning och 360 000 kr. för lagringsforskning.

Departementschefen

Under de 4 senaste budgetåren har detta anslag mer än tredubblats. Det belopp av 1 100 000 kronor, som innevarande budgetår står till forskningsrådets förfogande, lämnar förvisso rådet goda möjligheter att verksamt stödja åtskilliga betydelsefulla grenar inom jordbruksforskningen. Med den

fortgående rationaliseringen och effektiviseringen på jordbrukets område aktualiseras emellertid nya problem. Samtidigt som redan igångsatta undersökningar givetvis bör kunna fullföljas, är det därför angeläget, att medel för lösande av viktiga nya forskningsuppgifter icke saknas. Jag finner mig med hänsyn härtill böra för nästa budgetår förorda en förnyad höjning av detta anslag, nämligen med 200 000 kronor till 1 300 000 kronor. Av sistnämnda belopp torde 290 000 kronor böra avses för mutationsforskning och 225 000 kronor för lagringsforskning.

Under återopande av det sagda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av forskning på jordbrukets område m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 300 000 kronor.

[81] 2. Statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	221 800	201 668
1957/58	222 800	232 507
1958/59 (statsliggaren s. 853)	242 600	
1959/60 (förslag)	263 000	

Y r k a n d e. Styrelsen för statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader (skr. 27/8 1958) hemställer, att anslaget höjes med i runt tal 85 400 kr. enligt följande beräkning.

	Ökning eller minskning
1. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) 1 kamrer Ae 21	+ 21 538
b) 1 ingenjör Ae 21	+ 21 538
c) 1 agronom i reglerad befordringsgång	+ 17 184
d) 1 montör Ae 9	+ 11 021
2. <i>Löneregleringar</i>	
a) 1 förste assistent Ae 23 i st. f. Ae 21	+ 2 591
b) 1 förste assistent Ae 21 i st. f. 1 assistent Ae 17	+ 2 297
c) 1 ingenjörshjälps Ae 15 i st. f. Ae 12	+ 2 394
d) 1 assistent Ae 13 i st. f. Ae 11	+ 1 457
e) 1 assistent Ae 12 i st. f. Ae 10	+ 1 330
3. <i>Omräkning</i>	
a) löneklassförändringar och reglerad befordringsgång	+ 5 083
b) rörligt tillägg	— 2 380
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 1 380
	+ 85 433

Motiv. I en allmän motivering till sina anslagsyrkanden för nästa budgetår framhåller anstaltsstyrelsen bl. a., efter att först ha lämnat en kortare redogörelse för den vid anstalten bedrivna verksamheten, att en förutsättning för att anstaltsstyrelsen skall kunna fullfölja sina uppgifter är att i första hand personalsvårigheterna elimineras. Styrelsen anför i anslutning här till följande.

Anstalten har givetvis genom att fr. o. m. den 1 juli 1958 1 ingenjörsbefattning i Ag 19 inrättats för handhavandet av forskningsuppgifter rörande reningsanordningar för avloppsvatten och 3 arvodesbefattningar såsom ingenjörsträde resp. assistent omvandlats till tjänster i resp. Ae 12, Ae 11 och Ae 10 beretts någon lättnad. Dessa åtgärder är dock alldeles otillräckliga. Under senare år har anstaltens arbetsbörda undergått en ständig ökning. Anstalten har sålunda i allt större omfattning kommit att anlitas av såväl statliga myndigheter som kommunala och enskilda institutioner. Härtill kommer att anstalten, särskilt under senare tid, i ökad omfattning har att besvara förfrågningar från enskilda jordbrukare. Någon mot denna arbetsökning svarande personalförstärkning har icke kommit till stånd. Anstaltsstyrelsen har därför sett sig nödsakad att i olika hänseenden inskränka sin verksamhet och ytterligare beskränningar i densamma torde bli nödvändiga, därest icke arbetskrafterna förstärkes. De jämförelsevis ringa kostnader, som är förenade med anstaltsstyrelsens förslag, uppväges mångdubbelt av de kostnadsbesparingar och förbättringar, som kan vinnas genom en effektiv forskning.

Anstaltsstyrelsen övergår härefter till att motivera de särskilda förslagen.

1 a). Vid anstalten finnes ingen kameralt utbildad tjänsteman. Bokföringen skötes av en kontorist. Denna handhar utbetalningar av löner till personal icke blott vid anstalten utan även vid jordbruket. Under vissa tider av året avlönas per vecka ett 30-tal personer. Kontoristen åvilar vidare att verkställa beräkning och journalföring av övertidsarbeten, kontroll och uträkning av ackordsarbeten, granskning av reseräkningar, beräkning och redovisning av källskatt m. m. Kassarörelsen omsluter ca 1 000 000 kr. per år fördelat på ett stort antal småposter. Enbart inköp av förnödenheter vid jordbruket och till den mångskiftande försöksverksamheten kräver mycket arbete. Avsaknaden av en kamrer medför att föreståndaren i mycket hög grad belastas med kamerala och administrativa kontorsarbeten. Detta är enligt styrelsens mening i längden ohållbart då föreståndaren förutom försöksverksamheten vid anstalten skall leda och tillse försöksgårdarna med deras speciella driftsinriktning.

1 b). Yrkandet under denna punkt framfördes redan i fjol. Beträffande motiveringen hänvisas till IX ht 1958 s. 297, p. 1 b).

1 c). Vid anstalten handhaves de jordbruksekonomiska utredningarna och arbetet med byggnadskostnadsindexet för jordbruket, som föres fortlöpande, av en agronomutbildad försöksledare. Denne kan emellertid inte ensam medhinna dessa uppgifter. Styrelsen föreslår därför inrättande av ytterligare en tjänst i reglerad befordringsgång för agronom. Innehavaren av tjänsten skall även ha till uppgift att utföra en del kontroller vid försök samt sköta demonstrationer och vägleda besökare vid anstalten. Under år 1957 uppgick antalet besökare till drygt 4 000 personer, varav nära hälften var verksamma jordbrukare.

1 d). Styrelsen har ända sedan anstaltens tillblivelse framfört krav på anställande av en montör. Såsom därvid framhållits förekommer vid anstalten åtskilliga arbeten av hantverksmässig natur. Det innebär en betänklig miss-hushållning att, såsom hittills skett, leja bort eller låta anstaltens ingenjörer och assistenter, som är avsedda för helt andra och mera kvalificerade uppgifter, utföra sådant arbete. Vid anstalten finnes ej heller någon vaktmästare eller annan befattningshavare, som kan anlitas för budskickning, renhållning av gårdsplan och trädgård, skötsel av fastigheten, eldning och dylikt.

2 a) och b). Motsvarande förslag framfördes i anslagsäskandena för innevarande budgetår (IX ht 1958 s. 297—299, p. 3 a) samt 1 a) och 2 a)).

2 c)—e). Styrelsen begärde i förslag till anslagsäskanden för innevarande budgetår, att 3 befattningar som ingenjörsbiträde resp. assistent med arvodet motsvarande lönen i löneklasserna 12, 11 och 10 å löneplan A skulle ombildas till extra ordinarie tjänster i lönegraderna Ae 15, Ae 13 resp. Ae 12. Förslaget bifölls såtillvida, att tjänsterna uppfördes som extra ordinarie, men i lönegraderna Ae 12, Ae 11 resp. Ae 10. Då det enligt styrelsens mening är fullständigt orimligt att begära, att befattningshavare, vilka dock innehar teknisk examen, skall nöja sig med den jämförelsevis låga avlöning, som här är fallet, vill styrelsen ånyo framföra sitt tidigare förslag om placering av ingenjörsbiträdet i Ae 15 och de 2 assistenterna i Ae 13 resp. Ae 12.

3 a)—c). Förändringarna är av automatisk natur.

Yttrande. *Utredningen rörande de ekonomiska förhållandena vid statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader m. m.* — vars resultat närmare redovisas under nästföljande punkt — har i yttrande över anstaltsstyrelsens förevarande yrkande anfört bl. a. följande.

Utredningen ifrågasätter, huruvida icke forskningsanstalten bör ha en förgrundsställning i meningsutbytet om jordbrukets lönsamhet på längre sikt. Sålunda anses systemet med årliga jordbrukskalkyler som underlag för prissättningen å jordbruksprodukterna kunna motivera, att anstalten i högre grad än hittills varit fallet tages i anspråk för att insamla prisuppgifter och göra prognoser om prisutvecklingen inom jordbruket. Härigenom skulle framför allt lagrings- och arbetskraftsforskningen få en naturlig anknytning till jordbrukssammanslutningarnas egna jämförelser. En minskad osäkerhetsmarginal för sådana jämförelser genom fortlöpande utnyttjande av forskningsresultaten torde vara ytterst angelägen i nuvarande omställningsepok för jordbruket. För att anstalten skall kunna fullgöra sådana arbetsuppgifter erfordras säkerligen personalförstärkningar i den omfattning som styrelsen föreslagit. Utredningen kan emellertid från denna utgångspunkt för sin del icke helt ansluta sig till den föreslagna utformningen. Sålunda bör man överväga anställande av en civilekonom eller en statistiker i stället för en agronomutbildad forskare. Vad kamrerstjänsten angår framhåller utredningen, att anstaltsföreståndaren redan enligt nuvarande ordning är hårt belastad med driftsbestyr och redovisningsgöromål beträffande jordbruket och att det därför synes nödvändigt att ganska snart avlasta honom från vissa arbetsuppgifter. I och för sig torde det vara möjligt att delvis fylla detta behov genom att vid anstalten anställa en kamrer. Emellertid tillgodoses härigenom icke behovet av biträde i själva jordbruksdriften, såsom med inköp och försäljningar, planering och tillsyn av drif-